

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Gada pārskats

2015

Saturs

Priekšvārds	4
Euro zonas tautsaimniecība, ECB monetārā politika un Eiropas finanšu sektors 2015. gadā	6
1. Euro zonas tautsaimniecība: zema inflācija un zemu procentu likmju vide	6
1.1. Pasaules makroekonomiskā vide	6
1. ielikums. Finanšu stress jaunajās tirgus ekonomikas valstīs	11
1.2. Finanšu norises	13
2. ielikums. Kāpēc procentu likmes ir tik zemas?	17
3. ielikums. Ko zemas procentu likmes nozīmē bankām un uzkrājumu veidotājiem?	20
1.3. Saimnieciskā darbība	21
4. ielikums. Privātā patēriņa loma tautsaimniecības atveseļošanās procesā	24
1.4. Cenu un izmaksu dinamika	26
5. ielikums. Pamatinflāciju ietekmējošās norises	29
1.5. Naudas un kredītu atlikuma dinamika	31
1.6. Fiskālā politika un strukturālās reformas	33
2. Monetārā politika sarežģītā laikā	39
2.1. Problemātiskas inflācijas prognozes noteica turpmāko apņēmīgo ECB rīcību	39
6. ielikums. Monetārās politikas pasākumu transmisija uz finanšu tirgiem un reālo tautsaimniecību	42
2.2. 2015. gadā tika raiti īstenotas aktīvu iegādes programma un ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas	47
7. ielikums. Dalība refinansēšanas operācijās	52
8. ielikums. Likviditātes nodrošināšana Grieķijas banku sistēmai pastiprinātas spriedzes periodā	53
3. Eiropas finanšu sektors – stress ierobežots, un notikusi virzība uz banku savienības izveidi	55

3.1.	Euro zonas finanšu sistēmas riski un ievainojamība	56
9. ielikums.	Euro zonas paralēlo banku sektors	58
3.2.	ECB makroprudenciālās uzraudzības funkcija	60
3.3.	VUM – ECB mikroprudenciālās uzraudzības funkcija	63
3.4.	ECB ieguldījums regulējuma iniciatīvās	63
3.5.	Kapitāla tirgu savienība	69
	Citi uzdevumi un aktivitātes	70
1.	Tirgus infrastruktūra un maksājumi	70
1.1.	T2S darbības uzsākšana un tirgus infrastruktūras nākotne	70
1.2.	Maksājumu pakalpojumu digitalizācija	72
1.3.	Centrālo darījuma partneru riska pārvaldība	72
2.	Citām institūcijām sniegtie finanšu pakalpojumi	74
2.1.	Aizņēmumu un aizdevumu operāciju administrēšana	74
2.2.	Eurosistēmas rezervju pārvaldīšanas pakalpojumi	74
3.	Banknotes un monētas	75
3.1.	Banknošu un monētu apgrozība	75
3.2.	Viltotās euro banknotes	76
3.3.	Euro banknošu otrais izlaidums	77
4.	Statistika	77
4.1.	Jauna un uzlabota euro zonas statistika	78
4.2.	Citas statistikas norises	79
5.	Ekonomiskie pētījumi	80
5.1.	ECB pētniecības prioritātes un klasteri	80
5.2.	Eurosistēmas/ECBS pētnieciskās struktūras	81
5.3.	Konferences un publikācijas	82
6.	Juridiskās darbības un pienākumi	83
6.1.	ECB piedalīšanās ES līmeņa tiesvedībās	83
6.2.	ECB atzinumi un prasību neizpildes gadījumi	84

6.3.	Ar Vienoto uzraudzības mehānismu saistītās juridiskās norises: Administratīvās pārskatīšanas padome	87
6.4.	Monētārās finansēšanas un privileģētās piekļuves aizlieguma ievērošana	87
7.	Starptautiskās un Eiropas attiecības	88
7.1.	Eiropas attiecības	88
7.2.	Starptautiskās attiecības	91
8.	Ārējā komunikācija	93
	1. pielikums. Institucionālā struktūra	96
	2. pielikums. Eurosistēmas/ECBS komitejas	106
	3. pielikums. Organizācijas un cilvēkresursu norises	107
	Finanšu pārskati	A 1
	Eurosistēmas konsolidētā bilance 2015. gada 31. decembrī	C 1
	Statistika	S 1

Priekšvārds

2015. gadu raksturoja euro zonas tautsaimniecības atveseļošanās. Tomēr joprojām bija vērojama inflācijas krituma tendence. Šādos apstākļos 2015. gadā galvenais euro zonas jautājums bija uzticēšanās nostiprināšana. Patērētāju uzticēšanās nostiprināšana – lai palielinātu tēriņus. Uzņēmumu uzticēšanās nostiprināšana – lai atjaunotu nodarbinātības kāpumu un ieguldīšanu. Un banku uzticēšanās nostiprināšana – lai veicinātu kredītēšanu. Tas bija priekšnoteikums, lai nosargātu atveseļošanos un nodrošinātu inflācijas atgriešanos mūsu mērķim atbilstošā līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam.

Gada gaitā mēs vērojām, ka uzticēšanās patiešām nostiprinās. Patērētāju uzticēšanās auga, un iekšzemes pieprasījums, nevis ārējais pieprasījums kļuva par izaugsmes virzītājspēku. Visā euro zonā sāka atjaunoties kredītēšanas dinamika. Turpinājās nodarbinātības kāpums. Un bažas par deflāciju, kas 2015. gada sākumā apdraudēja euro zonu, bija pilnībā izkļiedētas.

ECB ieguldījums šīs vides uzlabošanā izpaudās šajā gada pārskatā aprakstītajos divos galvenajos veidos.

Pirmais un svarīgākais veids bija saistīts ar mūsu monetārās politikas lēmumiem. Visu gadu mēs apņēmīgi rīkojāmies, lai kļiedētu draudus cenu stabilitātei un nodrošinātu inflācijas gaidu stabilizēšanos. Sākām rīkoties janvārī, pieņemot lēmumu paplašināt aktīvu iegādes programmu (AIP). Gada gaitā tika veiktas dažādas turpmākas programmas korekcijas, piemēram, tika paplašināts to emitentu saraksts, kuru vērtspapīri ir iegādei atbilstoši. Un to pabeidzām decembrī, pieņemot lēmumu vēl vairāk pazemināt noguldījumu iespējas negatīvo procentu likmi un ieviest jaunas aktīvu iegādes raksturlielumu pārmaiņas.

Šie pasākumi bija iedarbīgi. Finansēšanas nosacījumi kļuva daudz labvēlīgāki, banku aizdevumu procentu likmēm euro zonā, sākot ar 2014. gada vidu, samazinoties aptuveni par 80 bāzes punktiem, kas atbilst ietekmei, ko parastos apstākļos radītu atsevišķs procentu likmes samazinājums par 100 bāzes punktiem. Tas labvēlīgi ietekmēja arī izaugsmi un inflāciju. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu vērtējumu, ja nebūtu AIP (t.sk. decembra pasākumu), inflācija 2015. gadā būtu bijusi negatīva, 2016. gadā – vairāk nekā par pusi procentu punkta zemāka un 2017. gadā – aptuveni par pusi procentu punkta zemāka. 2015.–2018. gadā AIP palielinās euro zonas IKP aptuveni par 1.5 procentu punktiem.

Gada nogalē veikto politikas pārmaiņu pamatā bija jaunas nelabvēlīgas norises pasaules tautsaimniecībā, kuru ietekmē inflācijas perspektīvas tendence kļuva lejuvērsta. 2016. gada sākumā nelabvēlīgās norises saasinājās, radot nepieciešamību pēc vēl ekspansīvākas monetārās politikas nostājas. 2016. gada martā Padome nolēma paplašināt gan AIP apjomu, gan sastāvu (pirmo reizi ietverot arī uzņēmumu obligācijas), vēl vairāk pazemināt noguldījumu iespējas procentu likmi, veikt vairākas jaunas ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas, kas radīs bankām spēcīgu stimulu izsniegt kredītus, un nostiprināt perspektīvas norādes. Šie lēmumi vēlreiz apliecināja, ka pat apstākļos, kad darbojas globāli inflāciju pazeminoši faktori, ECB nepadodas pārmērīgi zemi inflācijai.

Otrs veids, kā 2015. gadā izpaudās ECB ieguldījums uzticēšanās veicināšanā, bija euro zonas integritātes apdraudējuma novēršana. Šis apdraudējums galvenokārt bija saistīts ar notikumiem Grieķijā 1. pusgadā. Neskaidrība par jaunās valdības apņēmību īstenot makroekonomisko korekciju programmu radīja situāciju, kad bankas un valdība zaudēja pieeju tirgiem un noguldītāji steidzās izņemt savu naudu no bankām. Eurosistēma deva Grieķijas bankām iespēju izdzīvot, sniedzot ārkārtas likviditātes palīdzību (ĀLP).

ECB atbilstoši noteikumiem darbojās pilnīgi neatkarīgi. No vienas puses, tas nozīmēja, ka netika pieļauta Grieķijas valdības monetārā finansēšana un aizdevumi tika izsniegti tikai tām bankām, kuras bija maksātspējīgas un kurām bija pietiekams nodrošinājums. No otras puses, tika nodrošināts, ka lēmumus, kam bija tālejoša ietekme uz euro zonu, pieņēma leģitīmas politiskās varas iestādes. Izvēlēta pieeja pilnībā atbilda mūsu pilnvarojumam – tika respektētas Līgumā ietvertās saistības virzībā uz vienoto valūtu, bet šīs saistības tika īstenotas atbilstoši mūsu Statūtos paredzētajiem nosacījumiem.

Lai gan postošie riski visbeidzot tika pilnībā novērsti, panākot vienošanos starp Grieķiju un pārējām euro zonas valstīm par trešo programmu, šī notikumu attīstība atklāja euro zonas trauslumu un vēlreiz apliecināja nepieciešamību pabeigt monetārās savienības izveidi. Šā mērķa vārdā es kā viens no t.s. pieciem priekšsēdētājiem 2015. gada jūnijā piedalījos ziņojuma sagatavošanā, kas ietvēra konkrētus priekšlikumus turpmākai euro zonas institucionālās arhitektūras reformai. Ja vēlamies panākt stabilāku savienību – un izvairīties no pārmērīga sloga radīšanas centrālajai bankai –, šie priekšlikumi galarezultātā jāīsteno rīcībā.

Visbeidzot, 2015. gadā ECB arī nostiprināja uzticēšanos saviem lēmumu pieņemšanas procesiem, uzlabojot caurredzamību un pārvaldību. Janvārī mēs sākām publicēt pārskatus par monetārās politikas sanāksmēm, tādējādi sniedzot ārpusai skaidrāku ieskatu mūsu diskusijās. Tika uzsākta arī lēmumu par ĀLP un attiecīgajiem apjomiem, un TARGET2 atlikumu datu un Valdes locekļu kalendāru publicēšana. Laikā, kad tiek īstenota nestandarta monetārā politika, tālāki caurredzamības uzlabošanas pasākumi ir ārkārtīgi būtiski, lai nodrošinātu pilnīgu atbildību pret sabiedrību.

Pārvaldība tika uzlabota arī, īstenojot projektu, kas vērsts uz ECB darbības optimizēšanu, ECB uzņēmoties jaunus uzdevumus un saskaroties ar jaunām problēmām. 2015. gadā mēs sākām ieviest vairākus ieteikumus, t.sk. pirmo reizi tika iecelts atbalsta funkciju vadītājs, kura uzdevums ir sniegt atbalstu bankas iekšējā organizācijā.

2016. gadā ECB būs jāveic ne mazāk sarežģīti uzdevumi. Pasaules tautsaimniecības perspektīva ir neskaidra. Joprojām darbojas inflāciju mazinājoši spēki. Un pastāv jautājumi par Eiropas virzību un tās noturību pret jauniem šokiem. Šādā vidē mūsu apņemšanās īstenot savas pilnvaras joprojām būs Eiropas iedzīvotāju uzticēšanās garants.

Frankfurtē pie Mainas 2016. gada aprīlī

Mario Dragi (*Mario Draghi*)
Prezidents

Euro zonas tautsaimniecība, ECB monetārā politika un Eiropas finanšu sektors 2015. gadā

1. Euro zonas tautsaimniecība: zema inflācija un zemu procentu likmju vide

1.1. Pasaules makroekonomiskā vide

Euro zonas tautsaimniecību 2015. gadā īpaši ietekmēja trīs galvenās starptautiskās vides norises: attīstīto valstu un jauno tirgus ekonomikas valstu ekonomiskās aktivitātes arvien augošās atšķirības, vēsturiski vājas pasaules tirdzniecības norises un mazs globālās inflācijas spiediens apstākļos, kad enerģijas cenas turpināja sarukt un brīvās ražošanas jaudas joprojām bija lielas.

Pasaules ekonomiskā izaugsme joprojām bija mērena

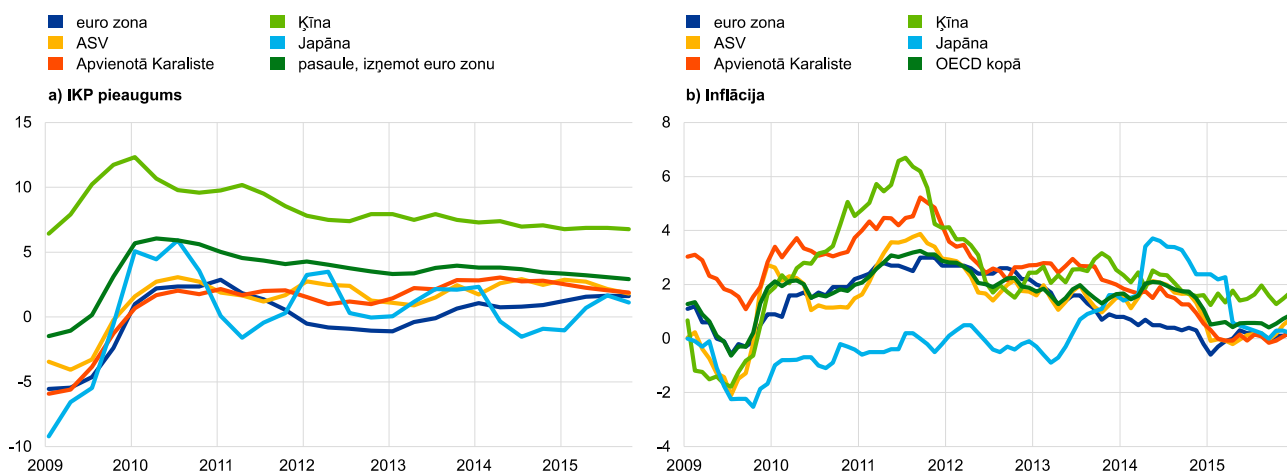
2015. gadā turpinājās pakāpeniska pasaules tautsaimniecības atveseļošanās, lai gan salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pasaules ekonomiskā izaugsme nedaudz palēninājās. Ekonomiskās aktivitātes nelielo paātrināšanos attīstītajās valstīs pat pārsniedza jauno tirgus ekonomikas valstu aktivitātes palēnināšanās, kas valstīs un reģionos bija atšķirīga. Pēc smagas recesijas dažās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs 1. pusgadā pasaules IKP izaugsme atbilstoši vēsturiskajiem standartiem vēl arvien bija neliela (sk. 1. att.).

Joprojām labvēlīgu finansēšanas nosacījumu, labākas darba tirgus situācijas, zemu naftas cenu apstākļos un sarūkot privātā sektora aizņemto līdzekļu īpatsvara mazināšanas un fiskālās konsolidācijas kavējošajai ietekmei, attīstītajās valstīs visu gadu saglabājās elastīga ekonomiskā aktivitāte. Turpretī jaunajās tirgus ekonomikas valstīs ekonomiskās izaugsmes temps būtiski palēninājās augošās nenoteiktības, strukturālo šķēršļu (piemēram, saistībā ar infrastruktūras problēmām, sliktu uzņēmējdarbības vidi un konkurences trūkumu darba un preču tirgū) un arvien stingrāku ārējās finansēšanas nosacījumu dēļ. Īpaši zemākas izejvielu cenas strauji palēnināja izaugsmi izejvielas eksportējošajās valstīs, bet izejvielas importējošajās valstīs tā joprojām bija spēcīgāka. Tomēr izejvielu cenu sarukums kopumā pozitīvi ietekmēja globālo pieprasījumu, jo naftas importētājvalstīm raksturīga lielāka līdzekļu tērēšanas nosliece nekā naftas eksportētājvalstīm, bet dažos gadījumos pozitīvā ietekme uz patēriņu bija vājāka, nekā gaidīts.

1. attēls

Galvenās norises atsevišķās valstīs

(gada pārmaiņas; %, ceturkšņa dati; mēneša dati)

Avoti: Eurostat un valstu dati.

Piezīmes. Sezonāli izlīdzināti IKP dati. SPCI – euro zonai un Apvienotajai Karalistei; PCI – ASV, Ķīnai un Japānai.

Saglabājās kopumā labvēlīgi globālie finansēšanas nosacījumi. Federālo rezervju sistēma monetārās politikas normalizēšanas sākšanu atlika uz 2015. gada beigām, bet gan Japānas Banka, gan ECB turpināja īstenot ekspansīvu monetāro politiku. *Bank of England* saglabāja nemainīgu monetāro politiku. Lielākajā gada daļā finanšu tirgus svārstīgums un centieni izvairīties no riska vēl arvien bija relatīvi zemā līmenī. Taču 3. ceturksnī Ķīnas akciju tirgū īstenotās krasās akciju cenu korekcijas izraisīja nozīmīgu svārstīguma pastiprināšanos. Lai gan ietekmes pārnese uz reālo tautsaimniecību bija ierobežota, iespēja, ka pieaugs lielāko attīstīto valstu monetārās politikas nostājas atšķirības, un tirgus bažas par ekonomiskās izaugsmes noturību jaunajās tirgus ekonomikas valstīs radīja būtisku valūtas kursa pazemināšanos un kapitāla aizplūdes vairākās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs, īpaši valstīs ar lielu iekšzemes un ārējo nelīdzsvarotību (sk. arī 1. ielikumu).

Vēsturiski vājas pasaules tirdzniecības norises

Pēc tirdzniecības vājas attīstības trijos iepriekšējos gados pasaules preču un pakalpojumu importa izaugsmes temps vēl vairāk palēninājās 2015. gada 1. pusgadā, bet pēc tam no ļoti zema līmeņa pakāpeniski atjaunojās ap gada beigām. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pasaules importa apjoms 2015. gadā kopumā pieauga tikai par 1.7% (2014. gadā – par 3.5%). Līdzīgi IKP izaugsmes norisēm globālās tirdzniecības vājumu galvenokārt noteica jaunās tirgus ekonomikas valstīs, lai gan arī atsevišķās attīstītajās valstīs tirdzniecības izaugsme īslaicīgi bija ārkārtīgi vāja.

Pasaules importa izaugsme atpalika no ilgtermiņa vidējā līmeņa kopš 2011. gada 2. pusgada. Lai gan šo vājumu daļēji veicināja slāpētā globālā atveseļošanās un tāpēc tam zināmā mērā bija ciklisks raksturs, pēdējos četros gados pasaules tirdzniecības elastība, t.i., globālā importa izaugsmes spēja reaģēt uz IKP kāpumu,

arī bijusi ārkārtīgi slikta. Lai gan tirdzniecības izaugsmes temps bija gandrīz divas reizes lielāks nekā globālā IKP kāpuma temps 25 gadu periodā līdz 2007. gadam, pēdējos gados tas atpalicis no IKP kāpuma tempa.

Globālās tirdzniecības ieilgušajam vājumam ir daudzveidīgi iespējamie skaidrojumi. No vienas puses, cikliskie faktori ietver ne tikai globālās ekonomiskās aktivitātes kopumā kūturo atjaunošanos, bet arī globālā IKP mainīto pieprasījuma struktūru, jo uz importu balstīti pieprasījuma komponenti (piemēram, investīcijas) bijuši īpaši vāji. No otras puses, arī strukturāliem faktoriem var būt liela nozīme, t.sk. aktivitātes pārejai uz nozarēm (piemēram, pakalpojumiem) un reģioniem (jaunajām tirgus ekonomikas valstīm, īpaši Ķīnu) ar zemāku pamatā esošo tirdzniecības elastību un līdzdalības globālajās vērtības ķēdēs pārmaiņām.

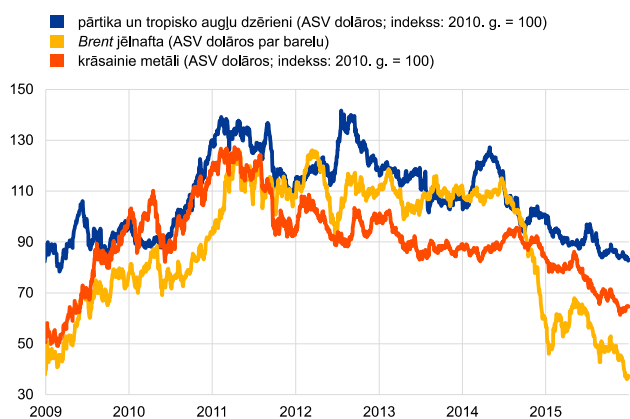
Zemās enerģijas cenas ietekmēja globālo inflāciju

Izejvielu, īpaši enerģijas, cenu krasais sarukums 2014. gada 2. pusgadā nozīmīgi veicināja globālās kopējās inflācijas lejupslīdi 2015. gadā (sk. 2. att.). OECD valstu reģionā gada inflācija saruka no 1.7% 2014. gadā līdz 0.6%, bet gada pamatinflācija (neietverot pārtikas un enerģijas cenas) OECD valstīs pazeminājās tikai nedaudz (no 1.8% 2014. gadā līdz 1.7% 2015. gadā; sk. 1. att.).

2. attēls

Izejvielu cenas

(dienas dati)

Avoti: Bloomberg un Hamburgas Starptautiskās ekonomikas institūts.

Kopumā saglabājoties zemā līmenī, naftas cenas visu 2015. gadu būtiski svārstījās. Tas sekoja ilgstošai cenu lejupslīdei no aptuveni 112 ASV dolāriem par barelu 2014. gada jūnijā līdz 46 ASV dolāriem 2015. gada janvāra vidū. Pēc īslaicīga kāpuma līdz 2015. gada maijam 2. pusgadā naftas cenas pazeminājās, joprojām atspoguļojot pārmērīgo pasaules naftas tirgus piedāvājumu. OPEC dalībnieces turpināja izlaidi gandrīz rekordaugstā līmenī, bet ārpus OPEC esošajās valstīs 2. pusgadā ražošanas kāpums tika nedaudz samazināts. Zemākas cenas un sarukušās investīcijas īpaši veicināja līdz šim noturīgās ASV slānekļa naftas ražošanas sašaurināšanos, tādējādi nedaudz mazinot pārmērīgo piedāvājumu. Zemāku cenu dēļ 2015. gadā pieprasījums pēc jēlnaftas paaugstinājās, tomēr saglabājās pārāk zems, lai ietu kopsolī ar naftas piedāvājumu.

Gan piedāvājuma, gan pieprasījuma puses faktoru ietekmē nenaftas izejvielu cenas turpināja pazemināties. Zemāks globālais pieprasījums (īpaši Ķīnā, kas ir vairāku metālu pieprasījuma galvenais avots) palielināja lejupvērsto spiedienu uz nenaftas izejvielu cenām. Zemākas pārtikas cenas galvenokārt atspoguļoja paaugstināto piedāvājumu. ASV dolāru izteiksmē pārtikas cenas 2015. gadā kopumā samazinājās par 18%, bet metālu cenu indekss saruka par 17%.

Turklāt lēnām izzūdošās produkcijas izlaides starpības attīstījās valstīs un šo starpību paaugstināšanās vairākās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs noteica

vērienīgu brīvo ražošanas jaudu veidošanos globālajā līmenī, kas vēl vairāk leņupvērsti ietekmēja globālo inflāciju. Atsevišķās valstīs inflāciju spēcīgi ietekmēja arī valūtas kursa dinamika. ASV dolāra un Lielbritānijas sterliņu mārējas kursa paaugstināšanās gada sākumā šajās valstīs radīja papildu leņupvērstu spiedienu uz inflāciju, bet dažās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs, piemēram, Krievijā, Brazīlijā un Turcijā, šo valstu valūtas vērtības nozīmīga sarūkuma dēļ veidojās augšupvērsti spiediens uz cenām.

Atšķirīgas attīstības norises lielākajās valstīs

ASV saglabājās noturīga ekonomiskā aktivitāte, reālajam IKP 2015. gadā tāpat kā iepriekšējā gadā vidēji augot par 2.4%. Pēc nelielas pavājināšanās gada sākumā, ko noteica tādi pārejoši faktori kā sliktie laikapstākļi un ostu satiksmes pārrāvumi, IKP kāpums 2. un 3. ceturksnī bija diezgan stabils, un to galvenokārt veicināja iekšzemes galapieprasījums, bet neto eksporta ietekme bija negatīva. Pēc tam 4. ceturksnī ekonomiskā aktivitāte atkal palēninājās. Joprojām labvēlīgajos finansēšanas, zemāku naftas cenu, uzlabotu mājsaimniecību bilanču un pārliecinošakas patērētāju konfidences apstākļos privātā patēriņa izdevumi vēl arvien bija lieli. Arī pamatā esošās darba tirgus norises vēl arvien bija stabilas, bezdarba līmenim turpinot sarukt (gada beigās – 5.0%). Ņemot vērā enerģijas cenu kraso lejupslīdi un ASV dolāra vērtības kāpumu kopš 2014. gada 2. pusgada, inflācija visu 2015. gadu bija ārkārtīgi zema. PCI gada inflācija vidēji bija 0.1% (2014. gadā – 1.6%), bet PCI pamatinflācija (neietverot pārtikas un enerģijas cenas) kopumā nemainījās (1.8%).

Gandrīz visu 2015. gadu tika īstenota ļoti stimulējoša monetārā politika. Ar laiku Federālās atklātā tirgus komitejas (FOMC) procentu likmju prognozes un federālo fondu nākotnes līgumu procentu likmes samazinājās, jo monetārās politikas procentu likmju paaugstināšanas gaidas tika attiecinātas uz tālāku nākotni. 2015. gada decembrī FOMC nolēma paaugstināt federālo fondu mērķa likmes diapazonu līdz 0.25–0.50%, un tā bija pirmā FOMC īstenotā procentu likmju paaugstināšana vairāk nekā deviņus gadus ilgā periodā. 2015. finanšu gada fiskālā nostāja bija kopumā neitrāla, fiskālajam deficītam nedaudz sarūkot līdz 2.5% no IKP, t.i., zemākajam rādītājam kopš 2007. gada.

Japānā reālā IKP izaugsme gada laikā bija relatīvi svārstīga. Pēc spēcīgā kāpuma gada sākumā ekonomiskā aktivitāte 2. ceturksnī īslaicīgi samazinājās, 2. pusgadā atjaunojoties pozitīvai, taču vājai izaugsmei. Atvесеļošanās notika, uzlabojoties privātajam patēriņam un eksportam. 2015. gadā reālais IKP pieauga vidēji par 0.7%, un salīdzinājumā ar 2014. gadu, kad Japānā PVN likmes paaugstināšanas dēļ iestājās dziļa recesija, tas bija neliels kāpums. Šā nodokļa paaugstināšanas izzūdošie bāzes efekti veicināja arī inflācijas pazemināšanos vidēji līdz 0.8% (2014. gadā – 2.7%). Tādējādi, neraugoties uz Japānas Bankas joprojām īstenoto kvantitatīvi un kvalitatīvi veicinošo monetārās politikas programmu, inflācija vēl arvien ir daudz zemāka par Japānas Bankas noteikto 2% mērķi, lai gan atsevišķas pamatinflācijas pazīmes norādīja uz tās paaugstināšanos ap gada beigām.

Ekonomiskā aktivitāte **Apvienotajā Karalistē** 2015. gadā nedaudz pavājinājās. Saskaņā ar provizoriskām aplēsēm IKP gada izaugsmes temps 2015. gadā saruka līdz 2.2% (2014. gadā – gandrīz 3%). Īpaši palēninājās investīciju mājokļos kāpums salīdzinājumā ar ļoti straujo pieauguma tempu iepriekšējā gadā. Zemā inflācija veicināja mājsaimniecību reāli rīcībā esošo ienākumu paaugstināšanos, tādējādi palielinot privāto patēriņu un IKP pieaugumu. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu darba tirgus turpināja uzlaboties, un līdz 2015. gada beigām bezdarbs saruka līdz aptuveni 5%. Tika panākts tālāks fiskālās konsolidācijas progress, un tiek lēsts, ka 2015. gadā valdības budžeta deficīts samazinājies līdz aptuveni 4.5% no IKP. Salīdzinājumā ar situāciju pirms gada inflācija saruka un visu gadu atradās aptuveni 0% līmenī zemo enerģijas un pārtikas cenu, kā arī Lielbritānijas sterliņu mārciņas kursa kāpuma dēļ. 2015. gadā *Bank of England* Monetārās politikas komiteja īstenoja stimulējošas monetārās politikas nostāju, saglabājot monetārās politikas procentu likmi 0.5% līmenī un aktīvu iegādes programmu 375 mljrd. Lielbritānijas sterliņu mārciņu apjomā.

Ķīnā turpinājās pakāpeniska ekonomiskā lejupslīde, ko noteica lēnāks investīciju kāpums un vājāks eksports. 2015. gadā IKP gada pieauguma temps palēninājās līdz 6.8% (iepriekšējā gadā – 7.3%). Pēc iepriekšējo mēnešu lielajiem guvumiem vasarā notika krasas Ķīnas akciju tirgus korekcijas, radot šaubas par Ķīnas un citu jauno tirgus ekonomikas valstu finansiālo stabilitāti un ekonomiskās izaugsmes perspektīvu. Tomēr akciju tirgus korekciju ietekme uz makroekonomisko un finansiālo stabilitāti bija diezgan ierobežota. Tā kā PCI inflācija samazinājās (no 2.0% 2014. gadā līdz 1.5% 2015. gadā) un lai veicinātu izaugsmes stabilizēšanos, Ķīnas Tautas banka turpināja 2014. gada novembrī sāktu monetārās politikas stingrības mazināšanu, 2015. gadā vairākkārt papildus samazinot standartlikmes un obligāto rezervju normu. Turklāt tika īstentotas tālākas reformas, lai stiprinātu tirgus nozīmi valūtas kursa noteikšanā, tāpēc dažu nedēļu laikā pēc lēmuma pieņemšanas Ķīnas renminbi un citu jauno tirgus ekonomikas valstu valūtu kurss attiecībā pret ASV dolāru samazinājās un akciju tirgus svārstīgums atjaunojās. Fiskālās politikas jomā tika palielināti valsts infrastruktūras izdevumi, lai veicinātu kopējās investīcijas.

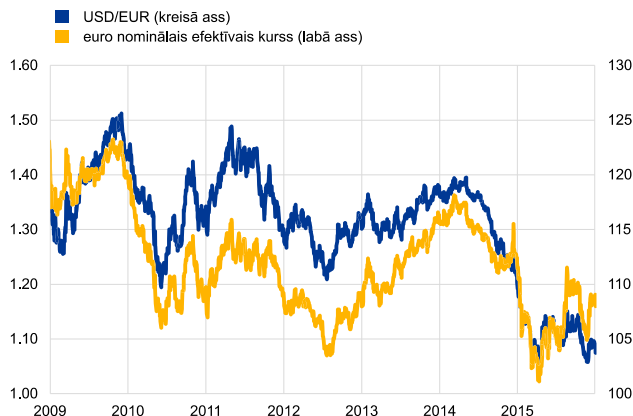
Euro vērtība turpināja samazināties

2015. gada laikā euro nominālais efektīvais kurss pazeminājās. Euro kursa norises joprojām lielā mērā atspoguļoja nozīmīgāko tautsaimniecību atšķirīgās cikliskās pozīcijas un monetārās politikas nostāju. Šīm norisēm bija četras atšķirīgas fāzes. 2015. gada 1. ceturksnī euro kurss būtiski pazeminājās pirms ECB paziņojuma par paplašināto aktīvu iegādes programmu. Pēc tam 2. ceturksnī euro kurss stabilizējās, neraugoties uz laiku pa laikam notiekošajām svārstībām, kas bija saistītas ar Grieķijas un starptautisko aizdevēju sarunu gaitu un pārmaiņām tirgus gaidās par Federālo rezervju sistēmas monetārās politikas procentu likmju iespējamās paaugstināšanas laiku ASV. Vasarā euro kurss būtiski paaugstinājās, pastiprinoties vēlmei izvairīties no riska globālā mērogā un neskaidrībām par norisēm Ķīnā un jaunajās tirgus ekonomikas valstīs vispār. Savukārt 4. ceturksnī euro kurss atkal kopumā pazeminājās tāpēc, ka atjaunojās gaidas par arvien lielākām monetārās politikas nostājas atšķirībām valstīs abpus Atlantijas okeānam.

3. attēls

Euro kurss

(dienas dati)

Avots: ECB.

Piezīme. Nominālais efektīvais kurss attiecībā pret 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām.

Euro nominālais efektīvais kurss (noteikts attiecībā pret 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām) gada izteiksmē saruka vairāk nekā par 3% (sk. 3. att.). Divpusējais euro kurss attiecībā pret ASV dolāru strauji pazeminājās (-11.0%). Līdz ar to euro kurss turpināja sarukt arī attiecībā pret valūtām, kuras piesaistītas ASV dolāram, piemēram, Ķīnas renminbi (-6.5%). Euro kurss saruka arī attiecībā pret Lielbritānijas sterliņu mārciņu (-5.9%) un Japānas jenu (-10.3%). Turpretī attiecībā pret Brazīlijas reālu un Dienvidāfrikas randu euro kurss būtiski paaugstinājās (attiecīgi par 29.2% un 18.9%).

Runājot par tām Eiropas valstu valūtām, kuras cieši saistītas ar euro, pēc 2015. gada 1. janvārī notikušās Lietuvas pievienošanās euro zonai Dānijas krona pašlaik ir vienīgā Eiropas Valūtas kursa mehānisma II (VKM II) valūta. Dānijas kronas kurss bija tuvu VKM II

centrālajam kursam, bet *Danmarks Nationalbank* janvārī un februārī četras reizes veica monetārās politikas procentu likmju pazemināšanu. Pēc Šveices Nacionālās bankas 2015. gada 15. janvāra paziņojuma par atteikšanos no oficiāli noteiktā svārstību koridora augšējās robežas (1 EUR = 1.20 CHF) euro kurss attiecībā pret Šveices franku strauji saruka un pēc tam atradās nedaudz virs paritātes līmeņa. Bulgārijas leva joprojām bija piesaistīta euro, savukārt euro kurss mēreni samazinājās attiecībā pret dažām ES dalībvalstu valūtām ar peldoša valūtas kursa režīmu, t.sk. attiecībā pret Čehijas kronu (-2.6%), Polijas zlotu (-0.2%), Zviedrijas kronu (-2.2%) un Horvātijas kunu (-0.3%).

1. ielikums

Finanšu stress jaunajās tirgus ekonomikas valstīs

Bažas par ekonomiskās izaugsmes perspektīvu Ķīnā un jaunajās tirgus ekonomikas valstīs vispār, kā arī augošās gaidas par monetārās politikas normalizēšanos ASV 2015. gadā izraisīja jauno tirgus ekonomikas valstu finanšu tirgu pastiprinātu svārstīgumu. No vairāku valstu iekšējiem obligāciju un kapitāla vērtspapīru tirgiem aizplūda liels kapitāla apjoms, turklāt palielinājās uzņēmumu un valsts obligāciju peļņas likmju starpības un bija vērojams spēcīgs lejupvērstis spiediens uz šo valstu valūtas kursu. Mēģinot pretoties šiem kavējošajiem spēkiem, dažādu valstu centrālās bankas veica plašas intervences ārvalstu valūtas tirgos, pārdodot ārvalstu valūtas rezerves. Spriedze sasniedza kulmināciju 2015. gada augusta beigās, kad krasā Ķīnas akciju tirgus korekcija globālā mērogā pastiprināja vēlēšanos izvairīties no riska, būtiski ietekmējot pasaules, t.sk. euro zonas, finanšu tirgus.

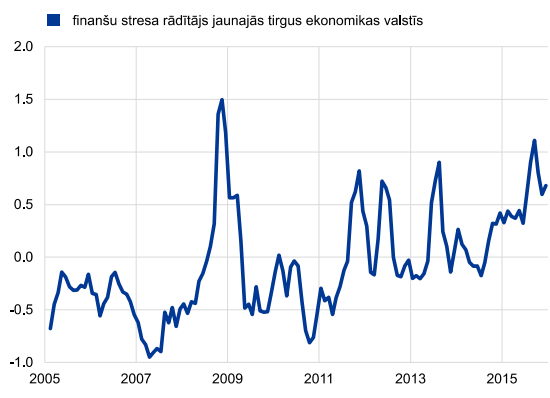
Finanšu stress nozīmīgākajās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs pastiprinājās 2015. gada 3. ceturksnī, sasniedzot līmeni, kas arī ilgāka termiņa perspektīvā jāuzskata par ļoti augstu. A attēlā sniegts jauno tirgus ekonomikas valstu apkopotais finanšu stresa rādītājs, kas ietver informāciju par portfeju plūsmām, valūtas kursu norisēm, iekšzemes obligāciju ienesīguma likmju starpību dinamiku un ārvalstu valūtas rezervju turējumu pārmaiņām. Šis rādītājs paaugstinājās 2015. gada septembrī, sasniedzot otro augstāko līmeni pēdējos 10 gados un pārsniedzot arī paaugstinātos rādītājus *taper*

tantrum laikā 2013. gada vidū. Vēl augstāki stresa līmeņi veidojās tikai šoka situācijā tūlīt pēc globālās finanšu krīzes 2008. gada beigās. Runājot par apkopotā rādītāja atsevišķiem komponentiem, 2015. gada augstos stresa līmeņus galvenokārt noteica valūtas kursa norises un mazāk – valsts ārējo rezervju sarukums. Pēc krituma Ķīnas akciju tirgū 2015. gada augusta beigās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs reģistrētas arī spēcīgas kapitāla aizplūdes, kas veicināja finanšu stresa kāpumu 2015. gada septembrī.

A attēls

Finanšu stress lielākajās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs

(mēneša dati)

Avoti: *Haver*, Starptautisko finanšu institūts un ECB aprēķini.
Piezīmes. Jauno tirgus ekonomikas valstu finanšu stresa rādītājs apkopo dažādu finanšu tirgus datu laikrindu informāciju par: 1) portfeļu plūsmām obligāciju un vērtspapīru tirgos (Starptautisko finanšu institūts), 2) divpusējā nominālo valūtas kursu norisēm attiecībā pret ASV dolāru (Federālo rezervju sistēmas Valde), 3) iekšzemes obligāciju tirgus likmju starpību pārmaiņām salīdzinājumā ar ASV obligāciju likmēm (*JP Morgan's Emerging Market Bond Index*) un 4) ārvalstu valūtas rezerves turējumu pārmaiņām (SVF Starptautiskā finanšu statistika). Sniegtais rādītājs atbilst pirmā galvenā komponenta triju mēnešu mainīgajam vidējam lielumam, kas izskaidro aptuveni 50% no sākotnējās datu kopas kopējām pārmaiņām. Pozitīvas/negatīvas rādītāja vērtības norāda uz augstāku/zemāku stresa līmeni par ilgtermiņa vidējo. Valstu izlasē iekļautas Brazīlija, Ķīna, Indija, Indonēzija, Meksika, Dienvidāfrika, Dienvidkoreja, Taizeme un Turcija. Sniegti mēneša dati par periodu, sākot ar 2005. gada janvāri. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada decembrī.

vērtības samazināšanās. Arī valstu ar ciešām tirdzniecības saitēm ar Ķīnu, t.sk. Čīles, Indonēzijas, Malaizijas un Taizemes, nacionālo valūtu reakcija bija asa.

Vienlaikus esošā ievainojamība un bažas par lēnākas izaugsmes perspektīvu arī veicināja finanšu tirgus stresu. Vairākumā jauno tirgus ekonomikas valstu pēdējos gados jau bija notikusi izaugsmes palēnināšanās, ko noteica gan cikliskie faktori, gan strukturālie kavēkļi, un lēnākas izaugsmes perspektīva tajās gaidāma arī turpmākajos gados. Turklāt dažas valstis, kuras finanšu tirgu ziņā uzskatīja par vājām jau 2013. gada *taper tantrum* situācijā, tādās arī palikušas. Tāpat kā 2013. gada sākumā Brazīlijā, Indonēzijā un Dienvidāfrikā joprojām bija dubults (fiskālais un tekošā konta) deficīts, turklāt Brazīlijā un Dienvidāfrikā – arī augsta inflācija un sarūkoša izaugsme. Līdz ar strauju inflācijas un kredītēšanas kāpumu Turcijā turpinājās arī nozīmīga ārējā nelīdzsvarotība. Izejvielu cenu pazemināšanās negatīvi ietekmēja neto izejvielu eksportētājvalstis, t.sk. Krieviju un Brazīliju. Ielgušo lejupslīdi Krievijā saasinājušas ekonomiskās sankcijas un zemās naftas cenas, kas valsti noveda dziļā recesijā. Turpretī Indijai salīdzinājumā ar situāciju 2013. gadā izdevās pārvarēt daļu ievainojamības, samazinot gan inflācijas līmeni, gan tekošā konta deficītu, jo valdība īstenoja vairākus stabilizēšanas un izaugsmi veicinošus pasākumus.

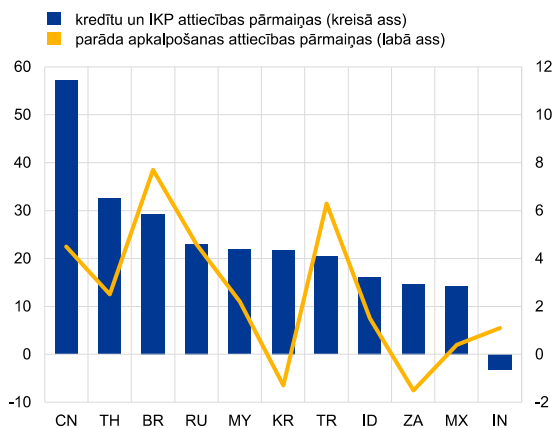
Lai gan augošās gaidas par ASV monetārās politikas normalizēšanos 2015. gadā veicināja pastiprinātu finanšu tirgu svārstīgumu, tās, iespējams, tomēr nebija galvenais virzītājspēks. ASV procentu likmju paaugstināšanas gaidas 2015. gadā noteica plašu ASV dolāra kursa kāpumu un palielināja ārvalstu valūtas tirgu svārstīgumu. Vienlaikus procentu likmju paaugstināšana 2015. gada decembrī bija tirgos iepriekš gaidīta un ar to saistītās izmaksas – lielā mērā iekļautas cenās jau kopš gada sākuma. Turklāt pretstatā *taper tantrum* situācijai ASV valdības 10 gadu vērtspapīru peļņas likmēm 2015. gadā nebija skaidras augšupvērstas tendences, un termiņa prēmija joprojām bija ļoti maza.

Jauno tirgus ekonomikas valstu akūtais finansiālais svārstīgums 2015. gadā vairāk bija saistīts ar bažām par Ķīnas izaugsmes vājināšanās ietekmi un izejvielu cenu lejupslīdi. Piemēram, pēc Ķīnas akciju tirgus korekcijas 2015. gada augustā dažās neto izejvielas eksportējošās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs bija vērojama strauja nacionālās valūtas

B attēls

Kredītu un IKP attiecības un parāda apkalpošanas attiecības pārmaiņas

(2010. g. 1. cet.–2015. g. 2. cet.; procentu punktos no IKP; procentu punktos)

Avoti: Starptautisko norēķinu banka un ECB aprēķini.

Piezīmes. Kredīts nozīmē iekšzemes banku nefinanšu sektoram, visiem pārējiem tautsaimniecības sektoriem un nerezidentiem izsniegto kredītu kopējo apjomu; finanšu instrumentu izteiksmē tas aptver "pamatparādu", t.i., aizdevumus, parāda vērtspapirus un naudu un noguldījumus. Parāda apkalpošanas attiecība atspoguļo ienākumu daļu, ko privātais nefinanšu sektors izlieto parāda apkalpošanai. Valstu saīsinājumu saraksts sniegts šā pārskata beigās.

un tas noteica šo valstu ievainojamību ASV dolāra vērtības tālāka kāpuma gadījumā.

Kopumā finanšu stress 2015. gadā atklāja dažu jauno tirgus ekonomikas valstu esošo ievainojamību un nepieciešamību to risināt, īpaši globālās finansēšanas nosacījumu stingrības iespējamā kāpuma un šo valstu lēnākas izaugsmes perspektīvas kontekstā.

Straujš kreditēšanas pieaugums arī noteica daudzu jauno tirgus ekonomikas valstu jutīgumu pret globālās finansēšanas nosacījumu stingrības pastiprināšanos. Ne tik stingrie globālās finansēšanas nosacījumi pēdējos gados bija veicinājuši strauju kreditēšanas pieaugumu daudzās no šīm valstīm (sk. B att.). Ķīnā, kur dinamiski augošā kreditēšana bija veicinājusi lielas investīcijas, nefinanšu privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikums 2015. gadā sasniedza aptuveni 200% no IKP. Neraugoties uz zemajām procentu likmēm, augošais parāda līmenis daudzās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs bija palielinājis majsaimniecību un uzņēmumu parāda apkalpošanas rādītājus, norādot uz paaugstinātiem finanšu stabilitātes riskiem īpaši, ja globālo finansēšanas nosacījumu lielāka stingrība vēl vairāk paaugstinātu procentu likmes. Turklāt pēdējos gados vairākas jaunās tirgus ekonomikas valstis bija būtiski palielinājušas ārējo finansējumu ASV dolāros,

1.2. Finanšu norises

Euro zonas finanšu dinamiku 2015. gadā lielā mērā veidoja ECB monetārās politikas lēmumi, īpaši lēmumi par aktīvu iegādes programmu (AIP). Rezultātā naudas tirgus procentu likmes, valdības obligāciju peļņas likmes un nefinanšu sabiedrību ārējā finansējuma izmaksas turpināja sarukt, sasniedzot jaunu vēsturiski zemāko līmeni. Arī majsaimniecību finansiālie apstākļi turpināja uzlaboties.

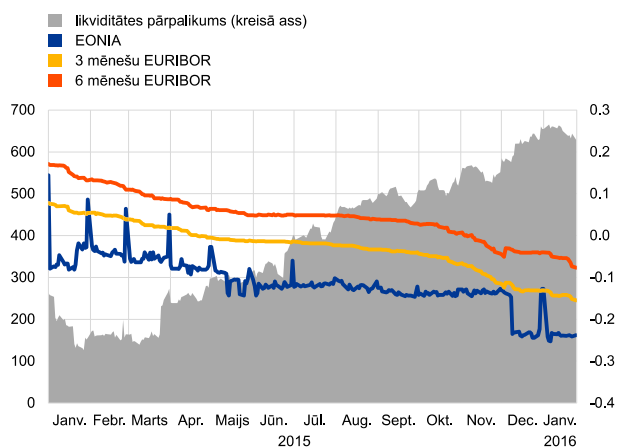
Augot likviditātes pārpalikuma līmenim, euro zonas naudas tirgus procentu likmes samazinājās

Naudas tirgus procentu likmes 2015. gadā turpināja sarukt, sākotnēji atspoguļojot 2014. gada jūnijā pirmoreiz ieviestās negatīvās noguldījumu iespējas procentu likmes ietekmes turpināšanos. Sākotnējās investoru stratēģiju iespējas izvairīties no negatīvām procentu likmēm, meklējot peļņas iespējas nedaudz ilgākos termiņos, pārņemt augstas kvalitātes vērtspapirus un (mazāk) uzņemties lielāku kredītrisku,

4. attēls

Naudas tirgus procentu likmes un likviditātes pārpalikums

(mljrd. euro; gadā; %; dienas dati)

Avoti: ECB un Bloomberg.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2016. gada 11. janvārī.

notiekot cenu noteikšanas korekcijām, tika pakāpeniski izsmeltas. Turklāt ar pāreju uz negatīvām procentu likmēm saistītie tirgus traucējumi pakāpeniski izzuda.

Likviditātes iepludināšana, izmantojot nestandarta monetārās politikas pasākumus, radīja papildu lejupvērstu spiedienu uz naudas tirgus procentu likmēm. Konkrētāk, likviditātes pārpalikuma kāpumu galvenokārt noteica AIP un ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas (ITRMO). Likviditātes pārpalikumam gada beigās sasniedzot vairāk nekā 650 mljrd. euro, procentu likmju negatīvā vērtība arvien vairāk pieauga (sk. 4. att.) un aktivitāte noteiktos euro zonas naudas tirgus segmentos samazinājās.

Periodā pirms ECB Padomes sanāksmes 2015. gada decembrī naudas tirgus procentu likmes vēl vairāk saruka, atspoguļojot tirgus gaidas par papildu monetārās stimulēšanas pasākumiem. Padome 2015. gada 3. decembrī nolēma samazināt noguldījumu iespējas procentu likmi uz –30 bāzes punktiem un

pagarināja AIP vismaz līdz 2017. gada martam. Rezultātā naudas tirgus ienesīguma līkņu lejupvērstā virzība pakāpeniski pastiprinājās.

Neraugoties uz sākotnējām bažām, kopumā plaša bāzes procentu likmju spektra pāreja uz negatīvām vērtībām notika raiti, t.sk. arī transmisija uz ilgākiem termiņiem, piemēram, 6 mēnešu EURIBOR. 3 mēnešu EURIBOR un 6 mēnešu EURIBOR attiecīgi aprīlī un novembrī kļuva negatīvs, 2015. gada beigās sasniedzot attiecīgi –13 bāzes punktu un –4 bāzes punktu.

Valdības obligāciju peļņas likmes sasniedza vēsturiski zemāko līmeni

Euro zonas valdības obligāciju tirgu būtiski ietekmēja "Valsts sektora aktīvu iegādes programma" (VSAIP; sk. 5. att.).¹ Pirmkārt, VSAIP izziņošanas un īstenošanas rezultātā turpinājās kopš 2014. gada novērotā AAA reitinga parāda vērtspapīru ilgtermiņa peļņas likmju samazināšanās tendence, pavasarī sasniedzot jaunu vēsturiski zemāko līmeni. Pēc tam peļņas likmes līdz 2015. gada vidum pieauga, ko noteica pozitīvi pārsteigumi attiecībā uz euro zonas tautsaimniecības perspektīvu, tehniskie tirgus faktori un mācīšanās process, kurā tirgus pielāgojās VSAIP īstenošanai. 2015. gada 2. pusgadā peļņas likmes atkal sāka samazināties, jo turpināja izpausties lejupvērsti inflācijas perspektīvu apdraudošie riski, liekot ECB

¹ Sk. arī 6. ielikumu "Monetārās politikas pasākumu transmisija uz finanšu tirgiem un reālo tautsaimniecību".

veikt turpmākus monetārās politikas stimulējošos pasākumus, t.sk. pagarinot AIP īstenošanu. Kopumā euro zonas vidējā 10 gadu peļņas likme gada laikā sasniedza vēsturiski zemāko līmeni (0.6%). Tas ir būtiski zemāks par iepriekšējos gados reģistrētajām vidējām vērtībām, kā arī daudz zemāks par ASV reģistrēto vidējo peļņas likmi (2.1%). Tomēr peļņas likme bija augstāka par Japānā novēroto (0.4%).

Euro zonas valdības obligāciju peļņas likmju starpību gada dinamika bija samērā vāja, tomēr bija vērojamas atšķirības starp valstīm. Vienlaikus starpības saglabājās līmenī, kas salīdzināms ar līmeni pirms valsts parāda krīzes sākuma.

5. attēls

Valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes

(gadā; %, dienas dati)

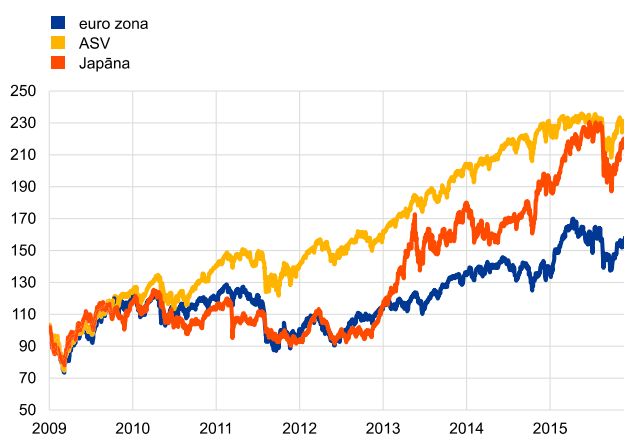

Avoti: EuroMTS, ECB, Bloomberg un Thomson Reuters.
Piezīmes. Valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes attiecas uz 10 gadu obligācijām vai obligācijām ar tuvāko pieejamo termiņu. Euro zonas valdības obligāciju peļņas likmes pamatā ir ECB dati par AAA reitinga obligācijām, kas ietver Austrijas, Somijas, Vācijas un Nīderlandes obligācijas.

6. attēls

Galvenie akciju tirgus indeksi

(indekss: 2009. g. 1. janvāris = 100; dienas dati)

Avots: Thomson Reuters.
Piezīme. Izmantoti Dow Jones EURO STOXX broad indekss euro zonai, Standard & Poor's 500 indekss ASV un Nikkei 225 indekss Japānai.

Kapitāla vērtspapīru cenas paaugstināta svārstīguma apstākļos palielinājās

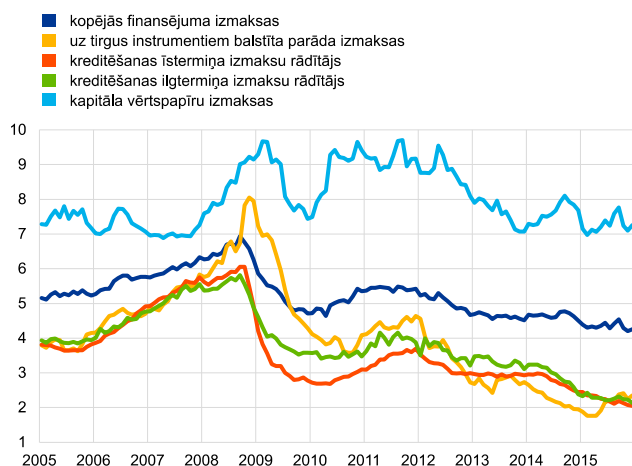
VSAIP ietekmēja arī euro zonas kapitāla vērtspapīru tirgus. Sākumā kapitāla vērtspapīru cenas būtiski palielinājās, gan gaidot paziņojumu par VSAIP, gan pēc tās izziņošanas, jo obligāciju procentu likmju sarukums bija spēcīgs euro zonas akciju cenu kāpumu veicinošs faktors zemāku diskonta likmju dēļ, kā arī tāpēc, ka investori veica vērtspapīru portfeli sastāva pārkārtošanu par labu riskantākiem aktīviem. Rezultātā EURO STOXX indeksa vērtība līdz pavasarim pieauga gandrīz par ceturto daļu (sk. 6. att.). Tomēr 2015. gada vidū svārstīgums palielinājās un akciju cenas samazinājās, atspoguļojot nenoteiktību saistībā ar notikumiem Grieķijā un Ķīnas kapitāla vērtspapīru cenu krasu kritumu, kas vienlaikus ar strauju naftas cenu sarukumu radīja bažas par pasaules tautsaimniecības perspektīvu. Neraugoties uz to, euro zonas kapitāla vērtspapīru tirgos cenas rudenī palielinājās (daļēji tāpēc, ka šīs bažas izraisīja gaidas, ka lielākās centrālās bankas, t.sk. ECB, veiks stimulējošus monetārās politikas pasākumus), gada beigās pieaugumam sasniedzot aptuveni 8%.

7. attēls

Nefinanšu sabiedrību ārējā finansējuma kopējās nominālās izmaksas euro zonā

(gadā; %; triju mēnešu mainīgie vidējie rādītāji)

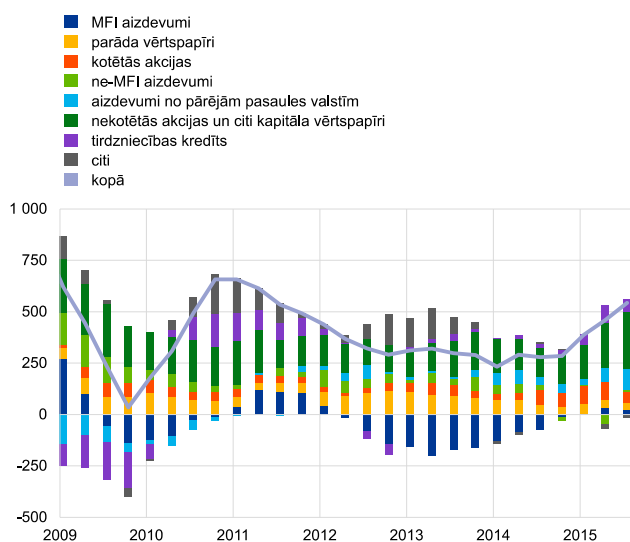
Avoti: ECB, Merrill Lynch, Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīmes. Nefinanšu sabiedrību kopējās finansējuma izmaksas aprēķina kā banku aizdevumu izmaksu, uz tirgus instrumentiem balstīta parāda izmaksu un kapitāla vērtspapīru izmaksu vidējās svērtās izmaksas, pamatojoties uz to attiecīgajiem atlikumiem, kas atspoguļoti euro zonas kontos. Kapitāla vērtspapīru izmaksas vērtē ar trīspakāpju dividendu diskonta modeli, izmantojot *Datastream* nefinanšu sabiedrību akciju tirgus indeksa informāciju. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada novembrī.

8. attēls

Euro zonas nefinanšu sabiedrību ārējā finansējuma avotu pārmaiņas

(četrus ceturkšņus; miljrd. euro)

Avoti: Eurostat un ECB.

Piezīmes. MFI aizdevumi un ne-MFI (citu finanšu starpnieku, apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu) izsniegtie aizdevumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumiem. "Citi" attiecas uz kopsummas un attēlā iekļauto instrumentu starpību. Šeit ietverti uzņēmumu savstarpējie aizdevumi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada 3. ceturksnī.

Nefinanšu sabiedrību ārējā finansējuma nominālās izmaksas arī sasniedza vēsturiski zemāko līmeni

Samazinot uz tirgus instrumentiem balstīta parāda un kapitāla vērtspapīru izmaksas, VSAIP izziņošana palīdzējusi arī nodrošināt to, ka nefinanšu sabiedrību (NFS) ārējā finansējuma kopējās nominālās izmaksas 2015. gada februārī sasniedza jaunu vēsturiski zemāko līmeni (sk. 7. att.). Gan VSAIP, gan ITRMO noteiktā banku finansēšanas nosacījumu atvieglošana īpaši palīdzēja vēl vairāk samazināt banku aizdevumu izmaksas NFS. Tā kā euro zonā finanšu starpniecības pakalpojumi vairāk balstās uz bankām, banku finansējuma izmaksu sarukumam bija svarīga loma ārējā finansējuma kopējo nominālo izmaksu samazināšanā. Tas kompensēja uz tirgus instrumentiem balstīta parāda izmaksu kāpumu 2. pusgadā un kapitāla vērtspapīru izmaksu augstākā punkta sasniegšanu saistībā ar akciju tirgus norisēm 2015. gada vidū. Būtiski ir tas, ka ārējā finansējuma izmaksu atšķirības dažādās euro zonas valstīs 2015. gadā turpināja samazināties, ECB veikto pastiprināto stimulējošo monetārās politikas pasākumu ietekmei palielinoties valstīs, kuras visvairāk skāra krīze.

Pieauga ārējā finansējuma plūsma

Zemās finansējuma izmaksas (gan nominālās, gan reālās izmaksas) vienlaikus ar labāku finansējuma pieejamību un tautsaimniecības nostiprināšanos noteica NFS izmantotā ārējā finansējuma apjoma būtisku pieaugumu 2015. gada pirmajos trijos ceturkšņos (sk. 8. att.). Kopējo kāpumu galvenokārt veicināja banku aizdevumi, nekotēto akciju emisijas un tirdzniecības kredīti, bet vērojams nesadalītās peļņas spēcīgais pieaugums, visticamāk, nedaudz mazināja vērtspapīru emisiju apjomu. Būtiski, ka 2015. gadā NFS pirmo reizi pēdējo četrus gadus laikā palielināja banku aizdevumu izmantošanas apjomu, un tas atspoguļoja gan kredītu piedāvājuma nostiprināšanos, gan

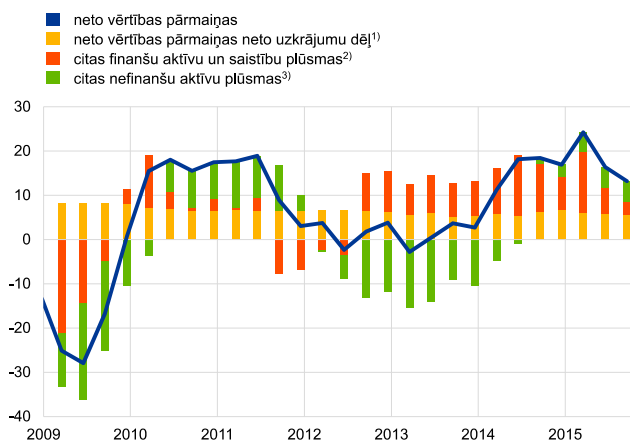
turpmāku kredītu pieprasījuma uzlabošanās. Kredītu piedāvājuma palielināšanos noteica banku piemēroto finansējuma nosacījumu atvieglošana un tas, ka salīdzinājumā ar citiem aktīviem uzlabojās aizdevumu riska-ienesīguma profils.² Savukārt kredītu pieprasījumu veicināja kreditēšanas izmaksu turpmāks sarukums,

uzlabojoties tautsaimniecības perspektīvai. Papildus banku aizdevumiem no 2015. gada janvāra līdz aprīlim pēc VSAIP izziņošanas krasi pieauga parāda vērtspapīru un kotēto akciju emisiju apjoms, kas kļuva mērenāks 2. pusgadā, kad uz tirgus instrumentiem balstīts finansējums kļuva dārgāks.

9. attēls

Mājsaimniecību neto vērtības pārmaiņas

(četru ceturkšņu summas; % no bruto rīcībā esošajiem ienākumiem)

Avoti: Eurostat un ECB.

Piezīmes. Nefinanšu aktīvu dati ir ECB aplēses. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada 2. ceturksnī.

1) Šajā postenī iekļauti neto uzkrājumi, saņemtie neto kapitāla pārdevumi un nefinanšu un finanšu kontu novirze.

2) Galvenokārt peļņa un zaudējumi saistībā ar akciju un citu kapitāla vērtspapīru turējumiem.

3) Galvenokārt peļņa un zaudējumi saistībā ar nekustamā īpašuma (t.sk. zemes) turējumiem.

Mājsaimniecību neto vērtība turpināja palielināties

Zemais procentu likmju līmenis un saistītais augstais aktīvu cenu līmenis, ko atspoguļoja arī mājokļu cenu dinamika, 2015. gadā palielināja euro zonas mājsaimniecību neto vērtību (sk. 9. att.).

Euro zonas mājsaimniecību finansējuma izmaksas saglabājās tuvu rekordzemam līmenim visās aizdevumu kategorijās, tomēr dažādās valstīs un dažādiem aizdevumu veidiem tās joprojām bija atšķirīgas. Mājsaimniecību veikto banku aizņēmumu pieauguma temps mēreni palielinājās.

2. ielikums

Kāpēc procentu likmes ir tik zemas?

Euro zonas nominālās procentu likmes pašlaik sasniegušas vēsturiski zemāko līmeni – galveno refinansēšanas operāciju procentu likme ir tuvu 0%, bet noguldījumu iespējas procentu likme ir negatīva. Pēdējā pusotra gada laikā euro zonas peļņas likmju līkne pavirzījies lejup un kļuvusi lēzenāka (sk. A att.).

Tā kā šīs norises attīstījās valstīs ir ļoti neparastas pēc jebkuriem standartiem, svarīgi izprast, kāpēc procentu likmes ir tik zemas. Ļoti zemās procentu likmes tikai daļēji ir centrālās bankas izvēle. Tās atspoguļo arī globālus un euro zonai raksturīgus faktorus, no kuriem daži ir ilgtermiņa, ieilguša rakstura, bet citi saistīti ar finanšu krīzes sekām.³

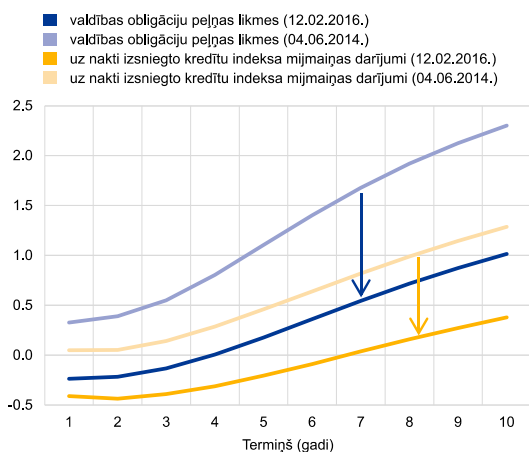
² Stikāku informāciju par banku finansēšanas nosacījumu atvieglošanu sk. arī 1. nodaļas 1.5. sadaļā, kurā aplūkoti jaunākā banku veiktās kreditēšanas apsekojuma rezultāti.

³ Sk. arī *Bean, C., Broda, C., Ito, T. and Kroszner, R., Low for Long? Causes and Consequences of Persistently Low Interest Rates, Geneva Reports on the World Economy 17, International Center for Monetary and Banking Studies, 2015. gada oktobris.*

A attēls

Euro zonas valstu valdības sintētiskās obligāciju peļņas likmes un uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu līkne

(bāzes punktos)

Avots: ECB.

Lai gan monetārā politika nespēj novērst šos ilgāka termiņa faktoros, kas nelabvēlīgi ietekmē tautsaimniecību, tomēr tai jāreaģē uz šo faktoru radīto dezinfācijas spiedienu. Ja tas atbilst centrālās bankas mandātam, tā var reaģēt arī uz krīzes izraisīto kopējā pieprasījuma papildu vājumu. Tas tiek panākts, pēc iespējas tuvinot procentu likmi t.s. līdzsvara procentu likmei. Tā ir procentu likme, kas ļauj pilnībā izmantot resursus tautsaimniecībā un nodrošināt inflācijas stabilu atrašanos līmenī, kas visvairāk atbilst centrālās bankas cenu stabilitātes mērķim. Ņemot vērā krīzes nopietnību, to nebija iespējams panākt tikai ar standarta monetārās politikas līdzekļiem, tāpēc bija nepieciešams ieviest nestandarta pasākumu kopumu. Raugoties nākotnē, cenu stabilitātes nodrošināšana radīs nosacījumus tam, lai procentu likmes atkal paaugstinātos un pakāpeniski tuvinātos normālākam līmenim.

Ņemot to vērā, šajā ielikumā aplūkoti zemu procentu likmju noteicējkatori euro zonā un iespējamā ietekme uz bankām un uzkrājumu veidotājiem. Stimulējoša monetārā politika nenoliedzami ir pamatota, lai veicinātu atveseļošanos un inflācijas atjaunošanos, un banku aizdevumu procentu likmju samazināšanās un labāka kredītu pieejamība uzņēmumiem un mājsaimniecībām liecina, ka tā izrādījies efektīva. Tomēr zemas procentu likmes var ietekmēt tos, kas vairāk atkarīgi no procentu ienākumiem, piemēram, krājkontu turētājus. Turklāt zemām procentu likmēm var būt negatīva blakusietekme. Piemēram, tās var veicināt pārmērīgu riska uzņemšanos finanšu tirgos. Tādējādi svarīgi izprast ilgstoši zemo procentu likmju pamatcēloņus, īpaši tāpēc, ka tie var būt saistīti ar faktoriem, kas nav monetārās politikas kontrolē.

Zemo procentu likmju noteicējkatori

Lai labāk izprastu dažādos zemo procentu likmju iemeslus, ir lietderīgi sadalīt ilgtermiņa nominālās peļņas likmes četros komponentos: aktīva termiņā gaidāmā inflācija, gaidāmā īstermiņa reālo procentu likmju virzība, inflācijas riska prēmija un reālā termiņa prēmija, kas kopā veido ieguldītāju pieprasīto kompensāciju par ilgtermiņa obligāciju turēšanu pretstatā īstermiņa vērtspapīru termiņa pagarināšanai. Kopumā visi šie komponenti veicinājuši pašlaik vērojamas ļoti zemās ilgtermiņa procentu likmes.

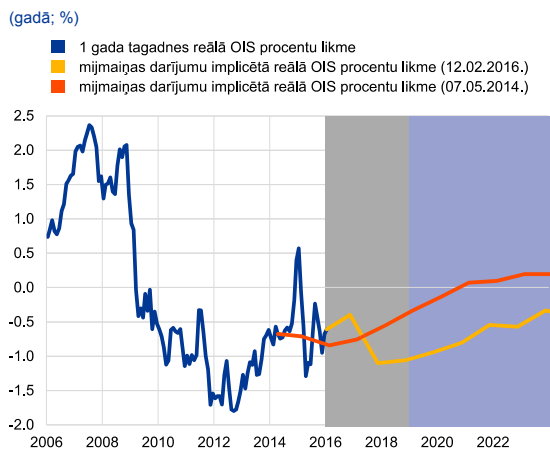
Ilgtermiņa perspektīvā kopš 20. gs. 80. gadiem ilgtermiņa obligāciju nominālās peļņas likmes sarukušas visās lielākajās attīstītajās valstīs. Tas daļēji atspoguļo centrālo banku apstiprinātos monetārās politikas regulējuma uzlabojumus, kas ļāva samazināt ilgtermiņa inflācijas gaidas un pazemināt inflācijas prēmijas, un šie abi faktori veicināja nominālo peļņas likmju sarukumu.

Nominālo ilgtermiņa procentu likmju sarukums skaidrojams arī ar reālo komponentu, nosakot negatīvas nākotnes reālās procentu likmes ļoti ilgā termiņā (sk. B att.). Tā kā nākotnes reālā procentu likme ietver gaidāmo reālo procentu likmi un reālo termiņa prēmiju, pierādīts, ka gaidāmo

reālo procentu likmi no tagadnes pietiekami attālinātā termiņā (neietverot nākotnes prēmiju) var izmantot, lai spriestu par reālo līdzsvara procentu likmi.⁴

B attēls

Viena gada reālā procentu likme euro zonā, pamatojoties uz tirgus tendenci

Avots: ECB.

Pasaules reālo procentu likmju sarukumu daļēji noteica ilgtermiņa faktori un daļēji – cikliskāka dinamika. Izmantojot mācību grāmatās aprakstīto Solova izaugsmes modeli, lai sakārtotu dažādus reālo procentu likmju noteicējfaktorus ilgtermiņā, galu galā šie faktori ir saistīti ar produktivitāti un iedzīvotāju skaita pieaugumu, kā arī uzkrājumu veidošanas tendencēm. Intuitīvi spriežot, šie faktori nosaka ieguldījumu apjomu un tādējādi pieprasījumu pēc aizdevumiem izmantojamiem līdzekļiem, kam jāveido atbilstoši uzkrājumi. Raugoties ilgtermiņā, euro zonas kopējā faktoru produktivitāte un iedzīvotāju skaita pieauguma temps sarūk jau vairākus gadu desmitus. Iespējams arī, ka globālā mērogā palielinājusies tieksme veidot uzkrājumus.

Papildus šo ilgtermiņa faktoru pazeminošajai ietekmei pastāv vēl citi faktori, kas nelabvēlīgi ietekmē reālās procentu likmes, kurām ir tiešāka saikne ar pasaules finanšu krīzi. Jāatzīmē, ka euro zonā joprojām vērojama bilanču recesija un lielas parāda pārkares situācijā veidojas nosacījumi, kas var izraisīt krasu lejupslīdi, kas savukārt rada nepieciešamību būtiski samazināt aizņemto līdzekļu īpatsvaru un pagarina lejupslīdes periodu.

Pēdējais komponents, kas ietekmē ilgtermiņa procentu likmes, ir termiņa prēmija. Arī šajā gadījumā ilgāka termiņa faktoriem apvienojumā ar cikliskāku dinamiku, kas veidojās saistībā ar finanšu krīzi, bija lejupvērstā ietekme uz nominālajām procentu likmēm. Termiņa prēmiju sarukumu euro zonā noteica Eurosistēmas vērtspapīru iegādes, kā arī citi faktori, piemēram, drošu aktīvu piedāvājums un pieprasījums pasaules līmenī.

Kopumā zemas procentu likmes visvairāk ir vāju ilgtermiņa tendenču sekas apvienojumā ar cikliskās dinamikas sekām, kuras radījusi sarežģītā finanšu krīze un ārkārtīgi ieilgusī makroekonomiskā lejupslīde. Šo ietekmju ilguma prognozēšana saistīta ar ļoti lielu nenoteiktību. Lai gan reālo procentu likmju ilgstošā sarukuma pamatā esošie ilgāka termiņa faktori neietilpst monetārās politikas tvērumā, centrālās bankas kompetencē ir nodrošināt inflācijas atgriešanos un stabilizēšanos centrālās bankas mērķim aptuveni atbilstošā līmenī, tādējādi veicinot ilgtspējīgu tautsaimniecības izaugsmi, kas nodrošina cikliskā atslābuma absorbēšanu. Pašlaik šis mandāts motivē politikas, kas var radīt lejupvērstu spiedienu uz procentu likmēm visā termiņstruktūrā, lai saglabātu kredītēšanas nosacījumu līmeni, kas ir pietiekami stimulējošs, lai nodrošinātu ekonomisko apstākļu un inflācijas normalizēšanos vidējā termiņā.

⁴ Stāku informāciju sk. *Bomfim, A., Measuring Equilibrium Real Interest Rates: What can we learn from yields on indexed bonds?*, Federālo rezervju sistēmas Valde, 2001. gada jūlijs.

Dati patiešām liecina, ka ECB pasākumi, kas vērsti uz to, lai saglabātu esošās un gaidāmās īstermiņa procentu likmes piesaistītas zemākajai efektīvajai robežai un samazinātu ilgtermiņa procentu likmju reālo termiņa prēmiju komponentu, izpaužas finanšu sistēmā. Mājsaimniecībām un nefinanšu sabiedrībām izsniegto banku aizdevumu procentu likmes turpinājušas sarukt, savukārt kredītu atlikuma pieaugums pakāpeniski atjaunojas, bet joprojām ir neliels (sk. šīs nodaļas 1.5. sadaļu).

Tādējādi dominējošā ECB stimulējošā monetārās politikas nostāja ir nepieciešams un efektīvs līdzeklis cenu stabilitātes nodrošināšanai vidējā termiņā. Tā kā Līgums par Eiropas Savienības darbību nosaka, ka cenu stabilitāte ir galvenais euro zonas monetārās politikas mērķis, ECB pašreizējā monetārās politikas nostāja pilnībā atbilst tās mandātam.

---

3. ielikums

Ko zemas procentu likmes nozīmē bankām un uzkrājumu veidotājiem?

Svarīgi monitorēt, vai ECB stimulējošās monetārās politikas nostāja nerada negatīvus blakusefektus bankām un uzkrājumu veidotājiem. Līgumā par Eiropas Savienības darbību noteiktais uzdevums nodrošināt cenu stabilitāti nav mazāk svarīgs par citiem politikas apsvērumiem, tomēr blakusefektu risku var mazināt, piemērojot atbilstošus aizsardzības pasākumus un īpaši pievēršoties jautājumiem, kas jārisina citās politikas jomās, lai novērstu euro zonas tautsaimniecības un finanšu sistēmas pamatā esošās nepilnības. Runājot par ECB stimulējošās monetārās politikas nostājas iespējamiem blakusefektiem un ar tiem saistīto zemo procentu likmju vidi, vispārējas bažas saistītas ar to ietekmi uz banku peļņit spēju un atlīdzību par uzkrājumiem.

Potenciāli negatīva ietekme uz finanšu sektoru bieži saistīta ar to, ka zemu procentu likmju vide (īpaši centrālo banku aktīvu iegādes un to veicinātā ienesīguma līknes izlīdzināšanās) var radīt spiedienu uz banku peļņit spēju. Citiem vārdiem sakot, banku tradicionālo termiņu pārveidošanas uzņēmējdarbības modeli (ilgtermiņa aktīvu iegādes finansēšanu, uzņemoties īstermiņa saistības) varētu ierobežot lejupvērsts spiediens uz banku starpniecības uzcenojumiem. Turklāt negatīvā noguldījumu iespējas procentu likme varētu vēl vairāk samazināt to banku peļņit spēju, kuras Eurosistēmā nogulda lielu likviditātes pārpalikuma apjomu.

Lai gan šī ietekme patiešām novērojama, nedrīkst aizmirst citu kompensējošu un labvēlīgu ietekmi, kas saistīta ar aktīvu iegādes programmām un (plašāk) ar stimulējošās monetārās politikas instrumentiem. Veicinot ekonomisko aktivitāti, šie instrumenti uzlabo aizņēmēju saistību izpildes spēju un, panākot ievērojamus banku aktīvu kvalitātes uzlabojumus un samazinot nepieciešamību veidot uzkrājumus, pozitīvi ietekmē banku bilances. Turklāt stimulējošās monetārās politikas izraisītais vispārējais aktīvu cenu kāpums nosaka šo aktīvu pārvērtēšanas guvumu veidošanos banku bilancēs.

Spriežot pēc euro zonas banku veiktās kredītēšanas apsekojumā sniegtās informācijas, pašlaik nav pazīmju, kas liecinātu, ka stimulējošās nostājas nelabvēlīgā ietekme uz banku peļņit spēju būtu noteicošā euro zonas līmenī. Patiesībā vairākus mēnešus pēc iegāžu uzsākšanas aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros to banku neto procentuālā daļa, kas norādīja uz AIP radītu peļņit spējas pieaugumu, bija pozitīva. Lai gan AIP radītā galaietekme uz banku peļņit spēju dažādās valstīs

atkarībā no attiecīgās banku sistēmas strukturālajām iezīmēm var atšķirties, šie pierādījumi kopumā garantē pozitīvu novērtējumu.

Otrs iemesls bažām saistīts ar tās atlīdzības samazināšanos, kuru mājsaimniecības var nopelnīt par saviem uzkrājumiem (īpaši par bankā noguldītajiem uzkrājumiem).⁵ Pastāv cieša saikne starp šādu atlīdzību un dominējošo monetārās politikas nostāju. Rezultātā daudzu uzkrājumu veidu nominālās procentu likmes pašlaik euro zonā vēsturiskā skatījumā ir ļoti zemas.

Tomēr iepriekš jau skaidrots, ka zemo procentu likmju vide būtībā atspoguļo dominējošos makroekonomiskos un strukturālos apstākļus. Tāpēc mazā atlīdzība par uzkrājumiem ir drīzāk lēnas tautsaimniecības atveseļošanās simptoms, nevis cēlonis. Novirzīšanās no pašreizējās stimulējošās monetārās politikas nostājas vēl vairāk ierobežotu tautsaimniecības dinamismu, mazinātu kreditēšanu (piemēram, to uzņēmumu kreditēšanu, kuru mērķis ir finansēt ienesīgus ieguldījumu projektus) un tādējādi paildzinātu zemo procentu likmju periodu.

Vissvarīgākais ir novērst pamatfaktoros, kas izraisījuši pašreizējo reālās līdzsvara procentu likmes zemo līmeni. Tas jāpanāk, galvenokārt īstenojot efektīvas strukturālās politikas, kas ļauj ilgtspējīgi palielināt produktivitāti un uzlabot tautsaimniecības izaugsmi. Turklāt fiskālajām politikām vajadzētu veicināt tautsaimniecības atveseļošanās, vienlaikus nodrošinot atbilstību ES fiskālajiem noteikumiem. Visbeidzot, lai pārvarētu atlikušos spēcīgas un ilgtspējīgas izaugsmes šķēršļus, noteikti nepieciešams novērst EMS institucionālās nepilnības saskaņā ar piecu priekšsēdētāju ziņojumā noteiktajiem virzieniem.

1.3. Saimnieciskā darbība

Neraugoties uz ārējās vides pasliktināšanos, iekšzemes pieprasījuma uzlabošanās ļāva saglabāt stabilu euro zonas saimniecisko darbību. Rezultātā euro zonas pakāpeniskā atveseļošanās, kas sākās 2013. gada 2. ceturksnī, 2015. gadā turpinājās. Vidējais gada izaugsmes temps 2015. gadā bija 1.5% (sk. 10. att.) – augstākais kopš 2011. gada. Pakāpeniskā izaugsmes uzlabošanās galvenokārt atspoguļoja euro zonas valstīs visai plaši vērojamo spēcīgo privāto patēriņu (sk. arī 4. ielikumu). Arī neto tirdzniecībai bija neliela pozitīva ietekme uz izaugsmi, un to galvenokārt noteica eksporta tirgus daļu palielināšanās pēc būtiskā euro kursa krituma kopš 2014. gada vidus. Tomēr ieguldījumu apjoma kāpums joprojām bija neliels, un to kavēja samērā lēnais strukturālo reformu īstenošanas progress dažās valstīs un vairākās nozarēs nepieciešamās bilances korekcijas.

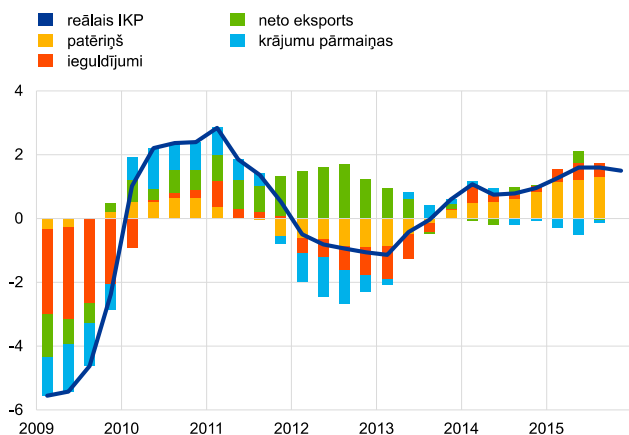
---

⁵ Lai sīkāk aplūkotu argumentu, ka stimulējošās monetārās politikas izmaksas sedz uzkrājumu veidotāji, sk. *Bindseil, U., Dornick, C. and Zeuner, J., Critique of accommodating central bank policies and the 'expropriation of the saver' – A review*. Speciālo pētījumu sērija, Nr. 161, ECB, 2015. gada maijs. Sīkāku informāciju sk. arī *Deutsche Bundesbank* 2015. gada oktobra *Monthly Report* rakstā *German households' saving and investment behaviour in light of the low-interest-rate environment*.

10. attēls

Euro zonas reālais IKP

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Neraugoties uz vājāku globālās izaugsmes perspektīvu, euro zonas tautsaimniecības atvесеjоšanās 2015. gadā turpinājās

2015. gada vidējā izaugsmes tempa paātrināšanos veicināja ļoti stimulējošā ECB monetārās politikas nostāja. Tās transmisiju tautsaimniecībā noteica finansēšanas nosacījumu atvieglojumi, tirgus noskaņojuma uzlabošanās, ļoti zemas procentu likmes un euro kursa kritums. Papildu stimulu izaugsmei 2015. gadā nodrošināja naftas cenu sarukums un pakāpeniska situācijas uzlabošanās euro zonas darba tirgos.

Papildus patērētāju noskaņojuma atbalstam pēdējos gados īstenotie dažādie monetārās politikas pasākumi, t.sk. 2015. gada sākumā uzsāktā paplašinātā aktīvu iegādes programma, uzlaboja uzņēmumu konfidenci, jo

uzlabojās finansēšanas nosacījumi, t.sk. mazo un vidējo uzņēmumu finansēšanas nosacījumi. Tas labvēlīgi ietekmēja ieguldījumus, kuru devums izaugsmei 2015. gadā vidēji bija lielāks nekā 2014. un 2013. gadā, atspoguļojot uzņēmumu peļņas kāpumu, mazāk ierobežotu pieprasījumu un jaudu noslodzes palielināšanos. Neraugoties uz ieguldījumu nostiprināšanos 2015. gada sākumā, tie joprojām bija aptuveni par 15% zemākā līmenī nekā pirms krīzes.

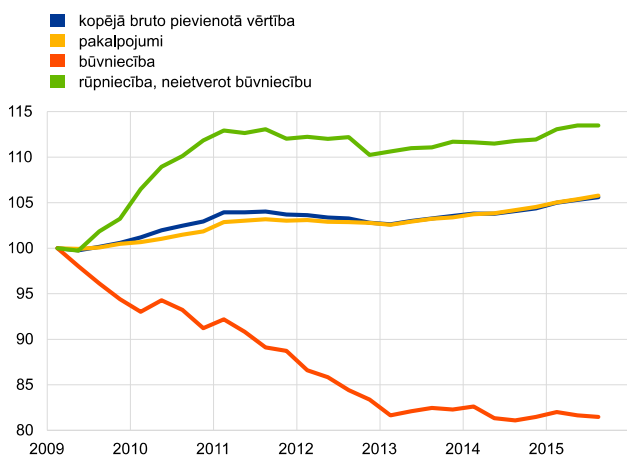
Euro zonas iekšzemes pieprasījums 2015. gadā uzlabojās un vidēji bija lielākais kopš 2007. gada. Mājsaimniecību uzkrājumu rādītājs 2015. gadā bija kopumā stabils, tādējādi pozitīvi ietekmējot patēriņa dinamiku. Valdības patēriņš 2015. gadā labvēlīgi ietekmēja tautsaimniecības izaugsmi. Valsts un privātā sektora parāda līmenis, kas dažās valstīs saglabājās augsts, samazināja iekšzemes pieprasījumu. Turklāt strukturālo reformu īstenošanas lēnais progress joprojām kavēja izaugsmi.

Tautsaimniecības izaugsmes dinamiku 2015. gadā ierobežoja nelabvēlīga ārējā vide (sk. 1. nodaļas 1.1. sadaļu). Jauno tirgus ekonomikas valstu tautsaimniecības izaugsmes palēnināšanās negatīvi ietekmēja euro zonas eksporta kāpumu, tomēr kopš 2014. gada vidus novērotais būtiskais euro efektīvā kursa kritums veicināja eksportu un noteica euro zonas eksporta tirgus daļu palielināšanos. Samērā spēcīgo eksporta sniegumu noteica eksporta ģeogrāfiskās struktūras pārmaiņas, attīstītajām valstīm, piemēram, ASV, arvien vairāk izmantojot euro zonas eksportu. Arī euro zonas iekšējā tirdzniecība 2015. gadā turpināja uzlaboties, atspoguļojot euro zonas iekšzemes pieprasījuma pozitīvo dinamiku. 2015. gadā gan eksporta, gan importa pieauguma temps bija straujāks nekā iepriekšējos trijos gados. Kopumā neto tirdzniecība, šķiet, nedaudz pozitīvi ietekmējusi izaugsmi 2015. gadā.

11. attēls

Euro zonas reālā bruto pievienotā vērtība saimnieciskās darbības veidu dalījumā

(indekss: 2009. g. 1. cet. = 100)

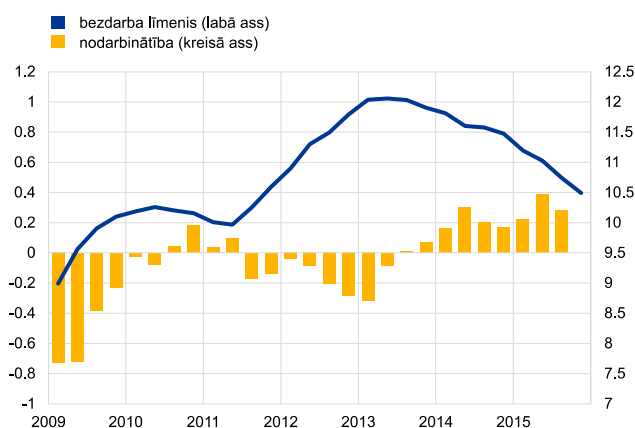

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

12. attēls

Darba tirgus rādītāji

(kāpuma temps salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; % no darbaspēka; sezonāli izlīdzināti dati)

Avots: Eurostat.

2015. gadā nozarēs bija vērojama samērā plaša atveseļošanās (sk. 11. att.). Kopējā bruto pievienotā vērtība pēc trīs gadus ilga atveseļošanās perioda 2015. gada 3. ceturksnī gandrīz sasniedza pirmskrīzes augstāko līmeni. Pievienotās vērtības kāpums pakalpojumu nozarē joprojām bija straujāks par pievienotās vērtības pieaugumu rūpniecībā (neietverot būvniecību) un būvniecībā, un 2015. gada 3. ceturksnī tas bija aptuveni par 3% augstāks par pirmskrīzes rekordlīmeni. Pievienotā vērtība rūpniecībā (neietverot būvniecību) joprojām bija zemāka par tās pirmskrīzes līmeni, taču turpināja pakāpeniski atjaunoties. Turpretī pievienotā vērtība būvniecībā 2015. gadā nedaudz saruka un saglabājās daudz zemākā līmenī salīdzinājumā ar 2008. gadā novēroto pirmskrīzes augstāko līmeni.

Situācija darba tirgos turpināja pakāpeniski uzlaboties

Darba tirgi 2015. gadā turpināja atveseļoties (sk. 12. att.). Nodarbināto skaita pieaugums, kas sākās 2013. gada vidū, turpinājās 2015. gadā. Euro zonā nodarbināto skaits 2015. gada 3. ceturksnī bija par 1.1% lielāks nekā 2014. gada atbilstošajā ceturksnī, tomēr tas joprojām bija aptuveni par 2% zemāks par pirmskrīzes augstāko līmeni. Nodarbinātības pieaugums 2015. gadā galvenokārt atspoguļoja Spānijā un Vācijā novērotos uzlabojumus, turklāt pozitīvas pazīmes liecina, ka kāpumu veicinājušas arī dažas iepriekš mazāk aizsargātas valstis.

Nozaru dalījumā nodarbinātība palielinājās galvenokārt pakalpojumu nozarē, savukārt nodarbināto skaits rūpniecībā (neietverot būvniecību) pieauga tikai mēreni, bet nodarbinātības līmenis būvniecībā samazinājās. Kopējais nostrādāto stundu skaits 2015. gadā pieauga

nedaudz mazāk nekā nodarbināto skaits. Viena nodarbinātā gada produktivitātes kāpums joprojām bija zems, un tā vidējais ceturkšņa rādītājs 2015. gada pirmajos trijos ceturkšņos bija aptuveni 0.5% (2014. gadā – 0.3%).

Bezdarba līmenis 2015. gadā turpināja sarukt un 2015. gada 4. ceturksnī bija 10.5% (zemākais līmenis kopš 2012. gada sākuma). Kopš 2013. gada 1. pusgada novērotā bezdarba samazināšanās kopumā notika visās dzimuma un vecuma grupās. Kopumā 2015. gadā bezdarba līmenis bija vidēji 10.9% (2014. un 2013. gadā – attiecīgi 11.6% un 12%).

Lai gan euro zonas bezdarba līmenis kopš 2013. gada vidus būtiski sarucis, plašāki darba tirgus atslābuma rādītāji, kuros ietverti iedzīvotāji, kas piespiedu kārtā strādā nepilnu darba laiku vai pametuši darba tirgu, joprojām ir paaugstināti. Pašlaik vairāk nekā septiņiem miljoniem cilvēku piespiedu kārtā strādājot nepilnu darba laiku, jo trūkst pilnas slodzes darba, un tādu darba ņēmēju skaitam, kuri zaudējuši cerības atrast darbu (kuri vairs nemeklē darbu un pametuši darba tirgu), sasniedzot aptuveni septiņus miljonus, euro zonas darba tirgū joprojām vērojams būtisks atslābums.

4. ielikums

Privātā patēriņa loma tautsaimniecības atveseļošanās procesā

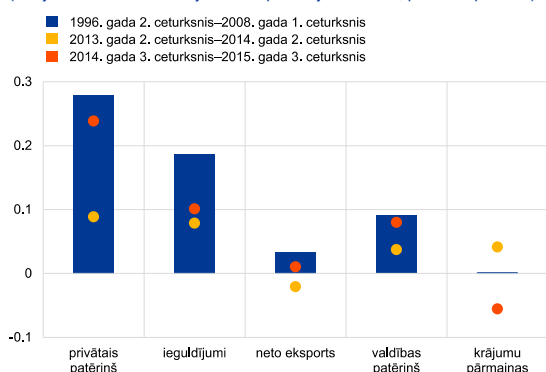
Privātais patēriņš bijis galvenais atveseļošanās procesa virzītājspēks euro zonā. Situācijā, ko raksturo neliels ieguldījumu apjoms, fiskālā konsolidācija un mērens tirdzniecības pieaugums, privātais patēriņš kopš 2013. gada sākuma pastāvīgi uzlabojies. Atšķirībā no ieguldījumu devuma IKP izaugsmē privātā patēriņa sniegums IKP izaugsmē četros ceturkšņos līdz 2015. gada 3. ceturksnim tuvojās tā vidējam pirmskrīzes devumam (sk. A att.).

Vienlaikus ar neseno patēriņa nostiprināšanos notikusi stabila darba tirgus uzlabošanās. Patērētāju konfidences palielināšanās kopš 2013. gada sākuma atspoguļo stabili reāli rīcībā esošo ienākumu pieaugumu, ko savukārt labvēlīgi ietekmēja pastāvīga situācijas uzlabošanās darba tirgos (sk. B att.). Bezdarba līmenis šajā periodā saruka par 1.6 procentu punktiem, taču tas joprojām būtiski pārsniedz pirmskrīzes zemāko punktu (2015. gada 4. ceturksnī tas bija par 3.3 procentu punktiem augstāks nekā 2008. gada 1. ceturksnī). Aplūkojot atsevišķas euro zonas valstis, nesena patēriņa palielināšanās bijusi samērā nozīmīga valstīs, kurās būtiski uzlabojušies darba tirgi. Ievērojama darba tirgu atveseļošanās notika īpaši Spānijā, Īrijā un Portugālē, kur vienlaikus bija vērojams arī būtisks reāli rīcībā esošo ienākumu un patēriņa pieaugums.

A attēls

Galveno IKP komponentu vidējais ceturkšņa devums IKP izaugsmē

(vidējais devums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; procentu punktos)

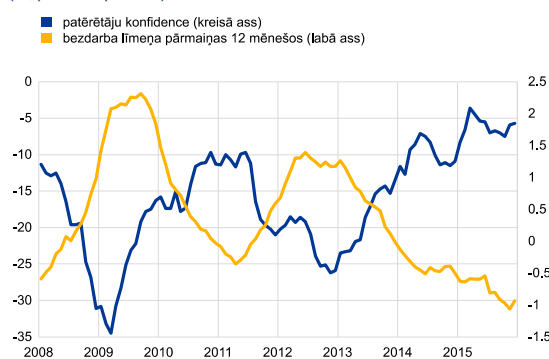

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

B attēls

Patērētāju konfidence un bezdarba līmeņa pārmaiņas

(%; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Arī zemākām enerģijas cenām bijusi sava nozīme nesenajā patēriņa kāpumā. Kopš 2013. gada sākuma mājsaimniecību pirktspēja, ko nosaka pēc reāli rīcībā esošajiem ienākumiem, palielinājusies aptuveni par 3%. Aptuveni trešdaļu šā kāpuma noteica zemākas enerģijas cenas.⁶

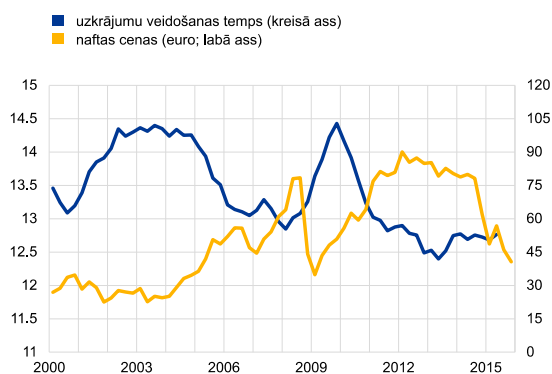
Turklāt šķiet, ka zemāku enerģijas cenu noteiktā pirktspējas uzlabošanās notiekošajā atveseļošanās procesā ietekmējusi patēriņu spēcīgāk nekā parasti. Parasti daļa reāli rīcībā esošo ienākumu, kas iegūti sakarā ar patēriņa cenu samazināšanos, dažus ceturkšņus tiek uzkrāta. Pēc naftas cenu sarukuma uzkrājumu veidošanas temps patiešām parasti paātrinās un pēc tam palēninās. Tā notika arī finanšu krīzes laikā, kad straujam naftas cenu kritumam sekoja būtisks uzkrājumu veidošanas tempa pieaugums (sk. C att.). Turpretī pēdējos ceturkšņos uzkrājumu veidošanas temps saglabāties kopumā stabils.

Uzkrājumu veidošanas tempa slāpētā reakcija uz zemākām enerģijas cenām liecina par to, ka tiek apmierināts atliktais patēriņa pieprasījums, piemēram, ilglietojuma preču pieprasījums, kas krīzes laikā saruka vairāk nekā īslaicīgi lietojamo preču un pakalpojumu pieprasījums (sk. D att.). Atliktais pieprasījums pēc ilglietojuma precēm bieži vērojams uzreiz pēc recesijas, kuras laikā neskaidru ekonomisko apstākļu dēļ patērētāji atturējušies veikt pirkumus. Jo ilgāk mājsaimniecības atliek ilglietojuma preču iegādi, jo spēcīgāka ir vēlme un nepieciešamība tās aizstāt, līdzko situācija sāk uzlaboties. Tādējādi atliktais pieprasījums var paātrināt tautsaimniecības atveseļošanās tūlīt pēc ekonomiskās lejupslīdes.

C attēls

Uzkrājumu veidošanas temps un jēlnaftas cena

(% un euro par barelu)

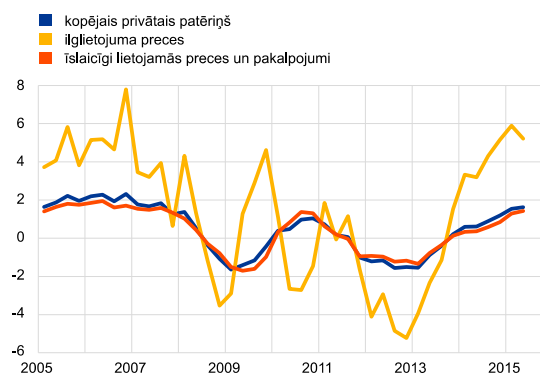

Avoti: Eurostat un SVF.
Piezīme. Uzkrājumu veidošanas temps ir mājsaimniecību un mājsaimniecības apkalpojošo bezpeļņas organizāciju bruto uzkrājumu attiecība pret to reāli rīcībā esošo ienākumu gada mainīgo rādītāju.

D attēls

Ilglietojuma preču, īslaicīgi lietojamo preču un pakalpojumu patēriņš euro zonā

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.
Piezīmes. Tā kā Eurostat publicē datus tikai par dažu euro zonas valstu privātā patēriņa iedalījumu ilglietojuma un īslaicīgi lietojamās precēs, kopējie euro zonas dati aproksimēti, izmantojot 17 valstu datus (t.i., visu euro zonas valstu datus, izņemot Beļģiju un Īriju). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada 2. ceturksnī.

Tāpēc nesenais ilglietojuma preču patēriņa pieaugums, iespējams, atspoguļo atliktā pieprasījuma veidošanos krīzes laikā (sk. D att.). 2007.–2013. gadā ilglietojuma preču īpatsvars euro zonas kopējā patēriņā kopumā samazinājās. Sarukums bija daudz lielāks krīzes visvairāk skartajās

⁶ Sk. arī ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biļetenā" Nr. 7 *An assessment of recent euro area consumption growth* ("Nesenā euro zonas patēriņa pieauguma novērtējums").

valstīs. Turpretī kopš 2013. gada ilglietojuma preču īpatsvars šo valstu kopējā patēriņā pieaudzis straujāk. Atliktā pieprasījuma augšupvērstā ietekme uz patēriņa kāpumu nākotnē varētu izzust, tiklīdz mājsaimniecības būs atjaunojušas ilglietojamo preču krājumu.

Tā kā reālo ienākumu pieaugumu, šķiet, lielākoties noteikuši uzlabojumi darba tirgū, patēriņš būs noturīgs tiklīdz, cik lielā mērā situācija darba tirgos turpinās uzlaboties. Pat pēc tam, kad izzudīs zemāku naftas cenu un atliktā pieprasījuma pēc ilglietojuma precēm labvēlīgā ietekme, privātā patēriņa atjaunošanos joprojām veicinās darba tirgus situācijas turpmāka uzlabošanās.

1.4. Cenu un izmaksu dinamika

Euro zonas kopējā inflācija, ko nosaka pēc saskaņotā patēriņa cenu indeksa (SPCI), 2015. gadā ilgstoši zemu izejvielu cenu ietekmē bija ļoti zema vai pat negatīva. SPCI inflācija, neietverot enerģiju un pārtiku, 1. pusgadā sākotnēji pieauga no vēsturiski zemākā līmeņa, bet 2. pusgadā saglabājās kopumā stabila (aptuveni 0.9%).

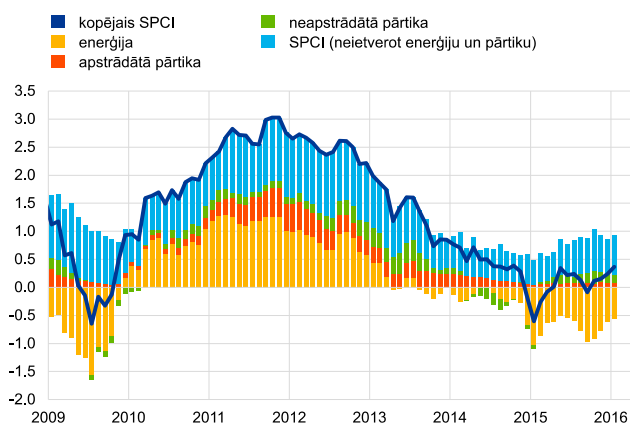
Kopējā inflācija 2015. gadā turpināja samazināties

Euro zonas kopējā SPCI inflācija 2015. gadā vidēji bija 0.0% (2014. gadā – 0.4% un 2013. gadā – 1.4%). SPCI inflācijas dinamiku galvenokārt noteica enerģijas cenu norises (sk. 13. att.). Kopējā inflācija divas reizes bija ar mīnusa zīmi – pirmo reizi 2015. gada sākumā un pēc tam atkal rudenī. Tuvojoties gada nogalei, kopējā inflācija atkal kļuva nedaudz pozitīva.

13. attēls

SPCI inflācija un komponentu devums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

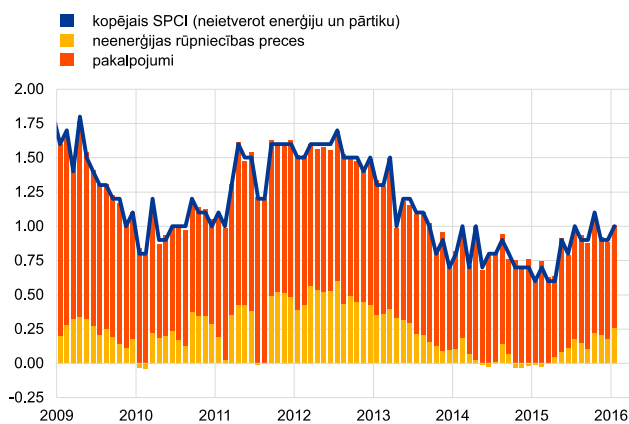

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

14. attēls

SPCI inflācija (neietverot enerģiju un pārtiku) un komponentu devums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Pamatinflācija, ko nosaka pēc SPCI (neietverot enerģiju un pārtiku), pieauga no 2015. gada sākumā sasniegtā vēsturiski zemākā līmeņa (0.6%; sk. 5. ielikumu). Inflācija 2. pusgadā kopumā saglabājās stabila (aptuveni 0.9%), bet gada vidējā inflācija bija 0.8% (sk. 14. att.). SPCI pamatinflāciju visu gadu leņķvērsti ietekmēja ārējie faktori, t.sk. līdz 2014. gada maijam vērotā euro kursa kāpuma novēlotā ietekme, un naftas un citu izejvielu cenu krituma netiešā ietekme. Vērtējot iekšzemes faktorus, pamatinflācijas zemo līmeni noteica arī neliels darba samaksas kāpums un vājā uzņēmumu cenu noteikšanas spēja spēcīgas konkurences vidē.

Aplūkojot SPCI galvenos komponentus sīkāk, enerģijas komponents visu 2015. gadu pastāvīgi radīja leņķvērstu spiedienu uz kopējo SPCI. Enerģijas inflācija bija negatīva visos 2015. gada mēnešos galvenokārt saistībā ar naftas cenu norisēm euro izteiksmē.

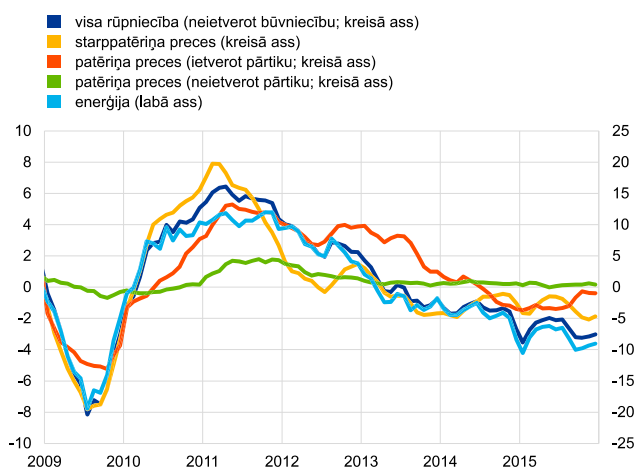
Pārtikas cenu inflācija kopš 2015. gada sākuma palielinājusies galvenokārt neapstrādātās pārtikas cenu inflācijas dēļ. Neapstrādātās pārtikas cenu inflācijas krasais kāpums rudenī atspoguļoja vasarā novēroto neparasti karsto laikapstākļu ietekmi uz augļu un dārzeņu cenām. Apstrādātās pārtikas cenu inflācija gada laikā kopumā bija samērā stabila.

Neenerģijas rūpniecības preču cenu gada pārmaiņu temps pieauga no 2014. gadā un 2015. gada sākumā novērotā ļoti zemā līmeņa. Šo augšupvērsto dinamiku galvenokārt noteica ilglietojuma preču cenas un (mazāk) preču ar ierobežotu lietošanas laiku cenas, bet īslaicīgi lietojamo preču cenu inflācija kopumā bija stabila. Augšupvērstā tendence galvenokārt atspoguļoja kopš 2014. gada maija vērojamo euro kursa krituma ietekmi. Aplūkojot vēsturiski ilgāku periodu, neenerģijas rūpniecības preču cenu inflāciju joprojām mazināja krasais augsto tehnoloģiju preču cenu kritums, kas saistīts ar spēcīgu mazumtirgotāju konkurenci gan valsts, gan starptautiskajā līmenī.

15. attēls

Ražotāju cenu rūpniecībā dalījums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Importa cenas bija galvenais ar naftas piegādes cenām saistītā augšupvērstā spiediena avots, atspoguļojot euro kursa kritumu. Nepārtikas patēriņa preču importa cenu gada kāpuma temps visu gadu vēl arvien bija spēcīgs. Vērtējot iekšzemes faktorus, ar naftas piegādi saistītais spiediens uz neenerģijas rūpniecības preču patēriņa cenām joprojām bija ierobežots, īpaši par to liecināja nepārtikas patēriņa preču nozares ražotāju cenu inflācija, kas visu gadu svārstījās tikai nedaudz virs nulles. Starppatēriņa preču nozarēs ražotāju cenas, kā arī jēlnaftas un citu izejvielu cenas euro liecina par mērenu spiedienu arī cenu noteikšanas sākuma posmos galvenokārt enerģijas un neenerģijas izejvielu zemo cenu dēļ (sk. 15. att.).

Pakalpojumu cenu inflācija 2015. gadā saglabājās kopumā stabila (1.0–1.3%), joprojām atspoguļojot būtisku atslābumu euro zonas preču un darba tirgū. SPCI pakalpojumu komponenta sastāvdaļas parasti tiek

radītas iekšzemē, un tas nozīmē, ka pakalpojumu cenas ir ciešāk saistītas ar iekšzemes pieprasījuma un darbaspēka izmaksu dinamiku.

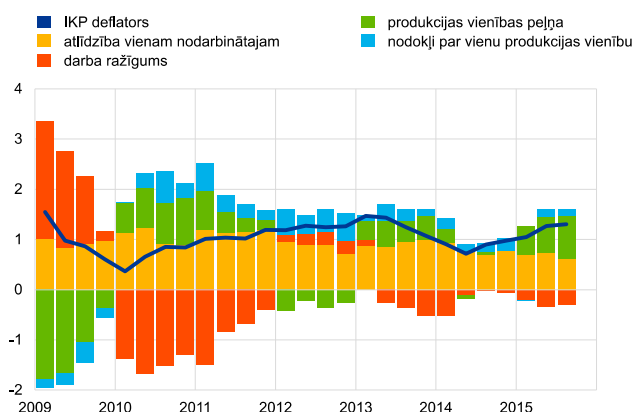
Iekšzemes izmaksu spiediens joprojām bija vājš

Darbaspēka izmaksu noteiktais iekšzemes izmaksu spiediens 2015. gada pirmajos trijos ceturkšņos joprojām bija vājš (sk. 16. att.). Darbaspēka izmaksu spiedienu un cenu noteikšanas spēju turpināja ierobežot būtiskais tautsaimniecības un darba tirgus atslābums euro zonā. Turklāt pēdējos gados darba un preču tirgus strukturālo reformu rezultātā dažās euro zonas valstīs palielinājās lejupvērstā darba samaksas un cenu elastība. Darba samaksas spiedienu ierobežoja arī tas, ka zemākas inflācijas gadījumā darba samaksas reālā pirktspēja ir augstāka.

16. attēls

IKP deflatora dalījums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Euro zonā atļidzības vienam nodarbinātajam gada kāpums 2015. gada 3. ceturksnī bija 1.1%, un 2015. gada pirmo triju ceturkšņu vidējais pieaugums (1.2%) liecina par zemāku palielinājumu nekā 2014. gadā. Vienības darbaspēka izmaksu gada kāpuma temps joprojām bija lēns (būtiski zemāks par 1%). Tas galvenokārt norādīja uz atļidzības vienam nodarbinātajam pieauguma sarukumu, bet produktivitātes kāpums 2015. gada 1. pusgadā pirms neliela samazinājuma sākotnēji palielinājās.

Peļņas norišu noteiktais iekšzemes izmaksu spiediens 2015. gadā pastiprinājās. Peļņas gada pieaugums (darbības bruto ieņēmumu izteiksmē) 2015. gada pirmajos trijos ceturkšņos joprojām palielinājās, atspoguļojot tautsaimniecības atveseļošanos, mērenas darba samaksas izmaksas un tirdzniecības nosacījumu uzlabošanos saistībā ar vāju importa cenu dinamiku.

Tādējādi peļņa par produkcijas vienību 2015. gadā bija galvenais IKP deflatora gada pārmaiņu tempa kāpuma virzītājspēks.

Ilgtermiņa inflācijas gaidas uzlabojās

Ilgtermiņa inflācijas gaidas, kuru pamatā ir apsekojumi un tirgus situācija, pēc vēsturiski zemākā līmeņa sasniegšanas 2015. gada sākumā uzlabojās. Saskaņā ar 2015. gada 4. ceturkšņa *Survey of Professional Forecasters* prognozēm inflācijas gaidas pēc 5 gadiem nākotnē bija 1.9%, un 2015. gada oktobra *Consensus Economics* apsekojumā ietvertās ilgāka termiņa inflācijas gaidas arī bija 1.9%. Visu gadu uz tirgus instrumentiem balstītās ilgtermiņa inflācijas gaidas joprojām bija zemākas nekā uz apsekojumiem balstītās gaidas – šo atšķirību, iespējams, noteica inflācijas riska prēmija.

5. ielikums

Pamatinflāciju ietekmējošās norises

Saistībā ar makroekonomisko perspektīvu 2014. gada beigās svarīgs bija jautājums, kad un cik stipri augšupvērsti kļūs inflācijas cikls. Šajā ielikumā aplūkota dažādu pamatinflācijas rādītāju, t.i., noturīgāko inflācijas komponentu pretstatā pārejošiem, attīstība⁷ un to sniegtie signāli attiecībā uz pavērsiena punktu.⁸

Pastāvīgajos uz izņēmumu balstītajos pamatinflācijas rādītājos netiek ņemta vērā dažādu veidu pārejoša ietekme. Saskaņotais patēriņa cenu indekss (SPCI), neietverot enerģiju un pārtiku, ir plaši izmantots rādītājs, kurā nav ņemts vērā enerģijas un pārtikas cenām raksturīgais svārstīgums, jo tās pakļautas izejvielu cenu izraisītajiem šokiem un neapstrādātās pārtikas gadījumā – laikapstākļu ietekmei. Tomēr minētais apakšindekss var joprojām ietvert būtisku pārejošu ietekmi. Viens piemērs ir kalendārā ietekme, kas īpaši parādās ar ceļošanu saistīto komponentu cenās vai to komponentu cenās, kurus ietekmē sezonas izpārdošanas (piemēram, apģērba un apavu cenas). Cits piemērs ir netiešo nodokļu vai administratīvi regulējamo cenu vienreizējas pārmaiņas, kuru ietekme uz cenu līmeni pēc viena gada vairs neparādās gada pārmaiņu tempā.

Dažādie aplūkojamie uz izņēmumu balstītie rādītāji norādīja uz atšķirīgu pavērsiena punkta laiku. Vērtējot pēdējo divu gadu norises, SPCI inflācija (neietverot enerģiju, pārtiku, nodokļus un administratīvi regulējamās cenas) 2014. gada maijā sasniedza zemāko līmeni. Tomēr noturīgākas augšupvērstas tendences signāls līdz 2014. un 2015. gada mijai, kad arī SPCI (neietverot pārtiku un enerģiju) sasniedza zemāko līmeni, joprojām bija nenoteikts (sk. A att.). Pamatinflācijas rādītājs, kurā papildus enerģijai un pārtikai nav ietverti arī svārstīgie sezonālie komponenti, ir daudz vienveidīgāks, un pēc zemākā līmeņa sasniegšanas 2014. gada novembrī tas sniedza samērā konsekventus signālus attiecībā uz kāpumu 2015. gada 1. pusgadā. Tomēr pēc vasaras mēnešiem visi rādītāji liecināja par nelielu pieauguma tempa samazinājumu, tādējādi raisot šaubas par to, vai pavērsiena punkts faktiski tika sasniegts.

Statistiskie uz izņēmumu balstītie rādītāji sniedza līdzīgu informāciju. Šie rādītāji mazina SPCI inflācijas datu svārstīgumu, jo katru mēnesi tajos netiek ietverti komponenti ar augstāko un zemāko gada pārmaiņu tempu. Divi šādi piemēri ir 30% skaitļu kopas vidējais, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības,⁹ un svērtā mediāna. 30% skaitļu kopas vidējais, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības, iegūts no 2015. gada janvārī sasniegtā zemākā līmeņa, bet mediāna sasniedza zemāko punktu 2015. gada martā (sk. B att.). Šo divu rādītāju augšupvērstā virzība bija nedaudz vājāka nekā pastāvīgu uz izņēmumu balstītu rādītāju gadījumā.

---

⁷ Pamatinflācijas rādītājus parasti monitorē, jo ar tiem iespējams izsekot inflācijas tendencēm un/vai prognozēt pamatinflāciju. Sk. arī ECB 2013. gada decembra "Mēneša Biļetena" ielikumu *Are subindices of the HICP measures of underlying inflation?* ("Vai pamatinflācijas SPCI rādītājiem ir apakšindeksi?").

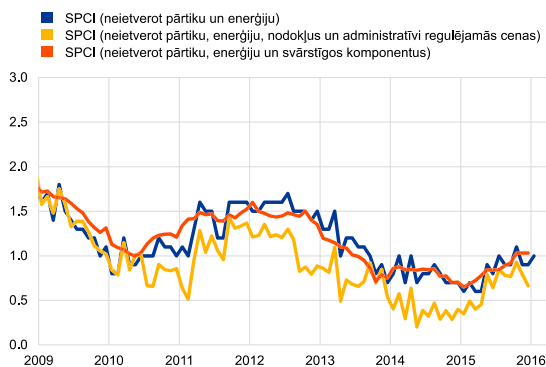
⁸ Sk. arī ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 5 ielikumu *Has underlying inflation reached a turning point?* ("Vai pamatinflācija sasniegusi pavērsiena punktu?").

⁹ 30% skaitļu kopas vidējam, aprēķinā neietverot lielākās vai mazākās vērtības, no katra rindas gala tiek atņemti 15%.

A attēls

Pamatinflācijas pastāvīgie uz izņēmumu balstītie rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

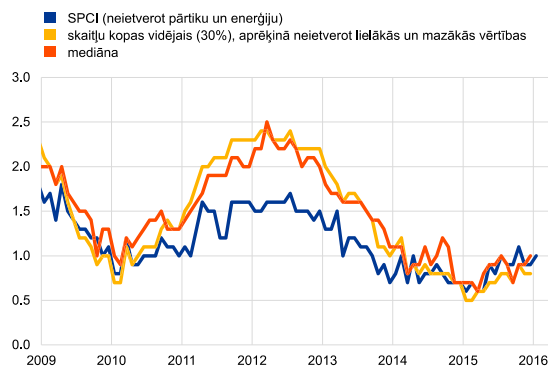
Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Svārstīgie komponenti ietver gaisa transportu, naktsmitnes, kompleksos tūrisma braucienus un apģērbu un apavus.

B attēls

Pamatinflācijas statistiskie uz izņēmumu balstītie rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

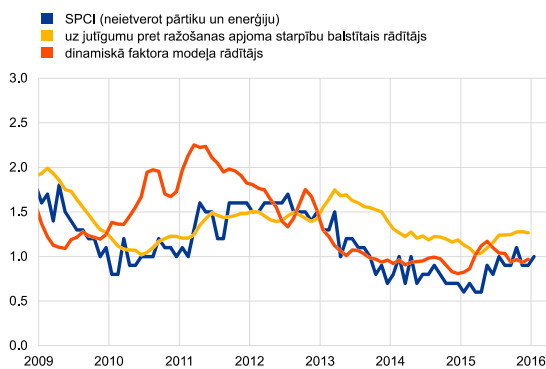
Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Signālus apstiprināja uz ekonometriskajām metodēm balstītie pamatinflācijas rādītāji. Viena šāda rādītāja pamatā ir dinamiskā faktora modelis, kas dažādās valstīs un SPCI komponentos aptver kopīgu un pastāvīgu inflācijas līmeņa faktoru. Šis rādītājs 2014. gada decembrī bija sasniedzis zemāko punktu, līdz 2015. gada maijam būtiski pieauga, bet tad vasaras mēnešos mazliet saruka (tāpat kā mediāna) un līdz gada beigām saglabājās stabils (sk. C att.). Citā rādītājā ņemti vērā tikai

C attēls

Pamatinflācijas uz ekonometriskajām metodēm balstītie rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Ļoti augsts pamatindeks (dzeltenā līnija; triju mēnešu mainīgais vidējais rādītājs) veidots, izmantojot tos SPCI (neietverot enerģiju un pārtiku) apakškomponentus, kuriem rezervēto datu kopuma (*out-of-sample*) prognozes testā ražošanas apjoma starpība sniedz ticamas prognozes. U2 pamatindeks (oranža līnija) balstīts uz dinamisko faktoru modeli, izmantojot 12 valstu detalizētus SPCI komponentus.

tie SPCI (neietverot pārtiku un enerģiju) komponenti, kuriem ražošanas apjoma starpība agrāk sniegusi ticamas prognozes. To veicina ekonomiskais pamatojums, ka tautsaimniecības atslābumam sākot mazināties, pamatinflācijas spiedienam būtu jāpalielinās. Šķiet, ka rādītājs, kura pamatā ir jutīgums pret ražošanas apjoma starpību, 2015. gada martā sasniedzis savu pavērsiena punktu.

Kopumā visu minēto rādītāju sniegtie signāli reālajā laikā liecināja par zināmu nenoteiktību attiecībā uz precīzo pavērsiena punkta laiku un cenu dinamikas pieauguma noturību. Retrospektīvi dažādu rādītāju aplūkošana apstiprina to, ka salīdzinājumā ar 2015. gada sākumu pamatinflācija pieauga. Tomēr turpmāka kāpuma samazinājums 2. pusgadā norāda uz to, ka vēl jāiegūst konkrēta pavērsiena punkta apstiprinājums.

1.5. Naudas un kredītu atlikuma dinamika

ECB apstiprināja papildu nestandarta monetārās politikas pasākumus mērena inflācijas līmeņa un zemu monetārās politikas procentu likmju apstākļos. Trīs nozīmīgas norises 2015. gadā bija šādas: monetāro rādītāju pieaugums joprojām bija spēcīgs, kredītu atlikuma kāpums pakāpeniski atjaunojās, bet vēl arvien bija neliels, un aizdevumu procentu likmes būtiski saruka.

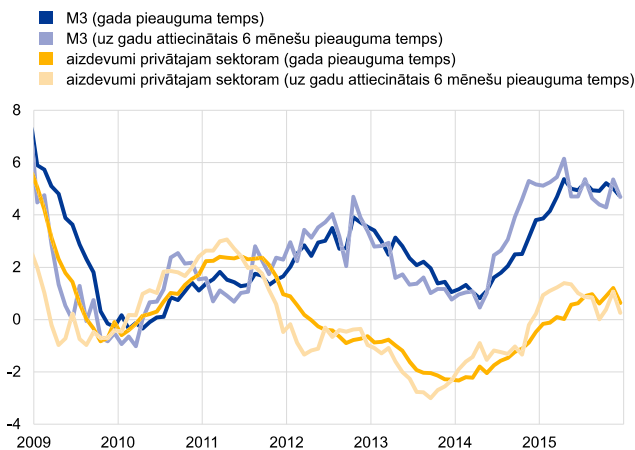
Monetāro rādītāju pieaugums joprojām bija spēcīgs

Plašās naudas pieaugums 2015. gadā vispirms palielinājās un kopš aprīļa joprojām bija spēcīgs (sk. 17. att.). M3 gada kāpums 2015. gada decembrī bija 4.7% (2014. gada beigās – 3.8%). Euro zonā monetārās norises būtiski veicināja divi faktori: 1) šaurās naudas rādītāja M1 straujais pieaugums, īpaši noguldījumu uz nakti atlikuma kāpums, ko pozitīvi ietekmēja vislikvīdāko instrumentu turēšanas zemās izvēles izmaksas; un 2) ECB nestandarta pasākumi, konkrēti 2014. gada jūnijā izziņotās ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas (ITRMO) un 2015. gada janvārī izziņotā paplašinātā aktīvu iegādes programma (AIP).

17. attēls

M3 un aizdevumi privātajam sektoram

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

Vērtējot M3 galvenās sastāvdaļas, ļoti zemās galvenās ECB procentu likmes un naudas tirgus procentu likmes veicināja spēcīgu šaurās naudas (t.i., M1) gada kāpumu, kas 2015. gada decembrī bija 10.7% (2014. gada decembrī – 8.1%). M1 pozitīvi ietekmēja gan mājsaimniecību, gan nefinanšu sabiedrību (NFS) veikto noguldījumu uz nakti atlikuma straujais pieaugums. Zemā atlīdzība par mazāk likvīdiem monetārajiem aktīviem veicināja turpmāku īstermiņa noguldījumu, izņemot noguldījumus uz nakti (t.i., M2 – M1), atlikuma mazināšanos, kas joprojām kavēja M3 palielinājumu. Tirgojamo finanšu instrumentu (t.i., M3 – M2), kuru īpatsvars M3 ir neliels, kāpums kļuva pozitīvs. Šī norise īpaši atspoguļoja naudas tirgus fondu akciju un daļu turējumu pieauguma atjaunošanos, jo to relatīvā ienesīguma likme (salīdzinājumā ar 1 mēneša EURIBOR) bija pozitīva.

Naudas piedāvājuma kāpināšanu noteica iekšzemes avoti

M3 neietilpstošo bilances posteņu (sk. 18. att.) novērtējums parāda, ka 2015. gadā naudas piedāvājuma kāpināšanā dominēja iekšzemes avoti. Zemu procentu likmju apstākļos M3 dinamiku noteica līdzekļu pārvirzīšana no ilgāka termiņa finanšu saistībām un MFI kredītu ieguldījuma pieaugums. Naudas līdzekļu turētāju sektora rīcībā esošo MFI ilgāka termiņa finanšu saistību (neietverot kapitālu un rezerves) gada pārmaiņu temps gada laikā turpināja sarukt un decembrī bija –6.7% (2014. gada beigās – –5.3%). Minētā norise atspoguļoja samērā lēzenu ienesīguma

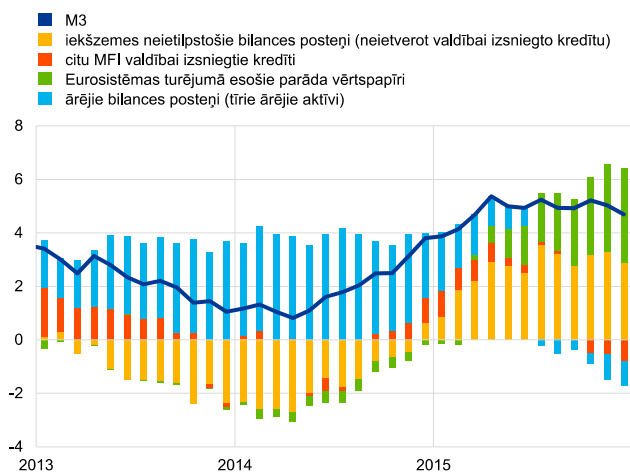

līkni, MFI īstenoto ilgāka termiņa parāda vērtspapīru aizstāšanu ar līdzekļiem, kas gūti no ITRMO, un Eurosistēmas veikto nodrošināto obligāciju iegādi trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" ietvaros. Naudas piedāvājums pieauga tiktāl, cik šo obligāciju pārdevēji bija rezidentu ne-MFI.

18. attēls

M3 neietilpstošie bilances posteņi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, devums; procentu punktos)

Avots: ECB.

Eurosistēmas veiktā valdības obligāciju iegāde "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas" kontekstā bija svarīgs naudas piedāvājuma kāpināšanas avots (sk. 18. att.; īpaši posteņi "Eurosistēmas turējumā esošie parāda vērtspapīri"). Iekšzemes neietilpstošo bilances posteņu (neietverot valdībai izsniegto kredītu) ietvaros kredīts privātajam sektoram, kas bija galvenais monetāro rādītāju pieaugumu ierobežojošais faktors iepriekšējos gados, 2015. gadā pakāpeniski palielinājās. Neraugoties uz lielu tekošā konta pozitīvo saldo, euro zonas MFI tīro ārējo aktīvu pozīcija (spoguļattēls euro zonas ne-MFI neto ārējo saistību pozīcijai, kur norēķins veikts bankās) 2015. gadā samazinājās. Minētā pozīcija iepriekšējos gados bija galvenais naudas piedāvājuma kāpināšanas avots. Šī norise galvenokārt atspoguļoja portfeļieguldījumu neto aizplūdi no euro zonas AIP kontekstā, kas arī labvēlīgi ietekmēja portfeļu sastāva maiņu par labu ārpus euro zonas esošo valstu ieguldījumu instrumentiem.

Kredītu atlikuma pieaugums pakāpeniski atjaunojās, bet joprojām bija neliels

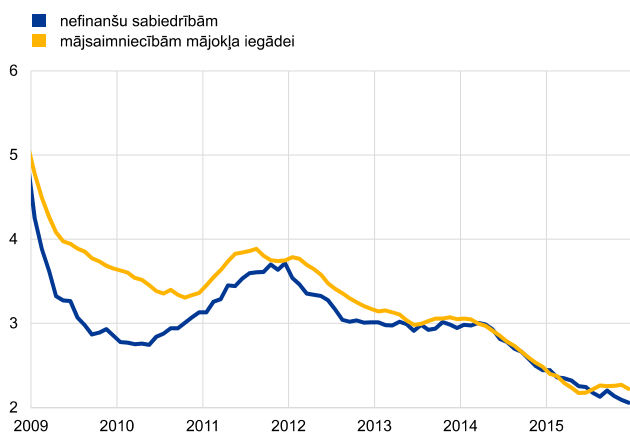
Pakāpeniskā kredītu atlikuma pieauguma atsākšanās atspoguļoja aizdevumu privātajam sektoram norises (sk. 17. att.). Euro zonas rezidentiem izsniegto MFI kredītu atlikuma gada kāpuma temps 2015. gadā palielinājās un decembrī bija 2.3% (2014. gada decembrī – –0.2%). Kreditēšanas dinamikas uzlabojums bija nozīmīgs gan mājsaimniecībām, gan NFS. Lai gan mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu gada kāpuma temps turpināja pieaugt, aizdevumu NFS gada pieauguma temps kļuva pozitīvs tikai 2015. gada vidū. Kreditēšanas dinamikas uzlabojumu veicināja būtisks banku aizdevumu procentu likmju sarukums, un to noteica turpmāka banku finansējuma izmaksu mazināšanās saistībā ar ECB nestandarta monetārās politikas pasākumiem.

Turklāt, kā norādīts euro zonas banku veiktās kreditēšanas apsekojumā, kredītu atlikuma pieauguma atjaunošanos veicināja gan kredītu standartu, gan pieprasījuma pēc kredītiem pārmaiņas. Minētajā apsekojumā konstatēts, ka aizdevumu pieprasījuma kāpumu būtiski veicinājis zemais vispārējais procentu likmju līmenis, lielākas finansējuma vajadzības ieguldījumiem pamatlīdzekļos un mājokļu tirgus perspektīvas. Šādā kontekstā AIP veicināja neto izteiksmē mazāk stingru kredītu standartu un īpaši kredītu noteikumu un nosacījumu piemērošanu. Bankas arī sniedza pārskatu par to, ka AIP un ITRMO nodrošinātā papildu likviditāte tika

19. attēls

Nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes

(gadā; %)

Avots: ECB.

Piezīme. Banku izsniegto aizdevumu kopējo procentu likmi aprēķina, agregējot īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu mainīgo vidējo rādītāju.

izmantota kredītu nodrošinājumam, kā arī finansējuma no citiem avotiem aizstāšanai. Neraugoties uz minētajiem uzlabojumiem, kredītēšanas dinamika joprojām ir vāja un turpina atspoguļot ierobežotas ekonomiskās aktivitātes apstākļus un banku bilanču konsolidāciju. Turklāt atsevišķās euro zonas valstīs aizdevumu piedāvājumu vēl arvien kavē stingri kredītu nosacījumi.

Mājsaimniecībām un nefinanšu sabiedrībām izsniegto banku aizdevumu procentu likmes būtiski saruka

Stimulējošā ECB monetārās politikas nostāja, bilances stāvokļa nostiprināšanās un finanšu tirgus sadrumstalotības mazināšanās kopumā veicinājusi banku kopējo finansējuma izmaksu sarukumu, tām stabilizējoties tuvu vēsturiski zemākajam līmenim.

Finansējuma izmaksu samazinājumu bankas kopš

2014. gada jūnija ietvērušas zemākās aizdevumu procentu likmēs (sk. 19. att.), tām 2015. gada 2. pusgadā sasniedzot vēsturiski zemāko līmeni. NFS izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes no 2014. gada jūnija sākuma līdz 2015. gada decembrim samazinājās aptuveni par 87 bāzes punktiem un mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu – aptuveni par 69 bāzes punktiem. Turklāt turpināja sarukt dažādu valstu NFS un mājsaimniecībām izsniegto banku aizdevumu procentu likmju dispersija.

1.6. Fiskālā politika un strukturālās reformas

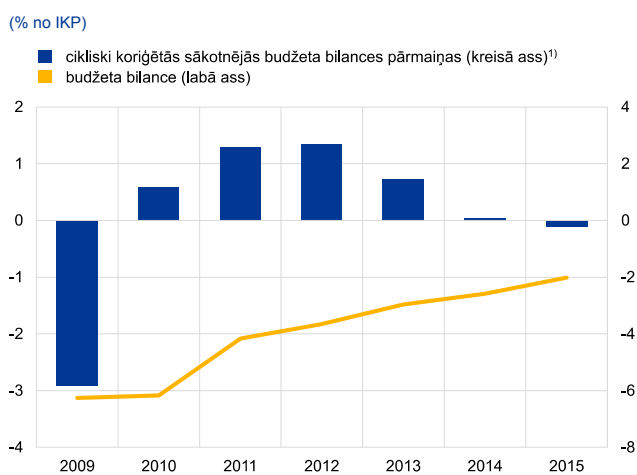
Euro zonas fiskālais deficīts 2015. gadā turpināja samazināties galvenokārt labvēlīgu ciklisko norišu un zemāku procentu izmaksu apstākļos, savukārt euro zonas fiskālā nostāja bija kopumā neitrāla. Valdības parāda attiecība pret IKP pirmo reizi astoņu gadu laikā saruka, bet parāda līmenis joprojām ir augsts. Lai nodrošinātu ilgtspējīgas valsts finanses, jāturpina īstenot fiskālos centienus. Tomēr, lai veicinātu tautsaimniecības atveseļošanos, konsolidācijai jābūt izaugsmei veicinošai. Izaugsmei sekmētu arī straujāka strukturālo reformu īstenošana, kas, neraugoties uz centieniem Eiropas līmenī, 2015. gadā joprojām notika lēni. Lai atbalstītu atveseļošanās procesu, paātrinātu konvergenci ar valstīm ar vislabāko novērtējumu un kāpinātu izaugsmes potenciālu, nepieciešams veicināt straujāku uzņēmējdarbības un reglamentējošās vides un preču un darba tirgus reformu īstenošanu.

Fiskālais deficīts 2015. gadā turpināja samazināties

Euro zonas fiskālais deficīts 2015. gadā turpināja samazināties, lai gan lēnāk nekā iepriekšējā gadā (sk. 20. att.). Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs prognozēts, ka euro zonas valstu valdības fiskālais deficīts 2015. gadā saruks līdz 2.0% no IKP (2014. gadā – 2.6% no IKP). Tas kopumā atbilst Eiropas Komisijas 2016. gada ziemas ekonomiskajai prognozei. Deficīta samazinājumu 2015. gadā galvenokārt noteica labvēlīgas cikliskās norises un zemākas procentu izmaksas. Euro zonā 2015. gadā neparedzētie ieņēmumi, kas gūti no zemākiem procentu maksājumu izdevumiem, nekā budžetā paredzēts, bija aptuveni 0.2% no IKP. Daudzas valstis izmantoja daļu šo uzkrājumu, lai palielinātu sākotnējos izdevumus, nevis lai samazinātu parādu, kā to ieteica ECOFIN 2015. gada konkrētai valstij adresētajos ieteikumos (KVAI). Dažās valstīs budžeta situācijas uzlabošanu veicināja arī 2015. gadā īstenotie vienreizējie pasākumi, kas saistīti arī ar 2014. gadā sniegto atbalstu finanšu sektoram.

20. attēls

Budžeta balance un fiskālā nostāja

Avoti: Eurostat un Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses.

1) Cikliski koriģētās sākotnējās bilances pārmaiņas (neietverot valdības finanšu sektoram sniegtās palīdzības ietekmi uz budžetu).

Prognozēts, ka sākotnējā strukturālā balance 2015. gadā nedaudz pasliktinājusies. Konsolidācijas pasākumus (galvenokārt netiešo nodokļu kraso kāpumu) kompensēja vairākās valstīs apstiprinātās fiskālo stimulu pasākumu paketes ekonomiskās izaugsmes un nodarbinātības veicināšanai. Kopumā šo norišu rezultātā euro zonā 2015. gadā bija pamatā neitrāla fiskālā nostāja, ko nosaka pēc pārmaiņām cikliski koriģētajā sākotnējā bilancē (neietverot valdības palīdzību finanšu sektoram; sk. 20. att.).

Bēgļu pieplūduma izraisītā tūlītējā ietekme uz budžetu dažādās valstīs būtiski atšķīrās atkarībā no attiecīgā pieplūduma apjoma – no tā, vai bēgļi tikai šķērsoja šo valsti, vai tā bija viņu galamērķis, un no atšķirīgām sociālajām garantijām, kā arī tiesiskajām normām, kas garantē piekļuvi darba tirgum. Valstīs, kuras 2015. gadā visvairāk skāra bēgļu plūsmas, ar bēgļiem saistītās fiskālās izmaksas bija aptuveni 0.2% no IKP.¹⁰

Valdību bilances turpināja tuvināties

Salīdzinājumā ar krīzes kulmināciju fiskālās pozīcijas uzlabojušās visās euro zonas valstīs, un to lielākoties noteica būtiskas 2010.–2013. gadā veiktas strukturālās korekcijas. Euro zonas valstīs valdību bilances turpināja tuvināties, un vairākumā

¹⁰ Sk. Eiropas Komisijas 2015. gada rudens ekonomiskās prognozes ielikumu *A first assessment of the macroeconomic impact of the refugee influx* ("Bēgļu pieplūduma makroekonomiskās ietekmes pirmais novērtējums").

valstu pašlaik reģistrēts budžeta deficīts, kas zemāks par atsauces vērtību 3% no IKP. Par fiskālās konsolidācijas progresu liecināja to valstu skaita palielināšanās, kurām atcelta pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra (PDP). PDP 2015. gadā atcēla Maltai. Turklāt gaidāms, ka Īrija un Slovēnija līdz noteiktajam PDP termiņam (2015. gadā) būs savlaicīgi nodrošinājušas pārmērīga budžeta deficīta novēršanu, un Kipra varētu panākt pārmērīga budžeta deficīta novēršanu vienu gadu pirms termiņa (2016. gadā). Portugālē deficīta mērķis (3% no IKP) 2015. gadā sakarā ar finanšu sektora atbalstu, iespējams, pārsniegts. Gaidāms, ka 2016. gadā tikai Francija, Spānija un Grieķija joprojām būs pakļautas PDP.

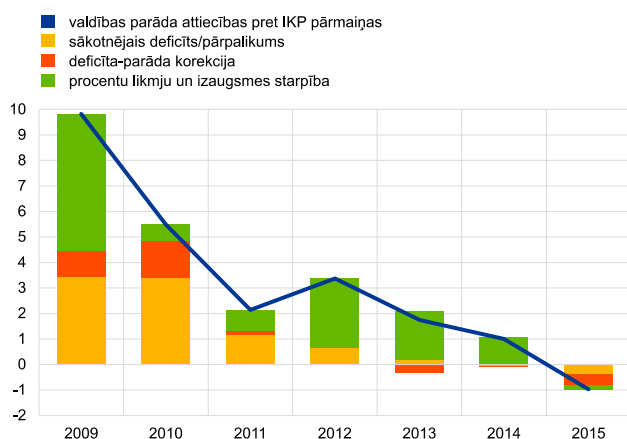
Valdības parāda attiecība pret IKP sāka mazināties

Euro zonas valdības parāds (% no IKP), kas 2014. gadā bija sasniedzis rekordaugstu līmeni, pirmo reizi kopš finanšu krīzes sākuma saruka. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm 2015. gadā tas bija 91% no IKP (2014. gadā – 92% no IKP), un šo samazinājumu noteica labvēlīgas procentu likmes un izaugsmes tempa starpības pārmaiņas un neliels sākotnējais pārpalikums (sk. 21. att.). Turklāt uzlabojumu veicināja negatīva deficīta-parāda korekcija, kas atspoguļoja arī privatizācijas ieņēmumus. Dažās valstīs parāda rādītājs tomēr turpināja pieaugt.

21. attēls

Valdības parāda norišu virzītāji

(% no IKP)

Avoti: Eurostat un Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses.

Tomēr vairākās euro zonas valstīs valdības parāda līmenis joprojām ir augsts. Parāda atmaksājamību apdraudošo risku ierobežošana ir īpaši svarīga, ņemot vērā sabiedrības novecošanos un augošu veselības un ilgtermiņa aprūpes izmaksu radītās nopietnās ilgtermiņa problēmas. Eiropas Komisijas "2015. gada ziņojumā par iedzīvotāju novecošanu" faktiski prognozēts, ka kopējās ar iedzīvotāju novecošanu saistītās izmaksas 2060. gadā pieaugs līdz 28.3% no IKP (2013. gadā – 26.8% no IKP). Kāpumu galvenokārt nosaka demogrāfiskie faktori, un paredzams, ka vecuma demogrāfiskās slodzes koeficients, t.i., 65 gadu vecumu sasniegušo un pārsniegušo cilvēku un darbaspējas vecuma cilvēku (vecumā no 15 līdz 64 gadiem) skaita attiecība, gandrīz divkāršosies (2060. gadā – vairāk nekā 50%). Aplūkojot perspektīvā ar iedzīvotāju novecošanu saistītās izmaksas, jānorāda, ka aplēses pakļautas būtiskiem negatīviem riskiem, jo tās daļēji

balstītas uz ļoti labvēlīgiem ar tautsaimniecību un demogrāfiju saistītiem pamatā esošiem pieņēmumiem.¹¹ Eiropas Komisijas 2015. gada ziņojumā par fiskālo

¹¹ Sk. ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 ielikumu "2015. gada ziņojums par novecošanu: cik dārga būs novecošana Eiropā?".

ilgtspēju apstiprināts, ka vairākās euro zonas valstīs, pieņemot, ka monetārajā politikā nenotiek turpmākas pārmaiņas, vidējā termiņā un ilgtermiņā pastāv būtiski fiskālās ilgtspējas riski. Turklāt analizē uzsvērts pilnīgas Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) prasību izpildes nozīmīgums, lai stabilizētu vai pat mazinātu to valstu, kuru parāda līmenis pašlaik ir augsts, parāda rādītājus.

Vairākās valstīs nepieciešami spēcīgāki fiskālie centieni

Daudzu valstu valdības 2015. gadā saskārās ar savas fiskālās nostājas rūpīgas kalibrēšanas problēmu, lai rastu līdzsvaru starp augstā parāda līmeņa samazināšanu un to, ka netiek vājināta tautsaimniecības atveseļošanās, vienlaikus nodrošinot pilnīgu SIP prasību izpildi. Vairākās euro zonas valstīs attiecībā uz SIP prasībām 2015. gadā un turpmāk konstatētas lielas konsolidācijas atšķirības, tāpēc jāsteno papildu fiskālie centieni. Eiropas Komisija 2015. gada 17. novembrī publicēja 2016. gada budžeta plānu projektu novērtējumu saskaņā ar SIP prasībām.¹² Komisija konstatēja, ka no 16 budžeta plāniem tikai pieci budžeta plāni (t.i., Vācijas, Igaunijas, Luksemburgas, Nīderlandes un Slovākijas) pilnībā atbilda SIP prasībām. Septiņu valstu (Beļģijas, Īrijas, Francijas, Latvijas, Maltas, Slovēnijas un Somijas) budžeta plānu projektus uzskatīja par kopumā atbilstīgiem, jo to deficīta pamatmērķi, šķiet, tiks sasniegti, savukārt gaidītie šo valstu strukturālie centieni neatbilda prasībām, un attiecībā uz četrām valstīm (Spāniju, Itāliju, Lietuvu un Austriju) pastāvēja risks, ka to budžeta plānu projekti nebūs atbilstīgi SIP prasībām.

Eurogrupa 23. novembrī mudināja tās valstis, kurās pastāvēja neatbilstības risks, veikt nepieciešamos papildu pasākumus, lai novērstu Komisijas konstatētos riskus.

Ir svarīgi, lai fiskālā konsolidācija būtu izaugsmi veicinoša. Vērtējot izdevumus, izdevumu analīze ir cerīgs līdzeklis to apņemšanos konstatēšanai, kuras nebūt katrā ziņā neveicina labklājības pieaugumu. Vērtējot ieņēmumus, vairākās valstīs svarīga reformu joma ir nodokļu sistēmas uzlabošana nolūkā veicināt izaugsmi un izvairīšanās no nodokļu maksāšanas mazināšana. Darbaspēka nodokļu likmju atšķirību mazināšanai var būt īpaši pozitīva ietekme uz izaugsmi un nodarbinātību.

Strukturālo reformu īstenošana 2015. gadā joprojām notika lēni

Lai gan euro zonas valstīs tautsaimniecības atveseļošanās notika atšķirīgā tempā, 2015. gadā centieni atbalstīt piedāvājuma pusi un palielināt tautsaimniecības pretestības spēju bija kopumā ierobežoti. Strukturālo reformu īstenošanas temps (tāpat kā 2014. gadā) joprojām bija lēns. Tas notika, neraugoties uz 2015. gada Eiropas semestrī ieviestajām pārmaiņām, kuru mērķis ir palielināt atbildību par reformām un veicināt reformu īstenošanas centienus. Politikas jomās centieni tika

¹² Komisijas novērtējumu sk. ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 8 ielikumā "2016. gada budžeta plānu projektu pārskatīšana".

vērsti uz regulējuma nosacījumu stiprināšanu (īpaši uzlabojot maksātspējas regulējumus), padarot aktīvo darba tirgus politiku efektīvāku un mazinot darbaspēka nodokļu likmju atšķirības. Aizsargātajā pakalpojumu nozarē mazāk pūļu veltīts aizsardzības mazināšanai un konkurences pieaugumam, valsts pārvaldes uzlabošanai un darba samaksas elastības palielināšanai.

1. tabulā parādīts 2015. gada KVAI īstenošanā sasniegtais progress. Tajā parādīts, ka daudzu rekomendāciju īstenošanā panākts tikai ierobežots progress. Dažās euro zonas valstīs to īstenošana bijusi īpaši vāja. Vācijā, Lietuvā, Luksemburgā, Nīderlandē, Austrijā un Slovākijā ierobežots progress panākts vairākumā jomu. Eiropas Komisija 2015. gadā konstatēja, ka no tām euro zonas valstīm, kurās ir pārmērīga nelīdzsvarotība, Itālijā rekomendācijas tiek īstenotas mazliet ātrāk nekā Portugālē un Francijā.

1. tabula

Eiropas Komisijas novērtējums par konkrētai valstij adresētu ieteikumu izpildi 2015. gadā

Reformu ieteikumi	BE	DE	EE	ES	FR	IE	IT	LV	LT	LU	MT	NL	AT	PT	SI	SK	FI
1.	ierobežots progress	ierobežots progress	nav panākts progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress
2.	ierobežots progress	ierobežots progress	nav panākts progress	ievērojams progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress
3.	ierobežots progress	ierobežots progress	nav panākts progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ievērojams progress	ierobežots progress	ierobežots progress
4.	ierobežots progress	ierobežots progress	nav panākts progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ievērojams progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress
5.	ierobežots progress	ierobežots progress	nav panākts progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress
6.	ierobežots progress	ierobežots progress	nav panākts progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress	ierobežots progress

■	pilnīga īstenošana
■	ievērojams progress
■	neliels progress
■	ierobežots progress
■	nav panākts progress

Avots: Eiropas Komisijas 2016. gada ziņojumi par valstīm.

Piezīmes. Lai novērtētu 2015. gada KVAI īstenošanu, tiek izmantotas šādas kategorijas. Nav panākts progress – dalībvalsts nav ne paziņojusi par kādiem pasākumiem KVAI īstenošanai, ne tos apstiprinājusi. Šī kategorija tiek piemērota arī tad, ja pēc dalībvalsts pasūtījuma pētījumā izvērtē iespējamus pasākumus. Ierobežots progress – dalībvalsts ir paziņojusi par dažiem pasākumiem KVAI īstenošanai, bet šie pasākumi šķiet nepietiekami un/vai pastāv risks, ka to apstiprināšana/īstenošana var nenotikt. Neliels progress – dalībvalsts ir paziņojusi par kādiem pasākumiem KVAI īstenošanai vai arī ir tos apstiprinājusi. Šie pasākumi ir cerīgi, bet ne visi jau ir īstenoti, un nevar apgalvot, ka visos gadījumos KVAI īstenojami. Ievērojams progress – dalībvalsts ir apstiprinājusi pasākumus, kuru lielākā daļa ir īstenota. Šie pasākumi ļoti veicina KVAI īstenošanu. Pilnīga īstenošana – dalībvalsts ir apstiprinājusi un īstenojusi pasākumus, lai pienācīgi izpildītu KVAI. Pelēkie laukumi attiecas uz reformām, kas saistītas ar SIP prasību izpildi un kas netika novērtētas ziņojumos par valstīm. Kipra un Grieķija netika iekļautas 2015. gada Eiropas semestrī, jo tās bija iesaistītas makroekonomisko korekciju programmā un tāpēc nesāpēja KVAI.

Stingrāka strukturālās reformas īstenošana nepieciešama, lai veicinātu IKP pieaugumu

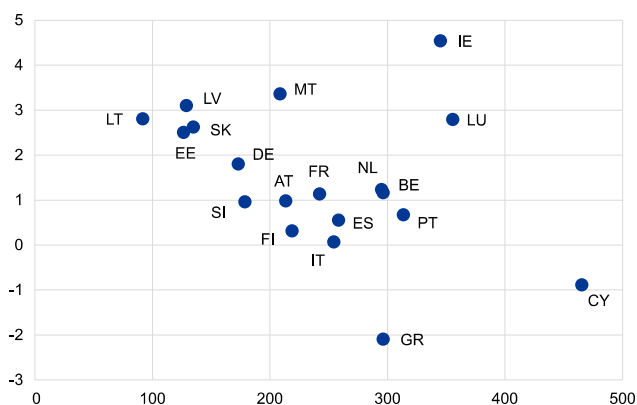
Lēnas reformu īstenošanas apstākļos dažas euro zonas valstis vēl arvien būtiski atpaliek no valstīm ar vislabāko novērtējumu tādu struktūru ziņā, kuras palielina pretestības spējas un ietekmē ilgtermiņa izaugsmes perspektīvu. Tā tas ir attiecībā uz uzņēmējdarbības un reglamentējošo vidi, kā arī preču un darba tirgu. Šīs nobīdes norāda uz iespējām, ko varētu izmantot, īstenojot strukturālās reformas. Ņemot vērā, ka daudzas valstis vēl pilnībā nav ieviešas labāko praksi, strukturālo reformu guvumi varētu būt lieli. Piemēram, Pasaules Bankas publikācijā *Doing Business* tikai viena euro zonas valsts minēta starp 10 reformu īstenošanas ziņā vislabāk novērtētajām valstīm. Reformu īstenošanas palēnināšanās 2014. un 2015. gadā norāda uz nepieciešamību straujāk ieviest reformas, lai nodrošinātu ciklisko

atvēršanos un veicinātu izaugsmes potenciālu. Šo virzību varētu nodrošināt spēcīgāka strukturālo reformu pārvaldība un stingrāka euro zonas valstu apņemšanās izmantot zemu procentu likmju vides priekšrocības, lai savās valstīs īstenotu reālas strukturālas pārmaiņas.

22. attēls

Vidējā potenciālā izaugsme un valsts un privātā sektora parāds

(x ass – valsts un privātā sektora konsolidētais parāds; 2015. gada 2. ceturksnis; % no IKP;
y ass – potenciālās produkcijas izaugsme; 2016. un 2017. gads)

Avoti: Eurostat un Eiropas Komisija.

Zems produktivitātes pieaugums, augsts bezdarba līmenis un dažās valstīs liela krājumu nelīdzsvarotība, t.sk. augsts parāda līmenis un negatīvi neto ārējo rezervju aktīvi, rada risku ilgspējīgam tautsaimniecības atvēršanās procesam un rada nepieciešamību veikt monetārās politikas pasākumus (sk., piemēram, 22. att.). Dažādu starptautisko institūciju (piemēram, Eiropas Komisijas, SVF un OECD) sniegtās pieejamās aplēses liecina, ka vairākumā euro zonas valstu kopējās faktoru produktivitātes kāpums turpmāko 3–5 gadu laikā joprojām būs zemāks par 1%. Ja strukturālās reformas ir uzticamas, rūpīgi izvēlētas un labi izstrādātas, to pozitīvā ietekme būs jūtama ātri (piemēram, kā uzticēšanās pieaugums) un tādējādi tiks veicināta atvēršanās.¹³ Daudzās valstīs nepieciešams veikt reformas preču un darba tirgū, kā arī uzņēmējdarbības un reglamentējošajā vidē.

Iepriekšējā pieredze rāda, ka politikas jomās reformu īstenošanas problēmas atšķiras. Tas var būt viens no iemesliem, kāpēc preču tirgus reformu īstenošana atpaliek no citu jomu, t.sk. darba tirgus, reformām. Tomēr euro zonā būtisku ieguldījumu korekcijas spēju uzlabošanā var dot preču tirgus reformas, kas veicina ienākšanu aizsargāto nozaru tirgū. Lai palielinātu konkurenci regulētās profesijās mazumtirdzniecībā un komunikāciju nozarēs, jāīsteno tālejošas reformas, jo efektīva resursu sadalījuma veicināšanai un ieguldījumu veikšanai, kas joprojām ir ļoti zemā līmenī, nepieciešami atvērti un konkurētspējīgi tirgi. Lielākus ieguldījumus un efektīvāku resursu sadalījumu varētu stimulēt arī birokrātisko barjeru samazināšana uzņēmējdarbības vidē, tiesu sistēmas efektivitātes palielināšana, reglamentējošās vides uzlabošana un maksātspējas regulējumu un noregulējuma instrumentu uzlabošana. Turklāt visā euro zonā pastāv nozīmīgas atšķirības darba tirgus funkcionēšanā. Lai uzlabotu darbaspēka piedāvājumu un sekmētu pāreju no bezdarba vai bezdarbības uz nodarbinātību, jāturpina ieviest attiecīgās politikas, un grozījumiem darbaspēka tiesību aktos jānodrošina labāks elastīguma un drošības līdzsvars.¹⁴

¹³ Sk. SVF 2013. gada izdevumā *Jobs and Growth: Supporting the European Recovery* publicēto Anderson, D., Barkbu, B., Lusinyan, L. and Muir, D. rakstu *Assessing the Gains from Structural Reforms for Jobs and Growth* ("Strukturālo reformu guvumu saistībā ar darbavietām un izaugsmi novērtējums"), kurā euro zonai parādīta pozitīva īstermiņa IKP dinamika.

¹⁴ Sk. ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 rakstu *Progress with structural reforms across the euro area and their possible impacts* ("Strukturālo reformu īstenošanas progress euro zonas valstīs un to ietekme").

Pēc piecu priekšsēdētāju ziņojuma publicēšanas veikti pasākumi reformu īstenošanas atbalstam un atbildības par reformām palielināšanai. Komisija īpaši sniegusi ieteikumu Padomes rekomendācijai par nacionālās konkurētspējas padomes izveidi visās euro zonas valstīs. Šādas padomes var veicināt labāku izpratni par faktoriem, kas katrā valstī un euro zonā nosaka konkurētspēju. Tomēr to loma un ietekme uz reformu īstenošanas veicināšanu būs atkarīga no to pilnīgas neatkarības un to pilnvarām.¹⁵

2. Monetārā politika sarežģītā laikā

2.1. Problemātiskas inflācijas prognozes noteica turpmāko apņēmīgo ECB rīcību

2015. gada janvāra sākumā Padome rūpīgi izvērtēja cenu dinamikas perspektīvu un monetāros stimulus, kas panākti, īstenojot 2014. gada vidū uzsāktos pasākumus. Inflācijas dinamika joprojām bijusi vājāka, nekā gaidīts, jo saglabājās liels tautsaimniecības atslābums un naudas un kredītu atlikuma dinamika joprojām bija ierobežota. Par to liecināja uz tirgus instrumentiem balstīto inflācijas gaidu rādītāju samazināšanās dažādos periodos un tas, ka vairākums faktiskās un gaidāmās inflācijas rādītāju atradās vēsturiski zemākajā līmenī vai tuvu tam. Tādējādi Padome saskārās ar pārāk ilga zemas un, iespējams, negatīvas inflācijas perioda paaugstinātiem riskiem. Īstenotie monetārās politikas pasākumi (īpaši ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas (ITRMO), "Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programma" (ABSIP) un trešā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma" (NOIP3) kopā ar iepriekš ieviestajām perspektīvas norādēm) jau radīja apmierinošu ietekmi, un privātā sektora aizņemšanās izmaksas vasaras mēnešos bija sākušas nepārprotami kristies. Tomēr, ņemot vērā, no vienas puses, īstenojušās un gaidāmās inflāciju starpības palielināšanos un, no otras puses, inflācijas līmeni, ko Padome uzskatīja par atbilstošu vidējā termiņa mērķim, šo pasākumu kvantitatīvā ietekme uz Eurosistēmas bilanci un tādējādi uz monetārās politikas nostāju bija nepietiekama, lai vidējā termiņā nodrošinātu inflācijas atgriešanos līmenī, kas tuvāks 2%. Šādos apstākļos bija nepieciešama iedarbīga monetārā politika.

Galvenajām procentu likmēm sasniedzot vai gandrīz sasniedzot zemāko efektīvo robežu, Padome 22. janvārī nolēma paplašināt 2014. gada oktobrī uzsāktu aktīvu iegādes programmu, ietverot tajā euro zonas valdību un aģentūru, kā arī Eiropas institūciju emitētus euro denominētus investīciju kategorijas vērtspapīrus. Šīs paplašinātās aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros veiktās valsts un privātā sektora vērtspapīru iegādes kopējam mēneša apjomam vajadzēja būt 60 mljrd. euro.

¹⁵ Sk. Eiropas Komisijas paziņojumu presei [On steps towards completing Economic and Monetary Union](#) 2015. gada 21. oktobrī un ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biljetena" Nr. 8 ielikumu "Konkurētspējas padomju izveide – solis ceļā uz patiesu ekonomisko savienību".

Eurosistēma 2015. gada martā uzsāka valsts sektora aktīvu iegādes otrreizējā tirgū un plānoja tās veikt līdz 2016. gada septembra beigām un jebkurā gadījumā līdz brīdim, kad Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama noturīga inflācijas tuvināšanās cenu stabilitātes mērķim vidējā termiņā sasniegt inflācijas līmeni, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam. Turklāt tika nolemts mainīt cenu noteikšanu atlikušajām sešām ITRMO un likvidēt 10 bāzes punktu starpību ar galveno refinansēšanas operāciju (GRO) procentu likmi, kas tika piemērota pirmajās divās ITRMO.

Kopā ar noguldījumu iespējas negatīvo procentu likmi AIP un ITRMO devušas taustāmus rezultātus, īpaši uzlabojot finansēšanas nosacījumus, ar kādiem saskaras uzņēmumi, t.sk. mazie un vidējie uzņēmumi, un mājsaimniecības (sk. 1. nodaļas 1.2. sadaļu). Padarot kredītus pieejamākus tautsaimniecībai, tās veicinājušas kredītu pieprasījumu. Samazinot riskam pielāgotu peļņu, ko bankas var gūt no vērtspapīriem, AIP un ITRMO mudinājušas bankas dažādot aizdevumu riskus, tā veicinot kredītu piedāvājumu. Tādējādi izdevumi bijuši stabilāki, nekā to varēja gaidīt, veicinot lielāku reālā IKP kāpumu un inflāciju (sk. 6. ielikumu).

Spēcīgāks monetārās politikas stimuls, lielāka uzticēšanās un zemo enerģijas cenu veicinošā ietekme uz rīcībā esošiem ienākumiem noteica straujāku tautsaimniecības atveseļošanos 1. pusgadā. Inflācijas gaidas, kuras bija sasniegušas zemāko līmeni mēnesī pirms janvāra lēmuma pieņemšanas, būtiski uzlabojās.

Tomēr kopš jūnija un gandrīz visu 3. ceturksni finansēšanas nosacījumi un ekonomiskais noskaņojums atkal pasliktinājās, un to kādu laiku noteica ievērojamā finansiālā nestabilitāte, kas bija saistīta ar sarežģītām sarunām par makroekonomiskās palīdzības paketi Grieķijai, bet galvenokārt ar augošām un pastāvīgām bažām par pasaules tautsaimniecības stāvokli. Vienlaicīgā konfidences pasliktināšanās un vājš ārējais pieprasījums ietekmēja atveseļošanās tempu, kas 3. ceturksnī samazinājās. Vienlaikus atjaunotās importētās inflācijas lejupvērstās tendences, kas saistītas ar lejupslīdi daudzās nozīmīgās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs, palēnināja procesu, kurā inflācija palielinājās un vidējā termiņā varētu normalizēties.

Kopumā 2015. gada vasaras norises tika atspoguļotas ECB un Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu izaugsmes un inflācijas pamatperspektīvas būtiskās lejupvērstās korekcijās (sk. 2. tabulu). Tika atzīmēts, ka perspektīvas lejupvērstie riski arī palielināsies, galvenokārt atspoguļojot pasaules tautsaimniecības nenoteiktību, kā arī lielāku finanšu, valūtas un izejvielu tirgu svārstīgumu. Šādos apstākļos Padome, rūpīgi monitorējot ienākošo informāciju un īpaši finanšu tirgos veiktās pārcenošanas ietekmi uz monetārās politikas nostāju, secināja, ka pārāk lielās nenoteiktības dēļ nebija iespējams nodrošināt pietiekami stabilu pamatu lēmuma pieņemšanai par papildu stimulu nepieciešamību. Tāpēc Padome oktobra monetārās politikas sanāksmē paziņoja, ka tā veiks rūpīgu to faktoru stiprības un noturības analīzi, kuri vidējā termiņā kavēja inflācijas atgriešanos līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam, un nākamajā monetārās politikas sanāksmē decembrī pārskatīs stimulējošās monetārās politikas ieviešanas pakāpi un izmantoto monetārās politikas instrumentu iedarbīgumu un pietiekamību. Pēc oktobra sanāksmes notikusī komunikācija izraisīja ievērojamu tirgus reakciju un

finansēšanas nosacījumu atvieglošanu, atgriežoties 2015. gada sākuma līmenī, kad tika uzsāktas iegādes paplašinātās AIP ietvaros.

2. tabula

ECB/Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu attīstība

(gada pārmaiņas; %)

Iespēju aplēses/periods	Reālais IKP			SPCI		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
2014. gada decembris	1.0	1.5		0.7	1.3	
2015. gada marts	1.5	1.9	2.1	0.0	1.5	1.8
2015. gada jūnijs	1.5	1.9	2.0	0.3	1.5	1.8
2015. gada septembris	1.4	1.7	1.8	0.1	1.1	1.7
2015. gada decembris	1.5	1.7	1.9	0.1	1.0	1.6

Avots: Eurosistēma.

Savā sanāksmē decembra sākumā Padome nolēma mainīt stimulējošās monetārās politikas ieviešanas pakāpi, ņemot vērā cenu stabilitātes mērķi. Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses, kurās zināmā mērā bija iekļautas labvēlīgās finanšu tirgus norises, kas bija īstenojušās pēc oktobra monetārās politikas sanāksmes, liecināja, ka, visticamāk, paies ilgāks laiks, nekā iepriekš šajā gadā cerēts, līdz inflācija sasniegs līmeni, ko Padome uzskata par pietiekami tuvu 2%, un ka lejupevērtie inflācijas perspektīvas riski palielinājušies. Lai gan zemās izejvielu cenas veicināja

zemu inflāciju, bija paredzams, ka lielais ekonomiskais atslābums un ārējās vides radītie šķēršļi turpinās negatīvi ietekmēt iekšzemes cenu spiedienu. Tāpēc bija nepieciešami turpmāki monetārās politikas pasākumi, lai novērstu otreizējās ietekmes risku un vidējā termiņā nodrošinātu inflācijas atgriešanos līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam.

Savā decembra sanāksmē Padome nolēma 1) pazemināt noguldījumu iespējas procentu likmi par 10 bāzes punktiem (līdz -0.30%), nemainot galveno refinansēšanas operāciju un aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmi (attiecīgi 0.05% un 0.30%); 2) pagarināt paredzēto beigu datumu mēneša aktīvu iegādēm 60 mljrd. euro apjomā AIP ietvaros līdz 2017. gada marta beigām vai, ja nepieciešams, ilgāk. Jebkurā gadījumā tās tiks veiktas līdz brīdim, kad Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama noturīga inflācijas tuvināšanās ECB mērķim vidējā termiņā sasniegt inflācijas līmeni, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam; 3) pienākot termiņam, atkārtoti investēt AIP ietvaros iegādāto vērtspapīru pamatsummas maksājumus tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams; 4) iekļaut euro zonas valstu reģionālo un vietējo valdību emitētus euro denominētus tirgojamus parāda instrumentus to aktīvu sarakstā, kuri atbilst attiecīgo valstu centrālo banku regulārās iegādes nosacījumiem; un 5) turpināt veikt galvenās refinansēšanas operācijas un ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas ar termiņu 3 mēneši kā fiksētas procentu likmes izsoles procedūras ar pilna apjoma piešķirumu tik ilgi, cik tas būs nepieciešams, un vismaz līdz 2017. gada pēdējā rezervju prasību izpildes perioda beigām.

Jauno pasākumu mērķis bija nodrošināt nepārtrauktus stimulējošus finansiālos apstākļus un vēl vairāk stiprināt kopš 2014. gada jūnija veikto veicinošo pasākumu nozīmīgo pozitīvo ietekmi. Bija gaidāms, ka tie spēcinās arī euro zonas tautsaimniecības atveseļošanos un stiprinās tās noturību pret nesenajiem pasaules tautsaimniecības šokiem.

Konkrētāk, gaidāms, ka paredzētā beigu datuma Eurosistēmas tīro aktīvu iegādēm AIP ietvaros pagarināšana līdz 2017. gada marta beigām un lēmums atkārtoti investēt vērtspapīru (pienākot to dzēšanas termiņam) pamatsummas maksājumus tik

ilgi, kamēr tas būs nepieciešams, līdz 2019. gadam palielinās likviditāti aptuveni par 680 mljrd. euro, kā tam būtu bijis jānotiek iepriekšējo politiku īstenošanas rezultātā. Tas stiprinās ECB procentu likmju perspektīvas norādes un ilgtermiņā nodrošinās ļoti atbalstošu likviditātes nosacījumu saglabāšanos.

Padome nepārtraukti monitorē ekonomiskos un finansiālos nosacījumus. Padome darīja zināmu, ka, ja šie nosacījumi mainītos tā, ka atkal būtu nepieciešams reaģēt, lai uzturētu atbilstošu stimulējošās monetārās politikas ieviešanas pakāpi, tā vēlētos un spētu, izmantojot visus pieejamos instrumentus, rīkoties savu pilnvaru ietvaros, lai nodrošinātu inflācijas mērķa sasniegšanu bez nevēlamas aizkavēšanās. Tā īpaši atgādināja, ka AIP ir pietiekami elastīga tās apjoma, sastāva un ilguma koriģēšanas ziņā.

6. ielikums

Monetārās politikas pasākumu transmisija uz finanšu tirgiem un reālo tautsaimniecību

---

Kopš 2014. gada jūnija īstenoto monetārās politikas pasākumu ietekme uz euro zonas tautsaimniecību bijusi nozīmīga.¹⁶ Ieviestā stimulējošo pasākumu pakete ievērojami atvieglojusi kredītu nosacījumus tautsaimniecībā un būtiski veicinājusi euro zonas atveseļošanos, palīdzot apturēt dezinflāciju un nodrošināt inflācijas rādītājus tuvāk līmenim, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam. Ielikumā apkopota informācija par ECB pasākumu transmisiju.¹⁷

Darbojušies vairāki transmisijas kanāli.¹⁸ Pirmkārt, nestandarta pasākumi uzlabojuši kredītu nosacījumus nefinanšu privātajā sektorā, atvieglojot banku refinansēšanas nosacījumus un veicinot aizdevumu izsniegšanu, tādējādi rosinot aizņemšanos un izdevumus ieguldījumiem un patēriņam (tiešās ietekmes kanāls). Otrkārt, plaša aktīvu spektra peļņas likmes samazinātas, tādējādi stimulējošo pasākumu paketes transmisija tautsaimniecībā bijusi daudz plašāka (portfeļu sastāva maiņas kanāls). Treškārt, nestandarta pasākumu ieviešana, īpaši tādu, kuri būtiski ietekmē centrālās bankas bilanci, uzsvērusi ECB apņemšanos pildīt savu cenu stabilitātes nodrošināšanas uzdevumu (signālskanāls).

Ietekme uz nozīmīgākajiem finanšu aktīviem

2014. gada jūnijā uzsākto pasākumu ietekme uz finanšu tirgu ir pirmais posms monetārās politikas impulsu transmisijas ķēdē uz reālo tautsaimniecību un galarezultātā uz inflāciju¹⁹. Ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijām (ITRMO) un aktīvu iegādes programmai (AIP) kopā ar negatīvo

¹⁶ Sk. arī *Altavilla, C., Carboni, C. and Motto, R., Asset purchase programmes and financial markets: lessons from the euro area, Working Paper Series*, Nr. 1864, ECB, 2015. gada novembris.

¹⁷ Plašāks pārskats sniegts ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 7 rakstā *The transmission of the ECB's recent non-standard monetary policy measures* ("ECB neseno nestandarta monetārās politikas pasākumu transmisija") un tā atsaucēs minētajā literatūrā.

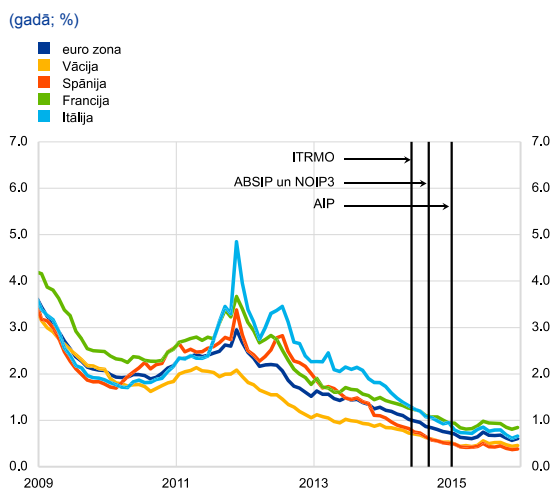
¹⁸ Stikāku informāciju sk. ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 rakstā *The role of the central bank balance sheet in monetary policy* ("Centrālās bankas bilances nozīme monetārajā politikā").

¹⁹ Vairāk informācijas un dažu pasākumu pētījumu liecības sk. ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 7 rakstā *The transmission of the ECB's recent non-standard monetary policy measures* ("ECB neseno nestandarta monetārās politikas pasākumu transmisija") un īpaši 2. ielikumā.

noguldījumu iespējas procentu likmi bijusi liela pozitīva ietekme uz plašu finanšu tirgus segmentu loku. Īpaši pamanāma bijusi valsts obligāciju peļņas likmju samazināšanās sakarā ar aktīvu iegādēm un caur portfeļu sastāva maiņas kanālu. ECB veiktās aktīvu iegādes kopā ar perspektīvas norādēm veicinājušas privātā sektora portfeļa procentu likmju riska (*duration risk*) vidējā apjoma samazināšanos, un tas savukārt izraisījis investoru noteiktās cenas – termiņa prēmijas, kas jāmaksā par ilgāka termiņa aizdevumiem, – kritumu. Turklāt ietekme uz minētajās programmās neiesaistīto aktīvu (piemēram, finanšu un nefinanšu sabiedrību obligāciju) ienesīguma likmēm izraisīja nozīmīgu vērtspapīru ienesīguma starpības sarukumu minētajā periodā. Šāda ietekme kopā ar obligāciju peļņas likmju krituma noteiktajām zemākām diskonta likmēm arī veicinājusi augšupvērstu spiedienu uz akciju cenām. Monetārās politikas pasākumu gaidas, izziņošana un īstenošana, t.sk. visi trīs noguldījumu iespējas procentu likmes samazināšanas gadījumi kopš 2014. gada vidus, veicinājuši arī euro nominālā efektīvā kursa kritumu, jo investori mainīja ieguldījumu portfeļu sastāvu, atsakoties no ieguldījumiem zemāka ienesīguma euro zonas fiksēta ienākuma instrumentos un ieguldot augstāka ienesīguma aktīvos ārpus euro zonas.

A attēls

Banku noguldījumu un obligāciju finansējuma kopējās izmaksas

Avoti: ECB, *Merrill Lynch Global Index* un ECB aprēķini.
Piezīmes. Noguldījumu jauno darījumu procentu likmju un uz tirgus instrumentiem balstītā parāda finansējuma izmaksu vidējie rādītāji, kas svērti ar to attiecīgajiem atlikumiem. Vertikālās līnijas norāda attiecīgo pasākumu izziņošanas datumus.

Uz tirgus instrumentiem balstīta finansējuma izmaksas bankām

Monetārās politikas pasākumi būtiski pazeminājuši uz tirgus instrumentiem balstītā finansējuma izmaksas bankām, kas ir svarīgs transmisijas ķēdes elements uz bankām balstītā tautsaimniecībā. Pirmkārt, tas noticis tieši, atļaujot aizstāt daudz dārgākos un īsāka termiņa finansējuma avotus ar ITRMO finansējumu. Otrkārt, tas noticis netieši, nozīmīgi samazinoties plaša finanšu aktīvu klāsta, t.sk. banku finansējuma instrumentu, vidēja termiņa un ilgtermiņa procentu likmēm. Šie uzlabojumi ļāva vēl vairāk atvieglot finansējuma nosacījumus, un tas attiecās uz bankām neatkarīgi no Eurosistēmas aizdevumu operācijās (t.sk. ITRMO) banku pieprasītā apjoma – par to liecina banku parāda finansējuma kopējo izmaksu lielais sarukums visās euro zonas valstīs (sk. A att.).²⁰

²⁰ ECB nestandarta pasākumu nozīmi šo norišu veicināšanā apstiprina banku atbildes euro zonas banku veiktās kredītēšanas apsekojumā. Aptuveni ceturtdaļa respondentu 2015. gada jūlija aptaujā norādīja, ka ITRMO veicinājušas to nosacījumu atvieglošanu, ar ko jāsaucas, izmantojot uz tirgus instrumentiem balstītu finansējumu. AIP pozitīva ietekme ir vēl plašāka – gandrīz puse banku, kas piedalījās 2015. gada aprīļa aptaujā, konstatēja pozitīvu ietekmi uz tirgus finansējuma nosacījumiem.

Banku kredītu nosacījumi

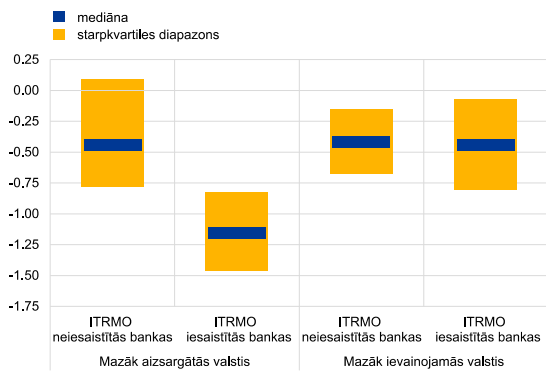
Banku finansējuma nosacījumu nozīmīgā atvieglošana, palielinoties aizdevēju konkurencei²¹, uzlaboja ECB monetārās politikas pasākumu ietekmi uz banku kredītu nosacījumiem un mazināja tirgus sadrumstalotību visās euro zonas valstīs.

Līdz 2014. gada jūnijam (pirms tika veikti ECB pasākumi) galveno ECB procentu likmju samazinājuma (kopumā par 125 bāzes punktiem no 2011. gada septembra līdz 2014. gada jūnijam) lielāko daļu nepilnīgi un nevienmērīgi atspoguļoja vidējās aizdevumu procentu likmes kritums. Kopš 2014. gada pavasara ECB veiktie pasākumi noteikuši nozīmīgu banku aizdevumu procentu likmju sarukumu. Lai gan galvenās ECB procentu likmes no 2014. gada jūnija līdz septembrim tika pazeminātas par 20 bāzes punktiem, banku aizdevumu procentu likmes euro zonas nefinanšu sabiedrībām līdz 2015. gada oktobrim saruka aptuveni par 80 bāzes punktiem. Atbilstoši ECB speciālistu aplēsēm, kur ņemtas vērā pirms krīzes novērotās tendences, lai sasniegtu līdzīgu ietekmi uz uzņēmumiem izsniegto banku aizdevumu procentu likmēm, būtu bijis nepieciešams aptuveni 100 bāzes punktu liels standarta monetārās politikas procentu likmju samazinājums. Tas norāda, ka AIP un ITRMO veicināja arī ECB monetārās politikas nostājas transmisiju.

B attēls

Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu procentu likmju pārmaiņas

(procentu punktos)

Avots: ECB.

Piezīmes. Attēlā aplūkots periods no 2014. gada jūnija līdz 2015. gada jūlijam. "Mazāk aizsargātās" valstīs "ITRMO neiesaistīto" grupā ir 10 bankas, bet "ITRMO iesaistīto" grupā – 49 bankas. "Mazāk ievainojamās" valstīs "ITRMO neiesaistīto" grupā ir 71 banka, bet "ITRMO iesaistīto" grupā – 43 bankas.

likmju pārmaiņu transmisija kopumā atbildusi šajās valstīs agrāk novērotajām tendencēm.²²

Kopumā speciālistu analīze apstiprina, ka ITRMO tiešā ietekme un ITRMO un AIP netiešā ietekme

Īpaši ECB monetārās politikas nostājas transmisija uzlabojusies krīzes visvairāk skartajās valstīs, atspoguļojot tirgus sadrumstalotības mazināšanos. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu procentu likmju kritums pēc ECB monetārās politikas pasākumiem, kas veikti kopš 2014. gada jūnija, patiešām bija daudz būtiskāks lielākajās krīzes visvairāk skartajās valstīs (aptuveni par 110–140 bāzes punktiem). Tas daļēji saistīts ar ITRMO ietekmi, jo bankas, kuras atrodas šajās valstīs un kuras piedalījās vismaz vienā no pirmajām četrām ITRMO, vidēji vairāk pazeminājušas aizdevumu procentu likmes nekā bankas, kuras nepiedalījās minētajās operācijās (sk. B att.). Tomēr nešķiet, ka daļība ITRMO būtu sistemātiski ietekmējusi banku aizdevumu procentu likmes citās valstīs, lielākoties tāpēc, ka galveno ECB procentu

²¹ Banku atbildes euro zonas banku veiktās kreditēšanas apsekojumā liecina, ka konkurence bija galvenais banku kredītu standartus ietekmējošais faktors, kas lika bankām atvieglot kredītu standartus uzņēmumiem izsniegtajiem aizdevumiem.

²² Taču obligāciju tirgus pārcenošanas epizodes laikā no 2015. gada aprīļa līdz jūnijam, kad uz tirgus instrumentiem balstīts finansējums kļuva dārgāks, palielinājās arī citu valstu banku pieprasījums pēc ITRMO. Tas droši vien mīkstināja ietekmi, ko radīja stingrāki banku uz tirgus instrumentiem balstīta finansējuma nosacījumi.

uz obligāciju peļņas likmēm veicinājusi novēroto aizdevumu procentu likmju kritumu. Netiešo ietekmi pastiprinājusi zemāku ilgtermiņa peļņas likmju labvēlīgā ietekme uz makroekonomiskajām perspektīvām un tādējādi arī uz aizdevumu procentu likmēs ietverto kredīta komponentu.

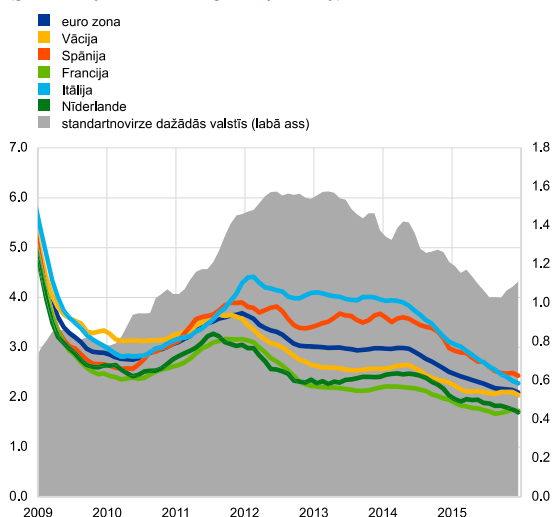
Aizdevumu apjoms

ITRMO un AIP rezultātā uzlabojās kredītu piedāvājuma un pieprasījuma nosacījumi, tādējādi veicinot nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu apjoma pakāpenisku atjaunošanos (sk. C un D att. un 1. nodaļas 1.5. sadaļu). Kredītu piedāvājums palielinājies, uzlabojoties finansējuma nosacījumiem bankām un augot aizdevumu izsniegšanas pievilcībai, tā kā valdības obligāciju peļņas likmju kritums mainījis atbilstoši riskam koriģēto aktīvu atdevi par labu aizdevumiem.²³ Arī kredītu pieprasījums turpinājies uzlaboties; to veicināja zemākas aizdevumu procentu likmes, atviegloti kredītu standarti un lielāka nepieciešamība pēc ieguldījumiem paredzēta finansējuma.

C attēls

Nefinanšu sabiedrībām izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes

(gadā; %; triju mēnešu mainīgie vidējie rādītāji)

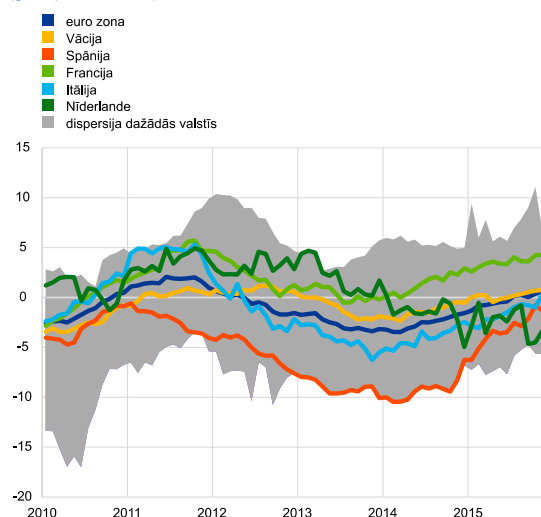
Avots: ECB un ECB aprēķini.

Piezīmes. No bankām saņemto aizdevumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu mainīgo vidējo rādītāju. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina fiksētai 12 euro zonas valstu izlasei. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada oktobrī.

D attēls

MFI aizdevumi nefinanšu sabiedrībām atsevišķās euro zonas valstīs

(gada pārmaiņas; %)

Avots: ECB.

Piezīmes. Dati koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei. Valstu dispersiju aprēķina kā fiksētas 12 euro zonas valstu izlases minimālo/maksimālo līmeni. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada septembrī.

ECB veiktie pasākumi ietekmējuši pat mazākus uzņēmumus, kurus monetārā politika parasti skar vājāk. ECB 2015. gada decembra aptaujā par uzņēmumu piekļuvi finansējumam mazāks skaits

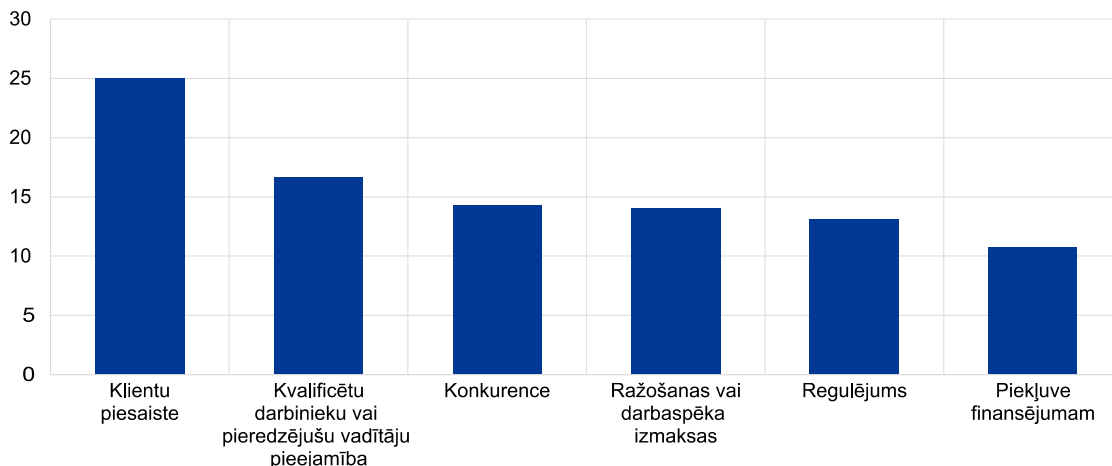
²³ Atbildēs 2015. gada jūlija euro zonas banku veiktās kreditēšanas apsekojumā bankas norādīja, ka turpmākajās ITRMO tās paredz vairāk no ITRMO saņemtā finansējuma izmantot aizdevumu izsniegšanai, bet mazāk – citu aktīvu iegādei. Arī daudzi 2015. gada aprīļa apsekojuma respondenti ziņoja, ka paredz AIP ietvaros saņemto palielināto likviditāti izmantot aizdevumu izsniegšanai.

mazo un vidējo uzņēmumu ziņoja, ka kredīti bija uzņēmējdarbību ierobežojošs faktors, lai gan dažādās valstīs pastāvēja būtiskas atšķirības (sk. E att.).

E attēls

Nozīmīgākās euro zonas mazo un vidējo uzņēmumu problēmas

(% no respondentiem)

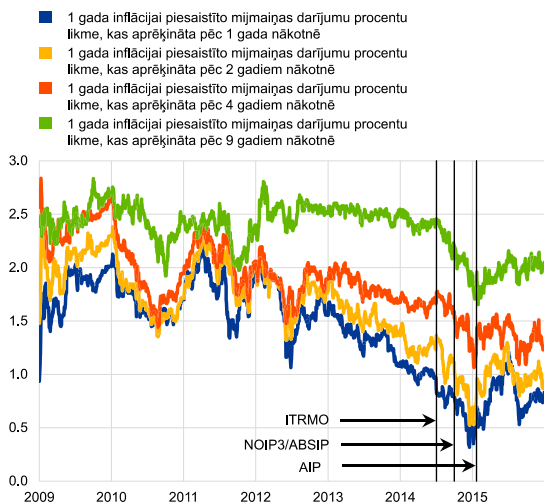

Avots: ECB 2015. gada decembra apsekojums par euro zonas uzņēmumu piekļuvi finansējumam.

F attēls

Uz tirgus instrumentiem balstītas inflācijas gaidas

(uz biržā netirgoto nākotnes līgumu pamata noteiktajai implicētajai inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likme; gadā; %)

Avoti: Reuters un ECB aprēķini.
Piezīme: Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada 19. novembrī.

Ietekme uz tautsaimniecību

Kopumā dati apstiprina, ka ECB monetārās politikas pasākumi devuši reālu labumu. Kopš 2014. gada jūnija izziņotie monetārās politikas pasākumi izraisījuši tirgus gaidu lejuvērstu pārskatīšanu attiecībā uz nākotnes īstermiņa procentu likmēm. Apstākļos, kad naftas cenu krituma atjaunošanās palielinājusi vēl noturīgākas lejuvērstas inflācijas tendences risku vidējā termiņā, šie pasākumi veicinājuši uz tirgus situāciju balstītu inflācijas gaidu rādītāju sarukuma apturēšanu (sk. F att.). Tādējādi šie pasākumi kopā ar zemākām obligāciju nominālajām peļņas likmēm noteikuši zemākas reālās procentu likmes un mazāk stingru monetārās politikas nostāju, lai veicinātu euro zonas atveseļošanos un inflācijas rādītāju samazināšanos zemāk par 2%, bet tuvu šim līmenim.

Atbilstoši Eurosistēmas empīriskajām aplēsēm²⁴ inflācija būtu par pusi procentu punkta zemāka 2016. gadā un aptuveni par trešdaļu procentu punkta zemāka 2017. gadā, ja nebūtu veikti ECB pasākumi. Ietekme uz IKP arī ir liela – saskaņā ar aplēsēm ECB pasākumi 2015.–2017. gadā palielinātu IKP gandrīz par 1 procentu punktu.

2.2. 2015. gadā tika raiti īstenotas aktīvu iegādes programma un ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas

Iegādes apjoms paplašinātās aktīvu iegādes programmas ietvaros

Aktīvu iegādes programma (AIP) ietver šādu triju veidu vērtspapīru iegādes: 1) valsts sektora vērtspapīru iegādi 2015. gada martā uzsāktās "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas" (VSAIP) ietvaros; 2) nodrošināto obligāciju iegādi trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" (NOIP3) ietvaros; un 3) ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādi 2014. gada novembrī uzsāktās "Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programmas" (ABSIP) ietvaros.

Saskaņā ar Padomes noteikto mērķi kopējās vidējās mēneša aktīvu iegādes AIP ietvaros 2015. gadā bija 60 mljrd. euro. Kopumā iegādes programmu īstenošana norisēja raiti. Valsts sektora vērtspapīru iegādes VSAIP ietvaros veido lielāko daļu kopējā AIP apjoma (sk. 23. att.). Vispārējie tirgus nosacījumi veicināja apjoma mērķu sasniegšanu, lai gan vasarā dažos gadījumos bija vērojama nedaudz zemāka tirgus likviditāte, īpaši mazākās euro zonas dalībvalstīs.

AIP programmas koncepcija nodrošina tās elastīgu īstenošanu, lai, iegādājoties obligācijas, nenotiktu iejaukšanās tirgus cenu veidošanās mehānismā un lai tiktu saglabāta tirgus likviditāte. Mēneša iegāžu modelis atspoguļoja šo elastību. Piemēram, ņemot vērā paredzamo tirgus likviditātes samazināšanos vasarā un gada nogalē, Eurosistēma veica iegādes AIP ietvaros, vairākus mēnešus pārsniedzot mērķa apjomu 60 mljrd. euro mēnesī un ļaujot augustā un decembrī to nesasnēgt.

Atsevišķu obligāciju trūkums ietekmē obligāciju iegādes programmas ikdienas īstenošanu. Eurosistēma, cik vien iespējams, novērš tādu obligāciju iegādi, kurām ir zemākās nākotnes līgumu cenas, obligāciju ar īpašām iezīmēm *repo* darījumu tirgū vai obligāciju, kurām citu iemeslu dēļ ir samērā ierobežota likviditāte, iegādi. Sīkāka informācija par programmas īstenošanu sniegta [ECB interneta vietnē](#).

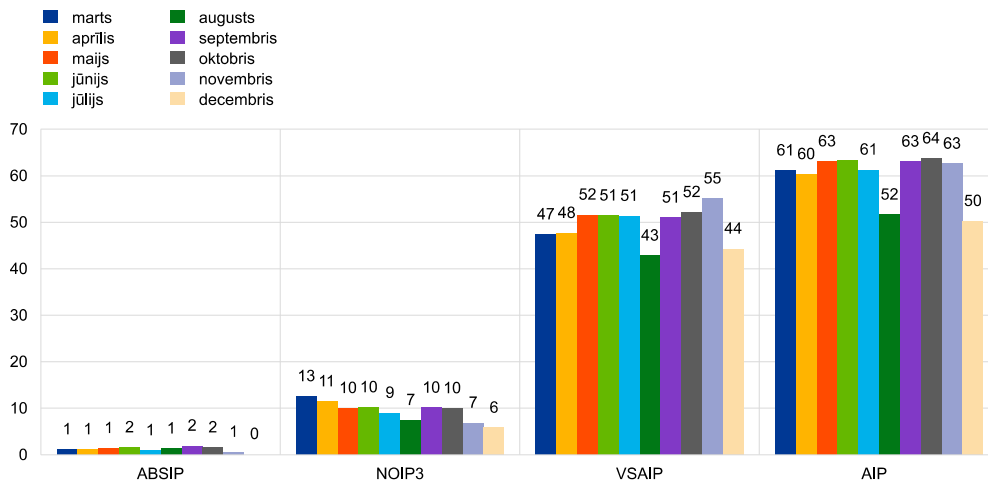
²⁴ Šīs aplēses balstās uz modeļu kompleksu (t.sk. datu laikrindu, makrofinansialo un dinamiskā stohastiskā vispārējā līdzsvara modeli), kur AIP ietekmē inflāciju un izaugsmi galvenokārt caur obligāciju procentu likmju riska kanālu (tādējādi veicinot to, ka ienesīguma līkne kļūst līzenāka), kā arī caur valūtas kursa un kredītu kanālu (kādam modeļu apakškopai).

23. attēls

Mēneša iegādes AIP ietvaros un pamatā esošās iegādes programmas

(mijrd. euro)

Avots: ECB.

2015. gadā valsts obligāciju peļņas likmes vairākkārt sasniedza vēsturiski zemāko līmeni, kad būtiska VSAIP atbilstošo obligāciju daļa daudzās valstīs tika tirgota par peļņas likmēm, kas zemākas par noguldījumu iespējas procentu likmi. Tas samazināja iegādei VSAIP ietvaros pieejamo obligāciju apjomu, jo iegādes par peļņas likmēm, kas zemākas par noguldījumu procentu likmi, netiek veiktas. Novembra beigās tas arī atspoguļoja tirgus gaidas, ka ECB vēl vairāk pazeminās noguldījumu procentu likmi. Pēc tam, kad 2015. gada decembrī Padome nolēma samazināt noguldījumu iespējas procentu likmi uz -0.30% , to obligāciju daļa, kuras nebija pieejamas iegādei to zemās peļņas likmes dēļ, krasi saruka.

VSAIP vērtspapīru aizdevumi

Lai novērstu to, ka VSAIP varētu kropļot euro zonas valdības obligāciju tirgus darbību, vairākums Eurosistēmas centrālo banku (t.sk. ECB) ieviesis vērtspapīru aizdevumu procedūru. ECB procedūra ļauj tirgus uzturēšanas pasākumos iesaistītajiem tirgus dalībniekiem aizņemt ECB vērtspapīrus no VSAIP un "Vērtspapīru tirgu programmas" (VTP) portfeļa. Konkrēti aizņēmuma kritēriji atrodami [ECB interneta vietnē](#). Tirgus dalībnieki kopumā uzskata, ka Eurosistēmas vērtspapīru aizdevumu iespējas ir pārliecinoša AIP iezīme.

Aģentūru saraksta paplašināšana

Eurosistēma 2015. gadā divas reizes (aprīlī un jūlijā) paplašināja to aģentūru sarakstu, kuru obligācijas atbilst iegādei VSAIP ietvaros, līdz gada beigām palielinot to skaitu no septiņām līdz 30 aģentūrām; tam vajadzētu veicināt programmas īstenošanu. Paplašinot sarakstu, tika ņemta vērā monetārā politika un riska vadības apsvērumi.

Emisijas daļas limita palielināšana

Nākamais Eurosistēmas veiktais pasākums, lai saglabātu elastīgu un tirgu neietekmējošu VSAIP īstenošanu, bija emisijas daļas limita palielināšana VSAIP ietvaros. Pirmo reizi ieviešot VSAIP, šis limits bija 25%, t.i., Eurosistēmas atsevišķu VSAIP atbilstošu vērtspapīru turējumu kopapjomam nevajadzētu pārsniegt 25% no neatmaksātās nominālvērtības. Tomēr plānotās pārskatīšanas kontekstā Padome 2015. gada septembrī nolēma palielināt šo limitu līdz 33%. Gadījumos, kad šāds Eurosistēmas turējumu kāpums pieļāva bloķējošo mazākumu kopējās darbības noteikumu ievērošanai, emisijas daļas limits tika saglabāts 25% apmērā.

Reģionālo un vietējo valdību obligāciju atbilstība VSAIP

Padome 2015. gada 3. decembrī nolēma, ka euro zonas reģionālo un vietējo valdību emitēti euro denominēti tirgojami parāda instrumenti kļūs atbilstoši attiecīgo valstu centrālo banku regulārajām VSAIP iegādēm. Šis lēmums attiecas tikai uz tām reģionālajām un vietējām obligācijām, kuras atbilst visiem pārējiem atbilstības kritērijiem, īpaši minimālā reitinga prasībai, kas noteikta ECB lēmumā par otrreizējo tirgu valsts sektora aktīvu iegādes programmu (Lēmums ECB 2015/10). VSAIP iegādēm atbilstošu vērtspapīru klāsta paplašināšana, papildinot to ar reģionālo un vietējo valdību obligācijām, nodrošināja lielāku programmas elastību, tādējādi veicinot iegāžu raitas īstenošanas turpināšanos. Šādu vērtspapīru iegādes VSAIP ietvaros tika uzsāktas 2016. gada sākumā pēc tam, kad tika veikti grozījumi attiecīgajos tiesību aktos.

Reitinga kritērijam neatbilstošu valsts obligāciju iegādes VSAIP ietvaros

Lai vērtspapīri būtu atbilstoši iegādēm VSAIP ietvaros, saskaņā ar Lēmumu ECB/2015/10 tiem jābūt reitingam, kas atbilst vismaz Eurosistēmas saskaņotās reitingu skalas 3. līmeņa kredītspējai. Atbilstīgi šiem noteikumiem euro zonas valstu, uz kurām attiecas finanšu palīdzības programma, centrālo valdību emitēto vērtspapīru iegādes var veikt tikai gadījumos, kad Padome apturējusi Eurosistēmas kredītkvalitātes sliekšņa piemērošanu. 2015. gadā tas attiecas tikai uz Kipras valdības obligācijām, kuru iegādes notika divos periodos (3.–17. jūlijā un 6. oktobrī–4. novembrī). Šīs obligāciju iegādes notika pēc Kipras ES un SVF finanšu palīdzības programmas sestā un septītā pārskata veiksmīga noslēguma. Atcelšanas datumi iezīmēja jaunu programmu pārskatu uzsākšanu.

2015. gadā VSAIP ietvaros Grieķijas valdības obligācijas netika iegādātas, jo tās neatbilda Eurosistēmas kredītkvalitātes sliekšņa piemērošanas apturēšanai.

VSAIP reversās izsoles

Oktobrī *Banque de France*, *De Nederlandsche Bank* un *Lietuvos bankas* uzsāka reverso izsoļu izmēģinājumu, lai gūtu šādu izsoļu izmantošanas pieredzi, veicot valdības, aģentūru un starpvalstu vērtspapīru iegādes VSAIP ietvaros. Izmēģinājuma periods turpinājās decembrī, un tika secināts, ka reversās izsoles var būt lietderīga papildu iegāžu metode mazāk likvīdos tirgus segmentos. Tādējādi Padome apstiprināja, ka dažas NCB VSAIP ietvaros var regulāri izmantot reversās izsoles kā divpusējo iegāžu pieejas papildinājumu konkrētos tirgus segmentos.²⁵

ABSIP iegāžu procesa korekcijas

ECB septembrī paziņoja par valstu centrālo banku, nevis ārējo aktīvu pārvaldnieku ABSIP ietvaros veikto iegāžu īpatsvara palielināšanu. Kopš 2015. gada 27. oktobra *Banque de France* (kura aptver lielāku skaitu jurisdikciju) un *Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique* darbojušās kā Eurosistēmas aktīvu pārvaldnieces, kas veic iegādes. ECB papildus nolēma pagarināt līgumus ar diviem ārējiem aktīvu pārvaldniekiem (*Amundi* un *NN Investment Partners*).²⁶

ABSIP pamatprincipi

ABSIP īstenošanas sākumposmos tirgus dalībnieki norādīja uz nepieciešamību labāk izprast, kāpēc Eurosistēma dod priekšroku ABS iegādei. Jūlija sākumā ECB, reaģējot uz šiem aicinājumiem, publicēja "Pamatprincipus attiecībā uz ABS iegādes programmas kontekstā atbilstošiem ABS, kam Eurosistēma dod priekšroku" nolūkā veicināt caurredzamību un skaidrot, kādiem ABS Eurosistēma dod priekšroku. Tirgus dalībnieki šo publikāciju (atrodama [ECB interneta vietnē](#)) kopumā uztvēra pozitīvi.

ITRMO īstenošana

Ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO) piešķirumi turpinājās; 2015. gadā notika četras operācijas. Šo operāciju mērķis ir palielināt banku aizdevumus euro zonas nefinanšu privātajam sektoram. 2014. gada jūnijā tika izziņotas astoņas ITRMO ar piešķirumiem katru ceturksni un ar pēdējo operācijas piešķirumu 2016. gada jūnijā. Pirmajās divās operācijās 2014. gada septembrī un decembrī kopā tika piešķirti 212.4 mljrd. euro. Atlikušajās sešās operācijās no 2015. gada marta līdz 2016. gada jūnijam darījuma partneriem ir iespēja aizņemties papildsummas atkarībā no to atbilstošo kreditēšanas aktivitāšu attīstības, kuras

²⁵ Sīkāku informāciju sk. [ECB interneta vietnē](#).

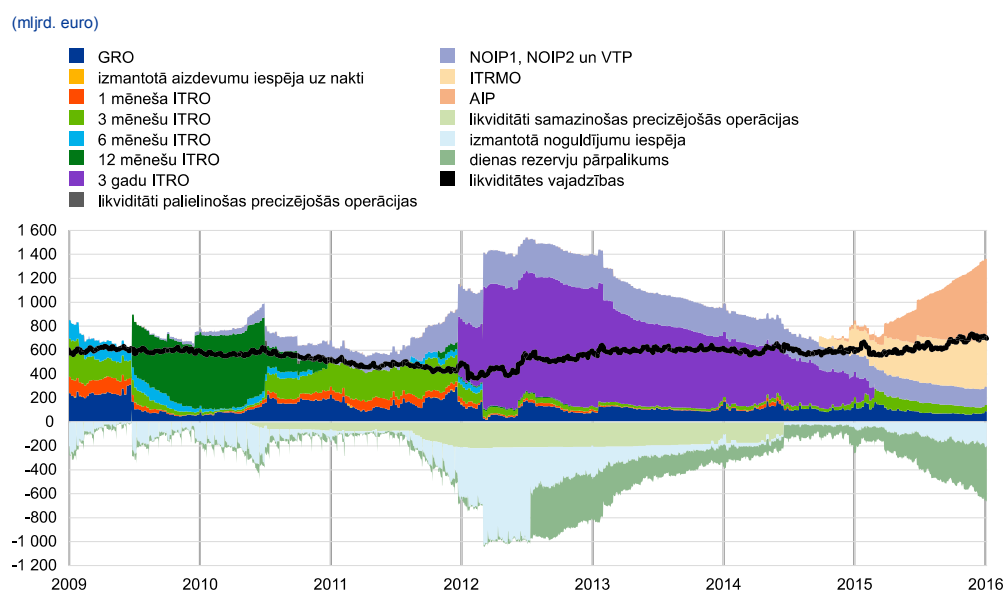
²⁶ Sīkāku informāciju sk. [ECB interneta vietnē](#).

pārsniedz bankām noteiktās etalonsummas.²⁷ Jo vairāk līdzekļu bankas būs aizdevušas, pārsniedzot konkrētu etalonsummu, jo vairāk tās drīkstēs aizņemties (t.i., trīs reizes pārsniedzot pozitīvo starpību). Šo sešu ITRMO procentu likme noteikta atbilstoši Eurosistēmas GRO procentu likmei to uzsākšanas laikā, un tāpēc tā fiksēta visam ITRMO darbības laikam. Visu ITRMO termiņš ir 2018. gada septembris, obligātajām un brīvprātīgajām pirmstermiņa atmaksām sākoties 2016. gada septembrī.

2015. gada četrās operācijās piešķirti 205.4 mljrd. euro (97.8 mljrd. euro martā, 73.8 mljrd. euro jūnijā, 15.5 mljrd. euro septembrī un 18.3 mljrd. euro decembrī), un tas veicināja Eurosistēmas bilances apjoma palielināšanos (sk. 24. att.). Operācijās 2015. gadā piedalījās 239 dažādi darījuma partneri. Faktiski tajās piedalījās 845 kredītiestādes, jo bankas, kurām nebija attiecīga aizdevumu portfeļa, noteiktos apstākļos drīkstēja apvienoties ar bankām, kam bija atbilstoši aizdevumi, izveidojot ITRMO grupas. Tādējādi operācijās turpināja iesaistīties plašs darījuma partneru loks euro zonā. Iesaistītās bankas varēja uzlabot savu konkurētspēju aizdevumu tirgū un deva savu ieguldījumu kredītu nosacījumu atvieglošanā, ietverot tajos lētākas finansējuma izmaksas.

24. attēls

Eurosistēmas bilance

Avots: Eurosistēma.

2015. gadā līdzdalība ITRMO samazinājās, jo vairāku iemeslu dēļ tās kļuva mazāk pievilcīgas darījuma partneriem. Pirmkārt, tirgus procentu likmju sarukums, ko noteica likviditātes pārpalikuma kāpums un turpmāku ECB veicinošo pasākumu

²⁷ Etalonsummas nosaka, ņemot vērā katra darījuma partnera neto aizdevumus euro zonas nefinanšu privātajam sektoram (izņemot aizdevumus mājsaimniecībām mājokļa iegādei), kuri reģistrēti 12 mēnešu laikā līdz 2014. gada 30. aprīlim.

gaidas, samazināja cenu stimulu bankām. Turklāt, ņemot vērā, ka visu ITRMO termiņš beidzas vienā dienā 2018. gadā, katrai jaunai ITRMO ir īsāks termiņš nekā iepriekšējai ITRMO. Otrkārt, bankas, kurām cenu noteikšana joprojām šķita pievilcīga, jau bija paņēmušas lielus ITRMO apjomus un vispirms gribēja tos izmantot. Treškārt, banku sektorā nebija ļoti saspringtas situācijas finansējuma jomā, kas iepriekšējās ITRMO bija padarījusi pievilcīgas.

Dalību dažādajās ITRMO tirgus dalībnieki ne vienmēr uztvēra pozitīvi, tāpēc tika veiktas nelielas nākotnes procentu likmju korekcijas. *Reuters* aptaujas prognozes par 2015. gada marta operāciju liecināja, ka tiks izmantoti 40 mljrd. euro, bet patiesībā tika izmantoti 97.8 mljrd. euro. Pēc piešķiruma rezultāta paziņošanas nākotnes procentu likmes nedaudz saruka, liecinot, ka turpmāko ITRMO apjoma gaidas un likviditātes pārpalikums bija koriģēti un palielināti. Saskaņā ar tirgus dalībnieku viedokļiem lielāks izmantotais apjoms liecināja par banku pārliecību par turpmāku aizdevumu pieprasījumu, un tika gaidīts, ka šis apjoms veicinās reālās tautsaimniecības kreditēšanu. Pretēja situācija bija vērojama septembra operācijā, kad 15.5 mljrd. euro izmantošana bija daudz mazāka par tirgus gaidām. Tirgus reakcija bija vāja, jo ITRMO piešķirumi laikā, kad likviditātes pārpalikums jau tā bija liels (aptuveni 470 mljrd. euro) un procentu likmes arī bija zemas, vairs nebija tik nozīmīgi. 2015. gadā vērojamā tirgus procentu likmju lejupvērstā tendence bija nopietns iemesls izmantošanas apjoma sarukumam, jo tā samazināja ITRMO pievilcību salīdzinājumā ar finansējumu, kas balstīts uz tirgus instrumentiem. Kopumā šķiet, ka tirgus pārsteigums atspoguļojis tirgus dalībnieku grūtības prognozēt bankām pieejamo naudas apjomu un tādējādi arī šo banku iespējamo piešķiruma izmantošanas apjomu.

ITRMO veicināja likviditātes pārpalikuma kāpumu un Eurosistēmas operāciju vidējā termiņa palielināšanos, tādējādi radot papildu lejupvērstu spiedienu uz naudas tirgus procentu likmēm. Lai gan atsevišķas bankas dalību ITRMO aizstāja ar dalību GRO, ITRO ar termiņu 3 mēneši un ITRO ar termiņu 3 gadi, ITRMO piešķiruma apjoms būtiski pārsniedza šo aizstāšanas ietekmi, ar katru ITRMO piešķirumu palielinoties likviditātes pārpalikumam (sk. 7. ielikumu).

7. ielikums

Dalība refinansēšanas operācijās

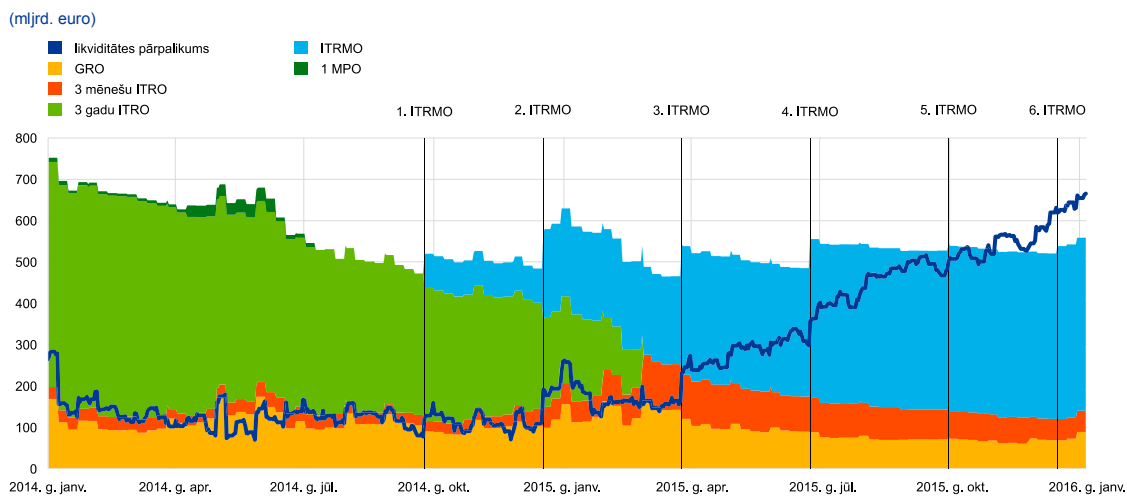
Eurosistēma turpināja piedāvāt likviditāti, izmantojot pilna apjoma piešķiruma procedūru regulārajās refinansēšanas operācijās, t.i., galvenajās refinansēšanas operācijās (GRO) un ilgāka termiņa refinansēšanas operācijās (ITRO) ar termiņu 3 mēneši. Tādējādi refinansēšanas operāciju atlikuma apjomu tāpat kā iepriekšējos gados kopš 2008. gada noteica darījuma partneru pieprasījums pēc Eurosistēmas likviditātes.

Dalība Eurosistēmas refinansēšanas operācijās kopš 2014. gada vidus svārstījies aptuveni 500 mljrd. euro līmenī, bet sastāvs pakāpeniski mainījies par labu dalībai ITRMO (sk. A att.). Šajā periodā kopējais operāciju atlikums 2015. gada sākumā sasniedza maksimālo apjomu 629 mljrd. euro un 2015. gada martā – minimālo apjomu 465 mljrd. euro. Līdz 2015. gada februāra beigām pienāca termiņš ITRO ar termiņu 3 gadi, bet bankas, kurām bija ITRMO aizņemšanās kvotas, jau no 2014. gada septembra bija sākušas aizstāt ITRO ar termiņu 3 gadi aizņemtos līdzekļus ar

ITRMO līdzekļiem. Šī aizstāšana ne vienmēr nozīmēja vienu un to pašu iestāžu līdzdalību, bet kopumā saglabājās operāciju atlikums aptuveni 500 mljrd. euro līmenī. Pienākot ITRO ar termiņu 3 gadi termiņam, bankas vispirms vairāk paļāvās uz GRO un ITRO ar termiņu 3 mēneši gandrīz 276 mljrd. euro apjomā un pēc tam laika gaitā šo paļaušanos pakāpeniski samazināja, atlikumam 2015. gada decembrī sasniedzot 126 mljrd. euro.

A attēls

Likviditātes pārpalikums un dalība regulārajās refinansēšanas operācijās un ITRMO

Avots: Eurosistēma.

Piezīmes. Melnās vertikālās līnijas norāda ITRMO norēķinus. "1 MPO" nozīmē operāciju ar termiņu 1 rezervju prasību izpildes periodu, kas tika pārtraukta 2014. gada jūnijā.

Jaunu ITRMO ceturkšņa norēķini katru reizi palielināja likviditātes pārpalikumu neto izteiksmē, bet šī ietekme bija īslaicīga, ņemot vērā regulāro operāciju lejupvērsto tendenci. Dalība ITRMO tiešām tika daļēji aizstāta ar dalību regulārās operācijās un ITRO ar termiņu 3 gadi, kam iestājas dzēšanas termiņš. Tādējādi likviditātes pārpalikums un refinansēšanas kopējais atlikums īslaicīgi palielinājās katru reizi, kad tika veikts ITRMO norēķins (sk. A att.). Zemākas regulāro operāciju procentu likmes visa gada laikā skaidrojamas ar likviditātes pārpalikuma kāpumu, ko noteica aktīvu iegādes programma un konkrētu banku labāka piekļuve tirgum.

Kopējais Eurosistēmas monetārās politikas operācijās iekļātā nodrošinājuma apjoms 2015. gadā turpināja samazināties, atspoguļojot Eurosistēmas darījuma partneru sarukušās likviditātes vajadzības. Visspēcīgākais kritums bija vērojams nenodrošinātajām banku obligācijām, bet tas bija nozīmīgs arī centrālās un reģionālās valdības vērtspapīriem un citiem tirgojamiem aktīviem. Turpretī uzņēmumu obligāciju, ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru un kredītprasību izmantošana saglabājās stabila.

8. ielikums

Likviditātes nodrošināšana Grieķijas banku sistēmai pastiprinātas spriedzes periodā

Vienlaikus ar Grieķijas finansēšanas noteikumu normalizēšanos Grieķijas banku sistēmā gandrīz visa 2014. gada laikā valdīja labāki finansēšanas noteikumi un labvēlīgāks tirgus noskaņojums, ievērojami samazinot paļaušanos uz centrālās bankas finansējumu, t.sk. pilnīgu ārkārtas likviditātes

palīdzības (ĀLP)²⁸ atmaksāšanu. Tomēr politiskā nenoteiktība 2015. gada 1. pusgadā izraisīja pēkšņu noguldījumu izņemšanu un palielināja spiedi finanšu tirgū. Tādējādi atjaunojās paļaušanās uz ĀLP, kaut arī centrālās bankas finansējuma izmantošana palielinājās. 2015. gada vasarā pēc līguma par trešo makroekonomisko korekciju programmu noslēgšanas starp Grieķiju un pārējām euro zonas valstīm tirgus spriedze samazinājās un noguldījumi stabilizējās. 2015. gadā Grieķijas finanšu tirgus spriedzei kopumā nodalāmi trīs posmi.

Pirmais posms: augoša Eurosistēmas operāciju izmantošana (2014. gada decembris–2015. gada janvāris)

Palielinoties tirgus dalībnieku bažām par Grieķijas makroekonomisko korekciju programmas nākotni un politiskajām norisēm, iekšzemes banku sistēma lielā mērā zaudēja piekļuvi uz tirgus instrumentiem balstītam finansējumam. Šis finansējuma zaudējums galvenokārt saistīts ar neliela un liela apjoma noguldījumu aizplūdi, kā arī ar starpbanku finansējuma līniju ar starptautiskiem darījuma partneriem nepagarināšanu. Tā kā bankas uzturēja pietiekami daudz aktīvu, kurus bija atļauts izmantot par nodrošinājumu Eurosistēmas operācijās, tās varēja aizstāt šādu finansējuma zaudējumu ar augošu Eurosistēmas kredītooperāciju (lielākoties galveno refinansēšanas operāciju) izmantošanu.

Otrais posms: ĀLP izmantošana un saistītie lēmumi (2015. gada februāris–jūnijs)

2015. gada janvāra beigās un februāra sākumā strauji auga bažas par notiekošās pārskatīšanas pabeigšanu Grieķijas otrās makroekonomisko korekciju programmas kontekstā. 2014. gada decembrī termiņš tika pagarināts par diviem mēnešiem. Tuvojoties divu mēnešu pagarinājuma termiņa beigām, vairs nebija iespējams pieņemt, ka pārskatīšana tiks veiksmīgi pabeigta. Tāpēc Padome 2015. gada 4. februārī nolēma piemērot kredītooperācijas sliekšņa prasības attiecībā uz Grieķijas Republikas emitētiem vai garantētiem tirgojamiem finanšu instrumentiem. Šis lēmums stājās spēkā 2015. gada 11. februārī. Tā rezultātā šādi tirgojamie finanšu instrumenti vairs nebija atbilstoši izmantošanai par nodrošinājumu Eurosistēmas kredītooperācijās. Tādējādi liels likviditātes apjoms, ko tajā laikā nodrošināja, izmantojot Eurosistēmas kredītooperācijas, tika aizstāts ar *Bank of Greece* nodrošināto likviditāti ĀLP veidā.

Eurogrupā 2015. gada 24. februārī nolēma pagarināt EFSF Finansiālās palīdzības iespējas pamatlīgumu līdz 2015. gada jūnija beigām, lai veiksmīgi noslēgtu pārskatu. Pēc tam turpinājās sarunas starp Grieķijas varas iestādēm un attiecīgajām institūcijām, bet Grieķijas finanšu perspektīva un makroekonomiskā vide turpināja pasliktināties, radot papildu spiedi banku sistēmai galvenokārt lielāku noguldījumu aizplūžu veidā, kas noteica arvien plašāku ĀLP izmantošanu.

2015. gada jūnija beigās vairāki notikumi, t.sk. Grieķijas varas iestāžu lēmums par referendumu rīkošanu un Grieķijas otrās makroekonomisko korekciju programmas nepagarināšana, radīja papildu spiedi. Šie notikumi negatīvi ietekmēja to aktīvu atbilstību un pietiekamību, kurus Grieķijas bankas izmantoja par nodrošinājumu ĀLP operācijām ar *Bank of Greece*, jo šāds nodrošinājums

²⁸ Sīkāku informāciju par ĀLP sk. [ECB interneta vietnē](#).

bija cieši saistīts ar Grieķijas spēju pildīt tās finanšu saistības. Šajā kontekstā Padome 2015. gada 28. jūnijā nolēma saglabāt ĀLP maksimālo apjomu Grieķijas bankām tādā līmenī, kā nolemts 2015. gada 26. jūnijā un kā norādīts ECB 2015. gada 28. jūnijā publicētajā [paziņojumā presei](#).

Trešais posms: likviditātes nosacījumu stabilizēšana un uzlabošana (2015. gada jūlijs–decembris)

Lai atrisinātu ar nozīmīgu likviditātes aizplūšanu saistīto situāciju, Grieķijas varas iestādes banku sistēmas likviditātes stabilizēšanai 2015. gada 28. jūnijā nolēma noteikt banku brīvdienas.

Nākamajās dienās Grieķijas finansiālā situācija turpināja pasliktināties, tāpēc Padome 2015. gada 6. jūlijā pieņēma lēmumu koriģēt diskontus, ko piemēro ar Grieķijas valdību saistītiem tirgojamiem aktīviem, kurus *Bank of Greece* pieņem par nodrošinājumu, sniedzot ĀLP, kā arī lēmumu turpmāk saglabāt ĀLP Grieķijas bankām tādā līmenī, kā tika nolemts 2015. gada 26. jūnijā un kā norādīts ECB 2015. gada 6. jūlijā publicētajā [paziņojumā presei](#).

Eurosamitā 2015. gada 12. jūlijā tika panākta vienošanās par Grieķijas trešo makroekonomisko korekciju programmu, kura ilgst trīs gadus un kuru finansē no Eiropas Stabilitātes mehānisma (ESM). Iepriekšējās dienās novēroto Grieķijas finansiālās situācijas pozitīvo norišu ietekmē 2015. gada 16. jūlijā tika palielināts ĀLP maksimālais apjoms Grieķijas bankām.

Pēc Grieķijas valdības finanšu perspektīvas uzlabošanās saistībā ar jauno un Grieķijas varas iestāžu īstenoto ESM programmu likviditātes nosacījumi Grieķijas banku sistēmā arī sāka uzlaboties. Bankas atsāka darbību 2015. gada 20. jūlijā, bet skaidrās naudas izņemšanas un kapitāla pārskaitījumu ierobežojumi saglabājās. Tomēr drīz pēc tam Grieķijas varas iestādes pakāpeniski sāka atvieglot bankām noteiktos ierobežojumus. Iekšzemes banku sistēmai atgūstot tirgus konfidenci, tika novērotas arī nelielas noguldījumu ieplūdes un daļēji atjaunojās Grieķijas banku piekļuve tirgiem. Pēc rekapitalizācijas veiksmīgas pabeigšanas 2015. gada pēdējā ceturksnī Grieķijas banku likviditātes nosacījumi būtiski uzlabojās.

---

3. Eiropas finanšu sektors – stress ierobežots, un notikusi virzība uz banku savienības izveidi

Pēc Vienotā uzraudzības mehānisma (VUM), banku savienības pirmā pīlāra, izveides 2014. gada 4. novembrī 2015. gads bija pirmais pilnais gads, kurā ECB veica tās makroprudenciālās un mikroprudenciālās uzraudzības uzdevumus. Šo uzdevumu veikšanā atbalsts bija ECB regulārais novērtējums par jaunākajiem riskiem, finanšu sistēmas noturību un šoku absorbētspēju.

ECB sniedza ieguldījumu arī banku savienības otrā pīlāra, t.i., Vienotā neregulējuma mehānisma, izveidē un lielā mērā atbalsta trešā pīlāra – Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmas – izveidi. Tā sniegusi ieguldījumu arī citos svarīgos regulējuma pasākumos, kuru mērķis ir 1) vājināt nevēlamo saikni starp valstu valdībām un bankām; 2) samazināt riska uzņemšanos un stiprināt noturību; un 3) problēmas attiecībā uz bankām, kuras ir "pārāk lielas, vai varētu atļauties to maksātspēju", novēršana.

Šajā sadaļā aprakstītas minēto jomu galvenās norises, īpaši pievēršoties tam, kā ECB veiktās darbības, kā arī institucionālās un regulējuma pārmaiņas veicinājušas to, ka banku savienība Eiropā kļūst par realitāti.

3.1. Euro zonas finanšu sistēmas riski un ievainojamība

ECB seko norisēm euro zonā un ES finanšu sistēmās, lai konstatētu ievainojamības momentus un pārbaudītu finanšu starpnieku noturību. Tā šo uzdevumu veic kopā ar citām Eurosistēmas un Eiropas Centrālo banku sistēmas centrālajām bankām. Jautājumu par iespējamu sistēmisko risku parādīšanos finanšu sistēmā risina ar makroprudenciālās politikas palīdzību.

ECB finanšu stabilitātes analīzes dati tiek regulāri publicēti ECB pusgada *Financial Stability Review* (FSR)²⁹. Turklāt ECB sniedz Eiropas Sistēmisko risku kolēģijai (ESRK) analītisko atbalstu finanšu stabilitātes analīzes jomā.

Stresa līmenis finanšu sistēmā 2015. gadā bija zems, bet riski saglabājās

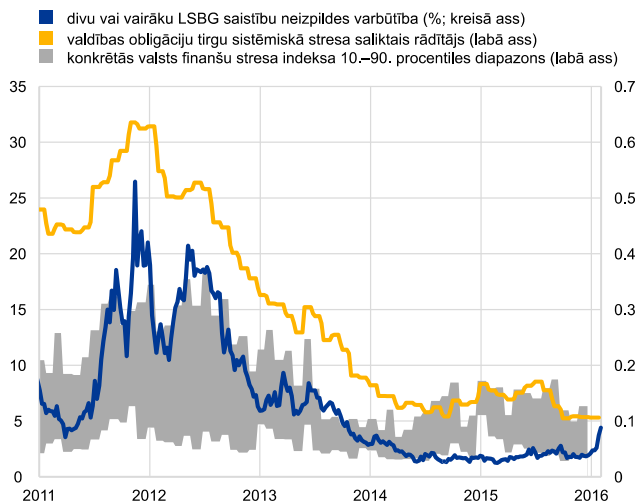
Kopumā ierobežotais stresa līmenis euro zonas finanšu sistēmā 2015. gadā atspoguļoja reālās ekonomikas perspektīvas uzlabošanos, ko veicināja ECB pasākumi, mazinot bažas par deflāciju, kas apdraudēja gan cenu, gan finanšu stabilitāti. Tomēr pasaules finanšu tirgi piedzīvoja nemitīgus tirgus spriedzes uzplūdus, kas apņēma valūtas, preču, obligāciju un kapitāla vērtspapīru tirgus, liecinot par to, ka ievainojamība saglabājas. Īpaši jāatzīmē augstāki politiskie riski, kas parādījās vasaras sākumā saistībā ar sarunām par jaunu finanšu palīdzības programmu Grieķijai. Aktīvu tirgos bija vērojami augsta svārstīguma periodi. Proti, aprīļa beigās un maija sākumā valsts obligāciju peļņas likmes euro zonā krasi palielinājās, bet augusta beigās pasaules kapitāla vērtspapīru tirgus negatīvi ietekmēja Ķīnas akciju cenu korekcija. Šo norišu ietekme uz euro zonas finanšu sistēmu bija samērā ierobežota, un banku, fiskālā un finanšu stresa standarta rādītāji joprojām bija zemi (sk. 25. att.).

²⁹ Sk. ECB 2015. gada maija *Financial Stability Review* un ECB 2015. gada novembra *Financial Stability Review*.

25. attēls

Finanšu stresa indekss, valsts stresa saliktais rādītājs un divu vai vairāku banku grupu saistību neizpildes varbūtība

(2011. gada janvāris–2016. gada februāris)

Avoti: Bloomberg un ECB aprēķini.

Piezīmes. "Divu vai vairāku LSBG saistību neizpildes varbūtība" attiecas uz vienlaicīgas saistību neizpildes varbūtību viena gada laikā 15 lielu un sarežģītu banku grupu (LSBG) izlasē. Finanšu stresa indekss mēra spriedzi finanšu tirgos valsts mērogā, pamatojoties uz trijiem tirgus segmentiem (kapitāla vērtspāri, obligācijas un valūtas maiņa) un to savstarpējo korelāciju. Sīkāku informāciju sk. Duprey, T., Klaus, B. and Peltonen, T., *Dating systemic financial stress episodes in the EU countries*, Pētījumu sērija, Nr. 1873, ECB, 2015. gada decembris.

3. tabula

2015. gada novembra FSR noteiktie galvenie euro zonas finanšu stabilitātes riski

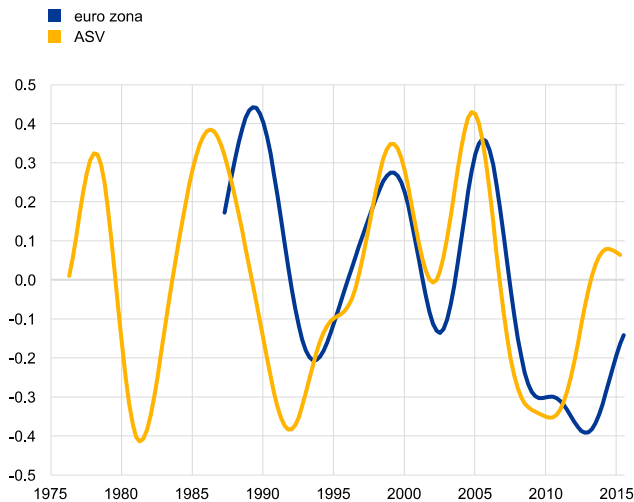
	Pašreizējais līmenis (krāsa) un senesās pārmaiņas (bulta) ¹⁾
<ul style="list-style-type: none"> ■ būtisks sistēmiskais risks ■ vidēja līmeņa sistēmiskais risks ■ iespējams sistēmiskais risks 	
Samazināto pasaules riska prēmiju dinamikas krass apvērsums, ko pastiprina zema otrreizējā tirgus likviditāte	↑
Vājas banku un apdrošinātāju peļņitspējas perspektīvas zemas nominālās izaugsmes apstākļos, ņemot vērā nepabeigtas bilances korekcijas	→
Bažu pastiprināšanās attiecībā uz parāda atmaksājāmību valsts un nefinanšu privātajos sektoros zemas nominālās izaugsmes apstākļos	→
Paredzamā spriedze strauji augošajā paralēlo banku sektorā, ko pastiprina negatīvās ietekmes pāreja un likviditātes risks	↑

1) Krāsa norāda uz kumulēto riska līmeni, kas apvieno konstatētā riska iestāšanās varbūtību un aplēsi par tā paredzamo sistēmisko ietekmi nākamajos 24 mēnešos, pamatojoties uz ECB speciālistu vērtējumu. Bultas norāda uz to, vai risks kopš iepriekšējā FSR ir palielinājies.

26. attēls

Finanšu cikli euro zonā un ASV

(1975. gada 2. cet.–2015. gada 3. cet.; normalizēta ass; euro zonas laikrinda sākas 1988. gada 2. cet.; y ass – normalizēta novirze no vēsturiskās mediānas)

Avoti: Bloomberg un ECB aprēķini.

Piezīmes. Finanšu cikls ir filtrēta, laikā mainīga lineāra kombinācija, kas uzsvēr līdzīgas norises bāzes rādītājos (kopējais kredītu atlikums, mājoķļu īpašuma cenas, kapitāla vērtspāri un etalonobligāciju peļņas likmes). Sk. Schuler, Y., Hiebert, P. and Peltonen, T., *Characterising the financial cycle: a multivariate and time-varying approach*, Pētījumu sērija, Nr. 1846, ECB, 2015. gads. Attiecībā uz ASV pēdējie pieejamie dati ir par 2015. gada 1. ceturksni.

Šādos apstākļos 2015. gadā tika noteikti četri galvenie euro zonas finanšu stabilitātes riski (sk. 3. tabulu). Dažos pēdējos gados novērtējumi vairākās aktīvu kategorijās paaugstināti, kas ir būtisks ievainojamības moments, jo kādā brīdī novērtējuma kāpums varētu izraisīt krāsas riska prēmiju korekcijas. Daļēji jauno tirgus ekonomikas valstu noteiktās palielinātās ievainojamības dēļ 2015. gada nogalē palielinājās pasaules riska prēmiju dinamikas krāsas apvērsuma risks. Lai gan 2015. gadā nebija pazīmju, kas liecinātu par plašu pārmērīga apmēra pārvērtēšanu euro zonā, šķiet, ka dažu finanšu aktīvu cenas novirzījās no ekonomiskajiem pamatrādītājiem. Euro zonas finanšu cikla stāvokļa aplēšu rādītāji joprojām ir vāji (sk. 26. att.). Šādas aplēses, kas ņem vērā norises gan privāto kredītu segmentā, gan galvenajos aktīvu tirgus segmentos, neapstiprina viedokli par kredītu noteiktu aktīvu cenu strauju kāpumu euro zonā. ASV finanšu cikla aplēšu rādītāji 2015. gadā bija augstāki, daļēji atspoguļojot mazliet augstāku kapitāla

vērtspāri cenu novērtējumu un spēcīgāku kredītu pieprasījumu.

Euro zonas iekšējos sarežģītos uzdevumus 2015. gadā daudzējādā ziņā noteica pagātnē notikušās banku un valsts parāda krīzes. Euro zonas banku sistēmai problēmas joprojām radīja zema pelnītspēja vājas tautsaimniecības atveseļošanās apstākļos, bet daudzu banku kapitāla atdeve joprojām bija zemāka par to atbilstošajām kapitāla izmaksām. Kopā ar lielu ienākumus nenesošu aizdevumu atlikumu vairākās valstīs tas ierobežoja banku kredītešanas spēju un to spēju veidot turpmākas kapitāla drošības rezerves.

Arvien biežāk finanšu stabilitātes riski pārsniedz tradicionālo iestāžu (piemēram, banku un apdrošināšanas uzņēmumu) robežas. Paralēlo banku sektors turpināja strauji paplašināties gan pasaules, gan euro zonas līmenī (sk. 9. ielikumu). Ņemot vērā šā sektora straujo izaugsmi un savstarpējās saiknes, īpaši ieguldījumu fondu nozarē, visticamāk, slēptā līmenī palielinās ievainojamība. Euro zonas ieguldījumu fondu nozare ne tikai turpināja augt, bet bija arī pazīmes, kas liecināja, ka fondi savās bilancēs uzņemas vairāk riska.

*Report on financial structures*³⁰ aplūkotas plašāka euro zonas finanšu sektora galvenās strukturālās iezīmes un norises. 2015. gadā pārskats tika paplašināts, lai aptvertu ne vien banku sektoru, bet arī citus finanšu starpniekus, īpaši apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus, kā arī paralēlās bankas.

Bažas attiecībā uz finanšu stabilitāti 2015. gadā izraisīja arī ārpus finanšu sektora esoši avoti. Lai gan kopš euro zonas valsts parāda krīzes kulminācijas panākti tik ļoti nepieciešamie uzlabojumi gan fiskālās konsolidācijas, gan institucionālā regulējuma ziņā, euro zonas valstu valdībām joprojām nācās domāt par parāda atmaksājamību, īpaši valstīs, kurās ir augsts parāda līmenis un kuras tāpēc ir neaizsargātas pret ekonomiskiem un finanšu šokiem. Pastāv bažas arī attiecībā uz privātā sektora parādu. Uzņēmumu sektora parāda līmenis euro zonā salīdzinājumā ar citām attīstītajām valstīm joprojām ir īpaši augsts.

9. ielikums

Euro zonas paralēlo banku sektors

Paralēlo banku sektors kļuvis par arvien nozīmīgāku euro zonas tautsaimniecības finansējuma avotu. Tomēr tas ir arī būtisks iespējama riska avots, kas apdraud euro zonas finanšu sistēmas stabilitāti un kuru tāpēc nepieciešams cieši monitorēt.

Pastāv dažādi paralēlo banku sektora³¹ definēšanas veidi, tomēr terminu plašāk lieto to iestāžu kopuma apzīmēšanai, kuras nav bankas, tomēr izsniedz kredītus, emitē naudai pielīdzināmus prasījumus vai tiek finansētas ar īstermiņa saistībām, vienlaikus ieguldot ar kredītiem saistītos ilgtermiņa aktīvos. Šādas struktūras konkrēti ietver finanšu instrumentsabiedrības, naudas tirgus fondus un citus ieguldījumu fondus. Lai gan Finanšu stabilitātes padomes publikācijā *Global*

³⁰ Sk. *Report on financial structures*, ECB, 2015. gada oktobris.

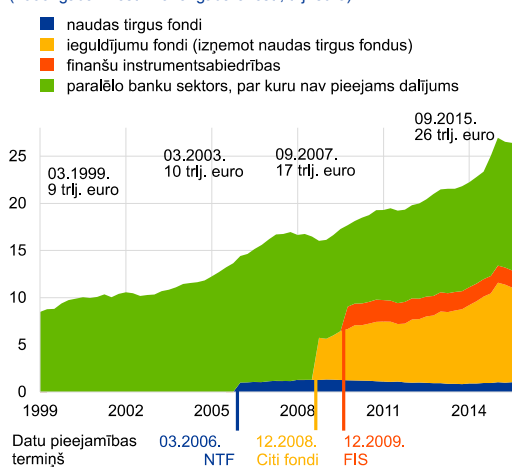
³¹ Paralēlo banku darbības iespējamo definīciju izklāstu sk. ECB 2015. gada oktobra ziņojuma *Report on financial structures* ielikumā *Defining the shadow banking perimeter*.

*Shadow Banking Monitoring Report*³² norādīts, ka paralēlo banku sektors palielinās visā pasaulē, euro zona ir viens no reģioniem, kur tā izaugsmes temps ir visstraujākais. Euro zonas paralēlo banku sektora kopējie aktīvi, ko definē, izmantojot plašu rādītāju, kas ietver visas nebanku finanšu iestādes, izņemot apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus, pēdējos 10 gados palielinājušies vairāk nekā divas reizes. No euro zonas finanšu sistēmas kopējiem aktīviem (aptuveni 67 trlj. euro) vairāk nekā 26 trlj. euro pašlaik atrodas plašā euro zonas paralēlo banku sektora turējumā.

A attēls

Euro zonas naudas tirgus fondu, ieguldījumu fondu, finanšu instrumentsabiedrību un citu nemonetāro finanšu iestāžu aktīvi

(1999. gada 1. cet.–2015. gada 3. cet.; trlj. euro)

Avoti: ECB euro zonas konti, FIS statistika, ieguldījumu fondu statistika un MFI statistika.
Piezīme. NTF nozīmē naudas tirgus fondus, bet FIS – finanšu instrumentsabiedrības.

investoriem finanšu tirgus stresa gadījumā izņemot būtiskas ieguldīto līdzekļu summas, noteiktu veidu ieguldījumu fondi var pastiprināt spiedienu veikt pārdošanu visa tirgus mērogā un/vai izraisīt ieguldījumu izņemšanu visa tirgus mērogā. Jo vairāk fondi aktīvi iesaistās likviditātes transformēšanā, jo lielāka ticamība, ka nopietnu tirgus problēmu gadījumā tie būs spiesti aktīvus pārdot. Liels aizņemto līdzekļu īpatsvars³⁴ var pastiprināt likviditātes spirāles veidošanos, piespiežot fondu pārvaldniekus pārdot lielāku ieguldījumu portfeļu daļu nekā attiecīgās konkrēto līdzekļu aizplūdes apjoms.

Globālajiem investoriem intensīvi meklējot peļņas iespējas, īpaši ieguldījumu fondu sektors kopš pasaules finanšu krīzes strauji paplašinājies (sk. A att.). Pieaugums šajā sektorā papildinājis tradicionālo banku sistēmu un sniedzis svarīgu atbalstu tautsaimniecībai, ņemot vērā pēdējos gados novēroto banku kreditēšanas sarukumu. Vienlaikus paralēlo banku sektorā notiekošu nelabvēlīgu norišu potenciālā ietekme uz plašāku finanšu sistēmu un reālo tautsaimniecību palielinājusies sakarā ar sektora augošo pamanāmību kapitāla tirgos un spēcīgākām saiknēm pašā sektorā, kā arī ar saiknēm ar citām finanšu sektora daļām, t.sk. bankām.

Papildus pazīmēm, kas liecina par lielāku likviditāti un termiņu transformēšanu³³ un lielāku riska uzņemšanos, riska darījumu pieaugums nosaka nepieciešamību cieši monitorēt ieguldījumu fondu sektoru. Pastāv bažas, ka,

³² *Global Shadow Banking Monitoring Report 2015*, Finanšu stabilitātes padome, 2015. gada 12. novembris.

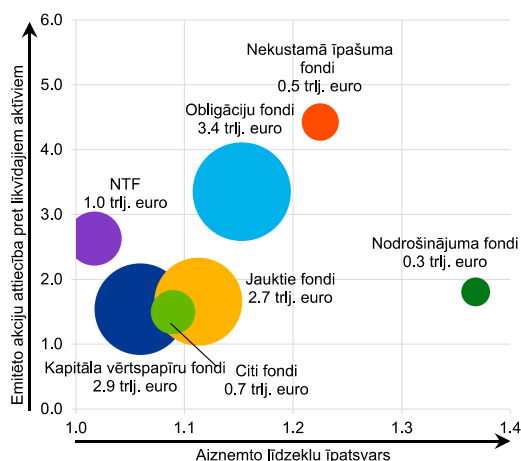
³³ Liela ieguldījumu fondu daļa samērā nelikvidu aktīvu finansēšanas vajadzībām emitē dienas atsaucamus prasījumus. Aktīvu kopapjoma ziņā 99% ieguldījumu fondu, kas nav nekustamā īpašuma fondi, ir beztermiņa fondi, un tas nozīmē, ka investori var dzēst savas akcijas, ievērojot samērā īsu brīdinājuma periodu. Savukārt nekustamā īpašuma fondiem šī daļa ir mazāka (80%), bet brīdinājuma periods bieži vien ir ilgāks, atspoguļojot to, ka fondu turējumā esošie aktīvi ir ļoti nelikvidi.

³⁴ Sk. ECB 2015. gada maija *Financial Stability Review* ielikumam *Synthetic leverage in the investment fund sector*.

B attēls

Kopējais aizņemto līdzekļu īpatsvars bilancē, likviditātes transformēšana un kopējie aktīvi fondu veidu dalījumā

(2015. gada 3. cet.)

Avoti: ECB un ECB aprēķini.

Piezīmes. x ass – aizņemto līdzekļu īpatsvars (kopējie aktīvi/emītētās akcijas un daļas); y ass – likviditātes neatbilstība (emitētās akcijas un daļas/likvidie aktīvi); burbuļa lielums: kopējie aktīvi trj. euro.

Kopējā ievainojamības momentu aina (sk. B att.) var neparādīt ievainojamības momentus atsevišķās lielajās un sistēmiski nozīmīgajās iestādēs. Aktīvu koncentrēšanās ierobežotā skaitā iestāžu ar īpaši lielu pamanāmību var ietekmēt tirgus norises gan stresa, gan normālos apstākļos. Visbeidzot, ir pierādījumi tam, ka ieguldījumu fondi uzņemas vairāk riska³⁵, veicot portfeļu sastāva maiņu par labu parāda vērtspapīriem ar zemāku reitingu, lielāku peļņu un paaugstinātu procentu likmju riska indeksu.

Lai gan paralēlo banku sektora statistiskais atspoguļojums dažos pēdējos gados palielinājies, ieviešot zināmu skaidrību par sektora sastāvu un tā pieauguma noteicējiem, nepieciešams vairāk informācijas un jānosaka lielākas informācijas atklāšanas prasības, lai monitorētu un paturētu uzmanības lokā šo augošo potenciālā riska avotu. Niecīgā informācija par likviditātes

rādītājiem stresa situācijās un aizņemto līdzekļu īpatsvara kopējo līmeni ārpus tradicionālās banku darbības joprojām ir šķērslis, lai veidotu pilnīgu izpratni par finanšu stabilitāti apdraudošo risku raksturu un apjomu. Nav pieejams statistisko datu dalījums aptuveni 50% sektora kopējo aktīvu. Daļa no tiem, iespējams, ir paralēlo banku darbībā neiesaistītu struktūru uzskaitē, bet daļa var piederēt citām riskantās darbībās iesaistītām struktūrām. Tādējādi datu ierobežojumi joprojām ietekmē ECB veikto risku un ievainojamības monitoringu.

Daži faktori (piemēram, atbilstoši riska vadības procesi un likviditātes drošības rezerves) mazina risku saistībā ar paralēlo banku sektora struktūrām, kas nelabvēlīgu šoku scenārija gadījumā darbojas kā spēcīgi pastiprinātāji. Lai gan ieguldījumu fondu sektors pakļauts prudenālam regulējumam, vairākumam esošo noteikumu trūkst sistēmiska skatījuma, un tie, iespējams, nav piemēroti, lai novērstu sektora mēroga risku veidošanos vai finanšu stabilitātes riskus sistēmas mēroga problēmu gadījumā.

3.2. ECB makroprudenciālās uzraudzības funkcija

2014. gada 4. novembrī ECB sāka īstenot makroprudenciālās uzraudzības pilnvaras, kas tai piešķirtas ar VUM regulu, pievēršoties jautājumiem attiecībā uz iespējamu

³⁵ Sk. ECB 2015. gada novembra *Financial Stability Review* ielikumu *Debt securities holdings of the financial sector in the current low-yield environment*.

sistēmisko risku parādīšanos finanšu sistēmā, tādējādi 2015. gads bija pirmais pilnais gads, kurā ECB veica jaunus uzdevumus šajā jomā. Makroprudenciālās politikas jomā ECB VUM valstīs ir divi uzdevumi.³⁶

Pirmkārt, ECB var piemērot lielākas prasības attiecībā uz kapitāla drošības rezervju veidošanu nekā piemēro valstu iestādes, kā arī veikt stingrākus pasākumus, lai, ievērojot attiecīgajos ES tiesību aktos noteiktās procedūras, novērstu sistēmiskus vai makroprudenciālus riskus. Piemēram, ECB var piemērot augstākas prasības bankām saistībā ar pretciklisko kapitāla rezervi, sistēmiskā riska rezervi (ja tādas ieviestas valsts tiesību aktos), papildu kapitāla prasībām sistēmiski nozīmīgām iestādēm, riska pakāpēm riska darījumiem ar nekustamo īpašumu un finanšu sektora ietvaros, lielu riska darījumu ierobežojumiem un papildu informācijas atklāšanas prasībām.

Otrkārt, valstu iestādēm jāpaziņo ECB, ja tās plāno īstenot vai mainīt kādu makroprudenciālās uzraudzības pasākumu. ECB novērtē plānotos pasākumus un var lemt par augstāku prasību piemērošanu (t.i., papildināt pasākumus). Pirms lēmuma pieņemšanas valstu iestādes izskata ECB komentārus.

Tā kā atsevišķās dalībvalstīs īstenotiem makroprudenciālās uzraudzības pasākumiem var būt pārrobežu vai vairāku sektoru ietekme, ECB monitorē savstarpības vienošanās. To īstenošanā, lai ierobežotu nevēlamu negatīvu pārrobežu ietekmi vai ietekmi uz vairākiem sektoriem, nepieciešams atklātums, vēlams, saskaņā ar ESRK Rekomendāciju 2015/2 par makroprudenciālās politikas pasākumu pārrobežu ietekmes novērtējumu un labprātīgu savstarpības vienošanos (sk. tālāk).³⁷ Šajā nolūkā ECB atbalsta arī konsekventu makroprudenciālo instrumentu lietošanu visās VUM valstīs, izmantojot tās Finanšu stabilitātes komitejas veiktās darbības un diskusijas ECB lēmējinstītūciju līmenī.

Makroprudenciālās uzraudzības lēmumi 2015. gadā

Par makroprudenciālās uzraudzības lēmumu pieņemšanu ir atbildīga ECB Padome. ECB izveidojusi Makroprudenciālās uzraudzības forumu, ko veido ECB Padome un Uzraudzības valde. Makroprudenciālās uzraudzības foruma sanāksmes 2015. gadā notika katru ceturksni, lai apspriestu riskus, ar kādiem sastopas VUM darbības joma un atsevišķās VUM valstīs, kā arī citus no makroprudenciālās uzraudzības viedokļa svarīgus jautājumus. Padomes makroprudenciālās uzraudzības lēmumi tiek gatavoti, iesaistoties Finanšu stabilitātes komitejai, kurā ietilpst ECB, valstu centrālo banku un uzraudzības iestāžu pārstāvji, un ECB iekšējai struktūrvienībai, kurā apvienoti ECB makroprudenciālās un mikroprudenciālās uzraudzības jomas pārstāvji.

³⁶ Makroprudenciālās politikas mērķis ir novērst pārmērīgu risku veidošanos, nodrošināt finanšu sektora lielāku noturību un ierobežot problēmu izplatīšanās efektus.

³⁷ Sk. Īpašo rakstu *A framework for analysing and assessing cross-border spillovers from macroprudential policies*, *Financial Stability Review*, ECB, 2015. gada maijs.

ECB FSP identificētie euro zonas mēroga riski ir sākumpunkts risku noteikšanai makroprudenciālās uzraudzības nolūkiem. Tomēr makroprudenciālās uzraudzības diskusiju centrā ir bankām vissvarīgākie riski, ņemot vērā pieejamo makroprudenciālās uzraudzības politikas instrumentu koncentrēšanos uz banku sektoru un ECB pilnvaras makroprudenciālās uzraudzības jomā.

Padomes 2015. gada novērtējumā noteikts, ka, ņemot vērā pašreizējo finanšu cikla stāvokli, nav nepieciešamības veikt plašus pretcikliskus makroprudenciālās uzraudzības pasākumus. Novērtējumā ņemtas vērā arī tās darbības makroprudenciālās uzraudzības jomā, kuras jau veikušas euro zonas valstis, lai palielinātu banku sistēmas noturību un novērstu iespējamās nelīdzsvarotības rašanos, īpaši nekustamā īpašuma sektorā. ECB arī izskatīja makroprudenciālās uzraudzības politikas, kuras dalībvalstis jau izmantojušas vai var izmantot, reaģējot uz zemo procentu likmju vidi.

2015. gadā 19 VUM valstu iestādes informēja ECB par 48 makroprudenciālās uzraudzības politikām, no kurām 28 attiecās uz pretcikliskajām kapitāla rezervēm, 18 – uz pārējām sistēmiski nozīmīgajām iestādēm un divas – uz sistēmiskā riska rezerves ieviešanu. Gandrīz visos gadījumos pirms oficiālā paziņojuma ECB un valstu atbildīgo iestāžu sadarbības ietvaros tika sniegts neoficiāls paziņojums.

Pēc tam, kad ECB saņēma informāciju par nacionālo kompetento un norīkoto iestāžu pieņemtajiem makroprudenciālās uzraudzības lēmumiem, Padome veica pasākumu novērtējumu saskaņā ar VUM regulas 5. panta 1. punkta noteikumiem un nolēma necelt iebildumus attiecībā uz šo iestāžu lēmumiem.

Sadarbība ar ESRK

ECB turpināja sniegt analītisko, statistikas, loģistikas un administratīvo atbalstu ESRK Sekretariātam, kas ir atbildīgs par ESRK ikdienas darbību. ESRK galvenais uzdevums ir veicināt finanšu stabilitātes sistēmisko risku novēršanu un mazināšanu ES banku sektorā, apdrošināšanas sektorā, citās finanšu iestādēs un finanšu tirgos. Savu uzdevumu veikšanā ESRK izmanto NCB, valstu uzraudzības iestāžu un Eiropas Uzraudzības iestāžu speciālās zināšanas.

2015. gadā ECB un ESRK uzsāka zemu procentu likmju vides izraisīto finanšu stabilitātes risku monitoringa un novērtēšanas, kā arī iespējamo makroprudenciālās uzraudzības atbildes pasākumu sagatavošanas kopdarbu. Notiek risku pārskatīšana. Tā aptver ne tikai bankas, bet arī citus finanšu iestāžu veidus, finanšu tirgus un tirgus infrastruktūru, visai finanšu sistēmai kopīgus jautājumus un mijiedarbību ar tautsaimniecību plašākā nozīmē.

Visas ES līmenī ESRK turpināja pildīt svarīgu makroprudenciālās politikas koordinēšanas lomu. 2016. gada janvārī tika publicētas divas rekomendācijas saistībā ar makroprudenciālās uzraudzības politikas pārrobežu jautājumiem. Viena aplūko pretcikliskās kapitāla rezerves izveidi attiecībā uz valstīm ārpus Eiropas Ekonomikas zonas un otra – makroprudenciālās uzraudzības politikas pasākumu brīvprātīgas savstarpības principu.

3.3. VUM – ECB mikroprudenciālās uzraudzības funkcija

Pirmais pilnais VUM uzraudzības gads

2015. gads bija pirmais pilnais Vienotā uzraudzības mehānisma darbības gads. VUM bija pirmais banku savienības pīlārs, kas pilnībā uzsāka darbību 2014. gada 4. novembrī. Pēc visaptverošā novērtējuma veikšanas 2014. gadā ECB nozīmīgo banku (2015. gadā – 123) uzraudzības galvenā uzmanība tika pievērsta turpmākajam darbam ar tā rezultātiem. Vissvarīgākie darbi ietvēra aktīvu kvalitātes pārbaudes secinājumu īstenošanu un to banku kapitāla plānu uzraudzību, kurās visaptverošais novērtējums konstatēja kapitāla deficītu.

ECB banku uzraudzībai bija arī svarīga loma finanšu satricinājuma pārvarēšanā Grieķijā. Pēc politiskas vienošanās panākšanas jūlijā ECB veica visaptverošu novērtējumu, lai noteiktu Grieķijas nozīmīgo banku rekapitalizācijas vajadzības. Kopā ar *Bank of Greece* ECB monitorēja situāciju Grieķijas mazāk nozīmīgajās bankās. ECB turpinās aktīvi iesaistīties, lai nodrošinātu to, ka Grieķijā ir stabila un noturīga banku sistēma.

Banku uzraudzības vienlīdzīgu nosacījumu nodrošināšana euro zonas ietvaros bija VUM veiksmīgas darbības priekšnoteikums. VUM veicinājis šādu vienlīdzīgu noteikumu nodrošināšanu, izstrādājot vienotu banku uzraudzības metodoloģiju. Labs uzraudzības vienotas pieejas piemērs bija tas, ka 2015. gads bija pirmais gads, kurā visās euro zonas nozīmīgajās bankās tika īstenots vienots uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas process (UPNP).

Attiecībā uz mazāk nozīmīgo banku uzraudzību, par ko tieši atbildīgas nacionālās kompetentās iestādes, ECB galvenais mērķis bija nodrošināt augsto uzraudzības standartu konsekventu piemērošanu visā VUM. Šīs uzraudzības mērķiem 2015. gadā tika izstrādāti vairāki kopīgi uzraudzības standarti, kas sniedz padomus nacionālajām kompetentajām iestādēm konkrētu procesu veikšanā, piemēram, kopīgi standarti attiecībā uz uzraudzības plānošanas procesu un sanācijas plānošanu. Šajā kontekstā vēl viens svarīgs notiekošā darba virziens saistīts ar vienotas metodoloģijas izstrādi risku novērtēšanas sistēmām.

Šajā jaunajā lomā ECB kopā ar citām regulējošām un uzraudzības iestādēm, piemēram, Vienoto neregulējuma valdi, gatavoja saprašanās memorandus, kam vajadzētu nodrošināt efektīvu informācijas apmaiņu un sadarbību.

Sīkāka informācija par ECB mikroprudenciālās uzraudzības funkciju pieejama [ECB 2015. gada pārskatā par uzraudzības darbību](#).

3.4. ECB ieguldījums regulējuma iniciatīvās

Ņemot vērā gan mikroprudenciālās uzraudzības, gan finanšu stabilitātes apsvērumus, ECB sniedz aktīvu ieguldījumu Eiropas un starptautiskā līmeņa regulējuma izstrādē. Galvenie ECB risinātie regulējuma jautājumi 2015. gadā bija

saistīti ar politikām, kuru mērķis ir 1) vājināt nevēlamo saikni starp valstu valdībām un bankām; 2) samazināt riska uzņemšanos un veidot noturību; un 3) novērst banku, kuras ir "pārāk lielas, lai varētu atļauties to maksātnespēju", problēmu.

3.4.1. Nevēlamās saiknes starp valstu valdībām un bankām vājināšana

2015. gadā ECB turpināja sniegt ieguldījumu vairākās iniciatīvās ar mērķi vājināt nevēlamo saikni starp valdībām un bankām. Šīs iniciatīvas tika veiktas divās plašās politikas jomās: 1) banku savienības izveide; un 2) pārrunas par iespējamu valsts riska darījumu regulējuma pārskatīšanu.

Būtisks progress 2015. gadā tika panākts banku savienības izveidē. Vienotā noregulējuma mehānisma (VNM) kā VUM nepieciešama papildinājuma izveide 2015. gada 1. janvārī nozīmē to, ka veiksmīgi izveidoti divi banku savienības pīlāri. VUM un VNM kopīgi saskaņo atbildības līmeņus un lēmumu pieņemšanu banku uzraudzības un noregulējuma jomā banku savienības ietvaros. Eiropas Komisijas priekšlikums attiecībā uz banku savienības trešo pīlāru – Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu – tika publicēts 2015. gada 24. novembrī.

Banku savienības otrais pīlārs – Vienotais noregulējuma mehānisms ar Vienoto noregulējuma fondu

Vienotā noregulējuma valde (VNV) sāka sagatavošanās darbu 2015. gadā, izstrādājot procedūras un veicot noregulējuma plānošanu un citus ar to saistītus uzdevumus. Ar 2016. gada 1. janvāri VNV pilnībā kontrolē visas noregulējuma pilnvaras attiecībā uz tās darbības jomā esošajām iestādēm saskaņā ar VNM regulu, t.sk. Vienotā noregulējuma fonda (VNF) izmantošanu. Pietiekams skaits dalībvalstu izpildīja savu pienākumu līdz 2015. gada novembra beigām ratificēt starpvaldību līgumu³⁸ par VNF, kas jāva stāties spēkā visām būtiskajām VNM regulas normām (īpaši pilnvarām noregulējuma jomā) un jāva VNF uzsākt darbību ar 2016. gada 1. janvāri.

Lai VNM varētu uzticēties, ir ārkārtīgi svarīgi nodrošināt efektīvu un pietiekamu VNF finansējumu. Astoņus gadus ilgā pārejas periodā, kamēr VNF tiek piepildīts ar līdzekļiem, lai sasniegtu tā mērķa līmeni³⁹, VNF veidos valstu nodalījumi. Šajā periodā noregulējuma izmaksas tiks pakāpeniski kopīgotas, līdz visbeidzot nodalījumi apvienosies vienotā, pilnībā kopīgotā fondā. Ņemot vērā, ka var rasties

³⁸ Līgums aptver šādus aspektus: 1) valstu noregulējuma iestāžu iekasēto iemaksu pārskaitīšana uz attiecīgo valstu nodalījumiem; 2) valstu nodalījumos pieejamo fondu progresīva kopīgošana; 3) kārtība, kādā noregulējuma finansēšanas vajadzībām no nodalījumiem un citiem avotiem mobilizē finanšu resursus; 4) nodalījumu papildināšana, ja nepieciešams; un 5) pagaidu aizdevumi starp valstu nodalījumiem, ja nepieciešams.

³⁹ Mērķa līmenis ir 1% no nodrošināto noguldījumu kopsummas banku savienībā, kas atbilst aptuveni 55 mljrd. euro.

situācijas, kurās VNF nav pietiekamu līdzekļu un piesaistāmie *ex post* ieguldījumi nepieciešamo papildu summu segšanai nav nekavējoties pieejami, VUM regula nosaka, ka VNV vajadzētu spēt slēgt līgumus par alternatīviem VNF finansēšanas veidiem. Tāpēc iesaistītās dalībvalstis un VNV 2015. gadā vienojās arī par valstu kredītlīniju sistēmu, lai nepieciešamības gadījumā pārejas periodā nodrošinātu pagaidu finansējumu VNF. Kopējais kredītlīniju apjoms ir 55 mljrd. euro, kas aptuveni atbilst VNF stabilā stāvokļa mērķa līmenim. Nākamais solis ir izstrādāt kopīgu atbalsta mehānismu, aizvietojojam valstu kredītlīnijas. Šim kopīgajam atbalsta mehānismam jābūt gatavam pirms pārejas perioda beigām.

Iekšējās rekapitalizācijas pilnvaras pilnībā ieviestas

Noregulējuma procesā esošu banku zaudējumus un rekapitalizācijas vajadzības pirmkārt segs akcionāri un kreditori. To lielā mērā nodrošinās iekšējās rekapitalizācijas instruments, kas piemērojams atbilstošām saistībām, attiecībā uz kurām 2016. gada 1. janvārī stājās spēkā attiecīgie ES Banku sanācijas un noregulējuma direktīvas (BSND) un VNM regulas noteikumi. Kapitāla instrumentus iespējams norakstīt vai konvertēt par kapitālu saskaņā ar BSND un VNM regulu, un iekšējās rekapitalizācijas mērķiem, kad un ja nepieciešams, var izmantot visas iekšējās rekapitalizācijas instrumenta aptvertās saistības, lai absorbētu zaudējumus un nodrošinātu svaigu kapitālu noregulējuma procesā esošajai bankai. Lai nodrošinātu instrumenta efektivitāti, VNV un valstu noregulējuma iestādes, konsultējoties ar ECB un kompetentajām iestādēm, noteiks atbilstošu minimālās prasības līmeni attiecībā uz pašu kapitālu un atbilstīgajām saistībām (*minimum requirement for own funds and eligible liabilities*; MREL) to atbildības sfērā esošajām bankām. MREL tiks noteikta tādā līmenī, kas būtu atbilstošs, lai panāktu noregulējumu saistībā ar katrai bankai izstrādātu noregulējuma plānu. Iestāžu savstarpējā sadarbība banku savienībā ir nepieciešamība un svarīga prioritāte.

VNM un VUM sadarbība

ES krīzes pārvarēšanas regulējums nosaka uzraudzības un noregulējuma iestāžu pienākumu sadarboties. No vienas puses, VUM kā kompetentajai iestādei būtu cieši jāsadarbjas ar VNM sanācijas plānošanā, agrīno intervencu pasākumu īstenošanā un saistības nepildošo vai potenciāli saistības nepildošo banku novērtēšanā. No otras puses, VNM jāsadarbjas ar VUM noregulējuma plānošanā un banku noregulējuma iespējamības novērtēšanā, kā arī noregulējuma pasākumu īstenošanā. Šī mijiedarbība veidota ap trim galvenajiem pīlāriem – papildinošas institucionālās lomas, sadarbība un spēcīga koordinācija.

Lai panāktu sadarbību, nepieciešama raita VUM un VNM darbības koordinēšana. Šajā sakarā ECB norīkojusi Uzraudzības valdes priekšsēdētāja vietnieci Sabīni Lautenšlēgeri (*Sabine Lautenschläger*) par pastāvīgo novērotāju VNP sanāksmju vadības sēdēs un plenārsēdēs. Tādā pašā veidā ECB uzaicinās VNP priekšsēdētāju Elki Kēnīgu (*Elke König*) piedalīties novērotāja statusā ECB Uzraudzības valdes sanāksmēs, apspriežot VNP svarīgus jautājumus. Turklāt 2015. gada 22. decembrī

abas iestādes parakstīja Saprašanās memorandu, aprakstot to savstarpējo sadarbību un informācijas apmaiņu.

Banku savienības trešais pīlārs – Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēma

Līdztekus VUM un VNM Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēma ir vēl viens svarīgs pīlārs, lai nodrošinātu, ka noguldītāju uzticēšanās ir vienlīdz stipra visā banku savienībā. Tas ir priekšnoteikums vienlīdzīgu darbības nosacījumu nodrošināšanai. Eiropas Komisija 2015. gada 24. novembrī izvirzīja priekšlikumu attiecībā uz šādu sistēmu kā banku savienības trešo pīlāru. Priekšlikumā izklāstīts skaidrs plāns ceļam uz vienotas Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmas izveidi, sākot ar pārāpdrošināšanas sistēmu un virzoties tālāk, pakāpeniski palielinot Eiropas līmenī nodrošinātā finansējuma daļu līdzāpdrošināšanas posmā, līdz tiek iegūta sistēma, kurā visu noguldījumu apdrošināšanas finansējumu nodrošina Eiropas noguldījumu apdrošināšanas fonds. Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu atbalsta Komisija, un tās izveide tika ierosināta piecu priekšsēdētāju ziņojumā kā svarīgs solis banku savienības nostiprināšanā pēc tam, kad atbildība par banku uzraudzību un noregulējumu bija pacelta augstāk par iesaistīto dalībvalstu līmeni. Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēma arī stiprinās pārējos divus pīlārus. Komisija 2015. gada 24. novembrī publicēja arī paziņojumu par banku savienības izveides pabeigšanu, kurā papildus šādas sistēmas ieviešanai ietilpst turpmāki pasākumi, lai samazinātu atlikušos šķēršļus, kas kavē vienlīdzīgu darbības noteikumu izveidi visos banku darbības sektoros, piemēram, valstu izvēles iespēju un rīcības brīvības samazināšana prudenciālo noteikumu piemērošanā vai maksātnešpējas tiesību aktu konverģences veicināšana.

Valsts riska darījumu regulējums

Nesenā finanšu krīze apliecināja, ka netiešais pieņēmums par to, ka valsts parādam nepiemīt risks, ir neatbilstošs un nepieciešams pārskatīt esošo valsts saistību neizpildes riska regulējumu. Finanšu regulējuma pārmaiņas šajā jomā prasa globālu risinājumu, lai nodrošinātu bankām vienlīdzīgus darbības noteikumus. Bāzeles Banku uzraudzības komiteja vada valsts saistību neizpildes riska esošā regulējuma pārskatīšanu globālā līmenī un apsvērs politikas izvēles iespējas. Bāzeles komiteja šo pārskatīšanu veic rūpīgi, visaptveroši un pakāpeniski. Mērķis ir arī novērtēt plašākus jautājumus saistībā ar valsts parāda tirgu lomu un regulējuma pārmaiņu iespējamo ietekmi uz šo lomu un uz konkrētiem tirgus segmentiem.

Rūpīgi jāizvērtē jebkādas regulējuma pārskatīšanas ieguvumi un izmaksas. Novērtējumam jāatspoguļo potenciālā ietekme uz tirgus darbību un finanšu stabilitāti un jāņem vērā potenciālā blakusietekme uz citām aktīvu kategorijām, kas apdraud banku starpniecības spējas. Turklāt pienācīgi jāapsver likviditātes funkcija, kuru pilda valsts obligācijas, un iespējamā ietekme uz monetārās politikas transmisiju.

3.4.2. Riska uzņemšanās samazināšana un noturības uzlabošana

ECB 2015. gadā piedalījās vairāku regulējuma reformu pabeigšanā, tomēr vēl arvien pastāv neatrisināti svarīgi jautājumi, kas galvenokārt saistīti ar sviras rādītāja regulējuma pabeigšanu un kapitāla regulējuma stratēģisko pārskatīšanu.

Sviras rādītāja regulējuma pabeigšana

Viens no finanšu krīzes pamatcēloņiem neapšaubāmi bija pārlieku augstais aizņemto līdzekļu īpatsvars. Pirms finanšu krīzes Eiropas lielākajās bankās bija uzkrāts nozīmīgs aizņemto līdzekļu īpatsvars, jo to sviras rādītāja mediāna pirms krīzes aptuveni 33 reizes pārsniedza pamata kapitālu, bet dažās bankās tā pārsniedza pamata kapitālu pat 50 reižu.⁴⁰ Tādējādi visaptverošs un pienācīgi kalibrēts sviras rādītājs un uz risku balstīts kapitāla regulējums, kas darbojas vienlaikus, ir svarīgs pārmērīga aizņemto līdzekļu īpatsvara radīto risku novēršanas instruments. ECB veiktie pētījumi liecina, ka sviras rādītājs, kas efektīvi papildina uz risku balstītas kapitāla prasības, ļautu būtiski samazināt problēmu varbūtību saistībā ar bankām, kuru aizņemto līdzekļu īpatsvars ir ļoti augsts.⁴¹ Atsevišķus sviras rādītāja regulējuma aspektus joprojām apspriež Bāzeles komiteja, un paredzams, ka tā kalibrēšanas pārskatīšana tiks pabeigta kaut kad nākamgad. Līdz 2017. gada 1. janvārim tiek testēts minimālais pirmā līmeņa sviras rādītājs 3% apmērā. Līdz šim datumam jāveic galīgie regulējuma pielāgojumi, lai nodrošinātu migrāciju uz 1. pilārā paredzēto kārtību 2018. gada 1. janvārī. Eiropas līmenī Eiropas Banku iestāde sākusī izstrādāt ziņojumu par sviras rādītāja ietekmi un kalibrēšanu. Ziņojums sniegs sviras rādītāja ietekmes novērtējumu, ņemot vērā sviras rādītāja prasības potenciālo praktisko ietekmi, tā mijiedarbību ar citām prudenciālajām prasībām un cikliskumu.

Kapitāla regulējuma stratēģiskā pārskatīšana

Svarīgs ECB politikas mērķis ir nodrošināt, lai banku kapitāla rādītāji būtu stabili un salīdzināmi dažādās jurisdikcijās. Šajā sakarā vairāki Bāzeles komitejas un Eiropas Banku iestādes veiktie pētījumi noteica, ka pēdējos gados banku kapitāla prasības bijušas pārlieku atšķirīgas. Kā visaptverošs politikas pasākums, reaģējot uz šīm bažām, bija Bāzeles komitejas uzsāktā Bāzeles kapitāla regulējuma stratēģiskā pārskatīšana. Notiekošā darba mērķis ir izstrādāt pieeju, kas ierobežotu banku iekšējo modeļu izmantošanu, atļaujot to tikai tādu portfeļu kopumam, kuri piemēroti modelēšanai. Šī pieeja paredz papildu ierobežojumus attiecībā uz šādu portfeļu modelēšanu, t.sk. nosakot zemākās robežas vai atceļot konkrētu parametru modelēšanu. Pieeja prasa arī, lai visu atlikušo portfeļu regulējošo prasību kapitālu

⁴⁰ Sk. *Is Europe overbanked?*, Reports of the Advisory Scientific Committee, Nr. 4, ESRK, 2014. gada jūnijs.

⁴¹ Sk. Grill, M., Lang, J. H. and Smith, J., *The impact of the Basel III leverage ratio on risk-taking and bank stability*, Special Feature A, Financial Stability Review, ECB, 2015. gada novembris.

aprēķinātu, izmantojot Komitejas noteiktas alternatīvas metodes. Pārskatīšanas mērķis ir uzlabot līdzsvaru starp vienkāršību, salīdzināmību un riska jutīgumu, kā arī sasniegt Komisijas mērķus attiecībā uz pietiekamību, stabilitāti un īstenošanas konsekvensi.

3.4.3. "Pārāk lielu, lai varētu atļauties to maksātnespēju" banku problēmas novēršana

Globāli sistēmiski nozīmīgu banku kopējās zaudējumu absorbētspējas standarts un tā sekas ES

Globāli sistēmiski nozīmīgu banku (G-SNB) kopējās zaudējumu absorbētspējas (*total loss-absorbing capacity*, TLAC) standarts, par kuru 2015. gada novembrī vienotās Finanšu stabilitātes padome, paredzēts, lai bankrotējošām G-SNB būtu pietiekami liela zaudējumu absorbētspēja un rekapitalizācijas spēja organizēta neregulējuma stratēģijas īstenošanai. Tas ir svarīgs atskaites punkts "pārāk lielu, lai varētu atļauties to maksātnespēju" banku problēmas pārvarēšanā. ECB tas ir svarīgi gan no finanšu stabilitātes, gan uzraudzības viedokļa, tāpēc ECB sniedza aktīvu ieguldījumu TLAC standarta izstrādē.

TLAC standarts nosaka obligāto prasību un definē kritērijus, kas pamato instrumentu un saistību atbilstību TLAC. Kritēriju mērķis ir nodrošināt to, ka šie instrumenti un saistības ir brīvi pieejami zaudējumu absorbēšanai neregulējuma gadījumā. TLAC obligātās prasības noteikšana G-SNB palīdzēs nodrošināt vienlīdzīgus darbības noteikumus globālā mērogā. Nepieciešamības gadījumā atbildīgās iestādes atsevišķos gadījumos G-SNB var noteikt arī par TLAC obligāto prasību augstākas prasības. TLAC obligāto prasību nosaka atkarībā no riska svērtas un riska nesvērtas etalonvērtības. G-SNB jānodrošina TLAC vismaz 16% apmērā no neregulējumā esošās grupas riska svērtajiem aktīviem, sākot ar 2019. gada 1. janvāri, un vismaz 18% apmērā, sākot ar 2022. gada 1. janvāri. Turklāt attiecībā uz riska nesvērtiem aktīviem jānodrošina TLAC vismaz 6% apmērā no Bāzeles III sviras rādītāja saucēja, sākot ar 2019. gada 1. janvāri, un vismaz 6.75% apmērā, sākot ar 2022. gada 1. janvāri.⁴²

TLAC standarts līdzinās ES neregulējuma regulējumā noteiktajai minimālajai prasībai attiecībā uz pašu kapitālu un atbilstīgajām saistībām (MREL), lai gan pastāv dažas būtiskas atšķirības. Proti, TLAC attiecas tikai uz G-SNB, bet MREL attiecas uz visām kredītiestādēm un ieguldījumu sabiedrībām, un MREL atšķirībā no TLAC nav minimālās robežvērtības. Abu standartu saskaņošana jāveic līdz 2016. gada beigām,

⁴² TLAC neierobežo atbildīgo iestāžu pilnvaras nepieciešamības gadījumā iekšējai rekapitalizācijai izmantot citas saistības, kas atbilst iekšējās rekapitalizācijas mērķiem.

pamatojoties uz BSND paredzēto pārskatīšanas klauzulu, tomēr ņemot vērā to piemērošanas jomas atšķirības.

3.5. Kapitāla tirgu savienība

Eurosistēma atbalsta kapitāla tirgu savienības (KTS) izveidi Eiropā. KTS spēj papildināt banku savienību un stiprināt Ekonomikas un monetāro savienību, uzlabojot pārrobežu riska dalīšanu un veicinot finanšu sistēmas noturību.⁴³ KTS sniegs arī būtisku atbalstu Eiropas izaugsmei, dažādojot finansējuma avotus un uzlabojot finansējuma pieejamību uzņēmumiem. Eiropas Komisija 2015. gada 30. septembrī publicēja rīcības plānu, iezīmējot virkni pasākumu, lai līdz 2019. gadam izveidotu KTS galvenos pamatelementus. ECB atzinīgi novērtē rīcības plānu un atbalsta pavadošos agrīni veicamos pasākumus, īpaši priekšlikumu attiecībā uz vērtspapīrošanas Eiropas regulējumu, kas ietver arī diferencētu prudenciālo pieeju vienkāršai, caurredzamai un standartizētai vērtspapīrošanai, t.sk. samazinātas banku kapitāla prasības. Tas palīdzēs atdzīvināt vērtspapīrošanas tirgus.

Lai izmantotu KTS priekšrocības, par mērķi jānosaka augsta finanšu integrācijas līmeņa sasniegšana. Pilnīga integrācija tiek panākta, ja tirgus dalībniekiem ar vienādām būtiskām īpašībām noteikts vienots noteikumu kopums, tiem ir vienāda pieeja tirgiem un attieksme pret šiem dalībniekiem, tiem aktīvi darbojoties tirgū, ir vienāda. Tam nepieciešams ilgtermiņa skatījums un vērienīgs turpmāku pasākumu plāns. Piemēram, jāpanāk lielāka valstu tiesību aktu saskaņotība maksātspējas, nodokļu un vērtspapīru jomā.

Komisijas publicētajā rīcības plānā norādīti vairāki agrīnā posmā veicami pasākumi. Turklāt papildus priekšlikumam par vērtspapīrošanas Eiropas regulējumu Komisija publicēja apspriešanos par Eiropas nodrošināto obligāciju regulējumu un priekšlikumu sakārtot noteikumus attiecībā uz emisijas perspektīviem. Pirmā priekšlikuma mērķis ir balstīties uz valstīs izveidoto kārtību un izpētīt iespēju izmantot nodrošinātās obligācijas aizdevumiem maziem un vidējiem uzņēmumiem, bet pēdējā priekšlikuma mērķis – uzlabot finansējuma pieejamību uzņēmumiem un vienkāršot investoriem sniegto informāciju. Īpaši nepieciešams novērst šķēršļus informācijas iegūšanai par MVU. Šie pasākumi veicinās turpmāku kapitāla tirgu integrāciju.

Kopumā KTS izveidei būs nepieciešams, lai agrīnā posmā veiktu "ātras veiksmes" pasākumu kombinācija nezaudētu savu spēku, kā arī ilgstoši vairāku gadu centieni plašā kapitāla tirgu darbībai svarīgu jomu spektrā.

⁴³ [Building a Capital Markets Union – Eurosystem contribution to the European Commission's Green Paper](#), 2015. gada 21. maijs.

Citi uzdevumi un aktivitātes

1. Tirgus infrastruktūra un maksājumi

Tirgus infrastruktūras veicina maksājumu, vērtspapīru un atvasināto finanšu instrumentu klīringu un norēķinu. To drošība un efektivitāte ir ļoti būtiska, lai saglabātu uzticēšanos valūtai un veicinātu monetārās politikas operācijas un finanšu sistēmas stabilitāti kopumā. Tirgus infrastruktūru integrācija visā Eiropā ir nepieciešams nosacījums patiesi vienota tirgus izveidei.

Eurosistēmas trīs funkcijas (darbības nodrošināšanas, katalizatora un pārrauga funkcija) nosaka tās centrālo lomu pēctirdzniecības pakalpojumu tirgus infrastruktūru un maksājumu jomā. Eurosistēma nodrošina TARGET2 – liela apjoma un steidzamu euro maksājumu reālā laika norēķiniem, izmantojot centrālās bankas naudas līdzekļus, paredzētas infrastruktūras – darbību. Lai veicinātu nodrošinājuma pārrobežu izmantošanu Eurosistēmas kredītooperācijās, tā piedāvā centrālo banku korespondentattiecību modeli. Turklāt Eurosistēmas jaunā infrastruktūra TARGET2 vērtspapīriem (T2S) kopš 2015. gada jūnija Eiropā nodrošina vērtspapīru norēķinus, izmantojot centrālās bankas naudas līdzekļus. Raugoties nākotnē, 1.1. sadaļā aplūkota Eurosistēmas 2020. gada vīzija, kas iezīmē tās tirgus infrastruktūras nākotnes stratēģiju.

Eurosistēma, darbojoties kā katalizators, aktīvi palīdz nozarei gan saskaņot ar pēctirdzniecības pakalpojumu sniegšanu saistītos procesus pēc T2S darbības uzsākšanas, gan rast drošus un efektīvus maksājumu, klīringa un norēķinu risinājumus neliela apjoma maksājumiem euro zonā. Eurosistēma no pašiem pirmsākumiem iezīmējusi Vienotās euro maksājumu telpas (SEPA) ieviešanu un turpinās aktīvi darboties neliela apjoma maksājumu jomā kā inovāciju virzītājspēks. 1.2. sadaļā aplūkotas inovācijas, ko nosaka augsta maksājumu jomas digitalizācija.

Pildot pārraudzības funkciju, Eurosistēma nodrošina efektīvu riska pārvaldību un tirgus infrastruktūras pilnvērtīgas pārvaldības kārtības izveidi un, ja nepieciešams, veicina pārmaiņas. Piemēram, starptautisko standartu noteikšanas ietvaros Eurosistēma sadarbojas ar nozari, lai stiprinātu finanšu tirgus infrastruktūras noturību pret kiberuzbrukumus. Turpinās arī neliela apjoma maksājumu efektivitātes un drošības palielināšana. Vērtspapīru un atvasināto finanšu instrumentu infrastruktūru pārraudzības ietvaros Eurosistēma sadarbībā ar attiecīgajiem pārraugiem un uzraugiem pabeidza T2S projekta novērtējumu pirms jaunās platformas darbības uzsākšanas. Turklāt augošā sistēmiskā nozīmīguma dēļ uzmanības centrā bijuši centrālā darījuma partnera (CCP) riski. Šis jautājums sīkāk aplūkots 1.3. sadaļā.

1.1. T2S darbības uzsākšana un tirgus infrastruktūras nākotne

Eurosistēmas jaunā vienotā platforma vērtspapīru norēķiniem – TARGET2 vērtspapīriem – uzsāka darbību 2015. gada jūnijā. Platformai pieslēgušies pieci

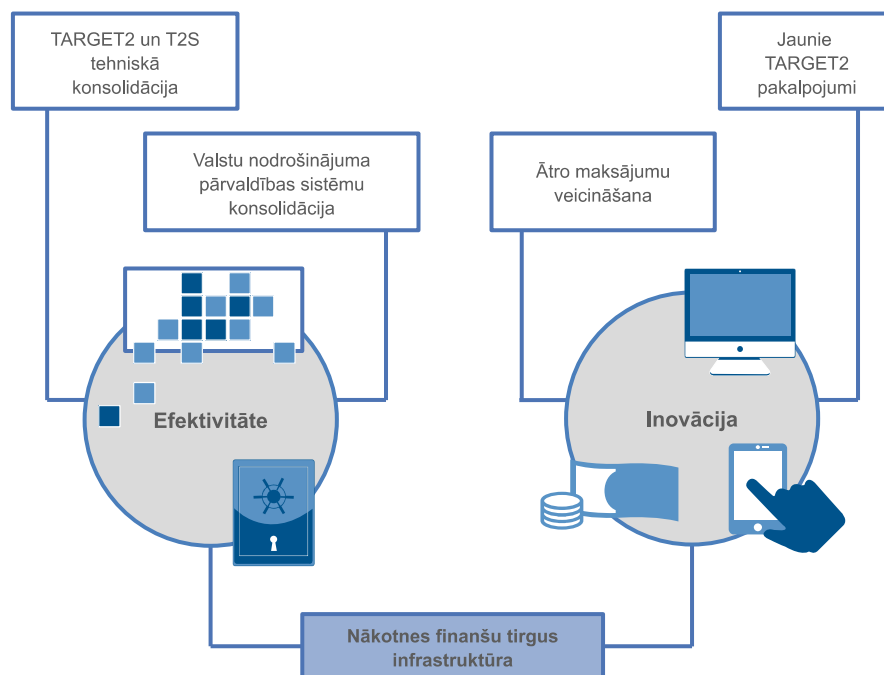
centrālie vērtspapīru depozitāriji (CVD) Grieķijā, Itālijā, Maltā, Rumānijā un Šveicē, un pārējie 16 tirgi pievienosies nākamajos divos gados. T2S daudzvalūtu dimensija tiks īstenota 2018. gadā, kad šajā platformā varēs veikt norēķinus Dānijas kronās. Nākotnē gaidāms, ka arvien vairāk valstu un valūtu pievienosies T2S.

Ar T2S tiek likvidētas atšķirības starp iekšzemes un pārrobežu vērtspapīru norēķiniem, sniedzot risinājumu ar tirgus iepriekšējo sadrumstalotību saistīto trūkumu novēršanai. T2S ir galvenais pēctirdzniecības pakalpojumu un standartu saskaņošanas virzītājspēks, un tā veicina spēcīgāku finanšu integrāciju un patiesu vienoto Eiropas tirgu.

Migrācijai uz T2S turpinoties, Eurosistēma vērtē nākotnes iespējas, lai nodrošinātu to, ka tirgus infrastruktūras un maksājumu pakalpojumi neatpaliek no tehnoloģiju attīstības un tiek izmantoti turpmāki efektivitātes uzlabojumi. Eurosistēmas 2020. gada vīzijā izklāstīta tirgus infrastruktūras stratēģija, kas ietver trīs darbības jomas.

1. attēls

Eiropas finanšu tirgus infrastruktūra – vīzija 2020. gadam un turpmāk

Avots: ECB.

Pirmā darbības joma – TARGET2 un T2S sinerģijas izpēte. Tehniskā infrastruktūra tiks konsolidēta tā, lai TARGET2 varētu izmantot pašlaik T2S pieejamās modernās iezīmes, piemēram, tālāk optimizējot mazākas likviditātes nepieciešamības nodrošināšanas mehānismus. Otrā joma – visas Eiropas ātro maksājumu risinājuma izstrādes veicināšanas iespēju izpēte (sk. 1.2. sadaļu). Trešā – turpināt saskaņot un palielināt Eurosistēmas nodrošinājuma pārvaldības efektivitāti, t.sk. iespējami saskaņot nodrošinājuma izmantošanas metodes un procedūras. Ja saskaņošanas

process būs veiksmīgs, varētu apsvērt Eurosistēmas vienotas nodrošinājuma pārvaldības sistēmas izveidi.

Cenšoties īstenot savu 2020. gada vīziju, Eurosistēma cieši sadarbosies ar tirgu, uzklusot tā dalībnieku viedokli un nodrošinot Eiropas tirgus infrastruktūras pielāgošanu tirgus vajadzībām.

1.2. Maksājumu pakalpojumu digitalizācija

Pēc veiksmīgas migrācijas uz SEPA kredīta pārvedumiem un tiešā debeta maksājumiem euro zonā maksājumu pakalpojumu nozares un Eurosistēmas uzmanības centrā vairs nav saskaņošana un integrācija, bet gan modernizācija un inovācija. Tas bija nepieciešams, ņemot vērā ikdienas dzīves pārliecinošo digitalizāciju. Maksājumu pakalpojumu nozare reaģē uz lietotāju mainīgo pieredzi un gaidām. Dažās Eiropas valstīs parādās uz mobilajiem sakariem balstīti maksājumu "persona personai" vai bezkontakta maksājumu risinājumi. Dažu minēto risinājumu pamatā ir ātrie maksājumi, t.i., maksājumu risinājumi, kas saņēmējam nodrošina līdzekļu tūlītēju pieejamību. Tomēr šie pakalpojumi pieejami tikai valstu līmenī, un netiek nodrošināta to savietojamība un sasniedzamība visā Eiropā.

Lai novērstu SEPA sadrumstalotību saistībā ar daudzu atsevišķu valstu risinājumu parādīšanos, Eurosistēma stingri atbalsta ātro maksājumu risinājuma izveidi visā Eiropā. Euro neliela apjoma maksājumu padome (ERPB), ko vada ECB, aicināja maksājumu pakalpojumu nozari sniegt priekšlikumus SEPA euro veikto ātro kredīta pārvedumu sistēmas izstrādei. ERPB 2015. gada novembrī apstiprināja šo priekšlikumu, kas kļuvis par Eiropas ātro maksājumu risinājumu kopējo pamatu, un uz to balstīsies rokasgrāmata, kuru pašlaik izstrādā Eiropas Maksājumu padome.

Attiecībā uz ātro maksājumu klīringu un norēķiniem ECB sākusī dialogu ar neliela apjoma maksājumu tirgus infrastruktūras nodrošinātājiem un kā TARGET2 darbības nodrošinātāja apsver savu lomu šādu maksājumu norēķinu veikšanā.

Turpmāko pasākumu ietvaros ECB iesaistījies ERPB rekomendāciju izstrādē, lai visā Eiropā veicinātu mobilos maksājumus "persona personai" un bezkontakta tuvināšanās maksājumus ar mobilajām ierīcēm un kartēm. Turpmāk Eurosistēmai būs jāpievērš uzmanība jauniem maksājumu risinājumiem un jaunu maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, kas parādās arvien plašākā e-komercijas vidē.

ECB 2015. gada februārī publicēja otro ziņojumu par virtuālās naudas shēmām. Kopumā nozarē notikusi uzmanības pārbīde no apjoma uz attiecīgā apjoma transakciju iekšējo mehānismu, t.i., blokshēmu vai sadalītu palīgtehnoloģiju. ECB turpinās šādu shēmu pamatā esošo tehnoloģiju attīstības monitoringu.

1.3. Centrālo darījuma partneru riska pārvaldība

Pasaules 2007. un 2008. gada finanšu krīze liecināja par būtiskiem trūkumiem atvasināto finanšu instrumentu ārpusbiržas darījumu tirgu, īpaši savstarpēja norēķina

darījumu segmenta, caurredzamībā un riska pārvaldībā. Ņemot vērā minēto, G20 valstu vadītāji Pitsburgas augstākā līmeņa tikšanās laikā 2009. gadā vienojās, ka visu standartizēto atvasināto finanšu instrumentu ārpusbiržas darījumu klīrings tiks veikts centralizēti.

Sakarā ar pienākumu veikt klīringu centralizēti CCP pārvalda arvien lielāku daļu finanšu riska, ko rada atvasināto finanšu instrumentu ārpusbiržas darījumi, un no finanšu stabilitātes viedokļa to noturība kļuvusi arvien nozīmīgāka. Tāpēc G20 valstu finanšu ministri un centrālo banku vadītāji 2015. gada februārī lūdza Finanšu stabilitātes padomi kopā ar Maksājumu un tirgus infrastruktūras komiteju, Starptautisko Vērtspapīru komisiju organizāciju un Bāzeles Banku uzraudzības komiteju izstrādāt saskaņotu darba plānu, lai veicinātu CCP noturību, sanācijas plānošanu un noregulējamību. "CCP 2015. gada darba plānā" ietverti četri galvenie elementi: 1) ar CCP noturību saistīto esošo pasākumu (t.sk. zaudējumu absorbēšanas kapacitātes un likviditātes, kā arī stresa testēšanas) atbilstīguma novērtējums; 2) esošo CCP sanācijas mehānismu, t.sk. zaudējumu sadalījuma instrumentu, apzināšana un detalizētāku standartu nepieciešamības apsvēršana; 3) esošo CCP noregulējuma režīmu un noregulējuma plānošanas kārtības pārskatīšana un detalizētāku standartu vai papildu priekšfinansētu resursu nepieciešamības apsvēršana; un 4) CCP un to tiešo un netiešo klīringa dalībnieku un citu finanšu iestāžu savstarpējās atkarības, kā arī šīs savstarpējās atkarības izraisītā riska transmisijas potenciālo kanālu analīze. ECB ir tieši iesaistīta šajos darba virzienos, piedaloties šim nolūkam izveidotās starptautiskās komitejās.

ECB un *Bank of England* virzībā uz plašāku sadarbību 2015. gada 29. martā sniedza paziņojumu⁴⁴ par pasākumiem, kuru mērķis ir, izmantojot saskaņotu un kopēju pieeju, veicināt finanšu stabilitāti attiecībā uz tiem ES tirgiem, kuros klīrings notiek centralizēti. Šajā kontekstā ECB un *Bank of England* vienojās par uzlabotu informācijas apmaiņas un sadarbības kārtību saistībā ar Apvienotajā Karalistē reģistrētiem CCP, kuri veic liela apjoma euro denominētus darījumus.

ECB un pārējās Eurosistēmas centrālās bankas turpināja iesaistīties to iestāžu kolēģiju darbā, kuras uzrauga ES reģistrētos CCP, kas veic liela apjoma euro denominētu darījumu centralizēto klīringu saskaņā ar Eiropas Tirgus infrastruktūras regulu (EMIR). 2015. gadā tas ietvēra ierosinātā CCP pakalpojuma paplašināšanas apstiprinājumu.

ECB 2015. gada 2. septembrī publicēja atbildi, konsultējot Eiropas Komisiju par EMIR pārskatīšanu. Atbildē izvirzīti vairāki priekšlikumi CCP koleģiālās uzraudzības regulējuma stiprināšanai un atvasināto finanšu instrumentu datu sniegšanas kvalitātes uzlabošanai, lai veicinātu caurredzamību.

⁴⁴ Sk. ECB 2015. gada 29. marta [paziņojumu presei](#). Paziņojums tika sniegts pēc Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 4. marta sprieduma (sk. arī 2.6. sadaļu).

2. Citām institūcijām sniegtie finanšu pakalpojumi

2.1. Aizņēmumu un aizdevumu operāciju administrēšana

ECB ir atbildīga par ES aizņēmumu un aizdevumu operāciju administrēšanu [vidēja termiņa finansiālās palīdzības iespējas](#) (VTFPI)⁴⁵ un [Eiropas Finanšu stabilizācijas mehānisma](#) (EFSM)⁴⁶ ietvaros. ECB 2015. gadā veica VTFPI ietvaros piešķirtu aizdevumu procentu maksājumu apstrādi. Kopējais atlikums šīs iespējas ietvaros 2015. gada 31. decembrī bija 5.7 mljrd. euro. Pēc [ES Padomes pieņemtā lēmuma](#) ECB EFSM ietvaros 2015. gadā apstrādāja Grieķijai piešķirta īstermiņa pagaidu finansējuma aizdevuma izmaksu un veiksmīgu atmaksu. ECB veica arī dažādu EFSM ietvaros piešķirtu aizdevumu maksājumu un procentu maksājumu apstrādi. Kopējais atlikums šā mehānisma ietvaros 2015. gada 31. decembrī bija 46.8 mljrd. euro.

Līdzīgi ECB ir atbildīga par maksājumu, kas saistīti ar [Eiropas Finanšu stabilitātes fonda](#) (EFSF)⁴⁷ un [Eiropas Stabilitātes mehānisma](#) (ESM)⁴⁸ administrēšanu. ECB 2015. gadā veica dažādu EFSF ietvaros piešķirtu aizdevumu procentu un komisijas maksas maksājumu apstrādi. Pēc [ES Padomes pieņemtā lēmuma](#) ECB ESM ietvaros 2015. gadā apstrādāja Grieķijai piešķirta aizdevuma izmaksu divās daļās. ECB veica arī ESM locekļu iemaksu un dažādu šā mehānisma ietvaros piešķirtu aizdevumu procentu un komisijas maksas maksājumu apstrādi.

Visbeidzot, ECB ir atbildīga par visu to maksājumu apstrādi, kuri saistīti ar aizdevumu iespējas līgumu Grieķijai.⁴⁹ Kopējais atlikums šā līguma ietvaros 2015. gada 31. decembrī bija 52.9 mljrd. euro.

2.2. Eurosistēmas rezervju pārvaldīšanas pakalpojumi

2005. gadā klientu euro denominēto rezervju aktīvu pārvaldīšanai izveidotās Eurosistēmas rezervju pārvaldīšanas pakalpojumu (ERPP) sistēmas ietvaros 2015. gadā joprojām tika piedāvāts daudzpusīgs finanšu pakalpojumu klāsts. Atsevišķas Eurosistēmas NCB (Eurosistēmas pakalpojumu sniedzējas) piedāvā

⁴⁵ Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 141. panta 2. punktu, ECBS Statūtu 17., 21.2., 43.1. un 46.1. pantu un Padomes 2002. gada 18. februāra Regulas (EK) Nr. 332/2002 9. pantu.

⁴⁶ Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 122. panta 2. punktu un 132. panta 1. punktu, ECBS Statūtu 17. un 21. pantu un Padomes 2010. gada 11. maija Regulas (ES) Nr. 407/2010 8. pantu.

⁴⁷ Saskaņā ar ECBS Statūtu 17. un 21. pantu (kopā ar EFSF ietvara vienošanās 3. panta 5. punktu).

⁴⁸ Saskaņā ar ECBS Statūtu 17. un 21. pantu (kopā ar ESM Finanšu palīdzības vienošanās vispārējo noteikumu 5.12.1. pantu).

⁴⁹ Saskaņā ar vienošanos par aizdevuma iespēju starp dalībvalstīm, kuru valūta ir euro (izņemot Grieķiju un Vāciju), un *Kreditanstalt für Wiederaufbau* (darbojas valsts interesēs, pakļauta Vācijas Federatīvās Republikas rīkojumiem un izmanto tās garantijas) kā aizdevējiem, Grieķijas Republiku kā kredītņēmēju un *Bank of Greece* kā kredītņēmēja agentu un saskaņā ar ECBS Statūtu 17. un 21.2. pantu un 2010. gada 10. maija Lēmuma ECB/2010/4 2. pantu.

ārpus euro zonas esošo valstu centrālajām bankām, monetārajām iestādēm un valdības aģentūrām, kā arī starptautiskajām organizācijām pilnu pakalpojumu kopumu, kas pamatojas uz saskaņotiem noteikumiem un nosacījumiem atbilstoši vispārējiem tirgus standartiem. ECB veic kopējās koordinācijas funkciju, veicinot sistēmas raitu darbību un informācijas sniegšanu Padomei.

2015. gadā bija 285 (2014. gadā – 296) klienti, kuri uzturēja ERPP darījumu attiecības ar Eurosistēmu. Attiecībā uz pašiem pakalpojumiem ERPP ietvaros pārvaldīto turējumu kopapjoms (kas ietver skaidrās naudas aktīvus un vērtspapīru turējumus) 2015. gadā pieauga aptuveni par 6% salīdzinājumā ar 2014. gada beigām.

3. Banknotes un monētas

ECB un euro zonas NCB ir atbildīgas par euro banknošu emisiju euro zonā un sabiedrības uzticēšanās euro saglabāšanu.

3.1. Banknošu un monētu apgrozība

2015. gadā [apgrozībā esošo euro banknošu](#) skaits un vērtība pieauga attiecīgi aptuveni par 7.8% un 6.6%. Gada beigās apgrozībā atradās 18.9 mljrd. euro banknošu, kuru kopējā vērtība bija 1 083 mljrd. euro (sk. 27. un 28. att.). Vislielākais gada pieauguma temps 2015. gadā bija 50 euro banknotēm (11.8%). Pieprasījums pēc šīs nominālvērtības banknotēm strauji palielinājās ap gada vidu. Visticamākais šīs parādības skaidrojums meklējams faktā, ka uz Grieķiju ceļojošie tūristi ņēma līdzī vairāk skaidrās naudas nekā parasti, jo šajā valstī bija ieviesti skaidrās naudas izņemšanas ierobežojumi (kuri gan attiecās tikai uz rezidentiem). [Euro banknošu izgatavošanu](#) kopīgi veic NCB, kurām 2015. gadā pavisam bija iedalīta 6.0 mljrd. banknošu izgatavošana.

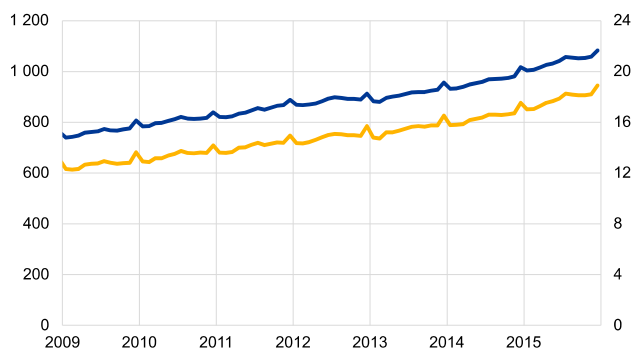
Tiek lēsts, ka vērtības izteiksmē aptuveni ceturtda daļa apgrozībā esošo euro banknošu tiek turēta ārpus euro zonas, galvenokārt kaimiņvalstīs. Euro banknotes (galvenokārt 500 euro un 100 euro banknotes) ārpus euro zonas esošajās valstīs tiek turētas uzkrājumu veidošanai un norēķiniem par darījumiem starptautiskajos tirgos. Skaidrajai naudai ir priekšrocība – ar to var veikt tūlītēju norēķinu bez nepieciešamības novērtēt darījuma partnera maksātspēju.

2015. gadā kopējais apgrozībā esošo euro monētu skaits palielinājās par 4.7% (līdz 116.1 mljrd. 2015. gada beigās). 2015. gada beigās apgrozībā esošo monētu vērtība bija 26.0 mljrd. euro (par 4% lielāka nekā 2014. gada beigās).

27. attēls

Aproģzībā esošo euro banknošu skaits un vērtība

■ vērtība (mljrd. euro; kreisā ass)
■ skaits (mljrd.; labā ass)

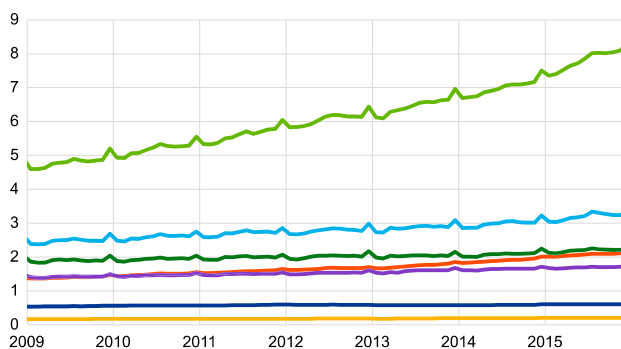
Avots: ECB.

28. attēls

Aproģzībā esošo euro banknošu skaits nominālvērtību dalījumā

(mljrd.)

■ 500 euro ■ 20 euro
■ 200 euro ■ 10 euro
■ 100 euro ■ 5 euro
■ 50 euro

Avots: ECB.

Euro zonas NCB 2015. gadā pārbaudīja aptuveni 32.9 mljrd. banknošu autentiskumu un derīgumu aproģzībai, aptuveni 5.2 mljrd. banknošu izņemot no aproģzības. Eurosistēma arī turpināja centienus palīdzēt banknošu iekārtu ražotājiem nodrošināt to iekārtu atbilstību ECB standartiem attiecībā uz euro banknošu autentiskuma un derīguma pārbaudi pirms to atkārtotas laišanas aproģzībā. Ar šīm iekārtām kredītiestādes un citi profesionālie skaidrās naudas apstrādātāji 2015. gadā pārbaudīja 31 mljrd. banknošu autentiskumu un derīgumu.

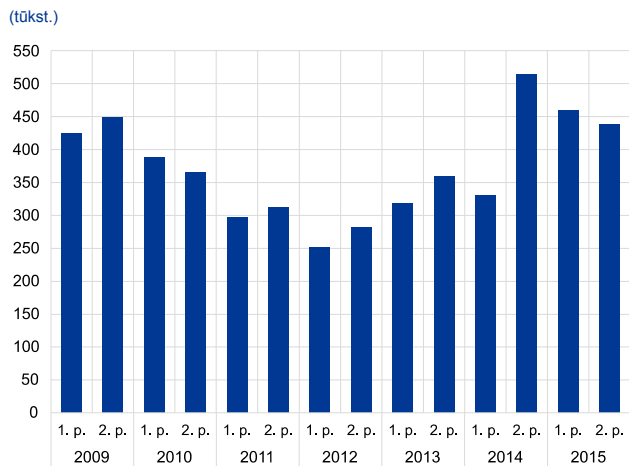
3.2. Viltotās euro banknotes

2015. gadā Eurosistēma izņēma no aproģzības aptuveni 899 000 viltotu euro banknošu. Salīdzinājumā ar aproģzībā esošo īsto euro banknošu skaitu viltoto banknošu īpatsvars joprojām ir ļoti neliels. 29. attēlā atspoguļota no aproģzības izņemto viltoto banknošu skaita ilgtermiņa dinamika. Viltošana parasti izraudzītas pirmā izlaiduma 20 euro un 50 euro banknotes (attiecīgi 50.5% un 34.2% no kopējā viltojumu skaita 2015. gadā). Nelielo viltojumu kopskaita pieaugumu 2015. gadā galvenokārt noteica viltoto 50 euro banknošu daļas palielināšanās. Viltojumi nominālvērtību dalījumā sīkāk atspoguļoti 30. attēlā.

ECB joprojām iesaka sabiedrībai rēķināties ar viltojumu iespēju, neaizmirst par naudas pārbaudi, to [aptaustot](#), [apskatot un pagrozot](#), un nekad nepaļauties tikai uz vienu pretviltošanas elementu. Turklāt profesionālajiem skaidrās naudas apstrādātājiem gan Eiropā, gan ārpus tās robežām pastāvīgi tiek piedāvātas apmācības un tiek nodrošināti aktualizēti informatīvie materiāli, lai atbalstītu Eurosistēmas cīņu pret naudas viltošanu. Šim mērķim kalpo arī ECB sadarbība ar Eiropu, Interpolu un Eiropas Komisiju.

29. attēls

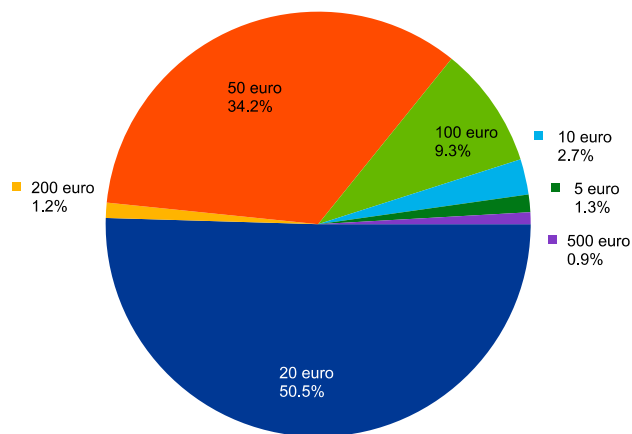
No apgrozības izņemto viltoto euro banknošu skaits

Avots: ECB.

30. attēls

Viltotās euro banknotes nominālvērtību dalījumā 2015. gadā

Avots: ECB.

3.3. Euro banknošu otrais izlaidums

2015. gada 25. novembrī tika izlaista jaunā 20 euro banknote, kas ir trešā Eiropas sērijas banknote. Tāpat kā jaunajām 5 euro un 10 euro banknotēm, kas tika izlaistas 2013. gada maijā un 2014. gada septembrī, jaunajai 20 euro banknotei ir uzlaboti pretviltošanas elementi, t.sk. ūdenszīme ar portretu un smaragdzaļš skaitlis, uz kura, pagrozot banknoti, saskatāms kustīgas gaismas, kas maina arī krāsu, efekts. Jaunajai 20 euro banknotei ir arī jauns un inovatīvs pretviltošanas elements – logs ar portretu hologrammas joslā. Aplūkojot banknoti pret gaismu, logā redzams Eiropas (grieķu mitoloģijas tēla) portrets. Gatavojoties jaunās 20 euro banknotes ieviešanai, ECB un euro zonas NCB īstenoja kampaņu, lai informētu gan sabiedrību, gan profesionālos skaidrās naudas apstrādātājus par jauno banknoti un tās pretviltošanas elementiem. Tās arī veica vairākus pasākumus, lai palīdzētu banknošu apstrādes iekārtu nozarei sagatavoties jaunās banknotes ieviešanai.

Citu nominālvērtību Eiropas sērijas banknotes tiks ieviestas dažu nākamo gadu laikā.

4. Statistika

Ar NCB atbalstu ECB sagatavo, vāc, apkopo un izplata plašu statistisko datu klāstu, kas sniedz nozīmīgu atbalstu euro zonas monetārajai politikai, ECB uzraudzības funkcijai, dažādu citu ECBS uzdevumu un Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas (ESRK) uzdevumu izpildei. Šos statistiskos datus izmanto arī valsts iestādes, finanšu tirgus dalībnieki, plašsaziņas līdzekļi un sabiedrība.

ECBS 2015. gadā turpināja regulāri, raiti un laikus sniegt euro zonas statistiskos datus. Turklāt tā veltīja vērā ņemamas pūles, lai pabeigtu jaunu starptautisko statistikas standartu ieviešanu visā ECB statistikā un izpildītu jaunas prasības ļoti savlaicīgi sniegt augstas kvalitātes un detalizētus statistiskos datus valstu, sektoru un instrumentu līmenī.⁵⁰

4.1. Jauna un uzlabota euro zonas statistika

ECB kopš 2015. gada 1. janvāra katru dienu publicē 3 mēnešu tagadnes procentu likmi, kas iegūta no ienesīguma līknes, ko aprēķina, izmantojot euro zonas valdības obligācijas ar AA un augstāku reitingu. Šo procentu likmi kopš tās publicēšanas uzsākšanas SVF izmanto kā Speciālo aizņēmuma tiesību procentu likmes, kas aizstāj 3 mēnešu EUREPO likmi, euro komponentu.

Kopš 2015. gada janvāra statistisko datu publiskojumi par vērtspapīru emisijām ietver uzlabotu dalījumu pēc emitenta sektora un instrumentu veida, kas atbilst nesen pieņemtajai Eiropas Kontu sistēmas (EKS 2010) versijai.

2015. gada aprīlī tika veikti ievērojami maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances statistikas uzlabojumi, publiskojot datus kopš 2008. gada. Šie dati atbilst SVF Maksājumu bilances rokasgrāmatas 6. izdevuma metodoloģijai un ietver detalizētu dalījumu pēc darījuma partneru ģeogrāfiskā apgabala.

Turklāt kopš 2015. gada jūlija, ievērojot EKS 2010 prasības, statistisko datu publiskojumi par monetārajām norisēm, privātpersonas un mazos un vidējos uzņēmumus apkalpojošo banku procentu likmēm, ieguldījumu fondiem un finanšu instrumentsabiedrībām ietver jaunus dalījumus, piemēram, pēc emitenta sektora un instrumentu veida. Ieguldījumu fondu statistikā iekļauti papildu dati par ieguldījumu fondu jaunām kategorijām, piemēram, privātā kapitāla fondiem un euro zonā reģistrētiem biržā tirgotiem fondiem. Banku procentu likmju statistika ietver papildu rādītājus par neatmaksātiem aizdevumiem atlikušā termiņa un nākamā procentu likmes pārskatīšanas perioda dalījumā. Turklāt ar pārslēgtiem aizdevumiem saistītas procentu likmes nosaka atsevišķi jaunā darījuma ietvaros.

2015. gada augustā banku darbības konsolidētie dati (konsolidēta ECBS datu kopa ES banku sistēmai) tika būtiski uzlaboti, un to sniegšanas biežums pieauga no reizes pusgadā līdz reizei ceturksnī. Šos uzlabojumus veicināja Eiropas Banku iestādes īstenošanas tehnisko standartu par uzraudzības pārskatu sniegšanu stāšanās spēkā – tie būtiski palielināja salīdzināmās informācijas apjomu ES. Konkrētāk, aktīvu kvalitātes rādītāji lielākoties aizstāti ar jauniem datiem par ienākumus nenesošiem riska darījumiem un galvenajiem iecietības punktiem. Paredzēti arī jauni likviditātes, finansējuma un neapgrūtināto aktīvu pasākumi.

⁵⁰ Sīkāku informāciju sk. www.ecb.europa.eu/pub/conferences.

ECB 2015. gada septembrī publicēja jaunus statistiskos datus par aizdevumiem, kuri koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumiem, sniedzot pilnīgāku informāciju par euro zonas banku piešķirtajiem aizdevumiem, kuri vairs nav uzrādīti to bilancēs.

2015. gada oktobrī ECB sāka publicēt mēneša datus par TARGET2 atlikumiem, euro zonas rezidentu emitētu kotētu akciju datu valūtu dalījumu un uzlaboto gada maksājumu statistiku, ņemot vērā Vienotās euro maksājumu telpas ieviešanu un citas Eiropas maksājumu tirgus norises.

ECB 2015. gada novembrī sāka publicēt jaunu ceturkšņa statistikas pārskatu par mājsaimniecību sektoru, atspoguļojot tā saimniecisko un finansiālo darbību un sniedzot galvenos euro zonas rādītājus un 19 euro zonas valstu salīdzinājumu.

2015. gada decembrī ECB publicēja Valstu prakses apsekojumu, kurā detalizēti dokumentētas metodoloģijas, kuras euro zonas valstis izmanto MFI bilances statistisko datu vākšanā.

4.2. Citas statistikas norises

ECB 2015. gada martā publicēja Regulu⁵¹ par uzraudzības finanšu informāciju, kura pārskatu sniegšanas prasības pakāpeniski attiecina uz visām uzraudzītajām iestādēm, kuras vēl nesniedz pārskatus, pamatojoties uz 2015. gada beigās ieviestajiem uzraudzības finanšu pārskatiem (FINREP).

Lai gan iestādēm, kuras konsolidētā līmenī piemēro Starptautiskos finanšu pārskatu standartus (SFPS), jau jāiesniedz FINREP pārskati, Regula attiecina obligātu pārskatu sniegšanu uz: 1) nozīmīgām uzraudzītām grupām, kuras piemēro valsts grāmatvedības noteikumus; 2) nozīmīgām uzraudzītām iestādēm, kuras sniedz pārskatus individuāli gan saskaņā ar SFPS, gan ar valsts grāmatvedības noteikumiem; un 3) mazāk nozīmīgām uzraudzītām grupām, kuras piemēro valsts grāmatvedības noteikumus, un mazāk nozīmīgām uzraudzītām iestādēm.

ECBS turpināja ieviest vairākus projektus, lai laika gaitā paplašinātu statistikas pieejamību un kvalitāti, izmantojot jaunas vai būtiski uzlabotas mikrodatu bāzes. 2015. gadā tika ieguldīts liels darbs kredītu mikrodatu vākšanas jaunās sistēmas izveidē, 2015. gada decembrī sakarā ar sabiedrības lielo interesi par projektu publicējot regulas projektu, kā arī atsevišķu vērtspapīru emisiju un turējumu datu vākšanas paplašināšanā. Lai uzlabotu datu vākšanu par apdrošināšanas sabiedrību turējumiem, īpaši tika pārskatīta [Regula](#) un [Pamatnostādne](#) par vērtspapīru turējumu statistiku. Turpinās arī jaunas euro naudas tirgus statistikas ieviešana, lai katru dienu nodrošinātu informācijas vākšanu par katru darījumu galvenajos tirgus segmentos

⁵¹ Eiropas Centrālās bankas 2015. gada 17. marta Regula (ES) Nr. 2015/534 par uzraudzības finanšu informācijas sniegšanu (ECB/2015/13).

(t.i., nodrošināto, nenodrošināto, valūtas mijmaiņas darījumu un uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu segmentos), sākot ar 2016. gada aprīli.

Starptautiskā līmenī ECB kā Ekonomikas un finanšu statistikas starpaģentūru grupas locekle bija apņēmības pilna īstenot datu nepietiekamības novēršanas iniciatīvas mērķus. Šo iniciatīvu 2009. gada aprīlī uzsāka G20 finanšu ministri un centrālo banku vadītāji datu nepietiekamības, kas tika konstatēta pēc pasaules finanšu krīzes, novēršanai. Pēc pirmā posma 20 sākotnējo rekomendāciju izstrādes un īstenošanas ECB stingri atbalsta 2015. gada septembrī pieņemto iniciatīvas otro posmu.

5. Ekonomiskie pētījumi

Augstas kvalitātes zinātniskajiem pētījumiem ir būtiska nozīme, sniedzot atbalstu ECB tās galveno mērķu sasniegšanā un mainīgo prioritāro uzdevumu veikšanā. Politikas veidotājiem izvirzīto daudzu jaunu svarīgu problēmu gaisotnē ekonomiskās pētniecības darbs 2015. gadā paplašinājās. Svarīgākais notikums bija pētniecības darba reorganizācija mazāka skaita, t.i., septiņos, specifisku pētījumu klasteros. Papildus tiem trīs svarīgas pētījumu struktūras ar savu darbību palīdzēja veicināt pastāvīgu sadarbību nozīmīgu tēmu pētniecībā visā ECBS.⁵²

5.1. ECB pētniecības prioritātes un klasteri

2015. gadā ekonomiskie pētījumi tika veikti septiņos banku veidotos pētniecības klasteros, aptverot četras galvenās prioritātes: 1) ekonomiskās un finanšu struktūras pārmaiņu ietekmes izmantošana ekonomiskās attīstības cikla analīzē un prognozēšanā; 2) monetārās transmisijas novērtējums, ietverot mainīgo darbības struktūru un tās ieviešanu; 3) mikroprudenciālās un banku uzraudzības izpētes uzsākšana un makroprudenciālās uzraudzības analīzes tālāka attīstība; un 4) izpratne par monetārās politikas mijiedarbību ar fiskālo, strukturālo un prudenciālo uzraudzības politiku ES mainīgajos institucionālajos ietvaros.

Runājot par pirmo un otro prioritāti, pētniecības darbības galvenais mērķis bija padziļināt izpratni par zemas inflācijas un pastāvīgi kļūdaino inflācijas prognožu cēloņiem. Iegūtie rezultāti apliecināja gan ārējā, gan iekšējā kanāla nozīmi. Saistībā ar ārējiem faktoriem naftas cenu prognozēšanas grūtības tika atzītas par svarīgu inflācijas jaunāko prognožu kļūdu iemeslu. Tāpēc tika izstrādāti vairāki jauni modeļi, lai precīzāk prognozētu naftas tirgus norises un arī sintezētu dažādu modeļu rezultātus. Saistībā ar iekšzemes virzītājspēkiem pētījumi norādīja uz iespējamu ekonomiskā atslābuma apjoma nenovērtēšanu, kā arī pastiprinošu saikni starp reālo

⁵² Stikāka informācija par ECB pētniecisko darbību, t.sk. pētniecības norisēm, publikācijām un struktūrām, sniegta [ECB interneta vietnē](#).

darbību un inflāciju kā iespējamu inflācijas pārvērtēšanas avotu. Turklāt izpēte palīdzēja identificēt jaunus riskus saistībā ar varbūtēju inflācijas gaidu destabilizēšanu un parādīja, kā tad, kad nominālās procentu likmes sasniedz zemāko, t.i., nulles, robežu, zemā inflācija varētu kļūt pašpastiprinoša. Tomēr pētījumos vērsta uzmanība arī uz to, ka šādos apstākļos perspektīvas norādēm un nestandarta monetārās politikas pasākumiem var būt liela nozīme, mazinot destabilizēšanas riskus un veicinot kopējo pieprasījumu.

2015. gadā arī mikroprudenciālās un makroprudenciālās uzraudzības politika izvirzījās ECB pētnieciskā darba uzmanības centrā. Pēc Vienotā uzraudzības mehānisma izveides pētījumos tika aplūkots, kāda bija regulēšanas un cita veida valdības politikas ietekme uz banku darbību un bilancēm. Augsta prioritāte bija noteikta modeļu izstrādāšanai, lai analizētu makroprudenciālās uzraudzības politikas un to mijiedarbību ar citiem politikas veidiem, t.sk. monetāro politiku. Saistībā ar ceturto prioritāti galvenā uzmanība pievērsta starp euro zonas valstīm esošo atšķirību un nesabalansētības analīzei. Svarīgs šā darba rezultāts bija tādu strukturālo faktoru identificēšana, ar kuriem varētu izskaidrot diverģenci, t.sk. institucionālās, darba tirgus un produktu tirgus problēmas, kas var ierobežot izaugsmi. Finanšu tirgu jomā jauni svarīgi pētījumi bija veltīti finanšu integrācijas un banku sektora ievainojamības novērtēšanas rādītāju izstrādāšanai.

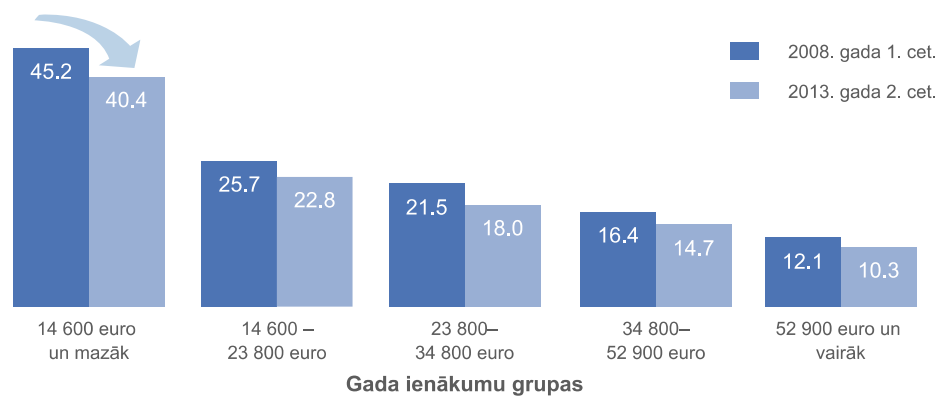
5.2. Eurosistēmas/ECBS pētnieciskās struktūras

Eurosistēmas/ECBS pētniecisko struktūru ieguldījums 2015. gadā joprojām bija būtisks. Tas ietvēra Mājsaimniecību finanšu un patēriņa pētījumu struktūras, Algu dinamikas pētījumu struktūras un Konkurētspējas izpētes struktūras darbu.

Mājsaimniecību finanšu un patēriņa pētījumu struktūra koncentrējās uz Eurosistēmas Mājsaimniecību finanšu un patēriņa apsekojuma (MFPA) datu analīzi. Šīs aptaujas galvenais mērķis ir izpratne par to, kā mikroekonomiskais neviendabīgums ietekmē makroekonomiskos rezultātus. Gada laikā turpinājās dažādu patērētāju rīcības un mājsaimniecību finanšu aspektu izpēte. Tika analizēta mājsaimniecību bagātības pārmaiņu ietekme uz patēriņu un bagātības sadalījums dažādās mājsaimniecībās un valstīs. Apsekojuma datus izmantoja, lai novērtētu inflācijas un deflācijas ietekmi uz mājsaimniecību bagātību; tika izdarīts svarīgs secinājums, ka jaunas vidusslāņa mājsaimniecības, kam raksturīga aizņemšanās mājokļa iegādei, deflācijas gadījumā zaudē visvairāk, bet mājsaimniecības ar uzkrātu bagātību, t.i., vecākas un bagātākas mājsaimniecības, cieš lielākus zaudējumus inflācijas periodos. Turklāt MFPA datus izmantoja, lai novērtētu, kā procentu likmju sarukums atspoguļojās individuālu mājsaimniecību mazākās parāda apkalpošanas izmaksās, secinājumiem liecinot, ka parāda apkalpošanas izmaksu attiecības sarukums īpaši spēcīgs bija mājsaimniecībām ar viszemākajiem ienākumiem (sk. 2. att.).

2. attēls

Hipotekārā parāda segšanai izmantotā ienākumu procentuālā daļa

Avots: ECB.

Algu dinamikas pētījumu struktūra sāka apsekojuma trešo posmu, aktīvi piedaloties 25 valstu centrālajām bankām. 2014. gadā un 2015. gada sākumā tika vākti valstu dati un izveidota dažādu valstu saskaņotu datu kopa. Apsekojuma uzdevums ir izpētīt, kā uzņēmumi pielāgojušies dažādiem šokiem un institucionālajām pārmaiņām, kas notikušas kopš finanšu krīzes. Šie nesekmīgi apkopotie uzņēmuma līmeņa dati tiek izmantoti vairākos pašlaik notiekošos pētnieciskos projektos, veicot ES valstu darba tirgus 2010.–2013. gada korekciju mikrolīmeņa analīzi. Tiek analizēti 1) šoku norises laiks un noturība un 2) nodarbinātības un algu reakcija uz šokiem un to saistība ar strukturālajām reformām.

Pamatojoties uz jaunu ES uzņēmuma līmeņa datu kopu, Konkurētspējas izpētes struktūra 2015. gadā vispusīgi analizēja tirdzniecības un konkurētspējas, starptautisko šoku transmisijas un resursu sadalījuma virzītājspēkus ES. Viens no galvenajiem šīs struktūras secinājumiem bija, ka konkurētspēju Eiropā lielā mērā nosaka arī ar inovācijām, tehnoloģijām un organizatoriskajām spējām saistīti necenu elementi, nevis tikai cenas, izmaksas un algas. Turklāt struktūras speciālisti secināja, ka pamatā esošā uzņēmumu produktivitātes dispersija ir nozīmīga kopējo tirdzniecības rezultātu noteicēja, ņemot vērā, piemēram, ļoti nevienmīgu eksportētāju reakciju uz dažādiem šokiem. Gada laikā datubāze tika paplašināta, ļaujot novērtēt produktivitātes sadalījuma jaunākās pārmaiņas laikā (piemēram, pirms un pēc krīzes) un ievērojot dažādas uzņēmumu pazīmes, piemēram, to lielumu un atrašanās valsti.

5.3. Konferences un publikācijas

Zinātnisko konferenču un semināru organizēšana veicina būtisku viedokļu apmaiņu un diskusijas par pētījumu rezultātiem. 2015. gadā ECB rīkoja vairākus šādus pasākumus. Viens no svarīgiem pasākumiem bija ECB centrālo banku darbībai veltītais forums "Inflācija un bezdarbs Eiropā", kas notika Sintrā, Portugālē. Cits nozīmīgs seminārs "Monētārās politikas sarežģītie uzdevumi zemas inflācijas vidē" notika 2015. gada novembrī.

Liela daļa ECB pētniecisko aktivitāšu publiskota arī pētījumu veidā. ECB Pētījumu sērija ir veids, kā ātri izplatīt speciālistu pētījumu rezultātus, un 2015. gada laikā šajā sērijā kopumā tika publicēti 117 pētījumi. Papildus tam 2015. gadā starptautiskos recenzētos žurnālos tika publicēti 67 ECB speciālistu izstrādāti vai sadarbībā ar viņiem tapuši pētījumi. Salīdzinājumā ar 2014. gadu tas bija ievērojams publikāciju skaita kāpums un ietvēra lielāku daļu publikāciju augstākā līmeņa ekonomikas un finanšu žurnālos.

6. Juridiskās darbības un pienākumi

ECB 2015. gadā piedalījās vairākās ES līmeņa tiesvedībās. ECB sniedza arī daudzus atzinumus, reaģējot uz Līguma prasību konsultēt ar ECB par katru ierosināto ES tiesību aktu vai nacionālā tiesību akta projektu, kas ir ECB kompetencē, kā arī par monetārās finansēšanas un privileģētās piekļuves aizlieguma ievērošanas monitorēšanu.

6.1. ECB piedalīšanās ES līmeņa tiesvedībās

Saistībā ar tiešajiem monetārajiem darījumiem (TMD) Eiropas Savienības Tiesa pēc Vācijas Federālās konstitucionālās tiesas pirmā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ievēroja [ģenerālvokāta 2015. gada 14. janvāra](#) atzinumu pēc būtības un savā [2015. gada 16. jūnija spriedumā C-62/14](#) apstiprināja TMD atbilstību Līgumiem. Tā apliecināja, ka ECB ir liela rīcības brīvība monetārās politikas noteikšanā un īstenošanā. TMD, kuru mērķis ir saglabāt monetārās politikas vienotību euro zonā un nodrošināt pienācīgu monetārās politikas transmisijas mehānismu, ietilpst ECB darbības jomā, t.i., cenu stabilitātes saglabāšanā. Konkrētāk, TMD neierobežo dalībvalstu atbildību par ekonomisko politiku. Tiesa uzskatīja, ka šo secinājumu nemainīja tas, ka TMD veicami, attiecīgajām dalībvalstīm pilnībā ievērojot Eiropas Finanšu stabilitātes fonda vai Eiropas Stabilitātes mehānisma makroekonomisko korekciju programmas prasības, jo tas nepieļauj monetārās politikas pasākumu apdraudējuma risku attiecīgo dalībvalstu īstenotās ekonomiskās politikas efektivitātei. Turklāt TMD atbilst proporcionalitātes principam. Attiecībā uz monetārās finansēšanas aizliegumu Tiesa lēma, ka valdības obligāciju iegāžu otrreizējos tirgos ietekmei nav jābūt tādai pašai kā šādu obligāciju tiešās iegādes sākotnējā tirgū ietekmei un ka šādas iegādes nedrīkst izmantot Līguma par Eiropas Savienības darbību 123. pantā noteiktā mērķa apiešanai. Tādējādi valdības obligāciju iegādes programmā jāiestrādā pietiekami aizsardzības pasākumi. Tiesa lēma, ka TMD ir šādi aizsardzības pasākumi, īpaši tie, kas ļauj izvairīties no garantijas, ka ECBS pēc tam pirks emitētās obligācijas. Tā norādīja, ka TMD nemazina attiecīgo dalībvalstu stimulu ievērot pārdomātu budžeta politiku. Pamatojoties uz prejudiciālo nolēmumu, Vācijas Federālā konstitucionālā tiesa nolāsīs galīgo spriedumu par TMD atbilstību Vācijas konstitūcijai.

ES Vispārējā tiesa 2015. gada oktobrī lēma par labu ECB visos četros strīdos ar Grieķijas valdības obligāciju turētājiem. Prasītāji apgalvoja, ka viņi pēc Grieķijas valdības parāda daļējas pārstrukturēšanas 2012. gadā bija cietuši finansiālus

zaudējumus un viņiem bija liegtas pamattiesības uz īpašumu un ekonomisko brīvību. Lietā [T-79/13](#) saistībā ar iespējamiem zaudējumiem Tiesa konstatēja, ka ECB nebija veikusi prettiesiskas darbības, kuru rezultātā varēja iestāties atbildība saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību. Tiesa arī precizēja, ka laikā, kad ECB monitorēja ekonomiskās norises Grieķijā, to nevarēja saukt pie atbildības par privātā sektora iesaistīšanu parāda pārstrukturēšanā, jo par šādiem lēmumiem vispirms (ja ne pilnībā) bija atbildīga Grieķijas valdība. Tika apstiprināts, ka ECB šīs privātā sektora iesaistīšanas kontekstā bija tikai padomdevējas statuss un bija tās mandāta ietvaros, ko nosaka Līgums par Eiropas Savienības darbību un Līgums par Eiropas Stabilitātes mehānisma izveidi. Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas nolēmumu tiešo monetāro darījumu lietā (sk. iepriekš) Tiesa uzsvēra, ka ECB ir liela rīcības brīvība monetārās politikas noteikšanā un īstenošanā, un piebilda, ka šajā jomā atbildība var iestāties tikai tad, ja tā nepārprotami un būtiski ignorējusi savu pilnvaru izmantošanas robežas. Pārējās trīs lietas [T-350/14](#), [T-38/14](#) un [T-413/14](#) tika noraidītas, pamatojoties uz to nepieņemamību.

Tiesa 2015. gada 4. martā pasludināja spriedumu [T-496/11](#) par centrālo klīringa darījuma partneru (CCP) kā Eurosistēmas pārraudzības politikas regulējuma daļas izvietojuma politikas juridisko spēkā esamību. Apvienotā Karaliste 2011. gadā bija iesniegusi pieteikumu par pārraudzības politikas regulējuma anulēšanu attiecībā uz konkrētu CCP, kuri dibināti ārpus euro zonas esošās ES dalībvalstīs, izvietojuma politiku. Tiesa lēma, ka pārraudzības politikas regulējumā bija ietvertas regulatīvas prasības un ka ECB pārraudzības kompetence neattiecas uz šādu prasību noteikšanu attiecībā uz CCP. Tādējādi Tiesa anulēja pārraudzības politikas regulējumu tiktāl, cik tas noteica konkrētu CCP izvietojuma prasības. Pārskatīto pagaidu [pārraudzības politikas regulējumu](#), kas vairs neietver CCP izvietojuma prasības, Padome pieņēma 2015. gada 10. septembrī un publicēja ECB interneta vietnē.

6.2. ECB atzinumi un prasību neizpildes gadījumi

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktu un 282. panta 5. punktu ar ECB jākonsultējas par katru ECB kompetencē⁵³ esošu ierosināto ES tiesību aktu vai nacionālā tiesību akta projektu. Visi ECB atzinumi tiek publicēti [ECB interneta vietnē](#). ECB atzinumi par ierosinātajiem ES tiesību aktiem tiek publicēti arī Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

ECB 2015. gadā pieņēma trīs atzinumus par ierosinātajiem ES tiesību aktiem un 55 atzinumus par tās kompetencē esošiem nacionālo tiesību aktu projektiem, kas ir ECB kompetencē.

⁵³ Saskaņā ar Protokolu par dažiem noteikumiem Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotajai Karalistei (pievienots Līgumam) pienākums konsultēties ar ECB neattiecas uz Apvienoto Karalisti (OV C 83, 30.03.2010., 284. lpp.).

ES līmenī ECB pieņēma atzinumus [CON/2015/10](#) un [CON/2015/18](#) par saskaņoto patēriņa cenu indeksu un atzinumu [CON/2015/4](#) par Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas uzdevuma un organizācijas pārskatīšanu.

Liels valstu institūcijām sniegto konsultāciju skaits attiecās uz jaunu uzdevumu nodošanu nacionālajām centrālajām bankām (NCB), t.sk. to kā valsts noregulējuma iestāžu⁵⁴ lomu saistībā ar valsts noregulējuma procedūras darbību⁵⁵, noguldījumu apdrošināšanas sistēmām⁵⁶, bankas kontu reģistriem⁵⁷, [centrālo kredītu reģistru](#), [kredītu starpnieku](#), finanšu līzings sabiedrību un kredītņēmēju uzņēmumu regulējumu⁵⁸, kā arī [patērētāju aizsardzību](#). ECB pieņēma atzinumus par NCB statūtu grozījumiem, t.sk. pievēršoties centrālo banku neatkarībai un NCB lēmējinstītūciju locekļu iecelšanai amatā un atbrīvošanai no amata⁵⁹. ECB pieņēma atzinumus arī par tiesību aktiem saistībā ar [maksājumiem](#), banknotēm⁶⁰, [viltojumiem](#), [rezervju normām](#), statistiku⁶¹, aizdevumu ārvalstu valūtā pārstrukturēšanu⁶², kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību un finanšu stabilitāti⁶³.

Tika konstatēti 17 konsultēšanās ar ECB par nacionālo tiesību aktu projektiem prasības neizpildes gadījumu. Turpmāk aplūkotie gadījumi tika uzskatīti par skaidriem un nopietniem⁶⁴.

Bulgārijas Nacionālā asambleja nekonsultējās ar ECB par Kredītiestāžu likuma un citu likumu⁶⁵ grozījumiem, radot bažas par iespējamu centrālās bankas neatkarības prasību pārkāpumu.

Horvātijas institūcijas nekonsultējās ar ECB par likumu par fiksēta valūtas kursa noteikšanu Šveices frankos denominēto vai saistīto aizdevumu mēneša maksājumiem.⁶⁶ Tās nekonsultējās ar ECB arī par turpmāko likumu, kas noteica šādu aizdevumu konversiju euro denominētos vai saistītos aizdevumos. Ņemot vērā pēdējā pasākuma nozīmi, ECB nolēma pieņemt pašiniciatīvas atzinumu

⁵⁴ Sk. [CON/2015/2](#), [CON/2015/22](#), [CON/2015/25](#), [CON/2015/33](#), [CON/2015/35](#) un [CON/2015/42](#).

⁵⁵ Sk. [CON/2015/3](#), [CON/2015/17](#), [CON/2015/19](#), [CON/2015/28](#), [CON/2015/47](#) un [CON/2015/48](#).

⁵⁶ Sk. [CON/2015/40](#) un [CON/2015/52](#).

⁵⁷ Sk. [CON/2015/36](#) un [CON/2015/46](#).

⁵⁸ Sk. [CON/2015/37](#) un [CON/2015/45](#).

⁵⁹ Sk. [CON/2015/6](#), [CON/2015/8](#), [CON/2015/9](#), [CON/2015/41](#) un [CON/2015/44](#).

⁶⁰ Sk. [CON/2015/29](#) un [CON/2015/51](#).

⁶¹ Sk. [CON/2015/5](#), [CON/2015/24](#), [CON/2015/27](#) un [CON/2015/30](#).

⁶² Sk. [CON/2015/26](#) un [CON/2015/32](#).

⁶³ Sk. [CON/2015/1](#), [CON/2015/7](#), [CON/2015/11](#), [CON/2015/12](#), [CON/2015/13](#), [CON/2015/14](#), [CON/2015/15](#), [CON/2015/16](#), [CON/2015/23](#), [CON/2015/31](#), [CON/2015/34](#), [CON/2015/38](#), [CON/2015/43](#), [CON/2015/47](#) un [CON/2015/53](#).

⁶⁴ Tie ir šādi: 1) nacionālā institūcija nekonsultējās ar ECB par tās kompetences jomām atbilstošu tiesību aktu projektu nosacījumiem; un 2) nacionālā institūcija formāli konsultējās ar ECB, bet nedeva tai pietiekami daudz laika tiesību akta projekta nosacījumu analīzei un atzinuma sniegšanai pirms šo noteikumu pieņemšanas.

⁶⁵ Likums, ar ko groza un papildina Kredītiestāžu likumu; publicēts 2015. gada 3. jūlijā *Darjaven Vestnik* Nr. 50.

⁶⁶ Publicēts Horvātijas oficiālajā laikrakstā Nr. 9/2015.

([CON/2015/32](#)) šajā jautājumā, bet Horvātijas parlaments pieņēma likumu pirms ECB atzinuma pieņemšanas.

Grieķijas institūcijas nekonsultējās ar ECB saistībā ar likumdošanas satura aktu par īsa termiņa banku brīvdienām, kā arī par skaidrās naudas izņemšanas un kapitāla pārskaitījumu ierobežojumiem. ECB atzina šā Grieķijas tiesību akta, kas tika steidzami pieņemts sevišķi svarīgu sabiedrības interešu dēļ, lai nodrošinātu nepieciešamās kapitāla kontroles korekcijas, ārkārtas un pagaidu raksturu.

Ungārijas institūcijas nekonsultējās ar ECB par jauniem tiesību aktiem saistībā ar: 1) ārkārtas ieguldījumu garantiju fonda izveidi;⁶⁷ 2) privātpersonu maksātspējas pasākumiem;⁶⁸ un 3) konkrētu ārvalstu valūtā denominētu patēriņa kredītu konversiju Ungārijas forintos⁶⁹.

ECB nolēma pieņemt pašiniciatīvas atzinumu ([CON/2015/55](#)) par Īrijas likumprojektu saistībā ar nodevu par skaidrās naudas izņemšanu no bankomātiem, ņemot vērā tā vispārējo nozīmīgumu ECBS, ko nosaka tā potenciāls padarīt euro banknošu izmantošanu dārgāku par elektroniskajiem maksāšanas līdzekļiem, tādējādi radot neizdevīgākus nosacījumus likumīgajam maksāšanas līdzeklim.

Portugāles institūcijas nekonsultējās ar ECB par grozījumiem *Banco de Portugal* vadības amatā iecelšanas procedūrā.

Slovākijas institūcijas arī nekonsultējās ar ECB par grozījumiem komercdarbības kodeksā un saistītajos tiesību aktos,⁷⁰ kas valdībai ļāva izmantot īpašu nodevu finanšu iestādēm, lai stiprinātu valstij pilnībā piederošu juridisko personu pašu kapitālu.

Slovēnijas institūcijas nekonsultējās ar ECB saistībā ar Likumu par valsts nozīmes projektu sistemātisku izmeklēšanu, kas ietvēra arī aizsardzības pasākumus *Banka Slovenije* un tās lēmējinstiūciju neatkarības saglabāšanai.

ECB nolēma pieņemt pašiniciatīvas atzinumu ([CON/2015/56](#)) par Rumānijas likumprojektu, kas regulē ar hipotēku nodrošinātu parādu atmaksu, izmantojot nekustamā īpašuma īpašumtiesību nodošanu, ņemot vērā tā vispārējo nozīmīgumu ECBS saistībā ar Rumānijas finanšu sistēmas stabilitāti un iespējamo plašo negatīvo blakusefektu ietekmi uz tautsaimniecību un banku sektoru.

Kipras, Grieķijas, Ungārijas, Īrijas un Itālijas konsultēšanās ar ECB neizpildes gadījumi tika uzskatīti par skaidriem un atkārtotiem.

---

⁶⁷ 2015. gada Likums XXXIX; publicēts *Magyar Közlöny* Nr. 2015/53.

⁶⁸ 2015. gada Likums CV; publicēts *Magyar Közlöny* Nr. 2015/100.

⁶⁹ 2015. gada Likums CXLV; publicēts *Magyar Közlöny* Nr. 2015/142.

⁷⁰ Tiesību akts Nr. 87/2015.

6.3. Ar Vienoto uzraudzības mehānismu saistītās juridiskās norises: Administratīvās pārskatīšanas padome

Administratīvās pārskatīšanas padome, kurā ir pieci locekļi un divi aizvietotāji, veic iekšēju ECB uzraudzības lēmumu administratīvu pārskatīšanu. Tā uzsāka darbību 2014. gada septembrī un kopš tā laika pēc uzraudzības lēmumu adresātu pieprasījuma pārskatījusi daudzus apstrīdētus lēmumus.

6.4. Monetārās finansēšanas un privileģētās piekļuves aizlieguma ievērošana

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 271. panta d) punktu ECB uzticēts uzdevums veikt monitoringu, kā ES valstu centrālās bankas (NCB) un ECB ievēro Līguma 123. un 124. pantā un Padomes Regulās (EK) Nr. 3603/93 un Nr. 3604/93 noteiktos aizliegumus. 123. pants aizliedz ECB un NCB nodrošināt konta pārtēriņa iespējas vai jebkāda cita veida kredīta iespējas valdībām un ES institūcijām vai struktūrām, kā arī iegādāties šo institūciju emitētus parāda instrumentus sākotnējā tirgū. 124. pants aizliedz jebkuru pasākumu (ja vien tā pamatā nav prudenciālu apsvērumu), kas nodrošina valdībām un ES institūcijām vai struktūrām privileģētu piekļuvi finanšu iestādēm. Vienlaikus ar ECB Padomi minēto nosacījumu ievērošanu dalībvalstīs uzrauga Eiropas Komisija.

ECB uzrauga arī ES valstu centrālo banku veiktās tādu parāda instrumentu iegādes otrreizējā tirgū, kurus izlaiž iekšzemes valsts sektors, citu dalībvalstu valsts sektors un ES institūcijas un struktūras. Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 3603/93 apsvērumu daļu valsts sektora parāda instrumentu iegādi otrreizējā tirgū nedrīkst izmantot Līguma 123. pantā noteiktā mērķa apiešanai. Šādas iegādes nedrīkst kļūt par valsts sektora netiešas monetārās finansēšanas veidu.

2015. gadā veiktais monitorings apstiprināja, ka Līguma 123. un 124. panta un attiecīgo Padomes regulu noteikumi kopumā tika ievēroti.

Monitoringa rezultāti atklāja, ka ne visās ES NCB 2015. gadā darbojas atlīdzības par valsts sektora noguldījumiem politika, kas pilnībā ievēro atlīdzības maksimālās robežas. Konkrētāk, dažām NCB jānodrošina, lai atlīdzības par valsts sektora noguldījumiem maksimālā robeža tiktu pielīdzināta nenodrošinātu darījumu uz nakti procentu likmei, pat ja tā ir negatīva.

Banc Ceannais na hÉirean/Central Bank of Ireland 2015. gadā veiktā ar IBRC saistīto aktīvu samazināšana, pārdodot ilgtermiņa mainīgas procentu likmes parādzīmes, ir solis šo aktīvu nepieciešamās pilnīgās realizēšanas virzienā. Tomēr pastāvošās nopietnās bažas saistībā ar monetāro finansēšanu varētu mazināt vērienīgāks plānotās pārdošanas grafiks.

Saistībā ar ECB 2014. gada pārskatā paustajām bažām ECB turpināja veikt vairāku *Magyar Nemzeti Bank* 2014. gadā uzsākto programmu monitoringu, kuras nebija saistītas ar monetāro politiku un kuras varētu vērtēt kā tādas, kas potenciāli ir pretrunā ar monetārās finansēšanas aizliegumu, jo var uzskatīt, ka tādējādi *Magyar*

Nemzeti Bank pārņem valsts uzdevumus vai citādā veidā piešķir valstij finansiālus ieguvumus. Šīs programmas ietvēra nekustamā īpašuma ieguldījumu iegādes, finansiālās lietpratības veicināšanas programmu, izmantojot sešu fondu tīklu, kā arī Ungārijas Finanšu uzraudzības iestādes bijušo darbinieku pārcelšanu uz valsts centrālo banku un Ungārijas mākslas darbu un kultūras vērtību iegādes programmu. Tā kā ECB bažas 2015. gadā netika mazinātas, ECB turpinās rūpīgi uzraudzīt šīs darbības, lai nodrošinātu, ka to īstenošana nenonāk pretrunā ar monetārās finansēšanas aizliegumu. *Magyar Nemzeti Bank* arī jānodrošina, lai tās fondu tīklam piešķirtie centrālās bankas resursi ne tiešā, ne netiešā veidā netiktu izmantoti valsts finansēšanas mērķiem.

2015. gadā *Magyar Nemzeti Bank* iegādājās Budapeštas biržas akciju kontrolpaketi, ko var uzskatīt par iemeslu bažām attiecībā uz monetāro finansēšanu, jo *Magyar Nemzeti Bank* faktiski izmantoja centrālās bankas līdzekļus, lai atbalstītu tāda ekonomiskās politikas mērķa sasniegšanu, kas parasti ir valdības kompetencē. *Magyar Nemzeti Bank* arī pieņēma lēmumu veikt vairākas pārmaiņas saistībā ar tās monetārās politikas instrumentiem, lai atbalstītu pašfinansēšanās programmu. Ņemot vērā izveidojušos stimulus bankām iegādāties forintos denominētus valdības vērtspapīrus, dažas pārmaiņas kopumā varētu uzskatīt par līdzekli, kā apiet privileģētās piekļuves aizliegumu saskaņā ar Līguma 124. pantu. ECB aicina *Magyar Nemzeti Bank* rūpīgi pārskatīt šīs darbības, lai izvairītos no konflikta ar monetārās finansēšanas un privileģētās piekļuves aizliegumiem.

Bank of Greece atmaksāja Grieķijas valsts parāda saistības saskaņā ar SVF rezerves vienošanos, izmantojot SDR turējumus, attiecībā uz kuriem *Bank of Greece* bija uzņēmusies risku un par kuriem saņēma atlīdzības. Atmaksā izraisīja nopietnas bažas monetārās finansēšanas ziņā, jo tās rezultāts faktiski bija tāds, ka *Bank of Greece* finansēja valsts sektora saistības attiecībā pret trešo personu. Vienošanās par SVF piešķirto SDR kontu turēšanas un apsaimniekošanas procedūrām, kuru Grieķijas valdība parakstījusi 2015. gada decembrī, ļauj izvairīties no šādu situāciju atkārtoties nākotnē.

7. Starptautiskās un Eiropas attiecības

7.1. Eiropas attiecības

Ņemot vērā krīzes laikā gūtās mācības, gada laikā tika veikti turpmāki pasākumi, lai pabeigtu banku savienības izveidi, mazinātu finanšu sektora sadrumstalotību un turpinātu euro zonas finanšu sektora atveseļošanās procesu saskaņā ar Eiropas Komisijas priekšlikumu par Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu un Vienotā neregulējuma mehānisma izveidi. Euro zonas ekonomiskā situācija un sarunas par finanšu palīdzības sniegšanu Grieķijai arī noteica darba kārtību Eurogrupas un ECOFIN sanāksmēs, kurās piedalījās ECB prezidents un citi ECB Valdes locekļi. ECB prezidents tika aicināts piedalīties Eiropadomes sanāksmēs un Eurosamitos, kuros būtisks temats bija nepieciešamība nodrošināt saskaņotu fiskālās, finanšu un strukturālās politikas stratēģiju, lai paātrinātu atveseļošanos Eiropā. 2015. gadā ECB

uzturēja ciešu dialogu ar Eiropas institūcijām un forumiem, īpaši ar Eiropas Parlamentu, Eiropadomi, ECOFIN, Eurogrupu un Eiropas Komisiju.

7.1.1. Eiropas Ekonomikas un monetārās savienības izveides pabeigšana

ECB prezidents kopā ar Eiropas Komisijas priekšsēdētāju, Eurosamita priekšsēdētāju, Eurogrupas prezidentu un Eiropas Parlamenta prezidentu palīdzēja sagatavot 2015. gada 22. jūnijā publicēto ziņojumu "Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšana". Atbilstoši Eurosamita 2014. gada oktobrī noteiktajām pilnvarām "sagatavot nākamās euro zonas ekonomiskās pārvaldības uzlabošanas pasākumus" ziņojumā ietverts triju posmu plāns stabilas un patiesas Ekonomikas un monetārās savienības izveidei.

Publicējot ziņojumu, Eiropas Komisija 2015. gada 21. oktobrī pieņēma pasākumu kopumu ziņojumā ietverto īstermiņa priekšlikumu īstenošanai, īpaši attiecībā uz [valstu konkurētspējas padomēm](#), [Eiropas Fiskālās padomes](#) izveidi un progresu [vienotas euro zonas ārējās pārstāvniecības](#) starptautisko institūciju forumos (īpaši SVF) nodrošināšanā.

Šie ir pirmie soļi ceļā uz ekonomiskās pārvaldības sistēmas uzlabošanu. Runājot par nākotni, Eiropas Fiskālās padomes pilnvaras un institucionālā neatkarība jāskaidro un jānostiprina, lai nodrošinātu, ka tai ir svarīga loma caurredzamības palielināšanā un atbilstības fiskālajiem noteikumiem veicināšanā.⁷¹ Savukārt konkurētspējas padomes varētu dot jaunu impulsu strukturālo reformu īstenošanai euro zonas valstīs, bet to struktūrai jābūt tādai, lai nodrošinātu to neatkarību gan valstu, gan euro zonas (kā tīkla struktūras) līmenī.⁷² ECB turpināja atbalstīt izšķirošu pasākumu īstenošanu, lai pabeigtu banku savienības izveidi, t.sk. uzticama kopīga Vienotā noregulējuma fonda atbalsta mehānisma izveidi un Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmas izveides uzsākšanu. Tāpēc ECB atzinīgi vērtē Komisijas regulas par šādas shēmas izveidi projektu. Kopā ar banku savienību Eiropas kapitāla tirgu savienība var stiprināt Ekonomikas un monetāro savienību, uzlabojot pārrobežu riska dalīšanu un padarot finanšu sistēmu noturīgāku, kā arī veicināt plašāku un vieglāku piekļuvi finansējumam un tālāku Eiropas finanšu integrācijas attīstību.⁷³

Runājot par nākotni, nekavējoties jāveic šie ziņojumā ieteiktie īstermiņa pasākumi. Pēc tam iespējami ātrāk jāuzsāk Ekonomikas un monetārās savienības ilgtermiņa vīzijas izstrāde. ECB bieži uzsvērusi nepieciešamību konsekventi un precīzi

⁷¹ Sīkāku informāciju sk. ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biljetena" Nr. 7 ielikumā [The creation of a European Fiscal Board](#) ("Eiropas Fiskālās padomes izveide").

⁷² Sīkāku informāciju sk. ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biljetena" Nr. 8 ielikumā ["Konkurētspējas padomju izveide – solis ceļā uz patiesu ekonomisko savienību"](#).

⁷³ Sk. 1. nodaļas 3.5. sadaļu.

piemērot pašreizējā regulējuma nosacījumus un vēl efektīvāk dalīties suverenitātē vidējā un tālākā perspektīvā, piemēram, virzoties no noteikumiem uz iestādēm, tādējādi uzlabojot pārvaldību. Eurosistēma ir gatava atbalstīt šo darbu.

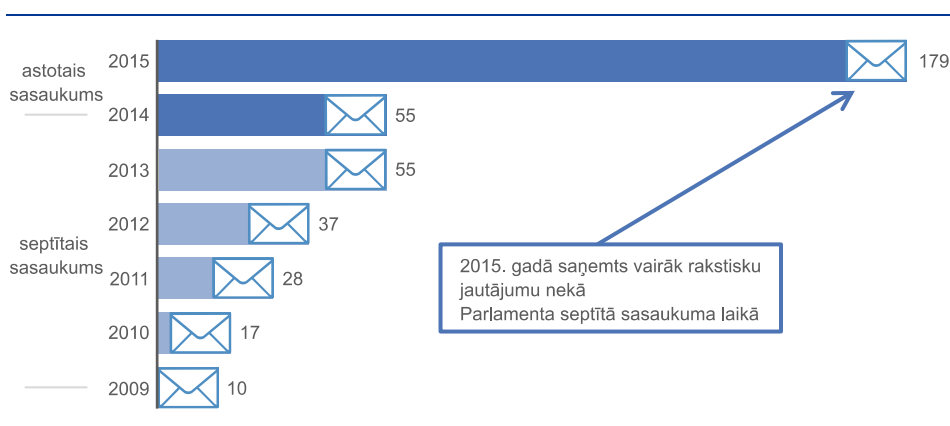
7.1.2. Demokrātiskas pārskatatbildības īstenošana

ECB ir pienākums sniegt pārskatus par savu darbību Eiropas Parlamentam – ES iedzīvotāju ievēlētu pārstāvju institūcijai. ECB prezidents 2015. gadā piedalījās četrās regulārajās Eiropas Parlamenta Ekonomikas un monetāro lietu komitejas sanāksmēs, kas notika 23. martā, 15. jūnijā, 23. septembrī un 12. novembrī. Šajās sanāksmēs Eiropas Parlamenta locekļi (EPL) īpašu uzmanību pievērta euro zonas ekonomiskajai situācijai, ECB paplašinātajai aktīvu iegādes programmai, makroekonomisko korekciju programmām un euro zonas pārvaldības reformai. Papildus tam, ka prezidents regulāri uzstājas sēdēs, 25. februārī viņš piedalījās plenārsesijas debatēs saistībā ar Eiropas Parlamenta lēmumu par ECB 2013. gada pārskatu. Turklāt ECB viceprezidents 20. aprīlī iepazīstināja komiteju ar ECB 2014. gada pārskatu, un Valdes loceklis Īvs Meršs 16. jūnijā piedalījās šīs komitejas atklātajā sēdē par TARGET2 vērtspapīriem.

ECB nodrošina pārskatu sniegšanas pienākuma izpildi, arī sagatavojot regulārus pārskatus un sniedzot atbildes uz Eiropas Parlamenta locekļu rakstiskajiem jautājumiem. To skaits būtiski pieaudzis: 2015. gadā saņemto jautājumu skaits (179) pārsniedza visa iepriekšējā Parlamenta sasaukuma laikā saņemto vēstuļu skaitu (sk. 3. att.). Atbildes uz šīm vēstulēm publicētas ECB interneta vietnē. Vairākums jautājumu bija saistīti ar ECB nestandarta monetārās politikas pasākumu īstenošanu, tautsaimniecības perspektīvu un makroekonomisko korekciju programmām.

3. attēls

Eiropas Parlamenta locekļu vēstuļu skaits

Avots: ECB.

Tāpat kā agrāk ECB sniedza ieguldījumu Eiropas Parlamenta un ES Padomes diskusijās par tās kompetences jomās esošo tiesību aktu priekšlikumiem.

ECB ir arī pienākums sniegt pārskatus par savām banku uzraudzības aktivitātēm gan Eiropas Parlamentam, gan ES Padomei. Tāpēc ECB Uzraudzības valdes priekšsēdētāja piecas reizes uzstājās Eiropas Parlamenta Ekonomikas un monetāro lietu komitejā un apmeklēja atsevišķas ECOFIN un Eurogrupas sanāksmes. Sīkāka informācija pieejama [ECB 2015. gada pārskatā par uzraudzības darbību](#).

7.2. Starptautiskās attiecības

Ņemot vērā sarežģīto starptautisko vidi, ECB piedalījās starptautisko institūciju forumos notikušajās diskusijās, apkopoja informāciju un informēja par savu politiku, tādējādi stiprinot saiknes ar galvenajiem starptautiskajiem darbības partneriem. Tas bija īpaši svarīgi gadā, kad monetārajām iestādēm visā pasaulē nācās korigēt savu politikas nostāju.

7.2.1. G20

Pasaules tautsaimniecības lēnās atveseļošanās un dažās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs vērojamā paaugstinātā svārstīguma apstākļos ECB aktīvi atbalstīja G20 diskusijas, kurās uzmanība tika pievērsta pasaules tautsaimniecības izaugsmes tempa paātrināšanai un tautsaimniecības noturības palielināšanai un uzsvērta reformas plānu stingras īstenošanas nozīme. Ņemot vērā galvenos monetāros un citus politikas lēmumus, tika pārrunāts arī jautājums par valstu ekonomiskās politikas īstenošanas negatīvo ietekmi pasaules mērogā. Lai mazinātu nenoteiktību un negatīvo ietekmi, tika uzsvērts, ka politikas lēmumi un pasākumi rūpīgi jākalibrē un skaidri jākomunicē.

Antālijā rīkotajā G20 samitā valstu vadītāji sniedza pārskatu par to izaugsmes stratēģiju īstenošanas progresu, kuru mērķis ir līdz 2018. gadam paaugstināt kopējo IKP līmeni (vismaz) par 2%. Atzinīgi tika novērtēts finanšu reformas programmas pamatelementu īstenošanas noslēgums, uzsverot konsekventas ieviešanas nepieciešamību. G20 valstu vadītāji arī pārskatīja progresu globālo iniciatīvu jomā, īpaši ar nodokļu bāzes samazināšanu un peļņas novirzīšanu saistītos projektus, kuru mērķis ir modernizēt starptautiskos nodokļu noteikumus. Kopumā G20 valstu darbībai būtu jākāpina faktiskā un potenciālā izaugsme, jāatbalsta darbvietu radīšana, jāstiprina tautsaimniecības noturība, kā arī jāveicina izaugsme un politiku iekļaušana.

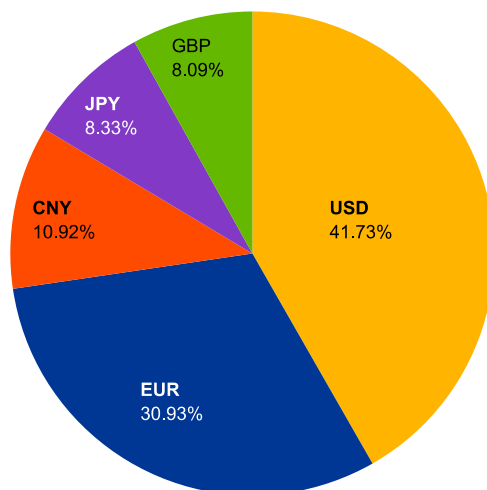
7.2.2. Ar SVF un starptautisko finanšu arhitektūru saistītie politikas jautājumi

ECB aktīvi piedalījās diskusijās SVF par starptautisko finanšu arhitektūru. Lai palīdzētu stiprināt ES un euro zonas pārstāvību, tā atbalstīja koordinētu kopējo nostāju. 2015. gadā SVF pārskatīja (reizi piecos gados) Speciālo aizņēģuma tiesību (SDR) aprēķina formulu, lai nodrošinātu, ka SDR valūtu grozs joprojām atspoguļo nozīmīgāko valūtu relatīvo lomu pasaules tirdzniecības un finanšu sistēmā.

2015. gada pārskata diskusiju uzmanības centrā bija jautājums par to, vai palielināt SDR valūtu groza valūtu skaitu, tajā iekļaujot Ķīnas renminbi. Pirms 2015. gadā veiktās pārskatīšanas Ķīnas varas iestādes apņēmas veikt vairākas reformas, lai veicinātu Ķīnas renminbi brīvu lietošanu. SVF Valde 2015. gada 30. novembrī nolēma, ka Ķīnas renminbi iekļaujams SDR valūtu grozā ar 2016. gada 1. oktobri.

4. attēls

SDR valūtu groza struktūra, sākot ar 2016. gada oktobri

Avots: SVF.

SVF kvotas un pārvaldības reforma, par kuru 2010. gadā tika panākta vienošanās, 2015. gadā joprojām netika īstenota, jo to nebija ratificējusi SVF lielākā dalībvalsts ASV. Tomēr gada beigās ASV Kongress noteiktos apstākļos akceptēja reformu ratifikāciju. Pēc reformu stāšanās spēkā uzlabosies SVF pārvaldība, jo precīzāk tiks atspoguļota jauno tirgus ekonomikas valstu loma un būtiski palielināsies SVF kvotu resursi. ECB atbalsta spēcīga SVF, kuram ir pietiekami daudz resursu un kura darbība balstās uz kvotām, uzturēšanu, lai tam mazāk būtu jāpaļaujas uz aizņemtajiem līdzekļiem. Lai veicinātu SVF aizdevumu izsniegšanas sistēmas elastību, 2015. gadā turpinājās iespējamo reformu izstrāde. SVF 2008.–2015. gadā veica arī visaptverošu 27 valstu programmu (t.sk. 23 finansēšanas mehānismu) pārskatu. Tajā tika aplūkota arī valūtas savienības dalībnieku korekciju stratēģija un euro zonas programmu ietvaros paredzētā reģionālā finansējuma nozīme.

7.2.3. Tehniskā sadarbība

ECB turpināja paplašināt tehnisko sadarbību ar ārpus ES esošo valstu centrālajām bankām. ECB sadarbība ar to valstu centrālajām bankām, kuras plāno pievienoties ES, ietvēra divas sadarbības programmas un reģionālo darbsemināru ietvaros veiktās darbības. Abas sadarbības programmas tika īstenotas kopā ar valstu centrālajām bankām, tās finansēja ES, un tās bija paredzētas Melnkalnes Centrālajai bankai, Kosovas Republikas Centrālajai bankai, Albānijas Bankai un Maķedonijas Republikas Nacionālajai bankai. Reģionālajos darbsemināros uzmanība tika veltīta institucionālajiem jautājumiem saistībā ar pievienošanos ES, makroprudenciālo un

mikroprudenciālo uzraudzību un vietējās valūtas izmantošanas stiprināšanu iekšzemes finanšu sistēmās. Tehniskā sadarbība papildina ECB veikto ES kandidātvalstu un potenciālo kandidātvalstu ekonomisko un finanšu norišu regulāro monitoringu un analīzi, kā arī politisko dialogu ar šo valstu centrālajām bankām. ECB arī turpināja sadarbīties ar G20 jauno tirgus ekonomikas valstu centrālajām bankām, lai dalītos tehniskajās zināšanās un labākajā praksē. Tāpēc ECB 2015. gadā parakstīja jaunu saprašanās memorandu ar Indijas Rezervju banku.

8. Ārējā komunikācija

Monetārās politikas skaidrošana Eiropas pilsoņiem

Komunikācija ir svarīgs instruments ECB monetārās politikas efektivitātes veicināšanai un euro zonas iedzīvotāju uzticēšanās veidošanai. Kopš paša sākuma ECB centusies nodrošināt augstu caurredzamības līmeni. Tā, piemēram, bija pirmā lielākā centrālā banka, kas pēc monetārajai politikai veltītajām sanāksmēm rīkoja regulāras preses konferences.

Nākamajos gados pēc finanšu krīzes sākuma ECB vēl būtiskāk bija atklāti un caurredzamā veidā skaidrot savus monetārās politikas lēmumus, t.sk. vairākus nestandarta pasākumus. Ja plašāka sabiedrība un finanšu tirgi saprot, kā ECB varētu reaģēt konkrētā situācijā, tiem var veidoties pamatotas gaidas par monetārās politikas nākotnes perspektīvu. Jo labāka izpratne, jo ātrāk monetārās politikas pārmaiņas spēj ietekmēt finanšu mainīgos. Tas var veicināt monetārās politikas transmisiju ieguldījumu un patēriņa lēmumos un paātrināt jebkādu nepieciešamo ekonomisko korekciju veikšanu.

ECB komunikācijas centienus 2015. gadā noteica nepieciešamība nodrošināt lielāku caurredzamību, lai stiprinātu iestādes atbildību. ECB īsteno monetāro politiku 338 milj. euro zonas pilsoņu, izmantojot 16 dažādas valodas. ECB valodu dažādības jautājumu risina, izmantojot priekšrocības, ko sniedz Eurosistēmas 19 nacionālās centrālās bankas. Kolēģi katrā valstī nodrošina to, ka ECB vēstījumi vietējā kontekstā tiek sadzirdēti un saprasti.

Lai arvien nenoteiktākā vidē īstenotu savas pilnvaras, ECB 2015. gadā bija jāveic turpmāki nestandarta pasākumi. Tādējādi palielinājās tās atbildība skaidrot sabiedrībai, kāpēc ECB izvēlējās veikt šo, nevis citu pasākumu.

Monetārās politikas pārskatu publicēšana

2014. gadā ECB Padome nolēma ar 2015. gada sākumu publicēt monetārajai politikai veltīto sanāksmju pārskatus. Pārskati, kuri parasti tiek publicēti četras nedēļas pēc katras monetārajai politikai veltītās sanāksmes, ļauj labāk saprast Padomes vērtējumu par tautsaimniecību un politikas reakciju. Tie sniedz ar tautsaimniecības un monetāro analīzi un monetārās politikas nostāju saistīto

diskusiju kopsavilkumu anonimizētā veidā. Pārskatu publicēšana stiprina ECB atbildību un efektivitāti un palīdz risināt ar monetārās politikas noteikšanu daudz valstu monetārajā savienībā saistītos sarežģītos uzdevumus, īstenojot Eurosistēmas un VUM stratēģiskos nodomus attiecībā uz atbildību, neatkarību, uzticamību un saikni ar iedzīvotājiem.

Ārējās komunikācijas pamatprincipi

Turpinot caurredzamības uzlabošanas centienus, ECB Valde arī nolēma ar 2015. gada novembri regulāri publiskot katra Valdes locekļa sanāksmju kalendāru nākamajiem trim mēnešiem. Kalendāru publiskošana arī akcentē ECB uzticību caurredzamības un atbildības principam.

2015. gadā ECB komunikācijas pasākumi galvenokārt bija vērsti uz tās stimulējošās monetārās politikas izvēšanu, konkrēti, uz paplašinātās aktīvu iegādes programmas īstenošanu. Novembrī ECB atzīmēja pirmo gadu, kopš tā veic banku darbības uzraudzību. Lielākā daļa Valdes un Uzraudzības valdes locekļu un viņu pārstāvju plašsaziņas līdzekļos publisko runu bija saistīta ar šiem jautājumiem.

Turklāt Valdes locekļi sniedza komentārus Eiropas Parlamentā, skaidrojot likumdevējiem savas darbības un tādējādi veicinot sabiedrības zināšanas un izpratni par Eurosistēmas uzdevumiem un politiku (sīkāku izklāstu sk. šīs nodaļas 7. sadaļā).

Valdes locekļi ievēro vairākus publisko un privāto uzstāšanos, kā arī divpusējo tikšanos organizēšanas [pamatprincipus](#), lai nodrošinātu iestādes integritāti.

Šie nesen pieņemtie lēmumi liecina par turpmākiem lielākas caurredzamības nodrošināšanas pasākumiem.

Jauna interneta vietne: ECB darbības skaidrošana

Interneta izmantošana ir viens no veidiem, kā sazināties ar iedzīvotājiem visā euro zonā. 2015. gadā ECB izveidoja jaunu interneta vietni, lai uzlabotu navigāciju un padarītu tās saturu pieejamāku. Jauna sadaļa vienkāršā valodā un izmantojot multimedijus skaidro nozīmīgas tēmas. Piemēram, [video](#) rāda, kā darbojas T2V platforma vērtspapīru norēķiniem. ECB interneta vietnē īpaša uzmanība pievērsta Valdes locekļu runām, paziņojumiem presei un intervijām. ECB [Twitter kots](#) pašlaik piesaistījis vairāk nekā 300 000 sekotāju un tiek izmantots, lai aktualizētu informāciju par publikācijām un runu galveno vēstījumu, savukārt [YouTube](#) kots tiek izmantots video satura publicēšanai un [Flickr.com](#) fotogrāfiju kots – fotogrāfiju ievietošanai. ECB tagad pārstāvēta arī [LinkedIn](#).

Divi jaunie instrumenti padara statistiskos datus pieejamākus. Interneta vietne "[Mūsu statistika](#)" tika izveidota sadarbībā ar Eurosistēmas nacionālajām centrālajām bankām, lai nodrošinātu vieglāku piekļuvi euro zonas un valstu statistiskajiem datiem. Lietotne [ECBstatsApp](#) dod iespēju ātri un viegli piekļūt ECB Statistisko datu noliktavā publicētajiem datiem.

Jauna ēka: ECB telpu atklāšana

ECB jaunā ēka vietā, kur agrāk bija Frankfurtes vairumtirdzniecības tirgus zāle, oficiāli tika atklāta martā. Atklāšanas ceremonija notika, neraugoties uz protestiem pret kapitālismu galvenās ēkas priekšā un visā Frankfurtē. Ēka nodrošina biroju telpas aptuveni 2 900 darbiniekiem un Padomes sanāksmju telpu ēkas augšējā stāvā. Ēkas būvniecību un atklāšanu ECB papildināja ar plašu plašsaziņas līdzekļu aktivitāšu un pasākumu klāstu, piemēram, ēkas apskati gida vadībā un uzaicinājumu kaimiņiem uz atvērto durvju dienu.

Austrumu spārna ēkas pagrabā izveidots memoriāls, pieminot ebreju deportācijas 1941.–1945. gadā. Memoriāls, kas ir ar Frankfurtes ebreju kopienas un Frankfurti pie Mainas kopīgi veidots projekts, tika oficiāli atklāts 2015. gada novembrī.

5. attēls

Jaunā ēka: galvenie fakti

Avots: ECB.

1. pielikums

Institucionālā struktūra

1. ECB lēmējinstiūcijas un korporatīvā vadība

Eurosistēmu un Eiropas Centrālo banku sistēmu (ECBS) vada ECB lēmējinstiūcijas – Padome un Valde. Ģenerālpadome izveidota kā trešā ECB lēmējinstiūcija, kas pastāvēs, kamēr būs ES dalībvalstis, kuras vēl nav ieviesušas euro. Lēmējinstiūciju darbību nosaka Līgums par Eiropas Savienības darbību, ECBS Statūti un attiecīgais reglaments.⁷⁴ Eurosistēmā un ECBS lēmumu pieņemšana notiek centralizēti. Tomēr gan stratēģijas izstrādē, gan darbībā ECB un euro zonas valstu centrālās bankas (NCB) vienoti veicina Eurosistēmas kopīgo mērķu sasniegšanu, ievērojot decentralizācijas principu saskaņā ar ECBS Statūtiem.

1.1. Padome

Padome ir galvenā ECB lēmējinstiūcija. To veido ECB Valdes locekļi un euro zonas valstu NCB vadītāji. Euro zonas paplašināšanās 2015. gada 1. janvārī, ietverot tajā Lietuvu kā 19. dalībvalsti, noteica Padomes locekļu balsstiesību rotēšanas sistēmas īstenošanu.

Kopš 2015. gada janvāra monetārajai politikai veltītas sanāksmes notiek reizi sešās nedēļās. Pārskats par šīm monetārajai politikai veltītajām sanāksmēm tiek publicēts, un parasti tas notiek ar četrus nedēļu nobīdi.

Padome

Mario Dragi ECB prezidents

Vitors Konstansiu ECB viceprezidents

Džozefs Bonniči *Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta* prezidents

Liks Kūne *Nationale Bank van België*

Banque Nationale de Belgique prezidents (līdz 2015. gada 10. martam)

⁷⁴ Par ECB reglamentu sk.: 2014. gada 22. janvāra Lēmumu ECB/2014/1, ar ko groza 2004. gada 19. februāra Lēmumu ECB/2004/2, ar kuru pieņemts Eiropas Centrālās bankas Reglaments, 2004. gada 19. februāra Lēmumu ECB/2004/2, ar kuru pieņemts Eiropas Centrālās bankas Reglaments (OV L 80, 18.03.2004., 33. lpp.), 2004. gada 17. jūnija Lēmumu ECB/2004/12, ar kuru pieņemts ECB Ģenerālpadomes Reglaments (OV L 230, 30.06.2004., 61. lpp.), un 1999. gada 12. oktobra Lēmumu ECB/1999/7 par ECB Valdes Reglamentu (OV L 314, 08.12.1999., 34. lpp.). Šie reglamentu pieejami arī ECB interneta vietnē.

Benuā Kerē ECB Valdes loceklis

Karlušs Kosta *Banco de Portugal* prezidents

Kristalla Georgadži *Central Bank of Cyprus* prezidente

Ardo Hansons *Eesti Pank* prezidents

Patriks Honohans *Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland* prezidents
(līdz 2015. gada 25. novembrim)

Boštjans Jazbecs *Banka Slovenije* prezidents

Klāss Knots *De Nederlandsche Bank* prezidents

Filips R. Leins *Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland* prezidents (no
2015. gada 26. novembra)

Sabīne Lautenšlēgere ECB Valdes locekle

Erki Līkanens *Suomen Pankki – Finlands Bank* prezidents

Luiss M. Linde *Banco de España* prezidents

Jozefs Makūhs *Národná banka Slovenska* prezidents

Īvs Meršs ECB Valdes loceklis

Ēvalds Novotnijs *Oesterreichische Nationalbank* prezidents

Kristiāns Nojē *Banque de France* prezidents (līdz 2015. gada 31. oktobrim)

Peters Prāts ECB Valdes loceklis

Gastons Reinešs *Banque centrale du Luxembourg* prezidents

Ilmārs Rimšēvičs Latvijas Bankas prezidents

Jans Smetss *Nationale Bank van België/*
Banque Nationale de Belgique prezidents (no 2015. gada 11. marta)

Janis Sturnars *Bank of Greece* prezidents

Vits Vasijauskis *Lietuvos bankas* valdes priekšsēdētājs

Fransuā Vileruā de Galo *Banque de France* prezidents
(no 2015. gada 1. novembra)

Ignacio Visko *Banca d'Italia* prezidents

Jenss Veidmanis *Deutsche Bundesbank* prezidents

Pirmajā rindā (no kreisās uz labo): Karlušs Kosta, Ignacio Visko, Sabīne Lautenšlēgere, Vitors Konstansiu, Mario Dragi, Kristalla Georgadži, Janis Sturnars, Filips R. Leins un Īvs Meršs

Vidējā rindā (no kreisās uz labo): Benuā Kerē, Ēvalds Novotnijs, Džozefs Bonniči, Jozefs Makūhs, Luiss M. Linde, Ilmārs Rimšēvičs un Erki Līkanens

Pēdējā rindā (no kreisās uz labo): Boštjans Jazbecs, Peters Prāts, Fransuā Vileruā de Galo, Jans Smetss, Gastons Reinešs, Klāss Knots, Ardo Hansons un Vīts Vasīļausks

Piezīme. Fotografēšanās brīdī nebija klāt Jensa Veidmaņa.

1.2. Valde

Valdi veido ECB prezidents, viceprezidents un vēl četri locekļi, kurus Eiropadome pēc konsultēšanās ar Eiropas Parlamentu un ECB ieceļ ar kvalificētu balsu vairākumu.

Valde

Mario Dragi ECB prezidents

Vitors Konstansiu ECB viceprezidents

Benuā Kerē ECB Valdes loceklis

Sabīne Lautenšlēgere ECB Valdes locekle

Īvs Meršs ECB Valdes loceklis

Peters Prāts ECB Valdes loceklis

Pirmajā rindā (no kreisās uz labo): Sabīne Lautenšlēgere, Mario Dragi (prezidents) un Vitors Konstansiu (viceprezidents)

Otrā rindā (no kreisās uz labo): Īvs Meršs, Peters Prāts un Benuā Kerē

1.3. Ģenerālpadome

Ģenerālpadomi veido ECB prezidents, viceprezidents un visu 28 ES dalībvalstu NCB vadītāji.

Ģenerālpadome

Mario Dragi ECB prezidents

Vitors Konstansiu ECB viceprezidents

Mareks Belka *Narodowy Bank Polski* prezidents

Džozefs Bonniči *Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta* prezidents

Marks Kārnijs *Bank of England* prezidents

Liks Kūne *Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique* prezidents (līdz 2015. gada 10. martam)

Karlušs Kosta *Banco de Portugal* prezidents

Kristalla Georgadži *Central Bank of Cyprus* prezidente

Ardo Hansons *Eesti Pank* prezidents

Patriks Honohans *Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland* prezidents
(līdz 2015. gada 25. novembrim)

Stefans Ingves *Sveriges Riksbank* prezidents

Mugurs Konstantins Isaiesku *Banca Națională a României* prezidents

Ivans Iskrovs *Българска народна банка* (Bulgārijas Nacionālās bankas)
prezidents (līdz 2015. gada 14. jūlijam)

Boštjans Jazbecs *Banka Slovenije* prezidents

Klāss Knots *De Nederlandsche Bank* prezidents

Filips R. Leins *Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland* prezidents (no
2015. gada 26. novembra)

Erki Līkanens *Suomen Pankki – Finlands Bank* prezidents

Luis M. Linde *Banco de España* prezidents

Jozefs Makūhs *Národná banka Slovenska* prezidents

Ģerģs Matolči *Magyar Nemzeti Bank* prezidents

Ēvalds Novotnijs *Oesterreichische Nationalbank* prezidents

Kristiāns Nojē *Banque de France* prezidents (līdz 2015. gada 31. oktobrim)

Dimitars Radevs *Българска народна банка* (Bulgārijas Nacionālās bankas)
prezidents (no 2015. gada 15. jūlija)

Gastons Reinešs *Banque centrale du Luxembourg* prezidents

Ilmārs Rimšēvičs Latvijas Bankas prezidents

Larss Rode *Danmarks Nationalbank* prezidents

Miroslavs Zingers *Česká národní banka* prezidents

Jans Smetss *Nationale Bank van België*
Banque Nationale de Belgique prezidents (no 2015. gada 11. marta)

Janis Sturnars *Bank of Greece* prezidents

Vīts Vasiļausks *Lietuvos bankos valdes priekšsēdētājs*

Fransuā Vileruā de Galo *Banque de France* prezidents
(no 2015. gada 1. novembra)

Ignacio Visko *Banca d'Italia* prezidents

Boriss Vujčiĉs *Hrvatska narodna banka* prezidents

Jenss Veidmanis *Deutsche Bundesbank* prezidents

Pirmajā rindā (no kreisās uz labo): Mareks Belka, Karlušs Kosta, Ignacio Visko, Vitors Konstansiu, Mario Dragi, Kristalla Georgadži, Janis Sturnars, Filips R. Leins un Erki Līkanens

Vidējā rindā (no kreisās uz labo): Mugurs Konstantins Isaresku, Ēvalds Novotnijs, Džozefs Bonniĉi, Jozefs Makūhs, Boriss Vujčiĉs, Larss Rode, Luiss M. Linde, Ilmārs Rimšēviĉs un Dimitars Radevs

Pēdējā rindā (no kreisās uz labo): Boštjans Jazbecs, Sers Džons Kanlifs (*Bank of England* prezidenta vietnieks), Fransuā Vilerojis de Galo, Jans Smetss, Gastons Reinešs, Klāss Knots, Ardo Hansons, Vits Vasiļausks, Miroslavs Zingers un Stefans Ingves

Piezīme. Fotografēšanās brīdī nebija klāt Marka Kārnija, Jensa Veidmaņa un Ģerģa Matolĉi.

1.4. Korporatīvā pārvaldība

ECB korporatīvās pārvaldības struktūra papildus lēmējinstiūcijām ietver divas augsta līmeņa komitejas – Audita komiteju un Ētikas komiteju, kā arī vairākus papildu ārējās un iekšējās kontroles līmeņus. To papildina Ētikas regulējums, ECB Lēmums (ECB/2004/11) par noteikumiem un nosacījumiem, kurus piemēro krāpšanas apkarošanas izmeklēšanā, kā arī noteikumi par ECB dokumentu pieejamību. Pēc Vienotā uzraudzības mehānisma (VUM) izveides ECB korporatīvās pārvaldības jautājumi kļuvuši pat vēl nozīmīgāki.

Audita komiteja

ECB Audita komiteja atbalsta Padomi, sniedzot konsultācijas un atzinumus saistībā ar 1) finanšu informācijas integritāti; 2) iekšējās kontroles uzraudzību; 3) atbilstību piemērojamiem likumiem, noteikumiem un ētikas kodeksam; un 4) audita funkciju izpildi. Tās pilnvaras pieejamas ECB interneta vietnē. Audita komiteju vada Erki Līkanens, un 2015. gadā tajā bija vēl četri locekļi: Vitors Konstansiu, Ēvalds Novotnijs, Hanss Tītmeijers un Žans Klods Trišē.

Ētikas komiteja

Lai nodrošinātu ECB lēmumu pieņemšanas procesos iesaistīto iestāžu dažādo ētikas kodeksu atbilstošu un saskaņotu īstenošanu, Ētikas komiteja, kura uzsāka darbību pēc tās locekļu iecelšanas 2015. gada 2. ceturksnī, sniedz konsultācijas un skaidrojumus Padomes, Valdes un Uzraudzības valdes locekļiem par ētikas jautājumiem. Tās [pilnvaras](#) pieejamas ECB interneta vietnē. Ētikas komiteju vada Žans Klods Trišē, un tajā ir vēl divi ārējie locekļi: Klauss Lībšers un Hanss Tītmeijers.

Ārējās un iekšējās kontroles līmeņi

Ārējās kontroles līmeņi

ECBS Statūtos paredzēti divi ārējās kontroles līmeņi, t.i., ārējais revidents, kuru pēc rotācijas principa ieceļ uz pieciem gadiem ECB gada finanšu pārskatu revīzijas veikšanai, un Eiropas Revīzijas palāta, kas pārbauda ECB vadības darbības efektivitāti.

Iekšējās kontroles līmeņi

ECB izveidota trīspakāpju iekšējās kontroles sistēma, kuru veido 1) pārvaldības kontroles, 2) dažādu risku un atbilstības uzraudzības funkcijas un 3) neatkarīga audita nodrošināšana.

ECB iekšējās kontroles sistēmas pamatā ir funkcionāla pieeja, ka katrai struktūrvienībai (daļai, nodaļai, direktorātam vai ģenerāldirektorātam) ir galvenā atbildība par savu risku pārvaldību, kā arī par savas darbības produktivitātes un efektivitātes nodrošināšanu.

Uzraudzības funkcijas ietver monitoringa mehānismus un efektīvus procesus pienācīgas finanšu un darbības risku kontroles nodrošināšanai. Šīs otrā līmeņa kontroles funkcijas veic ECB iekšējās funkcijas (piemēram, budžeta un kontroles funkcija, darbības un finanšu riska vadības funkcijas, banku uzraudzības kvalitātes nodrošināšanas funkcija vai atbilstības funkcija) un/vai attiecīgi Eurosistēmas/ECBS komitejas (piemēram, Organizācijas attīstības komiteja, Riska vadības komiteja un Budžeta komiteja).

Papildus un neatkarīgi no ECB iekšējās kontroles struktūras un risku monitoringa auditus, par kuriem tieši atbildīga Valde, veic iekšējā audita funkcijas ietvaros saskaņā ar ECB Revīzijas hartu. ECB iekšējie auditori stingri ievēro Iekšējo auditoru institūta "Iekšējā audita profesionālās prakses starptautiskos standartus". Turklāt Iekšējo auditoru komiteja, ko veido ECB, NCB un valstu kompetento iestāžu iekšējā audita eksperti, palīdz sasniegt Eurosistēmas un VUM mērķus.

ECB ētikas regulējums

ECB Ētikas regulējumu veido Padomes locekļu Ētikas kodekss, Valdes locekļu Ētikas kritēriju papildkodekss, Uzraudzības valdes Ētikas kodekss un ECB Personāla reglaments. Ētikas regulējums nosaka ētikas normas un pamatprincipus, lai ECB uzdevumu veikšanā nodrošinātu visaugstāko integritāti, kompetenci, efektivitāti un caurredzamību.

Krāpšanas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas pasākumi

Eiropas Parlaments un ES Padome pieņēma regulu, kas, citstarp, ļauj Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (OLAF) veikt iekšēju izmeklēšanu gadījumos, kad ir aizdomas par iespējamu krāpšanu ES iestādēs, institūcijās, birojos un aģentūrās. 2004. gadā Padome apstiprināja tiesisko regulējumu, kas ietver noteikumus un nosacījumus izmeklēšanai, ko OLAF veic ECB, lai novērstu krāpšanu, korupciju un citas nelikumīgas darbības. Turklāt 2007. gadā ECB izveidoja iekšējos plānus cīņai pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu (AML) un pret terorisma finansēšanu (CTF). Iekšēja pārskatu sniegšanas sistēma papildina ECB AML un CTF ietvaru, lai nodrošinātu visas attiecīgās informācijas sistemātisku savākšanu un savlaicīgu iesniegšanu Valdei.

ECB dokumentu pieejamība

ECB Lēmums par publisku piekļuvi ECB dokumentiem⁷⁵ atbilst citu ES iestāžu un institūciju mērķiem un standartiem attiecībā uz to dokumentu publisku pieejamību. Tas veicina caurredzamību, vienlaikus ņemot vērā ECB un NCB neatkarību un nodrošinot konkrētu ar ECB uzdevumiem saistītu specifisku jautājumu konfidencialitāti. ECB publiskās piekļuves režīmā 2015. gadā tika ieviestas papildu pārmaiņas, lai ņemtu vērā jaunās ar VUM saistītās darbības.

Nolūkā vēl vairāk apliecināt savu apņēmību nodrošināt caurredzamību un atbildību ECB nolēma ar 2016. gada februāri publiskot katra Valdes locekļa sanāksmju kalendārus trim nākamajiem mēnešiem. Turklāt Valdes locekļi apņēmas ievērot ārējās komunikācijas pamatprincipus ar mērķi nodrošināt vienādus konkurences apstākļus visām ieinteresētajām pusēm un vienlīdzīgu attieksmi pret tām (sīkāku izklāstu sk. 2. nodaļas 8. sadaļā).

⁷⁵ 2004. gada 4. marta Lēmums ECB/2004/3 par publisku piekļuvi Eiropas Centrālās bankas dokumentiem (OV L 80, 18.03.2004., 42. lpp. ar grozījumiem).

Atbilstības un pārvaldības birojs

Vēl viena pazīme, kas liecina par ECB stingro apņemšanos veicināt labu pārvaldību un ievērot visaugstākos profesionālās ētikas principus, ir Valdes 2015. gada janvārī šim nolūkam izveidotais Atbilstības un pārvaldības birojs (APB). APB ir tieši pakļauts ECB prezidentam un palīdz Valdei aizsargāt ECB integritāti un reputāciju, veicināt uzvedības ētikas standartus un stiprināt ECB atbildību un caurredzamību. ECB korporatīvās vadības sistēmas vispārējās saskaņotības un efektivitātes veicināšanai APB nodrošina ECB Audita komitejas un Ētikas komitejas sekretariāta darbību un darbojas kā Eiropas Ombuda un OLAF koordinācijas punkts.

2. pielikums

Eurosistēmas/ECBS komitejas

Eurosistēmas/ECBS komitejas turpināja sniegt nozīmīgu palīdzību ECB lēmējinstitūcijām to uzdevumu veikšanā. Gan pēc Padomes, gan Valdes lūguma komitejas nodrošināja ekspertu palīdzību savas kompetences jomās un veicināja lēmumu pieņemšanas procesu. Komiteju sastāvā parasti ir tikai Eurosistēmas centrālo banku darbinieki. Tomēr to dalībvalstu NCB, kuras vēl nav ieviesušas euro, piedalās komiteju sēdēs, ja tajās tiek izskatīti Ģenerālpadomes kompetencē esošie jautājumi. Turklāt, izskatot banku uzraudzības jautājumus, dažas komitejas tiek sastādītas tā, kāds ir VUM (t.i., pa vienam loceklim no katras iesaistītās dalībvalsts centrālās bankas un nacionālās kompetentās iestādes). Ja nepieciešams, komiteju sanāksmēs var aicināt piedalīties arī citas kompetentas institūcijas.

Eurosistēmas/ECBS komitejas, Budžeta komiteja, Cilvēkresursu konference un to priekšsēdētāji (stāvoklis 2016. gada 1. janvārī)

Grāmatvedības un monetāro ienākumu komiteja (AMICO) Verners Študeners	Tirgus operāciju komiteja (MOC) Ulrihs Bindseils
Banknošu komiteja (BANCO) Tons Ross	Monetārās politikas komiteja (MPC) Volfgangs Šils
Kontroles komiteja (COMCO) Joahims Nāgels	Organizācijas attīstības komiteja (ODC) Stevens Kēnings
Eurosistēmas/ECBS komunikācijas komiteja (ECCO) Kristīne Grēfa	Maksājumu un norēķinu sistēmu komiteja (PSSC) Marks Beils un Daniela Ruso
Finanšu stabilitātes komiteja (FSC) Vitors Konstansiu	Riska vadības komiteja (RMC) Karloss Bernadels
Informācijas tehnoloģiju komiteja (ITC) Kunrāds de Gēsts	Statistikas komiteja (STC) Aurels Šūberts
Iekšējo auditoru komiteja (IAC) Klauss Gresenbauers	Budžeta komiteja (BUCOM) Penti Hakarainens
Starptautisko attiecību komiteja (IRC) Franks Moss	Cilvēkresursu konference (HRC) Stevens Kēnings
Juridiskā komiteja (LEGCO) Kjara Ciljoli	

Ir vēl divas komitejas. Budžeta komiteja palīdz Valdei risināt ar ECB budžetu saistītus jautājumus, savukārt Cilvēkresursu konference ir Eurosistēmas/ECBS centrālo banku pieredzes, profesionālo zināšanu un informācijas apmaiņas forums cilvēkresursu vadības jomā.

3. pielikums

Organizācijas un cilvēkresursu norises

ECB ORGANIZĀCIJAS SHĒMA (stāvoklis 2016. gada 1. janvārī)

1) Ziņo Valdei ar prezidenta starpniecību.

2) Ziņo ECB prezidentam kā Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas (ESRK) priekšsēdētājam.

3) Ietver datu aizsardzības funkciju.

4) Valdes, Padomes un Ģenerālpadomes sekretārs.

5) Ziņo Valdei ar prezidenta starpniecību par atbilstības jautājumiem.

ECB cilvēkresursi

Pēc Vienotā uzraudzības mehānisma (VUM) ieviešanas 2014. gadā ECB 2015. gadā visaptveroši pārskatīja iekšējos organizatoriskos procesus un prakses. Izmantojot ECB darbinieku aptauju, tika iegūti viņu viedokļi. Lai uzlabotu atbalsta funkciju koordināciju un vēl vairāk veicinātu atbalsta pakalpojumu orientāciju uz visas iestādes vajadzībām, tika izveidots atbalsta funkciju vadītāja (AFV) amats. AFV ir atbildīgs par jautājumiem, kas attiecas uz administratīvajiem pakalpojumiem, IT pakalpojumiem, cilvēkresursiem, budžetu un finansēm. AFV sniedz pārskatus Valdei ar tās priekšsēdētāja starpniecību un regulāri piedalīsies Valdes sanāksmēs.

2015. gada 31. decembrī ECB bija 2 650 pilna darba laika ekvivalenta amata vietu (2014. gada beigās – 2 622). Faktiskais pilna darba laika ekvivalenta darbinieku ar ECB darba līgumiem skaits bija 2 871 (2014. gada 31. decembrī – 2 577).⁷⁶

2015. gadā kopumā piedāvāti 279 jauni fiksēta termiņa darba līgumi (ar ierobežojumiem vai nomaināmi ar pastāvīgajiem darba līgumiem) un noslēgti 246 īstermiņa darba līgumi (papildus vairākiem pagarinātiem iepriekš noslēgtiem līgumiem), lai aizstātu darbiniekus par gadu īsākas prombūtnes laikā. Visu 2015. gadu ECB turpināja piedāvāt īstermiņa darba līgumus ar termiņu līdz 36 mēnešiem NCB un starptautisko organizāciju darbiniekiem. 2015. gada 31. decembrī 226 NCB un starptautisko organizāciju speciālisti veica dažādus uzdevumus ECB (par 50% vairāk nekā 2014. gada beigās). 2015. gada septembrī darbu ECB uzsāka Absolventu programmas 10. gada 10 dalībnieku, un 2015. gada 31. decembrī ECB bija 273 praktikanti (par 76% vairāk nekā 2014. gadā). ECB piešķir arī četras stipendijas vadošajiem ekonomistiem *Wim Duisenberg Research Fellowship* programmas ietvaros un piecas *Lamfalussy Fellowship* programmas stipendijas jaunajiem pētniekiem.

2015. gada maijā tika veikta ECB darbinieku aptauja, kurā piedalījās 90% darbinieku. Aptaujas rezultātā tika izstrādāti rīcības plāni gan ECB, gan tās darbības nozaru līmenī. Galvenās turpmāko pasākumu jomas bija karjeras attīstība, darba izpildes vadība, sadarbība un informācijas apmaiņa, resursi un darba slodze, darba spriedze un stress, kā arī atklātība un godīgums. ECB rīcības plāns bija cieši saistīts ar ECB iekšējo darbību pārskatīšanu nolūkā optimizēt procesus, procedūras un struktūras, lai ECB kļūtu stiprāka, darbotos raitāk un censtos nodrošināt noturīgu darba kultūru.

ECB turpināja atbalstīt darbinieku ar darba un privātās dzīves līdzsvarošanu saistītās vajadzības. 2015. gada beigās 257 darbinieki strādāja nepilnu darba laiku (2014. gada beigās – 259) un 36 darbinieki atradās bērna kopšanas bezalgas atvaļinājumā (2014. gada beigās – 29). 2015. gadā vismaz reizi mēnesī tāl darba iespēju vidēji izmantoja aptuveni 846 darbinieki.

⁷⁶ Šis skaitlis papildus līgumiem, kas noslēgti par pilna darba laika ekvivalenta amata vietām, ietver ar NCB un starptautisko organizāciju darbiniekiem un Absolventu programmas dalībniekiem noslēgtos īstermiņa līgumus.

Personāla izaugsme 2015. gadā joprojām ieņēma nozīmīgu vietu ECB cilvēkresursu darba kārtībā. Tika uzsākta VUM stažēšanās programma, turpinājās VUM apmācību programmu īstenošana, kā arī tika pildīta apņemšanās ieviest pastāvīgu un iekļaujošu darbaudzināšanas programmu algas griestus sasniegušo darbinieku profesionālās attīstības atbalstam un lai palīdzētu organizācijai sasniegt dzimumu dažādības mērķus.

Pēc tam, kad 2014. gada beigās jau tika sasniegts 24% sieviešu īpatsvars vadības līmeņa amatos un 19% īpatsvars augstākā līmeņa vadības amatos, ECB sasniedza tās starposma 2015. gada beigu dzimumu dažādības mērķus. Kopš dzimumu dažādības mērķu izvirzīšanas (līdz 2019. gada beigām panākt 35% sieviešu īpatsvaru vadības līmeņa amatos un 28% – augstākā līmeņa vadības amatos) 2013. gada jūnijā un īpaša rīcības plāna izstrādes dzimumu dažādības tēma ieņēmusi nozīmīgu vietu ECB darba kārtībā, lai atklātu, attīstītu un veicinātu sievietes talantu.

6. attēls

Sieviešu īpatsvars vadības līmeņa amatos

Avots: ECB.

Lai gan organizācija nedaudz paplašinājās, 53 darbinieki ar fiksēta termiņa vai pastāvīgu darba līgumu 2015. gadā beidza darbu vai aizgāja pensijā (tikpat, cik 2014. gadā) un gada laikā beidzās 217 īstermiņa līgumu termiņš.

Finanšu pārskati

2015

Vadības ziņojums par 2015. gadu	2
ECB finanšu pārskati	16
Bilance 2015. gada 31. decembrī	16
Peļņas un zaudējumu aprēķins 2015. gada 31. decembrī	18
Grāmatvedības politika	19
Balances skaidrojumi	27
Ārpusbilances instrumenti	43
Peļņas un zaudējumu aprēķina skaidrojumi	45
Auditora ziņojums	51
Peļņas un zaudējumu sadales skaidrojums	53

Vadības ziņojums par 2015. gadu

1. ECB vadības ziņojuma mērķis

Šis vadības ziņojums ir neatņemama ECB gada finanšu pārskatu sastāvdaļa. Tas sniedz lasītājiem kontekstuālu informāciju par ECB darbu, tās darbības regulējumu un ECB darbības ietekmi uz tās finanšu pārskatiem.

Šajā ziņojumā sniegta informācija par galvenajiem procesiem, kas saistīti ar ECB finanšu pārskatu sagatavošanu. Ņemot vērā to, ka ECB aktivitātes un darbības tiek veiktas, lai veicinātu tās monetārās politikas mērķu sasniegšanu, šis finanšu rezultāts vērtējams saistībā ar politikas pasākumiem. Tādējādi šis ziņojums nodrošina informāciju arī par ECB galvenajiem riskiem un par to, kā šos riskus ietekmē ECB veiktās operācijas, kā arī par pieejamiem finanšu resursiem un ECB pamatdarbību ietekmi uz tās finanšu pārskatiem.

2. Galvenie mērķi un uzdevumi

ECB galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti. Saskaņā ar ECBS Statūtiem tās galvenie uzdevumi ietver Eiropas Savienības monetārās politikas īstenošanu, valūtas maiņas darījumu veikšanu, euro zonas valstu oficiālo ārvalstu valūtas rezervju pārvaldīšanu un maksājumu sistēmu raitas darbības veicināšanu.

Turklāt ECB ir atbildīga par iedarbīgu un konsekventu Vienotā uzraudzības mehānisma (VUM) darbību, lai veiktu visaptverošu un efektīvu banku uzraudzību, veicinot Eiropas Savienības banku sistēmas drošumu un stabilitāti, kā arī finanšu sistēmas stabilitāti.

3. Galvenie procesi

ECB finanšu pārskatu process saistīts ar vairākām būtiskām darbībām.

3.1. Kontrole struktūrvienību iekšienē

ECB iekšējās kontroles struktūrā katra struktūrvienība ir atbildīga par savu darbības risku pārvaldību un kontroles pasākumu īstenošanu, lai nodrošinātu savas darbības lietderību un efektivitāti, kā arī ECB finanšu pārskatos iekļaujamās informācijas precizitāti. Arī pienākumus un atbildību saistībā ar budžeta jautājumiem galvenokārt uzņemas attiecīgās darbības jomas struktūrvienības.

3.2. Budžeta procesi

Cilvēkresursu, budžeta un organizācijas ģenerāldirektorāta Budžeta, kontroles un organizācijas nodaļa (BCO)¹ izstrādā pamatprincipus un sagatavo un monitorē stratēģisko plānošanu saistībā ar ECB resursiem, kā arī izstrādā attiecīgo darbības budžetu. Šie uzdevumi tiek veikti sadarbībā ar struktūrvienībām, vienlaikus piemērojot nodalīšanas principu², un rezultāts tiek atspoguļots struktūrvienību gada darba programmās. BCO veic arī ECB un ECBS projektu plānošanu, resursu kontroli, izmaksu izdevīguma analīzi un ieguldījumu analīzi. Izdevumu atbilstības apstiprinātajam budžetam monitoringu regulāri veic Valde³, ņemot vērā BCO ieteikumus, un Padome ar Budžeta komitejas (BUCOM) palīdzību. Saskaņā ar ECB Reglamenta 15. pantu BUCOM palīdz Padomei, sniedzot ECB gada budžeta priekšlikumu un Valdes iesniegto papildu budžeta finansējuma pieprasījumu novērtējumu, pirms tie tiek iesniegti Padomei apstiprināšanai.

3.3. Finanšu risku pārraudzības funkcijas

ECB Riska vadības direktorāts ir atbildīgs par tādas politikas un procedūru ieteikšanu, kura nodrošina atbilstošu aizsardzību pret finanšu riskiem a) Eurosistēmai, t.sk. ECB, īstenojot monetārās politikas operācijas; un b) ECB, veicot tās ārējo rezervju, zelta turējumu un euro denominēto ieguldījumu portfeļu pārvaldību. Riska vadības direktorāts arī vērtē Eurosistēmas monetārās un valūtas politikas darbības regulējumu un ierosina to uzlabojumus no riska vadības viedokļa. Turklāt Riska vadības komiteja (RMC), kurā ietilpst Eurosistēmas centrālo banku eksperti, palīdz lēmējinstīcijām nodrošināt atbilstošu Eurosistēmas aizsardzības līmeni. To nodrošina, pārvaldot un kontrolējot tirgus operāciju izraisītos finanšu riskus gan attiecībā uz Eurosistēmas monetārās politikas operācijām, gan uz ECB ārējo rezervju portfeli. Attiecībā uz šīm darbībām RMC arī palīdz veikt ar Eurosistēmas bilanci saistīto finanšu risku monitoringu, vērtēšanu un pārskatu sniegšanu, kā arī sagatavot un pārskatīt attiecīgās metodoloģijas un regulējumus.

3.4. Portfeļu pārvaldība

ECB turējumā ir divu veidu ieguldījumu portfeļi, t.i., ārējo rezervju ieguldījumu portfelis, kas denominēts ASV dolāros un Japānas jenās, un pašu kapitāla ieguldījumu portfelis, kas denominēts euro. Papildus tam ar ECB pensiju plāniem saistītie līdzekļi ieguldīti portfelī, kas tiek pārvaldīts ārpus ECB. ECB turējumā ir arī "Vērtspapīru tirgu programmas" (VTP), "Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programmas" (ABSIP), "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas" (VSAIP) un triju "Nodrošināto obligāciju iegādes programmu" (NOIP) ietvaros iegādāti euro denominēti vērtspapīri, kas paredzēti monetārās politikas mērķiem.

¹ 2016. gadā BCO kļuva par jaunizveidotā Budžeta un finanšu ģenerāldirektorāta daļu.

² Nošķiršanas princips saistīts ar VUM Regulā paredzēto prasību, kas nosaka, ka ECB veic uzraudzības uzdevumus, neskarot monetārās politikas un visus citus uzdevumus un atsevišķi no tiem.

³ Sākot ar 2016. gadu, budžeta monitoringā aktīvi piedalīsies arī jaunieceltais atbalsta funkciju vadītājs.

3.5. ECB finanšu pārskatu sagatavošana

ECB finanšu pārskatus saskaņā ar ECB Padomes noteikto grāmatvedības politiku⁴ sagatavo Valde.

Administrācijas ģenerāldirektorāta Finanšu pārskatu sniegšanas un politikas nodaļa⁵ ir atbildīga par finanšu pārskatu sagatavošanu sadarbībā ar citām struktūrvienībām, un tai arī jānodrošina, lai visi nepieciešamie dokumenti būtu laikus pieejami ārējiem revidentiem un lēmējinstītūcijām. Finanšu pārskatu sniegšanas process un ECB finanšu pārskati var tikt pakļauti iekšējam auditam. ECB iekšējā audita darbība atbilst Iekšējo auditoru institūta izstrādātajiem "Iekšējā audita profesionālās prakses starptautiskajiem standartiem". Visi Iekšējā audita direktorāta ziņojumi, kas var ietvert iesaistītajai struktūrvienībai adresētus audita ieteikumus, tiek iesniegti Valdei.

Turklāt ECB finanšu pārskatus revidē neatkarīgi ārējie revidenti, kurus ieteikusi Padome un apstiprinājusi ES Padome. Ārējie revidenti pārbauda ECB grāmatvedības dokumentus un pārskatus, un viņiem ir neierobežota pieeja visai informācijai par tās darījumiem.⁶ Ārējo revidentu pienākums ir sniegt atzinumu par to, vai finanšu pārskati sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par ECB finansiālo stāvokli un tās darbības rezultātiem saskaņā ar Padomes noteikto grāmatvedības politiku. Šajā sakarā ārējie revidenti vērtē finanšu pārskatu sagatavošanā un sniegšanā izmantotās iekšējās kontroles sistēmas atbilstību un novērtē lietotās grāmatvedības politikas piemērotību.

ECB Aktīvu un saistību komiteja, kuras sastāvā ir ECB tirgus operāciju, grāmatvedības, finanšu pārskatu sniegšanas, risku pārvaldības un budžeta funkciju pārstāvji, sistemātiski veic visu to faktoru monitoringu un novērtējumu, kuri var ietekmēt ECB bilanci un peļņas un zaudējumu aprēķinu. Tā pārbauda finanšu pārskatus un ar tiem saistītos dokumentus, pirms tie tiek iesniegti Valdei apstiprināšanai.

Kad Valde akceptējusi finanšu pārskatus publicēšanai, tos kopā ar ārējo revidentu atzinumu un visiem nepieciešamajiem dokumentiem iesniedz Audita komitejai izskatīšanai, pirms tie tiek iesniegti Padomei apstiprināšanai. Audita komiteja palīdz Padomei pildīt tās pienākumus saistībā arī ar finanšu informācijas integritāti un iekšējās kontroles pasākumu pārraudzību. Saistībā ar to Audita komiteja pārbauda ECB finanšu pārskatus un lem, vai tie sniedz patiesu un skaidru priekšstatu un ir sagatavoti saskaņā ar spēkā esošajiem grāmatvedības noteikumiem. Tā arī izskata visus svarīgos Eurosistēmas grāmatvedības vai finanšu pārskatu jautājumus, kas varētu ietekmēt ECB finanšu pārskatus.

Katru gadu februārī Padome apstiprina ECB finanšu pārskatus, kas pēc tam tiek nekavējoties publicēti. Tie tiek publicēti kopā ar vadības ziņojumu un Eurosistēmas konsolidēto gada bilanci.

⁴ Sk. grāmatvedības politikas skaidrojumu.

⁵ Ar 2016. gadu Finanšu pārskatu sniegšanas un politikas nodaļa kļuvis par jaunizveidotā Budžeta un finanšu ģenerāldirektorāta daļu.

⁶ Lai sabiedrībai būtu pilnīga pārliecība par ECB ārējo revidentu neatkarību, ik pēc pieciem gadiem tiek piemērots auditorsabiedrību rotācijas princips.

4. Risku pārvaldība

Risku pārvaldība ir būtiska ECB darbības sastāvdaļa un tiek īstenota, veicot nepārtrauktu riska apzināšanas, novērtēšanas, mazināšanas un monitoringa procesu. Tabulā sniegti galvenie riski, kam pakļauta ECB, kā arī to avoti un ECB piemērotās risku pārvaldības stratēģijas.

Riski, kam pakļauta ECB

Risks	Komponents	Riska veids	Riska avots	Riska kontroles sistēma
Finanšu riski	Kredītrisks	Kredītsaistību neizpildes risks <i>Finanšu zaudējumu risks, kas rodas saistību neizpildes gadījumā, ko rada parādnieka (darījuma partnera vai emitenta) nespēja laikus pildīt savas finanšu saistības</i>	<ul style="list-style-type: none"> • ārējo rezervju turējumi • euro denominēto ieguldījumu portfelis • vērtspapīru turējumi monetārās politikas mērķiem 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ atbilstības kritēriji ✓ uzticamības novērtējums ✓ riska darījumu limiti ✓ nodrošinājums ✓ diversificēšana ✓ finanšu risku monitorings
		Kredītu migrācijas risks <i>Finanšu zaudējumu risks finanšu aktīvu pārcenošanas rezultātā pēc tam, kad pasliktinājusies to kredītkvalitāte un reitingi</i>	<ul style="list-style-type: none"> • ārējo rezervju turējumi • euro denominēto ieguldījumu portfelis 	
	Tirgus risks	Valūtas un preču risks <i>Finanšu zaudējumu risks, kas var rasties a) ārvalstu valūtā denominētās pozīcijās valūtas kursu svārstību rezultātā un b) preču turējumos to tirgus cenu svārstību rezultātā</i>	<ul style="list-style-type: none"> • ārējo rezervju turējumi • zelta turējumi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ turējumu diversificēšana dažādās valūtās un zeltā ✓ zelta un ārvalstu valūtas pārvērtēšanas konti ✓ finanšu risku monitorings
		Procentu likmju risks <i>Finanšu zaudējumu risks procentu likmju nelabvēlīgu pārmaiņu rezultātā, izraisot a) finanšu instrumentu faktiskās vērtības kritumu vai b) nelabvēlīgu ietekmi uz tīrajiem procentu ienākumiem</i>	<ul style="list-style-type: none"> • ārējo rezervju turējumi • euro denominēto ieguldījumu portfelis • vērtspapīru turējumi monetārās politikas mērķiem 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ aktīvu izvietojuma politika ✓ cenu pārvērtēšanas konti ✓ tirgus riska limiti ✓ finanšu risku monitorings
		Likviditātes risks <i>Finanšu zaudējumu risks saistībā ar nespēju atbilstošā laika periodā atsavināt kādu aktīvu tā dominējošajā tirgus vērtībā</i>	<ul style="list-style-type: none"> • ārējo rezervju turējumi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ aktīvu izvietojuma politika ✓ likviditātes limiti ✓ finanšu risku monitorings
		Darbības risks <i>Negatīvas finanšu, darbības vai reputācijas ietekmes risks, ko rada cilvēku rīcība vai tās trūkums, neatbilstoši cilvēkresursi vai personāla politika, iekšējās pārvaldības un darbības procesu neatbilstoša īstenošana vai to trūkums, tādu sistēmu problēmas, uz kurām balstās procesi, vai ārējie notikumi (piemēram, dabas katastrofas vai ārējie uzbrukumi)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • darbaspēks, cilvēkresursi un personāla politika • iekšējās pārvaldības un darbības procesi • sistēmas • ārējie notikumi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ darbības risku apzināšana, novērtēšana un novēršana, kā arī to atspoguļošana pārskatos un ziņojumos un to monitorings ✓ pieļaujamā riska līmeņa politika ✓ risku matrica ✓ darbības nepārtrauktības regulējums

4.1. Finanšu riski

Finanšu riskus rada ECB pamatdarbība un ar to saistītie riska darījumi. ECB pieņem lēmumus par aktīvu izvietojumu un ievieš atbilstošu risku pārvaldības un uzticamības pārbaudes regulējumu, ņemot vērā dažādo portfeļu un finanšu riska darījumu nolūkus un mērķus, kā arī tās lēmējinstītūciju noteiktās risku prioritātes.

Finanšu riskus var vērtēt kvantitatīvi, izmantojot dažādus riska rādītājus. ECB piemēro pašu izstrādātas risku aplēšu metodes, kuras balstās uz vienu tirgus riska un kredītriska simulācijas sistēmu. Riska rādītāju pamatā esošās modelēšanas pamatkonceptijas, metodes un pieņēmumi izmanto tirgus standartus. Lai iegūtu dziļu izpratni par potenciālajiem riska notikumiem, kuru biežums un nopietnības pakāpe var būt dažāda, ECB izmanto divu veidu statistiskos rādītājus – riska kvantitatīvo rādītāju (*Value at Risk*; VaR) un paredzamā deficīta rādītāju (*Expected Shortfall*)⁷, kurus aprēķina vairākiem ticamības līmeņiem. Turklāt izmanto jutīguma un stresa scenāriju analīze, lai labāk izprastu un papildinātu statistiskās riska aplēses.

Vērtējot ar VaR 95% ticamības līmeni viena gada laikā (VaR 95%), 2015. gada 31. decembrī ECB finanšu aktīvi bija pakļauti finanšu riskam kopumā 10 mljrd. euro apjomā. Salīdzinājumā ar 2014. gada 31. decembra aplēsēm kopējā riska aplēses pieaugušas par 1.4 mljrd. euro. Šāds kāpums galvenokārt saistīts ar ECB ārējo rezervju aktīvu tirgus vērtības pieaugumu un tādējādi ECB pakļautību valūtas riskam pēc ASV dolāra un Japānas jenas kursa kāpuma attiecībā pret euro 2015. gadā.

4.1.1. Kredītrisks

ECB izmanto atšķirīgu riska kontroli un limitu kredītriska noteikšanai dažādām operācijām, atspoguļojot dažādiem portfeļiem piemēroto politiku vai ieguldījumu mērķus un bāzes aktīvu riska raksturojumu.

Ar ECB ārējo rezervju turējumiem saistītais kredītrisks ir niecīgs, jo rezerves tiek ieguldītas aktīvos ar augstu kredītkvalitāti.

ECB zelta turējumi nav pakļauti kredītriskam, jo zelts netiek aizdots trešām pusēm.

Euro denominēto ieguldījumu portfeļa mērķis ir nodrošināt ECB ar ienākumiem darbības izdevumu segšanai, saglabājot ieguldīto kapitālu. Tāpēc šiem turējumiem peļņas apsvērumi attiecībā uz aktīvu izvietojumu un riska kontroles sistēmu ir relatīvi nozīmīgāki nekā ECB ārējām rezervēm. Neraugoties uz to, tiek saglabāts mērens ar šiem turējumiem saistītā kredītriska līmenis.

⁷ Riska kvantitatīvo rādītāju (VaR) definē kā maksimālo potenciālo finanšu aktīvu portfeļa zaudējumu sliksni, kas saskaņā ar statistisko modeli netiks pārsniegts ar noteiktu varbūtību (ticamības līmeni) konkrētā riska periodā. Paredzamā deficīta rādītājs ir par VaR konservatīvāks saskaņots riska mērījums, izmantojot tādu pašu periodu un tādu pašu ticamības līmeni, jo tas mēra ar varbūtību svērtos vidējos zaudējumus, kas iespējami sliktākā scenārija gadījumā, kurā pārsniegts VaR sliksnis. Šajā kontekstā zaudējumus definē kā starpību starp ECB bilancē norādīto portfeļu tīro vērtību perioda sākumā un simulēto vērtību perioda beigās.

Piemēroto risku pārvaldības metožu rezultātā ar monetārās politikas mērķiem turētiem vērtspapīriem saistītais kredītrisks ECB nepārsniedz pieļaujamo riska līmeni. Kredītu migrācijas risks, kas saistīts ar monetārās politikas mērķiem iegādātajiem vērtspapīriem, tieši neietekmē ECB finanšu pārskatus, jo šos vērtspapīrus novērtē saskaņā ar amortizētajām izmaksām, ņemot vērā vērtības samazināšanos, tāpēc tie netiek pārvērtēti pēc tirgus cenām. Tomēr šie vērtspapīri var būt pakļauti kredītsaistību neizpildes riskam, un to kredītkvalitātes pasliktināšanās var ietekmēt ECB finanšu pārskatus, regulāri veicot vērtības samazināšanās analīzi un to atzīstot.

4.1.2. Tirgus risks

Galvenie tirgus riska veidi, kam pakļauta ECB, pārvaldot savus turējumus, ir valūtas risks un preču (zelta cenas) risks. ECB pakļauta arī procentu likmju riskam.

Valūtas un preču risks

Valūtas un preču risks ir ECB finanšu risku profila noteicošais risks. To nosaka ECB ārējo rezervju (galvenokārt ASV dolāros) un zelta turējumu apjoms un valūtas kursu un zelta cenu lielais svārstīgums.

Ņemot vērā zelta un ārējo rezervju politikas nozīmi, ECB necenšas novērst valūtas un preču risku. Šie riski faktiski tiek mazināti, diversificējot turējumus dažādās valūtās un zeltā.

Atbilstoši Eurosistēmas noteikumiem zelta un ASV dolāru pārvērtēšanas konti, kas 2015. gada 31. decembrī bija attiecīgi 11.9 mljrd. euro (2014. gadā – 12.1 mljrd. euro) un 10.6 mljrd. euro (2014. gadā – 6.2 mljrd. euro), var tikt izmantoti, lai nākotnē kompensētu jebkādas nelabvēlīgas zelta cenu un ASV dolāra kursa svārstības, tādējādi mazinot vai pat novēršot jebkādu ietekmi uz ECB peļņas uz zaudējumu aprēķinu.

Procentu likmju risks

ECB ārējās rezerves un euro denominēto ieguldījumu portfeļi galvenokārt ieguldīti vērtspapīros ar fiksētu ienākumu, kas tiek pārvērtēti pēc tirgus cenām un tādējādi pakļauti tirgus riskam, ko rada procentu likmju svārstības. Šis tirgus vērtības procentu likmju risks tiek pārvaldīts, izmantojot aktīvu izvietojuma politiku un tirgus riska ierobežojumus, kas nodrošina, ka tirgus risks vienmēr ir ierobežots tādā līmenī, kas atspoguļo ECB izvēlēto riska un peļņas attiecību dažādiem portfeļiem. Fiksēta ienākuma portfeļu modificētā ilguma (*modified duration*)⁸ izteiksmē dažādo izvēlēto

⁸ Modificētais ilgums ir rādītājs, kas atspoguļo portfeļu vērtības jutīgumu pret ienesīguma līkņu paralēlām pārbīdēm.

riska un peļņas attiecību rezultātā euro denominētajiem ieguldījumu portfeļiem ir lielāks modificētais ilgums nekā ārvalstu valūtu turējumiem.

Tirgus vērtības procentu likmju risks, kam pakļauta ECB, 2015. gadā joprojām bija ierobežots.

Aktīvu iegādes programmu (triju NOIP, VTP, ABSIP un VSAIP) ietvaros iegādātos vērtspapīrus novērtē saskaņā ar amortizētajām izmaksām, ņemot vērā vērtības samazināšanos, tāpēc tie netiek pārvērtēti pēc tirgus cenām. Tādējādi šo vērtspapīru turējumi nav pakļauti tirgus vērtības procentu likmju riskam. Tomēr no šiem vērtspapīriem gūto ienākumu un attiecīgajām saistībām atbilstošo izdevumu procentu likmju jutīguma neatbilstība rada procentu likmju risku, kas varētu negatīvi ietekmēt ECB tīros procentu ienākumus. Šāda veida riskus pārvalda, izmantojot aktīvu izvietojuma politiku, t.sk. politiku un procedūras, kas nodrošina iegādes par atbilstošām cenām; šos riskus vēl vairāk mazina bezatlīdzības saistību esamība un ECB bilances vispārējā aktīvu un saistību struktūra. Ar monetārās politikas mērķiem iegādātajiem vērtspapīriem saistītais procentu likmju risks 2015. gadā pieauga; to galvenokārt noteica VSAIP ietvaros veiktās iegādes. Tomēr gaidāms, ka ECB nākamajos gados gūs kopumā pozitīvus tīros procentu ienākumus pat ļoti nelabvēlīgu procentu likmju riska scenāriju gadījumā, kuru iestāšanās varbūtība ir maz ticama.

4.1.3. Likviditātes risks

Ņemot vērā euro kā būtiskas rezerves valūtas nozīmi, ECB kā centrālās bankas lomu un tās aktīvu un saistību struktūru, ECB galvenā pakļautība likviditātes riskam saistīta ar tās ārējām rezervēm, jo, lai veiktu ārvalstu valūtas intervences, var būt nepieciešams atsavināt lielus šo turējumu apjomus īsā laika periodā. Lai pārvaldītu šo risku, aktīvu izvietojums un ierobežojumi nodrošina, ka pietiekami liela ECB turējumu daļa ieguldīta aktīvos, kurus iespējams ātri atsavināt bez būtiskas ietekmes uz cenu.

ECB portfeļu likviditātes riska profils 2015. gadā pamatā saglabājās stabils.

4.2. Darbības risks

ECB darbības riska pārvaldības regulējuma galvenie mērķi ir a) palīdzēt nodrošināt, ka ECB īsteno savu misiju un uzdevumus, un b) aizsargāt tās reputāciju un pārējos aktīvus no zaudējumiem, ļaunprātīgas izmantošanas un kaitējumiem.

Darbības riska pārvaldības regulējumā katra struktūrvienība ir atbildīga par tās darbības risku apzināšanu, novērtēšanu, reaģēšanu uz tiem, pārskatu sniegšanu un risku un kontroles monitorēšanu. Struktūrvienības ar transversāliem uzdevumiem nodrošina specifisku kontroli visas bankas līmenī. Šajā kontekstā norādījumus attiecībā uz riska novēršanas stratēģiju un riska pieņemšanas procedūrām sniedz ECB pieļaujamā riska līmeņa politika. Tā piesaistīta riska matricai, pamatojoties uz ECB ietekmes un ticamības gradācijas skalām (kurās izmantoti kvantitatīvi un kvalitatīvi kritēriji).

Par darbības riska pārvaldības un darbības nepārtrauktības regulējumu un par metodoloģisko atbalstu attiecībā uz darbības riska pārvaldības un darbības nepārtrauktības nodrošināšanas darbībām tām struktūrvienībām, uz kurām attiecas risks un kontroles mehānismi, ir atbildīga darbības riska pārvaldības un darbības nepārtrauktības pārvaldības funkcija. Turklāt šī funkcija iesniedz arī gada un speciālos ziņojumus par darbības riskiem Darbības risku komitejai un Valdei, kā arī palīdz lēmējinstītūcijām pildīt to pārraudzības lomu attiecībā uz ECB darbības riska pārvaldību un kontroli. Tā koordinē un īsteno darbības nepārtrauktības pārvaldības programmu, veic regulāras darbības nepārtrauktības pārbaudes un darbības nepārtrauktības sistēmas pārskatīšanu attiecībā uz laika ziņā kritiskajām ECB operācijām un sniedz atbalstu Krīzes vadības grupai, t.sk. tās atbalsta struktūrām, kā arī struktūrvienībām nopietnu darbības traucējumu gadījumā.

5. Finanšu resursi

Kapitāls

Sakarā ar vienotās valūtas ieviešanu Lietuvā 2015. gada 1. janvārī *Lietuvos bankas* šajā datumā veica maksājumu 43 milj. euro apjomā. Šā maksājuma rezultātā ECB apmaksātais kapitāls 2015. gada 31. decembrī sasniedza 7 740 milj. euro. Detalizēta informācija par ECB kapitālu sniegta finanšu pārskatu 15.1. skaidrojumā "Kapitāls".

Uzkrājums valūtas kursa riskam, procentu likmju riskam, kredītriskam un zelta cenas riskam

Ņemot vērā ECB lielo pakļautību finanšu riskiem, kas aprakstīta 4. sadaļā, ECB tur uzkrājumu valūtas kursa riskam, procentu likmju riskam, kredītriskam un zelta cenas riskam. Šā uzkrājuma apjomu un turpmākās palielināšanas nepieciešamību katru gadu pārskata, ņemot vērā vairākus faktorus, t.sk. risku ietverošu aktīvu turējumu apjomu, risku īstenošanās gadījumus kārtējā finanšu gadā, paredzamos nākamā gada rezultātus un risku novērtējumu, kas ietver riska kvantitatīvā rādītāja (VaR) aprēķināšanu risku ietverošajiem aktīviem un tiek konsekventi piemērots ilgstošā laika periodā. Šis risku uzkrājums kopā ar jebkuru ECB vispārējo rezervju fondā turēto summu nedrīkst pārsniegt euro zonas NCB apmaksātā kapitāla vērtību.

2014. gada 31. decembrī uzkrājums valūtas kursa riskam, procentu likmju riskam, kredītriskam un zelta cenas riskam sasniedza 7 575 milj. euro. *Lietuvos bankas* 2015. gada 1. janvārī veica maksājumu 45 milj. euro apjomā, palielinot risku uzkrājuma apjomu līdz 7 620 milj. euro. Šī summa ir vienāda ar euro zonas NCB apmaksātā ECB kapitāla vērtību 2015. gada 31. decembrī.

Pārvērtēšanas konti

Zelta, ārvalstu valūtas un to vērtspapīru nerealizētos guvumus, uz kuriem attiecas cenu pārvērtēšana, neatzīst kā ienākumus peļņas un zaudējumu aprēķinā, bet uzrāda tieši pārvērtēšanas kontos, kas sniegti ECB bilances pasīvu pusē. Šos atlikumus var izmantot, lai nākotnē kompensētu jebkādas nelabvēlīgas cenu un/vai valūtu kursu svārstības, tādējādi tie veido finanšu buferi, kas stiprina ECB noturību pret pamatā esošajiem riskiem.

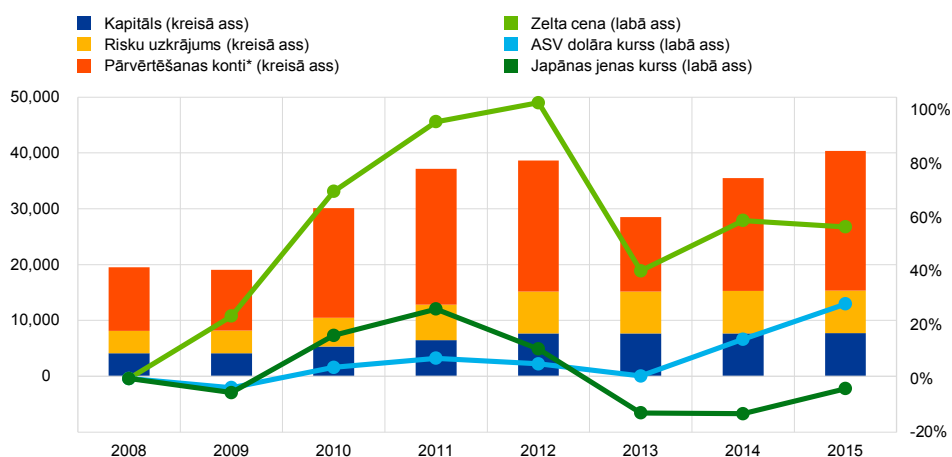
Kopējais zelta, ārvalstu valūtas un vērtspapīru pārvērtēšanas kontu atlikums 2015. gada decembra beigās bija 25.0 mljrd. euro⁹ (2014. gadā – 20.2 mljrd. euro). Sīkāku informāciju sk. grāmatvedības politikas skaidrojumos un 14. bilances skaidrojumā "Pārvērtēšanas konti".

1. attēlā parādīta minēto ECB finanšu resursu un galveno valūtas kursu un zelta cenas attīstība 2008.–2015. gadā.¹⁰ Šajā periodā a) ECB apmaksātais kapitāls gandrīz divkāršojās galvenokārt saistībā ar Padomes 2010. gadā pieņemto lēmumu palielināt parakstīto kapitālu; b) riska uzkrājums palielinājās līdz apjomam, kas vienāds ar euro zonas valstu NCB apmaksāto kapitālu; un c) bija vērojamas būtiskas pārvērtēšanas kontu svārstības, ko galvenokārt noteica valūtas kursu un zelta cenu svārstības.

1. attēls

ECB finanšu resursi, galveno valūtu kursi un zelta cena 2008.–2015. gadā

(mlj. euro; pārmaiņas salīdzinājumā ar 2008. gadu; %)

* Ietverot kopējos zelta, ārvalstu valūtas un vērtspapīru pārvērtēšanas guvumus.
Avots: ECB.

⁹ Turklāt bilances postenis "Pārvērtēšanas konti" ietver pārrēķinātos atlikumus saistībā ar pēcnodarbinātības pabalstiem.

¹⁰ Galveno valūtas kursu un zelta cenas dinamika attēlota kā procentuālās pārmaiņas salīdzinājumā ar valūtas kursiem un zelta cenu 2008. gada beigās.

6. Pamatdarbību ietekme uz finanšu pārskatiem

Tabulā sniegts pārskats par ECB galvenajiem darbības veidiem un funkcijām, kas vērstas uz tās uzdevumu izpildi, un to ietekmi uz ECB finanšu pārskatiem.

Darbība/funkcija	Ietekme uz ECB finanšu pārskatiem
Monetārās politikas operācijas	Standarta monetārās politikas operācijas decentralizēti veic Eurosistēmas NCB. Tāpēc šīm operācijām nav tiešas ietekmes uz ECB finanšu pārskatiem.
Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri (NOIP, VTP, ABSIP un VSAIP ietvaros)	ECB iegādātie vērtspapīri tiek uzrādīti postenī "Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri". Šajos portfeļos ietvertie turējumi tiek uzskaitīti saskaņā ar amortizētajām izmaksām, un vismaz reizi gadā tiek veikti vērtības samazināšanās testi. Uzkrātie kupona maksājumi un diskontu un prēmiju amortizācija ietverta peļņas un zaudējumu aprēķinā. ¹¹
Ieguldījumu aktivitātes (ārējo rezervju un pašu kapitāla pārvaldīšana)	ECB ārējās rezerves uzrāda bilancē ¹² vai ārpusbilances kontos līdz norēķinu dienai. ECB pašu kapitāla portfeli uzrāda bilancē, galvenokārt postenī "Pārējie finanšu aktīvi". Tīrie procentu ienākumi, t.sk. uzkrātie kupona maksājumi un diskontu un prēmiju amortizācija, ietverti peļņas un zaudējumu aprēķinā. ¹³ Peļņas un zaudējumu aprēķinā ¹⁴ ietverti arī nerealizētie zaudējumi no cenām un valūtas kursiem, kas pārsniedz iepriekš aprēķinotātos nerealizētos guvumus, kā arī realizētie guvumi un zaudējumi no vērtspapīru pārdošanas, savukārt nerealizētos guvumus uzrāda bilancē postenī "Pārvērtēšanas konti".
Maksājumu sistēmas (TARGET2)	Eurosistēmas iekšējie atlikumi, kas ir euro zonas NCB atlikumi attiecībā pret ECB saistībā ar TARGET2, uzrādīti ECB bilancē kā viena neto aktīvu vai saistību pozīcija. Atlīdzība par šiem atlikumiem ietverta peļņas un zaudējumu aprēķina posteņos "Pārējie procentu ienākumi" un "Pārējie procentu izdevumi".
Banknotes apgrozībā	ECB piešķirtā daļa no apgrozībā esošo euro banknošu kopējās vērtības ir 8%. Šī daļa nodrošināta ar prasībām pret NCB, par kurām tiek maksāti procenti atbilstoši galveno refinansēšanas operāciju procentu likmei. Šie procentu maksājumi ietverti peļņas un zaudējumu aprēķinā postenī "Procentu ienākumi no euro banknošu sadales Eurosistēmā". Izdevumus, kas veidojušies sakarā ar euro banknošu pārrobežu pārvadājumiem starp banknošu spiestuvēm un NCB saistībā ar jaunu banknošu piegādi un starp NCB saistībā ar banknošu trūkuma novēršanu, izmantojot banknošu pārpalikumu, centralizēti sedz ECB. Šos izdevumus uzrāda peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Banknošu ražošanas pakalpojumi".
Banku uzraudzība	ECB gada izmaksas saistībā ar uzraudzības uzdevumiem tiek atgūtas, iekasējot no uzraudzītajām iestādēm gada uzraudzības maksu. Uzraudzības maksas uzrādītas peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Tīrie komisijas maksas ienākumi".

¹¹ Uzrādīti posteņos "Pārējie procentu ienākumi" un "Pārējie procentu izdevumi".

¹² Uzrādīti galvenokārt posteņos "Zelts un zeltā izteiktie debitoru parādi", "Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem", "Prasības ārvalstu valūtā pret euro zonas valstu rezidentiem" un "Saisības ārvalstu valūtā pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem".

¹³ Ar ECB ārējām rezervēm saistītos ienākumus atspoguļo postenī "Procentu ienākumi no ārējo rezervju aktīviem", savukārt procentu ienākumus un izdevumus no pašu kapitāla uzrāda posteņos "Pārējie procentu ienākumi" un "Pārējie procentu izdevumi".

¹⁴ Uzrādīti attiecīgi posteņos "Finanšu aktīvu un pozīciju norakstīšana" un "Realizētie finanšu operāciju guvumi/zaudējumi".

7. 2015. gada finanšu rezultāti

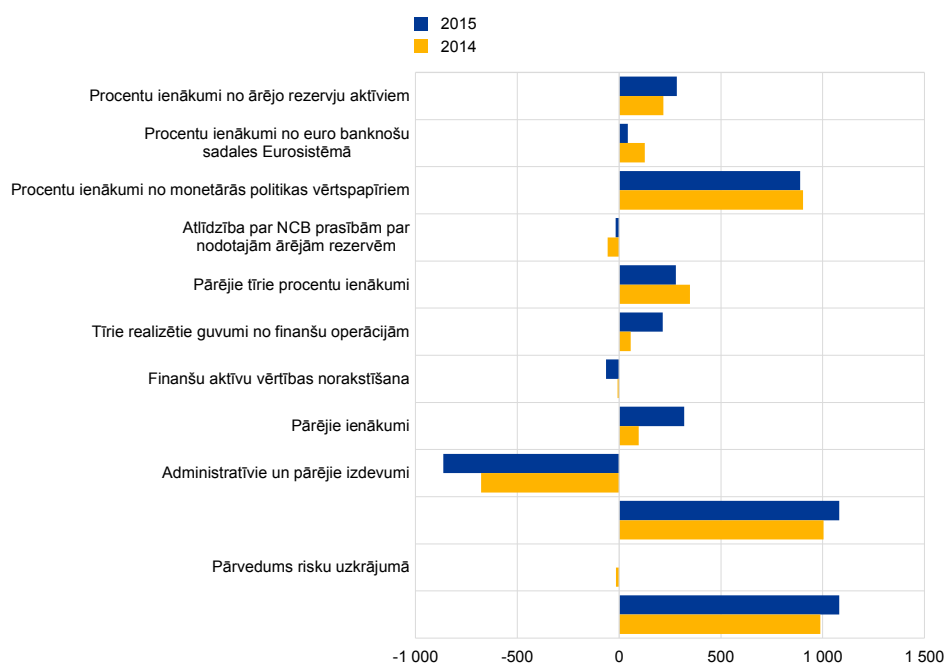
2015. gadā ECB tīrā peļņa bija 1 082 milj. euro (2014. gadā – 989 milj. euro).

2. attēlā parādīti ECB peļņas un zaudējumu aprēķina komponenti 2015. gadā salīdzinājumā ar 2014. gadu.

2. attēls

ECB peļņas un zaudējumu aprēķina sadalījums 2015. un 2014. gadā

(milj. euro)

Avots: ECB.

Svarīgākie punkti

- 2015. gadā tīrie procentu ienākumi samazinājās līdz 1 475 milj. euro (2014. gadā – 1 536 milj. euro). Šo samazinājumu veicināja mazāki procentu ienākumi no ECB kopējā apgrozībā esošo euro banknošu apjoma daļas sakarā ar zemāku galveno refinansēšanas operāciju vidējo procentu likmi 2015. gadā, kā arī mazāki procentu ienākumi no pašu kapitāla portfeļa. Šo faktoru ietekmi tikai daļēji kompensēja a) lielāki procentu ienākumi no ārējo rezervju aktīviem, ko noteica gan ASV dolāra kursa kāpums attiecībā pret euro, gan lielāki procentu ienākumi no ASV dolāros denominēto vērtspapīru portfeļa; un b) mazāki procentu izdevumi saistībā ar euro zonas NCB prasībām par ECB nodotajiem ārējo rezervju aktīviem.
- Procentu ienākumi no vērtspapīriem, kas iegādāti monetārās politikas mērķiem, 2015. gadā nedaudz samazinājās (līdz 890 milj. euro; 2014. gadā – 903 milj. euro). Procentu ienākumu samazināšanos sakarā ar VTP un pirmās un otrās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" ietvaros iegādāto vērtspapīru

dzēšanu gandrīz pilnībā kompensēja procentu ienākumi saistībā ar paplašināto aktīvu iegādes programmu.¹⁵

- Finanšu aktīvu norakstītā vērtība 2015. gadā pieauga par 56 milj. euro (līdz 64 milj. euro). Tas galvenokārt skaidrojams ar ASV dolāru portfeli turēto vērtspapīru vispārējo tirgus cenas kritumu.
- ECB kopējās administratīvās izmaksas, ieskaitot nolietojumu, 2015. gadā sasniedza 864 milj. euro (2014. gadā – 677 milj. euro). Šo pieaugumu galvenokārt noteica tas, ka tika uzsākta ECB galvenās ēkas nolietojuma aprēķināšana, un augstākas izmaksas saistībā ar Vienoto uzraudzības mehānismu (VUM). Taču 2014. gadā ECB, iekasējot maksu no uzraudzītajām iestādēm, atguva ar VUM saistītās izmaksas tikai par 2014. gada novembri un decembri, bet 2015. gadā, iekasējot šīs maksas, tika atgūtas visas izmaksas. Tādējādi pārējie ienākumi 2015. gadā palielinājās līdz 320 milj. euro (2014. gadā – 96 milj. euro).

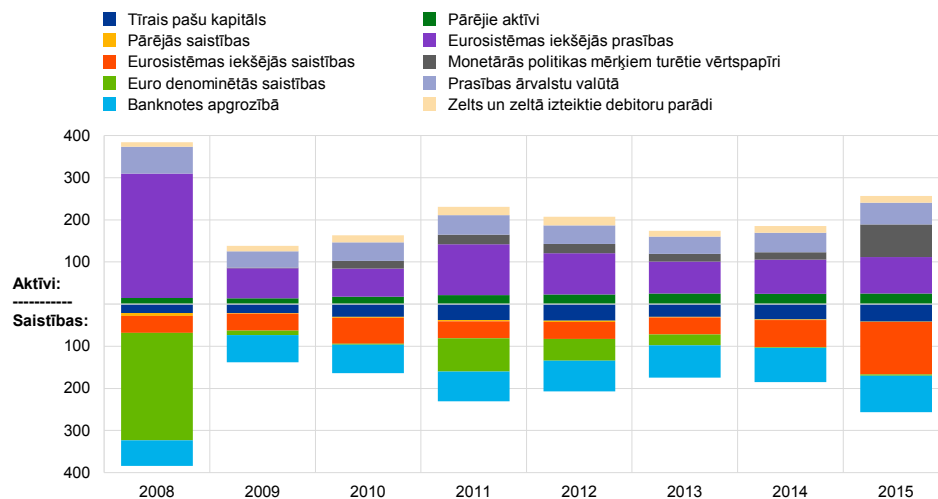
8. ECB finanšu pārskatu ilgtermiņa pārmaiņas

3. un 4. attēlā parādīta ECB bilances un peļņas un zaudējumu aprēķina, kā arī to komponentu attīstība 2008.–2015. gadā.

3. attēls

ECB bilances attīstība 2008.–2015. gadā¹⁶

(mljrd. euro)

Avots: ECB.

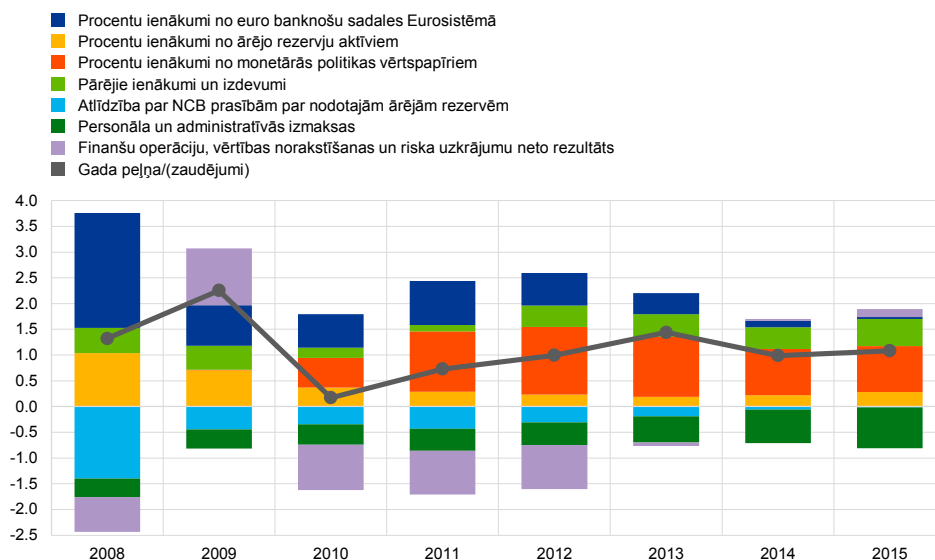
¹⁵ Paplašinātā aktīvu iegādes programma (AIP) ietver NOIP3, ABSIP un VSAIP. Sīkāka informācija par AIP atrodama [ECB interneta vietnē](#).

¹⁶ Izmantoti gada beigu dati.

4. attēls

ECB peļņas un zaudējumu aprēķina attīstība 2008.–2015. gadā

(mljrd. euro)

Avots: ECB.

ECB bilances sarukumu salīdzinājumā ar 2008. gadu galvenokārt noteica ASV dolāru finansējuma situācijas uzlabošanās Eurosistēmas darījuma partneriem, kā rezultātā pakāpeniski samazinājās Eurosistēmas piedāvāto likviditāti palielinošo operāciju ASV dolāros apjoms. To atspoguļoja ECB Eurosistēmas iekšējo prasību un tās euro denominēto saistību samazināšanās. Taču 2014. gada 4. ceturksnī ECB bilance sāka palielināties, veicot nodrošināto obligāciju un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" (NOIP3) un ABSIP ietvaros. Šis bilances pieaugums turpinājās 2015. gadā sakarā ar euro zonas valstu centrālo valdību emitēto vērtspapīru iegādēm pēc VSAIP uzsākšanas. Vērtspapīru iegādes visu šo programmu ietvaros notika, veicot norēķinus TARGET2 kontos, kā rezultātā attiecīgi palielinājās ECB Eurosistēmas iekšējās saistības.

ECB tīro peļņu šajā periodā ietekmēja šādi faktori.

- Galveno refinansēšanas operāciju procentu likmes pazemināšana būtiski samazināja ECB emisijas ienākumus. 2015. gadā procentu likme vidēji bija 0.05% (2008. gadā – 4%), tāpēc procentu ienākumi no apgrozībā esošajām banknotēm 2015. gadā samazinājās līdz 0.04 mljrd. euro (2008. gadā – 2.2 mljrd. euro).
- Īpaši 2010.–2012. gadā tika veikti pārvedumi uz vispārējo risku uzkrājumu valūtas kursa riskam, procentu likmju riskam, kredītriskam un zelta cenas riskam. Šajā laikā uz risku uzkrājumu kopumā tika pārvesti 3.5 mljrd. euro, par attiecīgu summu samazinot uzrādīto peļņu.
- Procentu ienākumi no ārējo rezervju aktīviem pakāpeniski samazinājās no 1.0 mljrd. euro 2008. gadā līdz 0.2 mljrd. 2013. gadā, galvenokārt sarūkot peļņai saistībā ar ASV dolāriem un attiecīgi sarūkot ASV dolāru portfeļa

procentu ienākumiem. Taču šī tendence pēdējos divos gados pavērsta pretējā virzienā un 2015. gadā šie ienākumi sasniedza 0.3 mljrd. euro.

- No vērtspapīru turējumiem, kas iegādāti aktīvu iegādes programmu ietvaros, pēdējo sešu gadu laikā gūti vidēji 54% no ECB kopējiem neto procentu ienākumiem.
- VUM izveide un darbība pēdējos divos gados veicinājusi personāla un administratīvo izdevumu būtisku pieaugumu. Taču ar VUM saistītās izmaksas kopš 2014. gada novembra tiek segtas, iekasējot maksu no uzraudzītajām iestādēm.

ECB finanšu pārskati

Bilance 2015. gada 31. decembrī

AKTĪVI	Skaidrojumums	2015 (euro)	2014 (euro)
Zelts un zeltā izteiktie debitoru parādi	1.	15 794 976 324	15 980 317 601
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem	2.		
SVF debitoru parādi	2.1.	714 825 534	669 336 060
Atlikumi bankās un ieguldījumi vērtspapīros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi	2.2.	49 030 207 257	43 730 904 005
		49 745 032 791	44 400 240 065
Prasības ārvalstu valūtā pret euro zonas valstu rezidentiem	2.2.	1 862 714 832	1 783 727 949
Pārējās prasības euro pret euro zonas valstu kredītiestādēm	3.	52 711 983	2 120 620
Euro zonas rezidentu euro denominētie vērtspapīri	4.		
Monētārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri	4.1.	77 808 651 858	17 787 948 367
Eurosistēmas iekšējās prasības	5.		
Prasības saistībā ar euro banknošu sadali Eurosistēmā	5.1.	86 674 472 505	81 322 848 550
Pārējie aktīvi	6.		
Materiālie un nemateriālie pamatlīdzekļi	6.1.	1 263 646 830	1 249 596 659
Pārējie finanšu aktīvi	6.2.	20 423 917 583	20 626 359 858
Ārpusbilances instrumentu pārvērtēšanas starpība	6.3.	518 960 866	319 624 726
Uzkrājumi un nākamo periodu izdevumi	6.4.	1 320 068 350	725 224 031
Dažādi	6.5.	1 180 224 603	1 092 627 246
		24 706 818 232	24 013 432 520
Kopā aktīvi		256 645 378 525	185 290 635 672

PASĪVI	Skaid- rojums	2015 (euro)	2014 (euro)
Banknotes apgrozībā	7.	86 674 472 505	81 322 848 550
Saistības euro pret citiem euro zonas valstu rezidentiem	8.		
Pārējās saistības	8.1.	1 026 000 000	1 020 000 000
Saistības euro pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem	9.	2 330 804 192	900 216 447
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem	10.		
Noguldījumi, kontu atlikumi un citas saistības	10.1.	0	458 168 063
Eurosistēmas iekšējās saistības	11.		
Saistības par nodotajām ārējām rezervēm	11.1.	40 792 608 418	40 553 154 708
Pārējās saistības Eurosistēmā (neto)	11.2.	83 083 520 309	23 579 372 965
		123 876 128 727	64 132 527 673
Pārējās saistības	12.		
Ārpusbilances instrumentu pārvērtēšanas starpība	12.1.	392 788 148	178 633 615
Uzkrājumi un nākamo periodu ienākumi	12.2.	95 543 989	96 191 651
Dažādi	12.3.	891 555 907	869 549 503
		1 379 888 044	1 144 374 769
Uzkrājumi	13.	7 703 394 185	7 688 997 634
Pārvērtēšanas konti	14.	24 832 823 174	19 937 644 696
Kapitāls un rezerves	15.		
Kapitāls	15.1.	7 740 076 935	7 697 025 340
Gada peļņa		1 081 790 763	988 832 500
Kopā pasīvi		256 645 378 525	185 290 635 672

Peļņas un zaudējumu aprēķins 2015. gada 31. decembrī

	Skaid- rojums	2015 (euro)	2014 (euro)
Procentu ienākumi no ārējo rezervju aktīviem	22.1.	283 205 941	217 003 159
Procentu ienākumi no euro banknošu sadales Eurosistēmā	22.2.	41 991 105	125 806 228
Pārējie procentu ienākumi	22.4.	2 168 804 955	2 512 243 088
<i>Procentu ienākumi</i>		<i>2 494 002 001</i>	<i>2 855 052 475</i>
Atlīdzība par NCB prasībām par nodotajām ārējām rezervēm	22.3.	(17 576 514)	(57 015 146)
Pārējie procentu izdevumi	22.4.	(1 001 272 846)	(1 262 336 836)
<i>Procentu izdevumi</i>		<i>(1 018 849 360)</i>	<i>(1 319 351 982)</i>
Trie procentu ienākumi	22.	1 475 152 641	1 535 700 493
Realizētie finanšu operāciju guvumi/zaudējumi	23.	214 433 730	57 260 415
Finanšu aktīvu un pozīciju norakstīšana	24.	(64 053 217)	(7 863 293)
Pārvedumi uz/no uzkrājumiem valūtas kursa riskam, procentu likmju riskam, kredītriskam un zelta cenas riskam		0	(15 009 843)
Finanšu operāciju, vērtības norakstīšanas un riska uzkrājumu neto rezultāts		150 380 513	34 387 279
Trie komisijas maksas ienākumi/izdevumi	25., 26.	268 332 261	28 158 654
Ienākumi no kapitāla akcijām un līdzdalības kapitālā	27.	908 109	780 935
Pārējie ienākumi	28.	51 023 378	67 253 502
Kopā četri ienākumi		1 945 796 902	1 666 280 863
Personāla izmaksas	29.	(440 844 142)	(301 142 390)
Administratīvie izdevumi	30.	(351 014 617)	(353 579 537)
Materiālo un nemateriālo pamatlīdzekļu nolietojums		(64 017 361)	(15 312 728)
Banknošu ražošanas pakalpojumi	31.	(8 130 019)	(7 413 708)
Gada peļņa		1 081 790 763	988 832 500

Frankfurtē pie Mainas 2016. gada 9. februārī

Eiropas Centrālā banka

Mario Dragi (*Mario Draghi*)
Prezidents

Grāmatvedības politika¹⁷

Finanšu pārskatu forma un sniegšana

ECB finanšu pārskati sagatavoti, lai patiesi atspoguļotu ECB finansiālo stāvokli un darbības rezultātus. Tie sagatavoti saskaņā ar šādu grāmatvedības politiku¹⁸, ko ECB Padome uzskata par atbilstošu centrālās bankas darbības būtībai.

Grāmatvedības principi

Ievēroti šādi grāmatvedības principi: ekonomiskā būtība un caurredzamība, piesardzība, notikumu pēc bilances datuma atzīšana, būtiskums, darbības turpināšanas pieņēmums, uzkrāšanas princips, konsekvence un salīdzināmība.

Aktīvu un saistību atzīšana

Aktīvu vai saistības atzīst bilancē tikai tad, ja ir ticams, ka jebkurš ar to saistīts nākotnes saimnieciskais labums plūds uz ECB vai no tās, visi ar to saistītie riski un atbildība būtībā ir nodoti ECB un aktīva izmaksas vai vērtību vai saistību apjomu var ticami novērtēt.

Uzskaites pamats

Šie pārskati sagatavoti saskaņā ar sākotnējo izmaksu principu, kas atbilstoši pielāgots, lai iekļautu tirgojamo vērtspapīru (izņemot monetārās politikas mērķiem turētos vērtspapīrus), zelta un visu pārējo bilances un ārpusbilances aktīvu un saistību ārvalstu valūtās novērtējumu tirgus vērtībā.

Darījumi ar finanšu aktīviem un saistībām pārskatos atspoguļoti, ievērojot datumu, kad veikti norēķini.

Darījumus ar ārvalstu valūtā denominētiem finanšu instrumentiem, izņemot tagadnes darījumus ar vērtspapīriem, grāmato ārpusbilances kontos darījuma datumā. Norēķinu datumā ārpusbilances grāmatojumus reversē un darījumus uzrāda bilancē. Ārvalstu valūtas pirkšana un pārdošana ietekmē ārvalstu valūtas tīro pozīciju darījuma datumā. Pārdošanas realizētie guvumi vai zaudējumi arī tiek aprēķināti šajā datumā. Uzkrātos procentus, prēmijas un diskonta summas, kas saistītas ar ārvalstu valūtā denominētiem finanšu instrumentiem, aprēķina un grāmato katru dienu. Šie uzkrājumi arī katru dienu ietekmē ārvalstu valūtas pozīciju.

¹⁷ ECB grāmatvedības politika detalizēti izklāstīta 2010. gada 11. novembra Lēmumā ECB/2010/21 (OV L 35, 09.02.2011., 1. lpp.). Pēdējie grozījumi lēmumā veikti ar 2015. gada 2. jūlija Lēmumu ECB/2015/26 (OV L 193, 21.07.2015., 134. lpp.).

¹⁸ Šī politika atbilst ECBS Statūtu 26.4. panta noteikumiem. Tie paredz saskaņotu pieeju noteikumiem, kas regulē Eurosistēmas operāciju grāmatvedību un finanšu pārskatu sniegšanu.

Zelts un ārvalstu valūtu aktīvi un saistības

Aktīvi un saistības ārvalstu valūtā izteikti euro pēc valūtas kursa bilances datumā. Ienākumi un izdevumi izteikti pēc valūtas kursa uzskaites dienā. Ārvalstu valūtu aktīvu un saistību pārvērtēšanu veic katrai valūtai atsevišķi, iekļaujot gan bilances, gan ārpusbilances instrumentus.

Aktīvu un saistību ārvalstu valūtās pārvērtēšanu pēc tirgus cenām veic atsevišķi no pārvērtēšanas pēc valūtas kursa.

Zeltu novērtē pēc tirgus cenas gada beigās. Zelta cenas pārvērtēšana netiek nodalīta no valūtas pārvērtēšanas. Tā vietā uzrāda vienu zelta vērtību, pamatojoties uz zelta cenu euro par vienu Trojas unci, ko gadam, kas noslēdzās 2015. gada 31. decembrī, aprēķināja pēc euro kursa attiecībā pret ASV dolāru 2015. gada 31. decembrī.

Speciālās aizņēmuma tiesības (SDR) definē kā valūtu grozu. Lai pārvērtētu ECB SDR turējumus, SDR vērtību noteica kā četru galveno valūtu (ASV dolāra, euro, Japānas jenas un Lielbritānijas sterliņu mārciņas) kursu svērto summu, pārrēķinot tās euro saskaņā ar stāvokli 2015. gada 31. decembrī.

Vērtspapīri

Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri

Pašlaik monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri tiek uzskaitīti saskaņā ar amortizētajām izmaksām (ņemot vērā vērtības samazināšanos).

Pārējie vērtspapīri

Tirgojamos vērtspapīrus (izņemot monetārās politikas mērķiem turētos vērtspapīrus) un līdzīgus aktīvus novērtē pēc vidējās tirgus cenas vai pamatojoties uz attiecīgo ienesīguma līkni bilances datumā. Katru vērtspapīru novērtē atsevišķi. Ar vērtspapīriem saistītos iespēju līgumus atsevišķi nevērtē. Gadam, kas noslēdzās 2015. gada 31. decembrī, izmantotas vidējās tirgus cenas 2015. gada 30. decembrī. Nelikvidās kapitāla daļas novērtē pēc izmaksām, ņemot vērā vērtības samazināšanos.

Ienākumu atzīšana

Ienākumi un izdevumi atzīti periodā, kurā tie gūti vai radušies.¹⁹ Ārvalstu valūtas, zelta un vērtspapīru pārdošanas realizētos guvumus un zaudējumus uzrāda peļņas

¹⁹ Administratīvajiem uzkrājumiem noteikts minimālais sliekšnis 100 000 euro.

un zaudējumu aprēķinā. Šādus realizētos guvumus un zaudējumus aprēķina atbilstoši attiecīgā aktīva vidējām izmaksām.

Nerealizētos guvumus neatzīst kā ienākumus, bet pārved tieši uz pārvērtēšanas kontu.

Nerealizētos zaudējumus uzrāda peļņas un zaudējumu aprēķinā, ja tie gada beigās pārsniedz iepriekšējos pārvērtēšanas guvumus, kas uzrādīti atbilstošajā pārvērtēšanas kontā. Šādus nerealizētos zaudējumus no kāda vērtspapīra, ārvalstu valūtas vai zelta neieskaita ar nerealizētajiem guvumiem no cita vērtspapīra, ārvalstu valūtas vai zelta. Ja peļņas un zaudējumu aprēķinā uzrādīti kāda posteņa nerealizētie zaudējumi, šā posteņa vidējās izmaksas samazina līdz valūtas kursam vai tirgus cenai gada beigās. Nerealizētie zaudējumi no procentu likmju mijmaiņas darījumiem, kas gada beigās uzrādīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, tiek amortizēti nākamajos gados.

Zaudējumi no vērtības samazināšanās tiek uzrādīti peļņas un zaudējumu aprēķinā un nākamajos gados netiek reversēti, izņemot, ja vērtība atkal pieaug un šis pieaugums ir attiecināms uz novērojamu notikumu, kas norisinājies pēc tam, kad pirmo reizi uzrādīta vērtības samazināšanās.

Vērtspapīru prēmijas vai diskonta summas aprēķinātas un uzrādītas kā daļa no procentu ienākumiem un tiek amortizētas šo vērtspapīru atlikušajā līguma termiņā.

Reversie darījumi

Reversie darījumi ir operācijas, kurās ECB pārņem vai pārdod aktīvus saskaņā ar *repo* līgumu vai veic kredītooperācijas pret nodrošinājumu.

Repo darījumos vērtspapīri tiek pārdoti par naudu, vienlaikus slēdzot līgumu par to atpirkšanu no darījuma partnera par noteiktu cenu konkrētā nākotnes datumā. *Repo* darījumi uzskaitīti kā nodrošināti noguldījumi bilances saistību pusē. Vērtspapīri, kas pārdoti šāda līguma ietvaros, paliek ECB bilancē.

Reversajos *repo* darījumos vērtspapīri tiek pirkti par naudu, vienlaikus slēdzot līgumu par to atpārdošanu darījuma partnerim par noteiktu cenu konkrētā nākotnes datumā. Reversie *repo* darījumi uzrādīti kā nodrošināti aizdevumi bilances aktīvu pusē, bet netiek iekļauti ECB vērtspapīru turējumā.

Reversos darījumus (t.sk. vērtspapīru aizdevumu darījumus), ko veic automatizētās vērtspapīru aizdevumu programmas ietvaros, uzrāda bilancē tikai tad, ja tiek sniegts nodrošinājums naudā, ko nogulda ECB kontā. 2015. gadā ECB nesaņēma nodrošinājumu naudā saistībā ar šādiem darījumiem.

Ārpusbilances instrumenti

Valūtas instrumenti, t.i., biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes darījumi, ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumu nākotnes puse un citi valūtas instrumenti, kas ietver vienas valūtas apmaiņu pret citu kādā nākotnes datumā, ārvalstu valūtas maiņas guvumu un zaudējumu aprēķināšanai iekļauti ārvalstu valūtas tīrajā pozīcijā.

Katru procentu likmju instrumentu pārvērtē atsevišķi. Atklāto biržā tirgoto procentu likmju nākotnes darījumu līgumu, kā arī procentu likmju mijmaiņas darījumu, kuru klīringu veic centrālais darījuma partneris, mainīgās rezerves dienas pārmaiņas uzrādītas peļņas un zaudējumu aprēķinā. Biržā netirgotos nākotnes darījumus ar vērtspapīriem un procentu likmju mijmaiņas darījumus, kuru klīringu neveic centrālais darījuma partneris, novērtē ECB, pamatojoties uz vispārpieņemtām vērtēšanas metodēm un izmantojot novērojamās tirgus cenas un procentu likmes, kā arī diskonta faktoros no norēķina datumiem līdz novērtējuma datumam.

Notikumi pēc bilances datuma

Aktīvu un pasīvu vērtība koriģēta, atspoguļojot notikumus laikā no gada beigu bilances datuma līdz datumam, kad Valde akceptē ECB finanšu pārskatu iesniegšanu Padomei apstiprināšanai, ja šādi notikumi būtiski ietekmē aktīvu un pasīvu stāvokli bilances datumā.

Svarīgi notikumi pēc bilances datuma, kas neietekmē aktīvu un pasīvu stāvokli bilances datumā, atspoguļoti skaidrojumos.

ECBS iekšējie atlikumi/Eurosistēmas iekšējie atlikumi

ECBS iekšējie atlikumi veidojas galvenokārt saistībā ar ES veiktajiem pārrobežu maksājumiem, par kuriem norēķini tiek veikti euro, izmantojot centrālās bankas naudas līdzekļus. Šos darījumus lielākoties iniciē privātā sektora pārstāvji (t.i., kredītiestādes, sabiedrības un privātpersonas). Norēķini par šiem darījumiem tiek veikti TARGET2 (*Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system*), un to rezultātā veidojas divpusēji atlikumi ES valstu centrālo banku TARGET2 kontos. Katru dienu tiek aprēķinātas šo divpusējo atlikumu neto pozīcijas, ko attiecina uz ECB, un tādējādi katrai NCB paliek tikai viena divpusējā tīrā pozīcija attiecībā pret ECB. ECB uzskaitē šī pozīcija atspoguļo katras NCB neto prasības vai saistības pret pārējo ECBS. Eurosistēmas iekšējie atlikumi, kas ir euro zonas NCB atlikumi attiecībā pret ECB saistībā ar TARGET2, kā arī citi euro denominētie Eurosistēmas iekšējie atlikumi (piemēram, starpperioda peļņas sadales NCB), uzrādīti ECB bilancē kā viena neto aktīvu vai saistību pozīcija un atspoguļoti postenī "Pārējās prasības Eurosistēmā (neto)" vai postenī "Pārējās saistības Eurosistēmā (neto)". ECBS iekšējie atlikumi, kas ir ārpus euro zonas esošo valstu NCB atlikumi

attiecībā pret ECB saistībā ar to dalību TARGET2²⁰, atspoguļoti postenī "Saistības euro pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem".

Eurosistēmas iekšējie atlikumi, kas saistīti ar euro banknošu sadali Eurosistēmā, uzrādīti kā viens neto aktīvs postenī "Prasības saistībā ar euro banknošu sadali Eurosistēmā" (sk. "Banknotes apgrozībā" grāmatvedības politikas skaidrojumos).

Eurosistēmas iekšējie atlikumi, kas radušies, NCB, kuras pievienojas Eurosistēmai, nododot ārējo rezervju aktīvus ECB, denominēti euro un uzrādīti postenī "Saistības par nodotajām ārējām rezervēm".

Pamatlīdzekļi

Pamatlīdzekļi, ieskaitot nemateriālos aktīvus, bet izņemot zemi un mākslas darbus, tiek novērtēti pēc izmaksām, atņemot nolietojumu. Zeme un mākslas darbi tiek novērtēti pēc izmaksām. Lai uzrādītu ECB galvenās ēkas nolietojumu, izmaksas tiek attiecinātas uz atbilstošajām aktīvu sastāvdaļām, kuru nolietojums tiek aprēķināts saskaņā ar to novērtēto lietderīgās izmantošanas laiku. Nolietojumu aprēķina pēc lineārās metodes gaidāmajā pamatlīdzekļa lietderīgās izmantošanas laikā, sākot ar ceturksni, pēc kura pamatlīdzeklis kļuvis pieejams izmantošanai. Galvenajām aktīvu grupām piemēroti šādi lietderīgās izmantošanas laiki.

Ēkas	20 gadu, 25 gadi vai 50 gadu
Iekārtas telpās	10 vai 15 gadu
Tehniskais aprīkojums	4 gadi, 10 vai 15 gadu
Datori, ar tiem saistītā datoraparātūra un programmatūra, transportlīdzekļi	4 gadi
Mēbeles	10 gadu

Nolietojuma periods kapitalizētajiem remonta izdevumiem, kas saistīti ar ECB pašreizējām īrētajām telpām, koriģēts, ņemot vērā visus notikumus, kas ietekmē attiecīgā pamatlīdzekļa gaidāmo lietderīgās izmantošanas laiku.

Pamatlīdzekļus, kuru cena mazāka par 10 000 euro, noraksta iegādes gadā.

Pamatlīdzekļus, kuri atbilst kapitalizācijas kritērijiem, bet vēl ir būvniecības vai sagatavošanas stadijā, uzrāda postenī "Pamatlīdzekļi būvniecības stadijā". Pēc šo aktīvu lietošanas uzsākšanas ar tiem saistītās izmaksas tiek pārvestas uz attiecīgajiem pamatlīdzekļu posteņiem.

²⁰ 2015. gada 31. decembrī TARGET2 piedalījās šādas ārpus euro zonas esošo valstu NCB: *Българска народна банка* (Bulgārijas Nacionālā banka), *Danmarks Nationalbank*, *Narodowy Bank Polski* un *Banca Națională a României*.

ECB pensiju plāni, citi pēcnodarbinātības pabalsti un citi ilgtermiņa pabalsti

ECB nodrošina noteikto pabalstu plānus saviem darbiniekiem, Valdes locekļiem un ECB nodarbinātajiem Uzraudzības valdes locekļiem.

Darbinieku pensiju plānu finansē, izmantojot aktīvus, kas tiek turēti darbinieku ilgtermiņa pabalstu fondā. ECB un darbinieku obligātās iemaksas ir attiecīgi 19.5% un 6.7% no pamatalgas un atspoguļotas plāna noteikto pabalstu pīlārā. Darbinieki var brīvprātīgi veikt papildu iemaksas noteikto iemaksu pīlārā, ko var izmantot, lai nodrošinātu papildu pabalstu apjomu.²¹ Šos papildu pabalstus nosaka brīvprātīgo iemaksu apjoms un veikto iemaksu ieguldījumu ienākumi.

Pastāv nefondētas vienošanās par ECB Valdes locekļu un ECB nodarbināto Uzraudzības valdes locekļu pēcnodarbinātības pabalstiem un citiem ilgtermiņa pabalstiem. Pastāv arī nefondētas vienošanās par darbinieku pēcnodarbinātības pabalstiem, kas nav pensijas, un citiem ilgtermiņa pabalstiem.

Neto noteikto pabalstu saistības

Saistības, kuras bilances postenī "Pārējās saistības" atzītas attiecībā uz noteikto pabalstu plāniem, veido noteikto pabalstu pienākuma pašreizējā vērtība bilances datumā, no kuras atņemta šā pienākuma finansēšanai izmantoto plāna aktīvu patiesā vērtība.

Noteikto pabalstu pienākumu katru gadu aprēķina neatkarīgi aktuāri, izmantojot plānotās vienības kredītmērodi. Noteikto pabalstu pienākuma pašreizējo vērtību aprēķina, diskontējot aplēsto nākotnes naudas plūsmu, izmantojot procentu likmi, ko nosaka pēc euro denominētu augstas kvalitātes uzņēmumu obligāciju, kuru dzēšanas termiņš atbilst pensiju pienākuma termiņam, tirgus ienesīguma bilances datumā.

Aktuārie guvumi un zaudējumi var rasties uz pieredzi pamatoto korekciju rezultātā (kur faktiskie rezultāti atšķiras no iepriekšējiem aktuāra pieņēmumiem) un no aktuāra pieņēmumu pārmaiņām.

Neto noteikto pabalstu izmaksas

Neto noteikto pabalstu izmaksas sadala komponentos, kas uzrādīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, un pārrēķinātajos atlikumos saistībā ar pēcnodarbinātības pabalstiem, kas uzrādīti bilances postenī "Pārvērtēšanas konti".

Peļņas un zaudējumu aprēķinā iekļauj neto summu, kas ietver:

²¹ Šos līdzekļus, kas uzkrājušies brīvprātīgo iemaksu veidā, darbinieki pensionēšanās brīdī var izmantot papildu pensijas iegādei. Šī pensija no attiecīgā brīža tiek iekļauta noteikto pabalstu saistībās.

- a) kārtējās apkalpošanas izmaksas noteiktajiem pabalstiem, kas uzkrājas gada laikā;
- b) tīros procentus no neto noteikto pabalstu pienākuma pēc diskonta likmes;
- c) pārrēķinātos atlikumus saistībā ar citiem ilgtermiņa pabalstiem (pilnībā).

Postenī "Pārvērtēšanas konti" norādītajā tīrajā summā ietverti:

- a) aktuārie guvumi un zaudējumi no noteikto pabalstu pienākuma;
- b) faktiskā peļņa no plāna aktīviem, izņemot summas, kas ietvertas tīrajos procentos no neto noteikto pabalstu saistībām;
- c) jebkuras noteikta aktīvu maksimālā apjoma ietekmes pārmaiņas, izņemot summas, kas ietvertas tīrajos procentos no neto noteikto pabalstu saistībām.

Lai noteiktu atbilstošās saistības finanšu pārskatos, šos atlikumus katru gadu vērtē neatkarīgi aktuāri.

Banknotes apgrozībā

ECB un euro zonas NCB, kas kopā veido Eurosistēmu, emitē euro banknotes.²² Apgrozībā esošo euro banknošu kopējā vērtība katra mēneša pēdējā darbadienā saskaņā ar banknošu pārdales atslēgu²³ tiek sadalīta starp Eurosistēmas centrālajām bankām.

ECB piešķirtā daļa ir 8% no apgrozībā esošo euro banknošu kopējās vērtības, un to atspoguļo bilances pasīvu postenī "Banknotes apgrozībā". ECB daļa kopējā euro banknošu emisijā nodrošināta ar prasībām pret NCB. Šīs prasības, par kurām tiek maksāti procenti²⁴, uzrādītas apakšpostenī "Eurosistēmas iekšējās prasības: prasības saistībā ar euro banknošu sadali Eurosistēmā" (sk. "ECBS iekšējie atlikumi/Eurosistēmas iekšējie atlikumi" grāmatvedības politikas skaidrojumos). Procentu ienākumi no šīm prasībām ietverti peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Procentu ienākumi no euro banknošu sadales Eurosistēmā".

²² 2010. gada 13. decembra Lēmums ECB/2010/29 par euro banknošu emisiju (pārstrādāta versija; OV L 35, 09.02.2011., 26. lpp.; ar grozījumiem).

²³ Banknošu pārdales atslēga ir procentuālās daļas, ko iegūst, ņemot vērā ECB daļu kopējā euro banknošu emisijā un piemērojot kapitāla parakstīšanas atslēgu NCB daļai šajā kopumā.

²⁴ 2010. gada 25. novembra Lēmums ECB/2010/23 par dalībvalstu, kuru valūta ir euro, nacionālo centrālo banku monetāro ienākumu sadali (pārstrādāta versija; OV L 35, 09.02.2011., 17. lpp.; ar grozījumiem).

Starpperioda peļņas sadale

ECB ienākumu no euro banknotēm apgrozībā un no a) "Vērtspapīru tirgu programmas", b) trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas", c) "Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru programmas" un d) "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas" ietvaros iegādātajiem monetārās politikas mērķiem turētajiem vērtspapīriem radušos ienākumu summa pienākas euro zonas valstu NCB finanšu gadā, kad tie radušies. Ja ECB Padome nav lēmusi citādi, ECB sadala šo summu nākamā gada janvārī starpperioda ienākumu sadales veidā.²⁵ To sadala pilnībā, ja vien tā nav lielāka par ECB tīro peļņu attiecīgajā gadā un atkarībā no Padomes lēmumiem pārvest līdzekļus uzkrājumā valūtas kursa riskam, procentu likmju riskam, kredītriskam un zelta cenas riskam. Ienākumus no euro banknotēm apgrozībā Padome var nolemt izmantot arī, lai segtu izmaksas, kas radušās ECB saistībā ar euro banknošu emisiju un apstrādi.

Citi jautājumi

Ņemot vērā ECB kā centrālās bankas lomu, Valde uzskata, ka naudas plūsmas pārskata publicēšana nesniegtu finanšu pārskatu lasītājiem nekādu svarīgu papildu informāciju.

Saskaņā ar ECBS Statūtu 27. pantu un pamatojoties uz Padomes rekomendāciju, ES Padome uz pieciem gadiem – līdz 2017. finanšu gada beigām – apstiprinājusi *Ernst & Young GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft* par ECB ārējiem revidentiem.

---

²⁵ ECB 2014. gada 15. decembra Lēmums (ES) 2015/298 par to, kā pagaidām sadala Eiropas Centrālās bankas ienākumus (pārstrādāta versija; ECB/2014/57; OV L 53, 25.02.2015., 24. lpp.; ar grozījumu).

Bilances skaidrojumi

1. Zelts un zeltā izteiktie debitoru parādi

ECB 2015. gada 31. decembrī piederēja 16 229 522 Trojas unces²⁶ zelta (2014. gadā – 16 178 193 Trojas unces). Šo pieaugumu noteica 51 329 Trojas unces tīra zelta²⁷, ko *Lietuvos bankas* nodeva ECB, Lietuvā ieviešot vienoto valūtu. Neraugoties uz ECB tīra zelta turējumu pieaugumu, šo turējumu vērtības euro ekvivalents samazinājās sakarā ar zelta cenas kritumu 2015. gadā (sk. "Zelts un ārvalstu valūtu aktīvi un saistības" grāmatvedības politikas skaidrojumos un 14. skaidrojumu "Pārvērtēšanas konti").

2. Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus euro zonas esošo valstu un euro zonas valstu rezidentiem

2.1. SVF debitoru parādi

Šis aktīvs atspoguļo SDR ECB turējumā 2015. gada 31. decembrī. Tas saistīts ar divvirzienu vienošanos ar Starptautisko Valūtas fondu (SVF) par SDR pirkšanu un pārdošanu, saskaņā ar kuru SVF ir pilnvarots ECB vārdā organizēt SDR pirkšanu vai pārdošanu par euro minimālā un maksimālā turējumu līmeņa robežās. Grāmatvedības vajadzībām SDR uzskata par ārvalstu valūtu (sk. "Zelts un ārvalstu valūtu aktīvi un saistības" grāmatvedības politikas skaidrojumos). ECB rīcībā esošo SDR turējumu vērtības euro ekvivalenta pieaugumu pamatā noteica SDR kursa attiecībā pret euro kāpums 2015. gadā.

2.2. Atlikumi bankās un ieguldījumi vērtspapīros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi un prasības ārvalstu valūtā pret euro zonas valstu rezidentiem

Šos divus posteņus veido atlikumi bankās, aizdevumi ārvalstu valūtās un ieguldījumi ASV dolāros un Japānas jenās denominētos vērtspapīros.

Prasības pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem	2015 (euro)	2014 (euro)	Pārmaiņas (euro)
Pieprasījuma noguldījumu konti	4 398 616 340	2 618 332 591	1 780 283 749
Naudas tirgus noguldījumi	1 666 345 182	1 035 952 558	630 392 624
Reversie <i>repo</i> darījumi	831 266 648	986 131 163	(154 864 515)
Ieguldījumi vērtspapīros	42 133 979 087	39 090 487 693	3 043 491 394
Kopā	49 030 207 257	43 730 904 005	5 299 303 252

²⁶ Tas atbilst 504.8 tonnām.

²⁷ Pārvedums 50.7 milj. euro vērtībā tika veikts 2015. gada 1. janvārī.

Prasības pret euro zonas valstu rezidentiem	2015 (euro)	2014 (euro)	Pārmaiņas (euro)
Pieprasījuma noguldījumu konti	953 098	4 035 172	(3 082 074)
Naudas tirgus noguldījumi	1 861 761 734	1 599 827 033	261 934 701
Reversie <i>repo</i> darījumi	0	179 865 744	(179 865 744)
Kopā	1 862 714 832	1 783 727 949	78 986 883

Šo posteņu pieaugums 2015. gadā skaidrojams galvenokārt ar ASV dolāra un Japānas jenas kursa kāpumu attiecībā pret euro.

Turklāt, ar 2015. gada 1. janvāri Lietuvai ieviešot vienoto valūtu, *Lietuvos bankas* nodeva ECB ASV dolāros denominētus ārējo rezervju aktīvus, kuru kopējā vērtība bija 287.9 milj. euro.

2015. gada 31. decembrī ECB bija šādi neto ārvalstu valūtu turējumi ASV dolāros un Japānas jenās²⁸.

	2015 Valūta (milj.)	2014 Valūta (milj.)
ASV dolāri	46 382	45 649
Japānas jenas	1 085 596	1 080 094

3. Pārējās prasības euro pret euro zonas valstu kredītiestādēm

2015. gada 31. decembrī šo posteni veidoja pieprasījuma noguldījumu konti euro zonas valsts rezidentu turējumā.

4. Euro zonas rezidentu euro denominētie vērtspapīri

4.1. Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri

2015. gada 31. decembrī šo posteni veidoja vērtspapīri, ko ECB iegādājusies triju "Nodrošināto obligāciju iegādes programmu" (NOIP), "Vērtspapīru tirgu programmas" (VTP), "Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programmas" (ABSIP) un "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas" (VSAIP) ietvaros.

Pirmās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" ietvaros iegāde tika pabeigta 2010. gada 30. jūnijā, savukārt otrā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma" noslēdzās 2012. gada 31. oktobrī. VTP tika pārtraukta 2012. gada 6. septembrī.

²⁸ Šajos turējumos ietilpst attiecīgajā ārvalstu valūtā denominēti aktīvi mīnus pasīvi, uz kuriem attiecas ārvalstu valūtas pārvērtēšana. Tie ietverti posteņos "Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem", "Prasības ārvalstu valūtā pret euro zonas valstu rezidentiem", "Uzkrājumi un nākamo periodu izdevumi", "Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem", "Ārpusbilances instrumentu pārvērtēšanas starpība" (pasīvu pusē) un "Uzkrājumi un nākamo periodu ienākumi", ņemot vērā biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes darījumus un ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumus, kas ietverti ārpusbilances posteņos. Tie guvumi no ārvalstu valūtā denominēto finanšu instrumentu cenas, kuri radušies pārvērtēšanas rezultātā, nav ietverti.

2015. gadā trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" (NOIP3) un ABSIP ietvaros iegādāto aktīvu klāsts tika paplašināts, pievienojot arī VSAIP.²⁹ NOIP3, ABSIP un VSAIP kopā veido paplašināto aktīvu iegādes programmu (AIP).³⁰ AIP ietvaros mēnesī NCB un ECB veikto iegāžu kopapjoms vidēji ir 60 miljrd. euro, un tās plānots veikt līdz 2017. gada marta beigām vai – jebkurā gadījumā – līdz brīdim, kad Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama noturīga inflācijas līmeņa tuvināšanās cenu stabilitātes mērķim vidējā termiņā sasniegt inflāciju zemāku par 2%, bet tuvu tam.

Visu sešu programmu ietvaros iegādātos vērtspapīrus novērtē saskaņā ar amortizētajām izmaksām, ņemot vērā vērtības samazināšanos (sk. grāmatvedības politikas skaidrojumu sadaļu "Vērtspapīri"). Pamatojoties uz gada beigās veiktām atgūstamās vērtības aplēsēm, tiek veikti gadskārtējie vērtības krituma testi, kurus apstiprina Padome. Saskaņā ar šajā gadā veikto vērtības krituma testu rezultātiem saistībā ar VTP portfeli darbojies tikai viens vērtības krituma rādītājs. Taču šis rādītājs nav ietekmējis nākotnes naudas plūsmas, kuras paredzēts saņemt ECB, un tāpēc zaudējumi 2015. gadā netika atzīti.

ECB turēto vērtspapīru amortizētās izmaksas, kā arī to tirgus vērtība³¹ (netiek uzskaitīta bilancē vai peļņas un zaudējumu aprēķinā, bet sniegta tikai salīdzinājumam) ir šāda.

	2015 (euro)		2014 (euro)		Pārmaiņas (euro)	
	Amortizētās izmaksas	Tirgus vērtība	Amortizētās izmaksas	Tirgus vērtība	Amortizētās izmaksas	Tirgus vērtība
Pirmā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	1 786 194 503	1 898 990 705	2 395 178 568	2 576 479 183	(608 984 065)	(677 488 478)
Otrā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	933 230 549	1 013 540 352	1 249 397 951	1 367 880 767	(316 167 402)	(354 340 415)
Trešā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	11 457 444 451	11 396 084 370	2 298 798 185	2 314 787 199	9 158 646 266	9 081 297 171
"Vērtspapīru tirgu programma"	8 872 443 668	10 045 312 608	10 100 343 269	11 247 795 991	(1 227 899 601)	(1 202 483 383)
"Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programma"	15 321 905 622	15 220 939 054	1 744 230 394	1 742 441 349	13 577 675 228	13 478 497 705
"Valsts sektora aktīvu iegādes programma"	39 437 433 065	39 372 318 024	–	–	39 437 433 065	39 372 318 024
Kopā	77 808 651 858	78 947 185 113	17 787 948 367	19 249 384 489	60 020 703 491	59 697 800 624

Vērtspapīru dzēšana noteica a) pirmās un otrās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" un b) VTP ietvaros turēto portfeļu amortizēto izmaksu samazināšanos.

Padome regulāri novērtē ar visu šo programmu ietvaros turētajiem vērtspapīriem saistītos finanšu riskus.

²⁹ Šīs programmas ietvaros ECB un NCB var veikt euro zonas centrālo, reģionālo un vietējo valdību, euro zonā esošu atzītu aģentūru un euro zonā esošu starptautisku organizāciju un daudzpusējo attīstības banku emitētu euro denominētu vērtspapīru iegādes otrreizējā tirgū.

³⁰ Sīkāka informācija par AIP atrodama [ECB interneta vietnē](#).

³¹ Tirgus vērtības rādītāji ir indikatīvi, un to pamatā ir tirgū kotētās cenas. Ja tirgū kotētās cenas nav pieejamas, tirgus cenas noteiktas, izmantojot iekšējos Eurosistēmas modeļus.

5. Eurosistēmas iekšējās prasības

5.1. Prasības saistībā ar euro banknošu sadali Eurosistēmā

Šo posteni veido ECB prasības pret euro zonas NCB saistībā ar euro banknošu sadali Eurosistēmā (sk. "Banknotes apgrozībā" grāmatvedības politikas skaidrojumos). Atlīdzība par šīm prasībām tiek aprēķināta katru dienu saskaņā ar pēdējo pieejamo Eurosistēmas galveno refinansēšanas operāciju izsolēs izmantoto robežlikmi (sk. 22.2. skaidrojumu "Procentu ienākumi no euro banknošu sadales Eurosistēmā").

6. Pārējie aktīvi

6.1. Materiālie un nemateriālie pamatlīdzekļi

Šie aktīvi 2015. gada 31. decembrī aptvēra šādus posteņus.

	2015 (euro)	2014 (euro)	Pārmaiņas (euro)
Izmaksas			
Zeme un ēkas	1 027 242 937	997 154 850	30 088 087
Iekārtas telpās	219 897 386	212 838 181	7 059 205
Datoraparātūra un programmatūra	77 350 193	71 812 322	5 537 871
Aprīkojums, mēbeles un transportlīdzekļi	92 000 437	82 854 876	9 145 561
Pamatlīdzekļi būvniecības stadijā	244 590	16 163 065	(15 918 475)
Pārējie pamatlīdzekļi	9 453 181	8 241 408	1 211 773
Kopā izmaksas	1 426 188 724	1 389 064 702	37 124 022
Uzkrātais nolietojums			
Zeme un ēkas	(79 468 891)	(88 477 513)	9 008 622
Iekārtas telpās	(15 827 521)	(72 342)	(15 755 179)
Datoraparātūra un programmatūra	(45 530 493)	(38 380 961)	(7 149 532)
Aprīkojums, mēbeles un transportlīdzekļi	(20 831 615)	(11 908 686)	(8 922 929)
Pārējie pamatlīdzekļi	(883 374)	(628 541)	(254 833)
Kopā uzkrātais nolietojums	(162 541 894)	(139 468 043)	(23 073 851)
Atlikusī bilances vērtība	1 263 646 830	1 249 596 659	14 050 171

ECB jaunā ēka tika nodota ekspluatācijā 2014. gada novembrī. Tāpēc saskaņā ar ECB grāmatvedības politiku (sk. "Pamatlīdzekļi" grāmatvedības politikas skaidrojumos) 2015. gada janvārī sāka aprēķināt ECB jauno telpu nolietojumu.

Samazinājums kategorijā "Pamatlīdzekļi būvniecības stadijā" galvenokārt skaidrojams ar to, ka 2015. gadā tika pabeigta ar jaunajām ECB telpām saistīto pamatlīdzekļu būvniecība, kas 2014. gada 31. decembrī vēl turpinājās, un saistītās izmaksas tika pārceltas uz attiecīgajiem pamatlīdzekļu posteņiem. Šī pārcelšana, kā arī citas ar jaunajām ECB telpām saistītās darbības 2015. gadā noteica pieaugumu izmaksu kategorijā "Zeme un ēkas".

Zemes un ēku uzkrātā nolietojuma samazinājums 2015. gadā skaidrojams ar kapitalizēto remonta izdevumu norakstīšanu saistībā ar aktīviem, kas vairs netika izmantoti.

6.2. Pārējie finanšu aktīvi

Šo posteni veido ECB pašu līdzekļu ieguldījums³², kas tiek turēts kā ECB kapitāla un rezervju tiešs atbilstošais postenis, kā arī citi finanšu aktīvi, kas ietver 3 211 Starptautisko norēķinu bankas (SNB) akciju pēc to iegādes izmaksām (41.8 milj. euro).

Šo posteni veido šādi komponenti.

	2015 (euro)	2014 (euro)	Pārmaiņas (euro)
Pieprasījuma noguldījumu konti euro	30 000	4 684 410	(4 654 410)
Euro denominētie vērtspapīri	19 192 975 459	19 091 635 302	101 340 157
Reversie <i>repo</i> darījumi euro	1 188 997 789	1 488 138 078	(299 140 289)
Pārējie finanšu aktīvi	41 914 335	41 902 068	12 267
Kopā	20 423 917 583	20 626 359 858	(202 442 275)

Šā posteņa vispārējais samazinājums skaidrojams arī ar 2015. gadā veiktajiem norēķiniem par 2014. gada 31. decembrī nepabeigtajiem *repo* darījumiem (sk. 12.3. skaidrojumu "Dažādi").

6.3. Ārpusbilances instrumentu pārvērtēšanas starpība

Šo posteni veido galvenokārt 2015. gada 31. decembrī nepabeigto mijmaiņas un biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes darījumu ārvalstu valūtā pārvērtēšanas pārmaiņas (sk. 19. skaidrojumu "Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumi un biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes darījumi"). Šīs pārvērtēšanas pārmaiņas radījusi šādu darījumu konvertēšana to euro ekvivalentā pēc valūtas kursa bilances datumā salīdzinājumā ar to vērtību euro, šos darījumus konvertējot pēc attiecīgās valūtas vidējās cenas šajā datumā (sk. "Ārpusbilances instrumenti" un "Zelts un ārvalstu valūtu aktīvi un saistības" grāmatvedības politikas skaidrojumus).

Šajā postenī ietverti arī pārvērtēšanas guvumi no nepabeigtajiem procentu likmju mijmaiņas darījumiem (sk. 18. skaidrojumu "Procentu likmju mijmaiņas darījumi").

6.4. Uzkrājumi un nākamo periodu izdevumi

2015. gadā šajā postenī bija iekļauti uzkrātie kuponu procenti no vērtspapīriem, t.sk. iegādes brīdī samaksāto procentu atlikums 1 186.6 milj. euro apjomā (2014. gadā –

³² Pašu kapitāla portfeļa pārvaldīšanas kontekstā veiktie *repo* darījumi uzrādīti posteņa "Dažādi" saistību pusē (sk. 12.3. skaidrojumu "Dažādi").

603.9 milj. euro; sk. 2.2. skaidrojumu "Atlikumi bankās un ieguldījumi vērtspapīros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi un prasības ārvalstu valūtā pret euro zonas valstu rezidentiem", 4. skaidrojumu "Euro zonas rezidentu euro denominētie vērtspapīri" un 6.2. skaidrojumu "Pārējie finanšu aktīvi").

Šis postenis ietvēra arī uzkrātos saņemamos procentus par TARGET2 atlikumiem 33.2 milj. euro apjomā par 2015. gada decembri (2014. gadā – 25.5 milj. euro) un uzkrātos saņemamos procentus par ECB prasībām saistībā ar euro banknošu sadali Eurosistēmā gada pēdējā ceturksnī (sk. "Banknotes apgrozībā" grāmatvedības politikas skaidrojumos) 10.8 milj. euro apjomā (2014. gadā – 10.0 milj. euro).

Turklāt postenis ietver arī a) uzkrātos ienākumus saistībā ar kopējiem Eurosistēmas projektiem (sk. 28. skaidrojumu "Pārējie ienākumi"), b) uzkrātos procentu ienākumus no pārējiem finanšu aktīviem un c) dažādus avansa maksājumus.

6.5. Dažādi

Šajā postenī galvenokārt iekļautas uzkrātās summas saistībā ar ECB starpperioda peļņas sadali (sk. "Starpperioda peļņas sadale" grāmatvedības politikas skaidrojumos un 11.2. skaidrojumu "Pārējās saistības Eurosistēmā (neto)").

Tajā iekļauti arī atlikumi saistībā ar 2015. gada 31. decembrī nepabeigtajiem mijmaiņas un biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes darījumiem ārvalstu valūtā, kas radušies sakarā ar šādu darījumu konvertēšanu to euro ekvivalentā pēc attiecīgās valūtas vidējās cenas bilances datumā salīdzinājumā ar to vērtību euro, kādā šie darījumi sākotnēji uzrādīti (sk. "Ārpusbilances instrumenti" grāmatvedības politikas skaidrojumos).

7. Banknotes apgrozībā

Šis postenis ietver ECB daļu (8%) no kopējā apgrozībā esošo euro banknošu apjoma (sk. "Banknotes apgrozībā" grāmatvedības politikas skaidrojumos).

8. Saistības euro pret citiem euro zonas valstu rezidentiem

8.1. Pārējās saistības

Šis postenis ietver Euro banku asociācijas (EBA) dalībnieku noguldījumus, ko ECB izmanto kā nodrošinājumu EBA maksājumiem, kuri tiek veikti TARGET2 sistēmā.

9. Saistības euro pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem

2015. gada 31. decembrī šajā postenī bija iekļauti 1.5 mljrd. euro (2014. gadā – 0.9 mljrd. euro), ko veidoja ārpus euro zonas esošo centrālo banku atlikumi ECB, kas radušies saistībā ar darījumiem, kurus apstrādā TARGET2 sistēmā, vai ir šiem darījumiem atbilstošās summas. Šo atlikumu palielināšanos 2015. gadā noteica euro zonas valstu rezidentu maksājumi ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem (sk. 11.2. skaidrojumu "Pārējās saistības Eurosistēmā (neto)").

Šā posteņa atlikušo daļu veidoja summa, kas saistīta ar pastāvīgo savstarpējo valūtas vienošanos ar Federālo rezervju sistēmu (0.8 mljrd. euro; 2014. gadā – 0 euro). Šīs vienošanās ietvaros Federālo rezervju sistēma mijmaiņas darījumu veidā nodrošina ECB ASV dolārus, lai piedāvātu Eurosistēmas darījuma partneriem īstermiņa finansējumu ASV dolāros. Vienlaikus ECB slēdz kompensējošus mijmaiņas darījumus ar euro zonas NCB, kas izmanto iegūtos līdzekļus, lai reverso darījumu veidā veiktu likviditāti palielinošas operācijas ASV dolāros ar Eurosistēmas darījuma partneriem. Šo kompensējošo mijmaiņas darījumu rezultātā veidojas Eurosistēmas iekšējie atlikumi starp ECB un NCB (sk. 11.2. skaidrojumu "Pārējās prasības Eurosistēmā (neto)"). Turklāt mijmaiņas darījumi, kas veikti ar Federālo rezervju sistēmu un euro zonas NCB, veido biržā netirgoto nākotnes darījumu prasības un saistības, kuras uzrāda ārpusbilances kontos (sk. 19. skaidrojumu "Valūtas mijmaiņas darījumi un biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes darījumi").

10. Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem

10.1. Noguldījumi, kontu atlikumi un citas saistības

2014. gada 31. decembrī šajā postenī ietilpa saistības, kas radušās sakarā ar *repo* darījumiem ar ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem saistībā ar ECB ārvalstu valūtas rezervju pārvaldību.

2015. gada 31. decembrī šādu nenokārtotu saistību nebija.

11. Eurosistēmas iekšējās saistības

11.1. Saistības par nodotajām ārējām rezervēm

Tās ir saistības pret euro zonas valstu NCB, kas radās, nododot ārējo rezervju aktīvus ECB, tām pievienojoties Eurosistēmai.

	Kopš 2015. gada 1. janvāra (euro)	2014. gada 31. decembrī (euro)
<i>Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique</i>	1 435 910 943	1 435 910 943
<i>Deutsche Bundesbank</i>	10 429 623 058	10 429 623 058
<i>Eesti Pank</i>	111 729 611	111 729 611
<i>Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland</i>	672 637 756	672 637 756
<i>Bank of Greece</i>	1 178 260 606	1 178 260 606
<i>Banco de España</i>	5 123 393 758	5 123 393 758
<i>Banque de France</i>	8 216 994 286	8 216 994 286
<i>Banca d'Italia</i>	7 134 236 999	7 134 236 999
<i>Central Bank of Cyprus</i>	87 679 928	87 679 928
<i>Latvijas Banka</i>	163 479 892	163 479 892
<i>Lietuvos bankas</i>	239 453 710	–
<i>Banque centrale du Luxembourg</i>	117 640 617	117 640 617
<i>Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta</i>	37 552 276	37 552 276
<i>De Nederlandsche Bank</i>	2 320 070 006	2 320 070 006
<i>Oesterreichische Nationalbank</i>	1 137 636 925	1 137 636 925
<i>Banco de Portugal</i>	1 010 318 483	1 010 318 483
<i>Banka Slovenije</i>	200 220 853	200 220 853
<i>Národná banka Slovenska</i>	447 671 807	447 671 807
<i>Suomen Pankki – Finlands Bank</i>	728 096 904	728 096 904
Kopā	40 792 608 418	40 553 154 708

Lietuvos bankas prasību noteica 239 453 710 euro apjomā, lai nodrošinātu, ka attiecība starp šo prasību un citu valstu, kuras ieviesušas euro, NCB kredītētājām kopējām prasībām pret ECB ir vienāda ar attiecību starp *Lietuvos bankas* svērumu ECB kapitāla atslēgā un citu euro zonas valstu NCB kopējo svērumu šajā atslēgā. Starpība starp šo prasību un nodoto aktīvu vērtību (sk. 1. skaidrojumu "Zelts un zeltā izteiktie debitoru parādi" un 2.2. skaidrojumu "Atlikumi bankās un ieguldījumi vērtspapīros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi un prasības ārvalstu valūtā pret euro zonas valstu rezidentiem") tika uzskatīta par daļu no *Lietuvos bankas* iemaksām, kas tai saskaņā ar ECBS Statūtu 48.2. pantu jāveic rezervēs un uzkrājumos, kuru apjoms ir ekvivalents ECB rezervēm 2014. gada 31. decembrī (sk.13. skaidrojumu "Uzkrājumi" un 14. skaidrojumu "Pārvērtēšanas konti").

Atlīdzība par šīm saistībām tiek aprēķināta katru dienu saskaņā ar pēdējo pieejamo Eurosistēmas galveno refinansēšanas operāciju izsolēs izmantoto robežlikmi, kas koriģēta, lai atspoguļotu to, ka no zelta sastāvdaļas peļņa netiek gūta (sk. 22.3. skaidrojumu "Atlīdzība par NCB prasībām par nodotajām ārējām rezervēm").

11.2. Pārējās saistības Eurosistēmā (neto)

2015. gadā šo posteni veidoja galvenokārt euro zonas NCB TARGET2 atlikumi attiecībā pret ECB (sk. "ECBS iekšējie atlikumi/Eurosistēmas iekšējie atlikumi" grāmatvedības politikas skaidrojumos). Šīs pozīcijas neto pieaugums galvenokārt saistīts ar paplašinātās AIP ietvaros veiktajām vērtspapīru iegādēm (sk. 4. skaidrojumu "Euro zonas rezidentu euro denominētie vērtspapīri"), par ko norēķini veikti TARGET2 kontos. Iegāžu ietekmi daļēji kompensēja a) "Vērtspapīru tirgu programmas" un pirmo divu "Nodrošināto obligāciju iegādes programmu" ietvaros

iegādāto vērtspapīru, par kuriem norēķini arī tika veikti TARGET2 kontos, dzēšana, b) kompensējošo mijmaiņas darījumu, kas veikti ar NCB saistībā ar ASV dolāru likviditāti palielinošajām operācijām, atlikumu pieaugums un c) euro zonas rezidentu veiktie maksājumi ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem TARGET2 (sk. 9. skaidrojumu "Saistības euro pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem").

Atlīdzība par TARGET2 pozīcijām, izņemot atlikumus, kas veidojušies no kompensējošajiem mijmaiņas darījumiem, kuri veikti saistībā ar ASV dolāru likviditāti palielinošajām operācijām, tiek aprēķināta katru dienu saskaņā ar pēdējo pieejamo Eurosistēmas galveno refinansēšanas operāciju izsolēs izmantoto robežlikmi.

Šajā postenī iekļauta arī summa, kas pienākas euro zonas NCB saistībā ar ECB starpperioda peļņas sadali (sk. "Starpperioda peļņas sadale" grāmatvedības politikas skaidrojumos).

	2015 (euro)	2014 (euro)
Saistības pret euro zonas NCB saistībā ar TARGET2	812 734 808 529	612 892 597 646
Prasības pret euro zonas NCB saistībā ar TARGET2	(730 463 422 714)	(590 153 944 468)
Saistības pret euro zonas NCB saistībā ar starpperioda peļņas sadali	812 134 494	840 719 787
Pārējās saistības Eurosistēmā (neto)	83 083 520 309	23 579 372 965

12. Pārējās saistības

12.1. Ārpusbilances instrumentu pārvērtēšanas starpība

Šo posteni veido galvenokārt 2015. gada 31. decembrī nepabeigto mijmaiņas un biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes darījumu ārvalstu valūtā pārvērtēšanas pārmaiņas (sk. 19. skaidrojumu "Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumi un biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes darījumi"). Šīs pārvērtēšanas pārmaiņas radījusi šādu darījumu konvertēšana to euro ekvivalentā pēc valūtas kursa bilances datumā salīdzinājumā ar to vērtību euro, šos darījumus konvertējot pēc attiecīgās valūtas vidējās cenas šajā datumā (sk. "Ārpusbilances instrumenti" un "Zelts un ārvalstu valūtu aktīvi un saistības" grāmatvedības politikas skaidrojumos).

Šajā postenī ietverti arī pārvērtēšanas zaudējumi no nepabeigtajiem procentu likmju mijmaiņas darījumiem (sk. 18. skaidrojumu "Procentu likmju mijmaiņas darījumi").

12.2. Uzkrājumi un nākamo periodu ienākumi

2015. gada 31. decembrī šis postenis ietvēra NCB maksājamus uzkrātos procentus, kas attiecas uz to prasībām par ECB nodotajiem ārējo rezervju aktīviem par visu 2015. gadu (sk. 11.1. skaidrojumu "Saistības par nodotajām ārējām rezervēm") un uzkrātos procentus no TARGET2 atlikumiem, kas maksājami NCB par 2015. gada pēdējo mēnesi. Šīs summas tika samaksātas 2016. gada janvārī.

Postenis ietver arī a) nākamo periodu ienākumus saistībā ar Vienoto uzraudzības mehānismu (sk. 26. skaidrojumu "Ienākumi un izdevumi, kas saistīti ar uzraudzības

uzdevumiem"), b) administratīvos uzkrājumus un c) uzkrājumus saistībā ar finanšu instrumentiem.

	2015 (euro)	2014 (euro)	Pārmaiņas (euro)
ECB nodotie ārējo rezervju aktīvi	17 576 514	57 015 146	(39 438 632)
TARGET2	36 393 921	26 309 091	10 084 830
Citi uzkrājumi	41 573 554	12 867 414	28 706 140
Kopā	95 543 989	96 191 651	(647 662)

12.3. Dažādi

2015. gadā šajā postenī bija ietverti atlikumi saistībā ar 2015. gada 31. decembrī nepabeigtajiem mijmaiņas un biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes darījumiem ārvalstu valūtā (sk. 19. skaidrojumu "Valūtas mijmaiņas darījumi un biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes darījumi"). Šie atlikumi radušies sakarā ar šādu darījumu konvertēšanu to euro ekvivalentā pēc attiecīgās valūtas vidējās cenas bilances datumā salīdzinājumā ar to vērtību euro, kādā šie darījumi sākotnēji uzrādīti (sk. "Ārpusbilances instrumenti" grāmatvedības politikas skaidrojumos).

2014. gada 31. decembrī šis postenis ietvēra saistību ar ECB pašu līdzekļu pārvaldību veikto *repo* darījumu atlikumu 150.1 milj. euro apjomā. 2015. gada 31. decembrī ar šiem darījumiem saistītu atlikumu nebija.

*ECB pensiju plāni, citi pēcnodarbinātības pabalsti un citi ilgtermiņa pabalsti*³³

Papildus šis postenis ietvēra ECB neto noteikto pabalstu saistības, kas attiecas uz tās darbinieku un Valdes, kā arī ECB nodarbināto Uzraudzības valdes locekļu pēcnodarbinātības pabalstiem un citiem ilgtermiņa pabalstiem 385.5 milj. euro apjomā (2014. gadā – 459.7 milj. euro).

³³ Visās šā skaidrojuma tabulās ailēs ar nosaukumu "Valdes" norādītas summas attiecībā uz Valdi un Uzraudzības valdi.

Bilance

Bilancē atzītās summas saistībā ar pēcnodarbinātības pabalstiem un citiem darbinieku ilgtermiņa pabalstiem ir šādas.

	2015 Darbinieki (milj. euro)	2015 Valdes (milj. euro)	2015 Kopā (milj. euro)	2014 Darbinieki (milj. euro)	2014 Valdes (milj. euro)	2014 Kopā (milj. euro)
Pienākuma pašreizējā vērtība	1 116.7	24.1	1 140.8	1 087.1	24.5	1 111.6
Plāna aktīvu patiesā vērtība	(755.3)	–	(755.3)	(651.9)	–	(651.9)
Bilancē atzītās neto noteikto pabalstu saistības	361.4	24.1	385.5	435.2	24.5	459.7

2015. gadā pienākuma pret darbiniekiem pašreizējā vērtība 1 116.7 milj. euro (2014. gadā – 1 087.1 milj. euro) ietvēra nefondētos pabalstus 155.9 milj. euro apjomā (2014. gadā – 170.3 milj. euro) saistībā ar pēcnodarbinātības pabalstiem, kas nav pensijas, un citiem ilgtermiņa pabalstiem. Ir arī nefondētas vienošanās par Valdes locekļu un Uzraudzības valdes locekļu pēcnodarbinātības pabalstiem un citiem ilgtermiņa pabalstiem.

Peļņas un zaudējumu aprēķins

Summas, kas 2015. gadā atzītas peļņas un zaudējumu aprēķinā, bija šādas.

	2015 Darbinieki (milj. euro)	2015 Valdes (milj. euro)	2015 Kopā (milj. euro)	2014 Darbinieki (milj. euro)	2014 Valdes (milj. euro)	2014 Kopā (milj. euro)
Kārtējās apkalpošanas izmaksas	120.0	1.9	121.9	41.7	1.2	42.9
Tīrie procenti no neto noteikto pabalstu saistībām	9.5	0.5	10.0	4.5	0.7	5.2
<i>t.sk.:</i>						
<i>Pienākuma izmaksas</i>	22.9	0.5	23.4	25.1	0.7	25.8
<i>Ienākumi no plāna aktīviem</i>	(13.4)	–	(13.4)	(20.6)	–	(20.6)
Pārrēķināšanas (guvumi)/zaudējumi no citiem ilgtermiņa pabalstiem	2.6	(0.1)	2.5	7.8	0.3	8.1
Kopā kategorijā "Personāla izmaksas"	132.1	2.3	134.4	54.0	2.2	56.2

Kārtējās apkalpošanas izmaksas 2015. gadā pieauga līdz 121.9 milj. euro (2014. gadā – 42.9 milj. euro) sakarā ar a) diskonta likmes samazinājumu no 3.75% 2013. gadā līdz 2% 2014. gadā³⁴ un b) lielāku vidējo plāna dalībnieku skaitu 2015. gadā.

³⁴ Kārtējās apkalpošanas izmaksas aprēķina, izmantojot iepriekšējā gada diskonta likmi.

Noteikto pabalstu pienākumu, plāna aktīvu un pārrēķināšanas rezultātu pārmaiņas

Noteikto pabalstu pienākuma pašreizējās vērtības pārmaiņas bija šādas.

	2015 Darbinieki (milj. euro)	2015 Valdes (milj. euro)	2015 Kopā (milj. euro)	2014 Darbinieki (milj. euro)	2014 Valdes (milj. euro)	2014 Kopā (milj. euro)
Noteikto pabalstu sākuma pienākums	1 087.1	24.5	1 111.6	650.6	17.8	668.4
Kārtējās apkalpošanas izmaksas	120.0	1.9	121.9	41.7	1.2	42.9
Pienākuma procentu izmaksas	22.9	0.5	23.4	25.1	0.7	25.8
Plāna dalībnieku iemaksas	21.7	0.2	21.9	14.0	0.1	14.1
Samaksātie pabalsti	(7.5)	(0.8)	(8.3)	(7.1)	(0.8)	(7.9)
Pārrēķināšanas (guvumi)/zaudējumi	(127.5)	(2.2)	(129.7)	362.8	5.5	368.3
Noteikto pabalstu beigu pienākums	1 116.7	24.1	1 140.8	1 087.1	24.5	1 111.6

Kopējie pārrēķināšanas guvumi no noteikto pabalstu pienākuma pret darbiniekiem 129.7 milj. euro apjomā 2015. gadā galvenokārt radās sakarā ar diskonta likmes kāpumu no 2% 2014. gadā līdz 2.5% 2015. gadā. To var salīdzināt ar pārrēķināšanas zaudējumiem 368.3 milj. euro apjomā 2014. gadā, kas galvenokārt radās sakarā ar diskonta likmes samazinājumu no 3.75% 2013. gadā līdz 2.0% 2014. gadā.

Plāna aktīvu patiesās vērtības pārmaiņas ar darbiniekiem saistīto noteikto pabalstu pīlārā 2015. gadā bija šādas.

	2015 (milj. euro)	2014 (milj. euro)
Plāna aktīvu sākuma patiesā vērtība	651.9	536.5
Procentu ienākumi no plāna aktīviem	13.4	20.6
Pārrēķināšanas guvumi	26.8	49.7
Darba devēja iemaksas	46.9	36.4
Plāna dalībnieku iemaksas	21.7	14.0
Samaksātie pabalsti	(5.4)	(5.3)
Plāna aktīvu noslēguma patiesā vērtība	755.3	651.9

Pārrēķināšanas guvumi no plāna aktīviem gan 2015., gan 2014. gadā atspoguļoja to, ka faktiskā atdeve no fondu daļām bija lielāka nekā aplēstie procentu ienākumi no plāna aktīviem.

ECB un plāna dalībnieku iemaksu pieaugumu 2015. gadā galvenokārt noteica plāna dalībnieku skaita palielināšanās šajā gadā (sk. 29. skaidrojumu "Personāla izmaksas").

Pārrēķināšanas rezultātu pārmaiņas 2015. gadā bija šādas (sk. 14. skaidrojumu "Pārvērtēšanas konti").

	2015 (milj. euro)	2014 (milj. euro)
Sākuma pārrēķināšanas guvumi/(zaudējumi)	(305.6)	4.8
NCB, kuras pievienojas Eurosistēmai, veiktās iemaksas ³⁵	(1.8)	0.0
Guvumi no plāna aktīviem	26.8	49.7
Pienākuma guvumi/(zaudējumi)	129.7	(368.3)
Peļņas un zaudējumu aprēķinā atzītie guvumi/(zaudējumi)	2.5	8.1
Noslēguma pārrēķināšanas zaudējumi, kas iekļauti "Pārvērtēšanas kontos"³⁶	(148.4)	(305.6)

Galvenie pieņēmumi

Gatavojot šajā skaidrojumā minētos novērtējumus, aktuāri izmantojuši pieņēmumus, kurus uzskaites un informācijas atklāšanas nolūkiem akceptējusi Valde. Lai aprēķinātu pabalstu shēmas saistības, izmantoti šādi galvenie pieņēmumi.

	2015 (%)	2014 (%)
Diskonta likme	2.50	2.00
Plāna aktīvu paredzamā atdeve ³⁷	3.50	3.00
Vispārējais algu pieaugums nākotnē ³⁸	2.00	2.00
Pensiju palielinājums nākotnē ³⁹	1.40	1.40

Turklāt darbinieku veiktās brīvprātīgās iemaksas noteikto iemaksu pīlārā 2015. gadā bija 123.3 milj. euro (2014. gadā – 110.6 milj. euro). Šīs iemaksas ieguldītas plāna aktīvos, bet arī rada atbilstošu pienākumu ar tādu pašu vērtību.

13. Uzkrājumi

Šo posteni galvenokārt veido uzkrājums valūtas kursa riskam, procentu likmju riskam, kredītriskam un zelta cenas riskam.

Uzkrājums valūtas kursa riskam, procentu likmju riskam, kredītriskam un zelta cenas riskam tiks izmantots tādā apjomā, kādu Padome uzskatīs par nepieciešamu, lai

³⁵ Lietuvai ieviešot vienoto valūtu, *Lietuvos bankas* veica iemaksas visos ECB pārvērtēšanas kontos. *Lietuvos bankas* iemaksu apjoms samazinājās atbilstoši 2014. gada 31. decembrī pārvērtēšanas kontos iekļautajiem pārrēķināšanas zaudējumiem.

³⁶ Skaitļu noapaļošanas rezultātā komponentu summa var atšķirties no kopsummas.

³⁷ Šie pieņēmumi izmantoti, aprēķinot ECB noteikto pabalstu pienākumu daļu, kuru finansē no aktīviem ar pamatā esošā kapitāla garantiju.

³⁸ Papildus tiek ņemts vērā iespējamais atsevišķu darbinieku algu pieaugums līdz 1.8% gadā atkarībā no plāna dalībnieku vecuma.

³⁹ Saskaņā ar ECB pensiju plāna noteikumiem pensijas palielina katru gadu. Ja ECB darbinieku vispārējās algu korekcijas ir mazākas par cenu inflācijas līmeni, pensijas tiek palielinātas atbilstoši vispārējām algu korekcijām. Ja vispārējās algu korekcijas pārsniedz cenu inflācijas līmeni, pensiju palielinājumu nosaka, pamatojoties uz šīm korekcijām, ja vien ECB pensiju plānu finanšu stāvoklis ļauj veikt šādu palielinājumu.

finansētu nākotnes realizētos un nerealizētos zaudējumus, īpaši pārvērtēšanas zaudējumus, kurus nesedz pārvērtēšanas konti. Šā uzkrājuma apjomu un turpmāko nepieciešamību pārskata katru gadu, pamatojoties uz ECB novērtējumu par tās pakļautību šiem riskiem un ņemot vērā dažādus faktorus. Kopā ar jebkuru vispārējo rezervju fondā turēto summu tas nedrīkst pārsniegt euro zonas valstu NCB apmaksātā ECB kapitāla vērtību.

Lietuvai ieviešot vienoto valūtu, *Lietuvos bankas* 2015. gada 1. janvārī iemaksāja uzkrājumā valūtas kursa riskam, procentu likmju riskam, kredītriskam un zelta cenas riskam 44 728 929 euro⁴⁰, palielinot uzkrājumu apjomu līdz 7 619 884 851 euro. Pēc ECB apmaksātā kapitāla palielināšanās 2015. gadā (sk. 15. skaidrojumu "Kapitāls un rezerves") šī summa atbilst euro zonas valstu NCB apmaksātā ECB kapitāla vērtībai 2015. gada 31. decembrī.

14. Pārvērtēšanas konti

Šo posteni veido galvenokārt pārvērtēšanas atlikumi, kas rodas saistībā ar aktīvu, saistību un ārpusbilances instrumentu nerealizētajiem guvumiem (sk. "Ienākumu atzīšana", "Zelts un ārvalstu valūtu aktīvi un saistības", "Vērtspapīri" un "Ārpusbilances instrumenti" grāmatvedības politikas skaidrojumos). Tas ietver arī ar pēcnodarbinātības pabalstiem saistīto ECB neto noteikto pabalstu saistību pārrēķinātos atlikumus (sk. "ECB pensiju plāni, citi pēcnodarbinātības pabalsti un citi ilgtermiņa pabalsti" grāmatvedības politikas skaidrojumos un 12.3. skaidrojumu "Dažādi").

Pēc vienotās valūtas ieviešanas *Lietuvos bankas* 2015. gada 1. janvārī iemaksāja šajos atlikumos 117.7 milj. euro.

	2015 (euro)	2014 (euro)	Pārmaiņas (euro)
Zelts	11 900 595 095	12 065 394 836	(164 799 741)
Ārvalstu valūtas	12 272 562 352	7 046 435 041	5 226 127 311
Vērtspapīri un citi instrumenti	808 078 836	1 131 424 399	(323 345 563)
Neto noteikto pabalstu saistības attiecībā uz pēcnodarbinātības pabalstiem	(148 413 109)	(305 609 580)	157 196 471
Kopā	24 832 823 174	19 937 644 696	4 895 178 478

Pārvērtēšanas kontu apjoma pieaugumu galvenokārt noteica euro kursa kritums attiecībā pret ASV dolāru un Japānas jenu 2015. gadā.

⁴⁰ Šī iemaksa tika veikta saskaņā ar ECBS Statūtu 48.2. pantu.

Gada beigu pārvērtēšanā izmantotie valūtu kursi bija šādi.

Valūtu kursi	2015	2014
ASV dolāri par euro	1.0887	1.2141
Japānas jenas par euro	131.07	145.23
Euro par SDR	1.2728	1.1924
Euro par zelta Trojas unci	973.225	987.769

15. Kapitāls un rezerves

15.1. Kapitāls

Lietuva ieviesa vienoto valūtu 2015. gada 1. janvārī. Saskaņā ar ECBS Statūtu 48.1. pantu *Lietuvos bankas* 2015. gada 1. janvārī iemaksāja līdz šim neapmaksāto ECB parakstītā kapitāla daļu (43 051 594 euro)⁴¹. Rezultātā ECB apmaksātais kapitāls pieauga no 7 697 025 340 euro 2014. gada 31. decembrī līdz 7 740 076 935 euro 2015. gada 1. janvārī, kā redzams tabulā.⁴²

⁴¹ ECB 2014. gada 31. decembra Lēmums (ES) 2015/287 par to, kā *Lietuvos bankas* apmaksā kapitālu, pārved ārējo rezervju aktīvus un veic iemaksas Eiropas Centrālās bankas rezervēs un uzkrājumos (ECB/2014/61) (OV L 50, 21.02.2015., 44. lpp.).

⁴² Atsevišķās summas noapaļotas līdz tuvākajam euro. Tāpēc skaitļu noapaļošanas rezultātā komponentu summa tabulā var atšķirties no kopsummas.

	Kapitāla atslēga kopš 2015. gada 1. janvāra (%)	Apmaksātais kapitāls kopš 2015. gada 1. janvāra (euro)	Kapitāla atslēga 2014. gada 31. decembrī (%)	Apmaksātais kapitāls 2014. gada 31. decembrī (euro)
<i>Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique</i>	2.4778	268 222 025	2.4778	268 222 025
<i>Deutsche Bundesbank</i>	17.9973	1 948 208 997	17.9973	1 948 208 997
<i>Eesti Pank</i>	0.1928	20 870 614	0.1928	20 870 614
<i>Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland</i>	1.1607	125 645 857	1.1607	125 645 857
<i>Bank of Greece</i>	2.0332	220 094 044	2.0332	220 094 044
<i>Banco de España</i>	8.8409	957 028 050	8.8409	957 028 050
<i>Banque de France</i>	14.1792	1 534 899 402	14.1792	1 534 899 402
<i>Banca d'Italia</i>	12.3108	1 332 644 970	12.3108	1 332 644 970
<i>Central Bank of Cyprus</i>	0.1513	16 378 236	0.1513	16 378 236
<i>Latvijas Banka</i>	0.2821	30 537 345	0.2821	30 537 345
<i>Lietuvos bankas</i>	0.4132	44 728 929	–	–
<i>Banque centrale du Luxembourg</i>	0.2030	21 974 764	0.2030	21 974 764
<i>Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta</i>	0.0648	7 014 605	0.0648	7 014 605
<i>De Nederlandsche Bank</i>	4.0035	433 379 158	4.0035	433 379 158
<i>Oesterreichische Nationalbank</i>	1.9631	212 505 714	1.9631	212 505 714
<i>Banco de Portugal</i>	1.7434	188 723 173	1.7434	188 723 173
<i>Banka Slovenije</i>	0.3455	37 400 399	0.3455	37 400 399
<i>Národná banka Slovenska</i>	0.7725	83 623 180	0.7725	83 623 180
<i>Suomen Pankki – Finlands Bank</i>	1.2564	136 005 389	1.2564	136 005 389
Euro zonas NCB starpsumma	70.3915	7 619 884 851	69.9783	7 575 155 922
<i>Българска народна банка (Bulgārijas Nacionālā banka)</i>	0.8590	3 487 005	0.8590	3 487 005
<i>Česká národní banka</i>	1.6075	6 525 450	1.6075	6 525 450
<i>Danmarks Nationalbank</i>	1.4873	6 037 512	1.4873	6 037 512
<i>Hrvatska narodna banka</i>	0.6023	2 444 963	0.6023	2 444 963
<i>Lietuvos bankas</i>	–	–	0.4132	1 677 335
<i>Magyar Nemzeti Bank</i>	1.3798	5 601 129	1.3798	5 601 129
<i>Narodowy Bank Polski</i>	5.1230	20 796 192	5.1230	20 796 192
<i>Banca Națională a României</i>	2.6024	10 564 124	2.6024	10 564 124
<i>Sveriges Riksbank</i>	2.2729	9 226 559	2.2729	9 226 559
<i>Bank of England</i>	13.6743	55 509 148	13.6743	55 509 148
Ārpus euro zonas esošo NCB starpsumma	29.6085	120 192 083	30.0217	121 869 418
Kopā	100.0000	7 740 076 935	100.0000	7 697 025 340

Ārpus euro zonas esošo valstu NCB jāapmaksā 3.75% no to parakstītā kapitāla, piedaloties ECB darbības izmaksu segšanā. Šīs iemaksas apjoms 2015. gada beigās bija 120 192 083 euro. Ārpus euro zonas esošo valstu NCB nav tiesīgas saņemt daļu no ECB sadalāmās peļņas, t.sk. ienākumus, kas gūti no euro banknošu sadales Eurosistēmā, un tās neuzņemas arī nekādas saistības finansēt ECB zaudējumus.

Ārpusbilances instrumenti

16. Automātiskā vērtspapīru aizdevumu programma

ECB pašu līdzekļu pārvaldības ietvaros ECB noslēgusi automātisko vērtspapīru aizdevumu līgumu. Saskaņā ar to norīkots aģents ECB vārdā veic vērtspapīru aizdevuma darījumus ar vairākiem darījuma partneriem, ko ECB noteikusi kā atbilstošus darījuma partnerus.

Turklāt saskaņā ar Padomes lēmumiem ECB nodrošinājusi, ka pirmās, otrās un trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" ietvaros iegādāto vērtspapīru turējumi, kā arī VSAIP ietvaros iegādāto vērtspapīru turējumi un tādu VTP ietvaros iegādāto vērtspapīru turējumi, kurus atļauts iegādāties arī VSAIP ietvaros, ir pieejami aizdevumiem.

ECB vērtspapīru aizdevumu rezultātā reverso darījumu atlikums 2015. gada 31. decembrī bija 4.5 mljrd. euro (2014. gadā – 4.8 mljrd. euro). No šā apjoma 0.3 mljrd. euro (2014. gadā – 0 euro) bija saistīti ar monetārās politikas mērķiem turētu vērtspapīru aizdevumiem.

17. Biržā tirgotie procentu likmju nākotnes līgumi

Noslēgto ārvalstu valūtu darījumu atlikumi, kas uzrādīti atbilstoši gada beigu tirgus kursiem, 2015. gada 31. decembrī bija šādi.

Biržā tirgotie ārvalstu valūtas procentu likmju nākotnes līgumi	2015 Līguma vērtība (euro)	2014 Līguma vērtība (euro)	Pārmaiņas (euro)
Pirkšanas līgumi	694 406 172	911 374 681	(216 968 509)
Pārdošanas līgumi	690 554 100	1 001 647 311	(311 093 211)

Šie darījumi noslēgti ECB ārējo rezervju pārvaldības ietvaros.

18. Procentu likmju mijmaiņas darījumi

2015. gada 31. decembrī procentu likmju mijmaiņas darījumu atlikuma nosacītā vērtība bija 274.5 milj. euro (2014. gadā – 270.8 milj. euro; atlikumi uzrādīti atbilstoši gada beigu tirgus procentu likmēm). Šie darījumi noslēgti ECB ārējo rezervju pārvaldības ietvaros.

19. Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumi un biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes darījumi

Ārējo rezervju pārvaldība

Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumi un biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes darījumi 2015. gadā noslēgti ECB ārējo rezervju pārvaldības ietvaros. Sakarā ar šo darījumu atlikumu 2015. gada 31. decembrī atbilstoši gada beigu tirgus kursiem uzrādītas šādas prasības un saistības, kuru norēķinu diena ir 2016. gadā.

Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumi un biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes darījumi	2015 (euro)	2014 (euro)	Pārmaiņas (euro)
Prasības	2 467 131 004	1 899 819 430	567 311 574
Saistības	2 484 517 472	1 777 894 537	706 622 935

Likviditāti palielinošās operācijas

Sakarā ar likviditātes nodrošināšanu ASV dolāros Eurosistēmas darījuma partneriem 2015. gada 31. decembrī radušies ASV dolāros denominētu prasību un saistību atlikumi, kuru norēķinu diena ir 2016. gadā (sk. 9. skaidrojumu "Saistības euro pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem").

20. Aizņēmumu un aizdevumu operāciju administrēšana

2015. gadā ECB joprojām bija atbildīga par vidēja termiņa finansiālās palīdzības iespējas, Eiropas Finanšu stabilizācijas mehānisma, Eiropas Finanšu stabilitātes fonda un Eiropas Stabilitātes mehānisma (ESM) ietvaros veikto ES aizņēmumu un aizdevumu operāciju administrēšanu, kā arī par Grieķijai nodrošināto aizdevumu iespēju. 2015. gadā ECB apstrādāja maksājumus saistībā ar šīm operācijām, kā arī dalībvalstu maksājumus saistībā ar ESM autorizētā kapitāla parakstīšanu.

21. Iespējamās saistības sakarā ar nepabeigtiem tiesas procesiem

Vairāki Kipras kredītiestāžu noguldītāji, akcionāri un obligāciju turētāji uzsākuši trīs tiesas procesus pret ECB un citām ES iestādēm. Prasības iesniedzēji apgalvoja, ka cietuši finansiālus zaudējumus tiesību aktu dēļ, kuri, viņuprāt, izraisījuši šo kredītiestāžu pārstrukturēšanu saistībā ar finansiālās palīdzības programmu Kiprai. ES Vispārējā tiesa 2014. gadā noraidīja 12 līdzīgas lietas kā pilnībā nepieņemamas. Pret astoņiem no šiem lēmumiem tika iesniegta apelācija. ECB dalība šajā procesā, kura rezultātā tika noslēgta finansiālās palīdzības programma, bija saistīta tikai ar tehniskas konsultācijas sniegšanu saskaņā ar Līgumu par Eiropas Stabilitātes mehānisma izveidi un sadarbībā ar Eiropas Komisiju, kā arī ar nesaistoša atzinuma sagatavošanu par Kipras neregulējuma likumprojektu. Tāpēc tiek uzskatīts, ka ECB šo tiesas procesu dēļ necietīs zaudējumus.

Peļņas un zaudējumu aprēķina skaidrojumi

22. Tīrie procentu ienākumi

22.1. Procentu ienākumi no ārējo rezervju aktīviem

Šo posteni veido šādi procentu ienākumi (atņemot procentu izdevumus), kas saistīti ar ECB tīrajiem ārējo rezervju aktīviem.

	2015 (euro)	2014 (euro)	Pārmaiņas (euro)
Procentu ienākumi no pieprasījuma noguldījumu kontiem	552 459	548 634	3 825
Procentu ienākumi no naudas tirgus noguldījumiem	6 306 443	4 234 448	2 071 995
Procentu ienākumi no <i>repo</i> darījumiem	38 311	208 426	(170 115)
Procentu ienākumi no reversajiem <i>repo</i> darījumiem	2 920 201	867 860	2 052 341
Procentu ienākumi no vērtspapīriem	261 121 900	206 165 493	54 956 407
Procentu ienākumi/(izdevumi) par procentu likmju mijmaiņas darījumiem	(861 355)	407 588	(1 268 943)
Procentu ienākumi no biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes darījumiem un valūtas mijmaiņas darījumiem	13 127 982	4 570 710	8 557 272
Procentu ienākumi no ārējo rezervju aktīviem (neto)	283 205 941	217 003 159	66 202 782

Tīrie procentu ienākumi 2015. gadā kopumā palielinājās, un tas galvenokārt skaidrojams ar ASV dolāru portfeļa procentu ienākumu pieaugumu un ASV dolāra kursa kāpumu attiecībā pret euro.

22.2. Procentu ienākumi, kas gūti no euro banknošu sadales Eurosistēmā

Šis postenis ietver procentu ienākumus saistībā ar ECB daļu (8%) no kopējā euro banknošu emisijas apjoma (sk. "Banknotes apgrozībā" grāmatvedības politikas skaidrojumos un 5.1. skaidrojumu "Prasības saistībā ar euro banknošu sadali Eurosistēmā"). Neraugoties uz apgrozībā esošo banknošu vidējās vērtības pieaugumu par 8.1%, 2015. gadā ienākumi samazinājās sakarā ar to, ka 2015. gadā vidējā galvenā refinansēšanas operāciju procentu likme (0.05%) bija zemāka nekā 2014. gadā (0.16%).

22.3. Atlīdzība par NCB prasībām par nodotajām ārējām rezervēm

Šajā postenī uzrādīta atlīdzība, ko izmaksā euro zonas NCB par to prasībām pret ECB saistībā ar ārējo rezervju aktīviem, kas nodoti saskaņā ar ECBS Statūtu 30.1. pantu (sk.11.1. skaidrojumu "Saistības par nodotajām ārējām rezervēm"). Šīs atlīdzības samazināšanās 2015. gadā atspoguļoja to, ka vidējā galvenā refinansēšanas operāciju procentu likme bija zemāka nekā 2014. gadā.

22.4. Pārējie procentu ienākumi un pārējie procentu izdevumi

2015. gadā šajos posteņos ietverti tīrie procentu ienākumi no vērtspapīriem, kurus ECB iegādājusies VTP ietvaros (608.7 milj. euro; 2014. gadā – 727.7 milj. euro), savukārt tīrie procentu ienākumi no pārējiem vērtspapīriem, kas iegādāti monetārās politikas mērķiem, bija 280.9 milj. euro (2014. gadā – 174.9 milj. euro).

Tajos ietverti arī procentu ienākumi (0.4 mljrd. euro; 2014. gadā – 1.1 mljrd. euro) un procentu izdevumi (0.4 mljrd. euro; 2014. gadā – 1.1 mljrd. euro) par TARGET2 atlikumiem (sk. 11.2. skaidrojumu "Pārējās saistības Eurosistēmā (neto)" un 9. skaidrojumu "Saistības euro pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem"). Šeit uzrādīti arī procentu ienākumi un procentu izdevumi saistībā ar citiem euro denominētiem aktīviem un saistībām.

23. Realizētie finanšu operāciju guvumi/zaudējumi

Neto realizēto guvumu no finanšu operācijām sadalījums 2015. gadā bija šāds.

	2015 (euro)	2014 (euro)	Pārmaiņas (euro)
Neto realizētie guvumi no cenām	175 959 137	47 223 558	128 735 579
Neto realizētie guvumi no valūtu kursiem un zelta cenām	38 474 593	10 036 857	28 437 736
Neto realizētie guvumi no finanšu operācijām	214 433 730	57 260 415	157 173 315

Neto realizētie guvumi no cenām ietvēra realizētos guvumus un zaudējumus no vērtspapīriem, biržā tirgotajiem procentu likmju nākotnes līgumiem un procentu likmju mijmaiņas darījumiem. Neto realizēto guvumu no cenām vispārējā palielināšanās 2015. gadā galvenokārt skaidrojama ar realizēto guvumu no ASV dolāru portfelī turēto vērtspapīru cenām pieaugumu.

24. Finanšu aktīvu un pozīciju norakstīšana

2015. gadā tika norakstīta šādu finanšu aktīvu un pozīciju vērtība.

	2015 (euro)	2014 (euro)	Pārmaiņas (euro)
Nerealizētie zaudējumi no vērtspapīru cenām	(63 827 424)	(7 664 489)	(56 162 935)
Nerealizētie zaudējumi no procentu likmju mijmaiņas darījumu cenām	(223 892)	(198 804)	(25 088)
Nerealizētie zaudējumi no valūtu kursiem	(1 901)	–	(1 901)
Kopā norakstītā vērtība	(64 053 217)	(7 863 293)	(56 189 924)

Norakstītās vērtības pieaugums salīdzinājumā ar 2014. gadu galvenokārt skaidrojams ar ASV dolāru portfelī turēto vērtspapīru vispārējo tirgus cenas kritumu.

25. Tīrie komisijas maksas ienākumi/izdevumi

	2015 (euro)	2014 (euro)	Pārmaiņas (euro)
Ienākumi no komisijas maksas	277 324 169	30 024 834	247 299 335
Ar komisijas maksu saistītie izdevumi	(8 991 908)	(1 866 180)	(7 125 728)
Tīrie komisijas maksas ienākumi	268 332 261	28 158 654	240 173 607

2015. gadā šajā kategorijā ienākumus veidoja galvenokārt uzraudzības maksas (sk. 26. skaidrojumu "Ienākumi un izdevumi, kas saistīti ar uzraudzības uzdevumiem"), un tie ietvēra arī soda naudas, kas kredītiestādēm tika uzliktas par obligāto rezervju prasību neizpildi. Izdevumus galvenokārt veidoja maksas, kuras maksājamas ārējiem aktīvu pārvaldniekiem, kas saskaņā ar skaidrām Eurosistēmas instrukcijām un tās vārdā veic atbilstošu ar aktīviem nodrošinātu vērtspapīru iegādes darījumus. Tie ietvēra arī maksas, kas saistītas ar pieprasījuma noguldījumu kontiem un biržā tirgotajiem procentu likmju nākotnes darījumiem (sk. 17. skaidrojumu "Biržā tirgotie procentu likmju nākotnes līgumi").

26. Ienākumi un izdevumi, kas saistīti ar uzraudzības uzdevumiem

ECB izmaksas saistībā ar tās uzraudzības uzdevumiem tiek atgūtas, iekasējot no uzraudzītajām iestādēm gada maksu. Šos izdevumus galvenokārt veido izmaksas, kas tieši saistītas ar ECB uzraudzības uzdevumiem, piemēram, nozīmīgo iestāžu tiešo uzraudzību, mazāk nozīmīgo iestāžu uzraudzības pārraudzību un horizontālo uzdevumu un speciālo pakalpojumu veikšanu. Tie ietver arī izmaksas, kas netieši saistītas ar ECB uzraudzības uzdevumiem, piemēram, ECB atbalsta funkciju sniegto pakalpojumu, t.sk. telpu, cilvēkresursu vadības un informācijas tehnoloģiju pakalpojumu, izmaksas.

ECB ienākumi saistībā ar uzraudzības uzdevumu izpildi 2015. gadā bija šādi.

	2015 (euro)	2014 ⁴³ (euro)
Uzraudzības maksas	277 086 997	29 973 012
<i>t.sk.:</i>		
<i>No nozīmīgajām iestādēm vai nozīmīgajām grupām iekasētās maksas</i>	<i>245 620 964</i>	<i>25 622 812</i>
<i>No mazāk nozīmīgajām iestādēm vai mazāk nozīmīgajām grupām iekasētās maksas</i>	<i>31 466 033</i>	<i>4 350 200</i>
Kopā ienākumi no banku uzraudzības pienākumiem	277 086 997	29 973 012

Ienākumi no uzraudzības maksām ietverti postenī "Tīrie komisijas maksas ienākumi" (sk. 25. skaidrojumu "Tīrie komisijas maksas ienākumi/izdevumi").

⁴³ Par 2014. gadu ECB, iekasējot uzraudzības maksu, saņēma atlīdzību par izdevumiem saistībā ar banku uzraudzību periodā no 2014. gada novembra, t.i., brīža, kad tā uzsāka uzraudzības uzdevumu izpildi.

Pamatojoties uz aplēsēm par gada izdevumiem, ECB 2015. gada aprīlī paziņoja, ka 2015. gada uzraudzības maksas apjoms būs 296.0 milj. euro.⁴⁴ Pārpalikums 18.9 milj. euro apjomā salīdzinājumā ar faktiskajiem izdevumiem (277.1 milj. euro) uzrādīts postenī "Uzkrājumi un nākamo periodu ienākumi" (sk. 12.2. skaidrojumu "Uzkrājumi un nākamo periodu ienākumi"), un tas samazinās 2016. gadā iekasējamās uzraudzības maksas.

2015. gada beigās vēl nebija saņemtas nelielas summas saistībā ar maksām, kā arī uzraugāmajām bankām piemērotajiem procentu maksājumiem par kavējumiem. ECB veic visus nepieciešamos pasākumus, lai no uzraudzītajām iestādēm iekasētu nesamaksātās summas.

Turklāt ECB ir tiesības noteikt uzņēmumiem naudas sodus vai periodiskus soda maksājumus par nespēju izpildīt no tās noteikumiem un lēmumiem izrietošās saistības. 2015. gadā šādi soda maksājumi netika noteikti.

2015. gadā ECB radušies šādi izdevumi.

	2015 (euro)	2014 ⁴⁵ (euro)
Algas un pabalsti	141 262 893	18 456 945
Īre un ēku uzturēšana	25 513 220	2 199 243
Citi darbības izdevumi	110 310 884	9 316 824
Kopā izdevumi par banku uzraudzības izdevumiem	277 086 997	29 973 012

27. Ienākumi no kapitāla akcijām un līdzdalības kapitālā

Šajā postenī iekļautas dividendes, kas saņemtas par ECB piederošajām SNB akcijām (sk. 6.2. skaidrojumu "Pārējie finanšu aktīvi").

28. Pārējie ienākumi

Dažādos pārējos ienākumus 2015. gadā radīja galvenokārt euro zonas NCB uzkrātās iemaksas, piedaloties ECB izdevumos saistībā ar kopējiem Eurosistēmas projektiem.

29. Personāla izmaksas

Personāla izmaksas 2015. gadā pieauga, un to galvenokārt noteica lielāks ECB darbinieku vidējais skaits, kā arī lielāki neto izdevumi saistībā ar pēcnodarbinātības pabalstiem un citiem ilgtermiņa pabalstiem.

⁴⁴ Par šo summu kopā ar izmaksām, kas radušās 2014. gada pēdējos divos mēnešos (30.0 milj. euro), 2015. gadā tika sagatavots rēķins ar samaksas termiņu līdz 2015. gada 20. novembrim.

⁴⁵ Attiecībā uz 2014. gadu norādītās summas ietver šā gada divu pēdējo mēnešu izdevumus, jo ECB operacionālo atbildību par banku uzraudzību uzņēmas 2014. gada novembrī.

Šajā kategorijā ietvertas algas, pabalsti, darbinieku apdrošināšana un dažādas pārējās izmaksas (306.4 milj. euro; 2014. gadā – 244.9 milj. euro). Šajā postenī iekļauti arī 134.4 milj. euro (2014. gadā – 56.2 milj. euro), kas atzīti saistībā ar ECB pensiju plāniem, citiem pēcnodarbinātības pabalstiem un citiem ilgtermiņa pabalstiem (sk. 12.3. skaidrojumu "Dažādi"). Personāla izmaksas 0.8 milj. euro apjomā (2014. gadā – 1.2 milj. euro) saistībā ar ECB jauno telpu būvniecību ir kapitalizētas un nav iekļautas šajā postenī.

Algas un pabalsti, t.sk. augstākās vadības atalgojums, pamatā veidoti atbilstoši Eiropas Savienības atalgojuma shēmai un ir ar to salīdzināmi.

Valdes locekļi un ECB nodarbinātie Uzraudzības valdes locekļi saņem pamatalgu, savukārt ECB nodarbinātie Uzraudzības valdes locekļi, kuri strādā nepilnu darba laiku, saņem atalgojumu arī atkarībā no apmeklēto sanāksmju skaita. Turklāt Valdes locekļi un ECB nodarbinātie Uzraudzības valdes locekļi, kuri strādā pilnu darba laiku, saņem papildu pabalstus mājokļa īrei un reprezentācijas izdevumiem. Prezidentam mājokļa īres pabalsta vietā tiek nodrošināta oficiāla rezidence, kas pieder ECB. Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas personāla nodarbinātības noteikumiem gan Valdes, gan Uzraudzības valdes locekļiem ir tiesības saņemt mājokļa, bērnu kopšanas un izglītības pabalstu (atbilstoši personiskajiem apstākļiem). Algu apliek ar nodokli, ko iekasē Eiropas Savienība, kā arī no tās atvelk iemaksas pensiju, veselības apdrošināšanas un negadījumu apdrošināšanas shēmās. Pabalstus neapliek ar nodokļiem un neiekļauj pensiju aprēķinā.

Valdes locekļiem un ECB nodarbinātajiem Uzraudzības valdes locekļiem (t.i., izņemot valstu uzraudzības iestāžu pārstāvjus) izmaksātās pamatalgas 2015. gadā bija šādas.⁴⁶

	2015 (euro)	2014 (euro)
Mario Dragi (<i>Mario Draghi</i> , prezidents)	385 860	379 608
Vitors Konstansiu (<i>Vitor Constâncio</i> ; viceprezidents)	330 744	325 392
Peters Prāts (<i>Peter Praet</i> , Valdes loceklis)	275 604	271 140
Jergs Asmusens (<i>Jörg Asmussen</i> ; Valdes loceklis līdz 2014. gada janvārim)	–	4 912
Benuā Kerē (<i>Benoît Cœuré</i> ; Valdes loceklis)	275 604	271 140
Īvs Meršs (<i>Yves Mersch</i> ; Valdes loceklis)	275 604	271 140
Sabīne Lautenšlēgere (<i>Sabine Lautenschläger</i> , Valdes locekle)	275 604	253 457
Kopā Valde	1 819 020	1 776 789
Kopā Uzraudzības valde (ECB nodarbinātie locekļi)⁴⁷	635 385	508 589
<i>t.sk.:</i>		
Daniela Nuī (<i>Danièle Nouy</i> ; Uzraudzības valdes priekšsēdētāja)	275 604	271 140
Kopā	2 454 405	2 285 378

Turklāt Uzraudzības valdes nepilna darba laika locekļu atalgojums bija 352 256 euro (2014. gadā – 74 776 euro).

⁴⁶ Summas norādītas bruto izteiksmē, t.i., pirms jebkādu Eiropas Savienības nodokļu samaksas.

⁴⁷ Šajā kopsummā nav ietverta Sabīnes Lautenšlēgeres alga, kas uzrādīta kopā ar pārējo Valdes locekļu atalgojumu.

Kopā Valdes un Uzraudzības valdes locekļiem izmaksātie pabalsti un iemaksas, ko ECB veica veselības apdrošināšanas un negadījumu apdrošināšanas shēmā par Valdes un Uzraudzības valdes locekļiem, bija 625 021 euro (2014. gadā – 674 470 euro).

2015. gadā Valdes un Uzraudzības valdes locekļiem netika izmaksāti pabalsti sakarā ar iecelšanu amatā vai amata termiņa beigšanos (2014. gadā – 68 616 euro).

Bijušajiem Valdes un Uzraudzības valdes locekļiem noteiktu laiku pēc viņu amata pilnvaru termiņa beigām var tikt veikti pārejas laika maksājumi. 2015. gadā šie maksājumi, ar tiem saistītie ģimenes pabalsti un ECB iemaksas bijušo locekļu veselības apdrošināšanas un negadījumu apdrošināšanas shēmās bija 9 730 euro (2014. gadā – 243 178 euro). Pensijas, ieskaitot ar tām saistītos pabalstus, bijušajiem Valdes un Uzraudzības valdes locekļiem vai viņu apgādājamiem un iemaksas veselības apdrošināšanas un negadījumu apdrošināšanas shēmās bija 783 113 euro (2014. gadā – 599 589 euro).

2015. gada beigās faktiskais pilna darba laika ekvivalenta darbinieku skaits, kam bija darba līgumi ar ECB, bija 2 871⁴⁸ (t.sk. 293 – vadošos amatos). 2015. gadā notika šādas darbinieku skaita pārmaiņas.

	2015	2014
Kopējais darbinieku skaits 1. janvārī	2 577	1 790
Jaunie darbinieki/darba līguma statusa maiņa	648	1 458
Aizgājušie darbinieki/darbinieki, kuriem beidzies līguma termiņš	(299)	(681)
Neto palielinājums/(samazinājums) sakarā ar nepilna laika nodarbinātības tendenču maiņu	(55)	10
Kopējais darbinieku skaits 31. decembrī	2 871	2 577
Vidējais darbinieku skaits	2 722	2 155

30. Administratīvie izdevumi

Tie ietver visus pārējos kārtējos izdevumus saistībā ar telpu īri un uzturēšanu, precēm un aprīkojumu, kas nav kapitālieguldījumi, maksu par profesionālajiem pakalpojumiem un pārējiem pakalpojumiem un piegādēm, kā arī izdevumus, kas saistīti ar personālu, t.sk. darbinieku pieņemšanas, pārcelšanās, iekārtošanās, mācību un pārvietošanas izdevumus.

31. Banknošu ražošanas pakalpojumi

Šie izdevumi veidojušies galvenokārt sakarā ar euro banknošu pārrobežu pārvadājumiem starp banknošu spiestuvēm un NCB saistībā ar jaunu banknošu piegādi un starp NCB saistībā ar banknošu trūkuma novēršanu, izmantojot banknošu pārpalikumu. Šīs izmaksas centralizēti sedz ECB.

⁴⁸ Nav ietverti bezalgas atvaļinājumā esošie darbinieki. Šajā skaitā ietverti darbinieki ar pastāvīgiem, noteikta termiņa vai īstermiņa darba līgumiem un ECB Absolventu programmas dalībnieki. Ietverti arī darbinieki, kas atrodas dzemdību un bērna kopšanas vai ilgstošā slimības atvaļinājumā.

President and Governing Council
of the European Central Bank
Frankfurt am Main

10 February 2016

Independent auditor's report

We have audited the accompanying annual accounts of the European Central Bank, which comprise the balance sheet as at 31 December 2015, the profit and loss account for the year then ended, and a summary of significant accounting policies and other explanatory notes (the "Annual Accounts").

The responsibility of the European Central Bank's Executive Board for the Annual Accounts

The Executive Board is responsible for the preparation and fair presentation of these Annual Accounts in accordance with the principles established by the Governing Council, which are set out in Decision ECB/2010/21 on the annual accounts of the European Central Bank, as amended, and for such internal control as the Executive Board determines is necessary to enable the preparation of the Annual Accounts that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

Auditor's responsibility

Our responsibility is to express an opinion on these Annual Accounts based on our audit. We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing. Those standards require that we comply with ethical requirements and plan and perform the audit to obtain reasonable assurance about whether the Annual Accounts are free from material misstatement.

An audit involves performing procedures to obtain audit evidence about the amounts and disclosures in the Annual Accounts. The procedures selected depend on the auditor's judgement, including the assessment of the risks of material misstatement of the Annual Accounts, whether due to fraud or error. In making those risk assessments, the auditor considers internal control relevant to the entity's preparation and fair presentation of the Annual Accounts in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the entity's internal control. An audit also includes evaluating the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates made by the Executive Board, as well as evaluating the overall presentation of the Annual Accounts.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our audit opinion.

Opinion

In our opinion, the Annual Accounts give a true and fair view of the financial position of the European Central Bank as at 31 December 2015 and of the results of its operations for the year then ended, in accordance with the principles established by the Governing Council, which are set out in Decision ECB/2010/21 on the annual accounts of the European Central Bank, as amended.

Yours sincerely,

Ernst & Young GmbH
Wirtschaftsprüfungsgesellschaft

Victor Veger
Certified Public Accountant

Claus-Peter Wagner
Wirtschaftsprüfer

Independent Member of Ernst & Young Global Limited

Chairman Supervisory Board: StB Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Otto H. Jacobs - Board of Management: WP/StB Georg Graf Waldersee, Chairman
WP/StB Hubert Barth - WP/StB Ute Benzel - Ana-Cristina Grohnert - WP/StB Alexander Kron - WP/StB Mathieu Meyer - WP/StB Gunther Ruppel
dipl. WP Markus T. Schweizer - StB/CPA Mark Smith - CPA Julie Linn Teigland - WP/StB Claus-Peter Wagner - WP/StB Prof. Dr. Peter Wollmert
Registered Office: Stuttgart - Legal Form: GmbH - Amtsgericht Stuttgart HRB 730277 - VAT: DE 147799609

**Šo ECB ārējā revidenta ziņojuma neoficiālo tulkojumu nodrošinājusi ECB.
Neatbilstības gadījumā noteicošais ir EY parakstītais teksts angļu valodā.**

Eiropas Centrālās bankas
prezidentam un Padomei
Frankfurtē pie Mainas

2016. gada 10. februārī

Neatkarīga revidenta ziņojums

Mēs esam veikuši pievienoto Eiropas Centrālās bankas finanšu pārskatu, kas ietver 2015. gada 31. decembra bilanci, peļņas un zaudējumu aprēķinu par gadu, kas noslēdzās šajā datumā, un nozīmīgu grāmatvedības principu un citu skaidrojumu kopsavilkumu (finanšu pārskati) revīziju.

Eiropas Centrālās bankas Valdes atbildība par finanšu pārskatiem

Valde ir atbildīga par šo finanšu pārskatu sagatavošanu un patiesu atspoguļojumu saskaņā ar Padomes noteiktajiem principiem, kas izklāstīti Lēmumā ECB/2010/21 par Eiropas Centrālās bankas finanšu pārskatiem (ar grozījumiem), un par tādu iekšējās kontroles sistēmu, kāda saskaņā ar Valdes lēmumu nepieciešama, lai būtu iespējams sagatavot finanšu pārskatus, kuros nav krāpšanas vai kļūdu dēļ radušos būtisku neatbilstību.

Revidenta atbildība

Mēs esam atbildīgi par atzinumu, ko izsakām par šiem finanšu pārskatiem, pamatojoties uz mūsu veikto revīziju. Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskajiem revīzijas standartiem. Šie standarti nosaka, ka mums jāievēro ētiskās prasības un jāplāno un jāveic revīzija tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību par to, ka finanšu pārskatos nav būtisku neatbilstību.

Revīzija ietver procedūras, kas tiek veiktas, lai iegūtu revīzijas pierādījumus par finanšu pārskatos norādītajām summām un citu informāciju. Procedūru izvēle balstās uz revidenta spriedumu, t.sk. risku, ka krāpšanas vai kļūdu dēļ finanšu pārskatos varētu rasties būtiskas neatbilstības, novērtējumu. Novērtējot šos riskus, revidents ņem vērā iekšējo kontroles sistēmu, kas svarīga institūcijas finanšu pārskatu sagatavošanai un patiesai atspoguļošanai, lai izstrādātu attiecīgajiem apstākļiem atbilstošas revīzijas procedūras, taču ne lai izteiktu atzinumu par institūcijas iekšējās kontroles sistēmas efektivitāti. Revīzija ietver arī lietotās grāmatvedības politikas piemērotības un Valdes izdarīto grāmatvedības aplēšu pamatotības novērtējumu, kā arī vispārēju finanšu pārskatu satura izvērtējumu.

Uzskatām, ka mūsu iegūtie revīzijas pierādījumi ir pietiekami un atbilstoši mūsu revīzijas atzinuma izteikšanai.

Atzinums

Mūsaprāt, finanšu pārskati sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par Eiropas Centrālās bankas finansiālo stāvokli 2015. gada 31. decembrī un tās darbības rezultātiem gadā, kas noslēdzās šajā datumā, saskaņā ar Padomes noteiktajiem principiem, kas izklāstīti Lēmumā ECB/2010/21 par Eiropas Centrālās bankas finanšu pārskatiem (ar grozījumiem).

Ar cieņu,

Ernst & Young GmbH
Wirtschaftsprüfungsgesellschaft

Victor Veger
Certified Public Accountant

Claus-Peter Wagner
Wirtschaftsprüfer

Peļņas un zaudējumu sadales skaidrojums

Šis skaidrojums nav ECB 2015. gada finanšu pārskatu sastāvdaļa.

Saskaņā ar ECBS Statūtu 33. pantu ECB tīro peļņu pārskaita šādi:

- a) Padomes noteiktu summu, kas nepārsniedz 20% no tīrās peļņas, pārskaita vispārējo rezervju fondā, kas nepārsniedz 100% no kapitāla; un
- b) atlikušo tīro peļņu sadala ECB akcionāriem proporcionāli to apmaksātajām daļām.

Ja ECB radušies zaudējumi, tos var kompensēt no ECB vispārējo rezervju fonda un, ja nepieciešams, saskaņā ar Padomes lēmumu – no attiecīgā finanšu gada monetārajiem ienākumiem proporcionāli un nepārsniedzot apjomu, kādā tas sadalīts starp NCB saskaņā ar ECBS Statūtu 32.5 pantu⁴⁹.

ECB 2015. gada tīrā peļņa bija 1 081.8 milj. euro. Saskaņā ar Padomes lēmumu 2016. gada 29. janvārī tika veikta starpperioda peļņas sadale euro zonas NCB 812.1 milj. euro apjomā. Turklāt Padome nolēma atlikušo peļņu (269.7 milj. euro) sadalīt euro zonas NCB.

Peļņa tiek sadalīta NCB proporcionāli to apmaksātajām daļām ECB parakstītajā kapitālā. Ārpus euro zonas esošo valstu NCB nav tiesīgas saņemt daļu no ECB sadalāmās peļņas, un tās arī neuzņemas saistības finansēt jebkādus ECB zaudējumus.

	2015 (euro)	2014 (euro)
Gada peļņa	1 081 790 763	988 832 500
Starpperioda peļņas sadale	(812 134 494)	(840 719 787)
Gada peļņa pēc starpperioda peļņas sadales	269 656 269	148 112 713
Atlikušās peļņas sadale	(269 656 269)	(148 112 713)
Kopā	0	0

⁴⁹ Saskaņā ar ECBS Statūtu 32.5. pantu NCB monetāro ienākumu summa jāsadala NCB proporcionāli to apmaksātajām daļām ECB parakstītajā kapitālā.

Eurosistēmas konsolidētā bilance 2015. gada 31. decembrī¹

(milj. euro)²

AKTĪVI	2015. gada 31. decembris	2014. gada 31. decembris
1. Zelts un zeltā izteiktie debitoru parādi	338 713	343 630
2. Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem	307 115	270 250
2.1. SVF debitoru parādi	80 384	81 298
2.2. Atlikumi bankās un ieguldījumi vērtspapīros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi	226 732	188 951
3. Prasības ārvalstu valūtā pret euro zonas valstu rezidentiem	31 109	27 940
4. Prasības euro pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem	20 242	18 905
4.1. Atlikumi bankās, ieguldījumi vērtspapīros un aizdevumi	20 242	18 905
4.2. Kredītiespēju prasības VKM II ietvaros	0	0
5. Euro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā izsniegti aizdevumi euro	558 989	630 341
5.1. Galvenās refinansēšanas operācijas	88 978	156 129
5.2. Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas	469 543	473 285
5.3. Precizējošās reversās operācijas	0	0
5.4. Strukturālās reversās operācijas	0	0
5.5. Aizdevumu iespēja uz nakti	468	924
5.6. Papildu nodrošinājuma pieprasījumu kredīti	0	2
6. Pārējās prasības euro pret euro zonas kredītiestādēm	107 863	59 942
7. Euro zonas rezidentu vērtspapīri euro	1 161 159	590 265
7.1. Monetārās politikas mērķiem turētie vērtspapīri	803 135	217 242
7.2. Pārējie vērtspapīri	358 023	373 022
8. Valdības parāds euro	25 145	26 715
9. Pārējie aktīvi	230 810	240 252
Kopā aktīvi	2 781 145	2 208 238

¹ Izmantoti operatīvi neauditēti dati. Visu NCB finanšu pārskati tiks pabeigti 2016. gada maija beigās, un pēc tam tiks publicēta Eurosistēmas galīgā konsolidētā gada bilance.

² Skaitļu noapaļošanas rezultātā komponentu summa var atšķirties no kopsummas.

PASĪVI	2015. gada 31. decembris	2014. gada 31. decembris
1. Banknotes apgrozībā	1 083 539	1 016 616
2. Saistības euro pret euro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	768 419	366 511
2.1. Pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu)	555 864	318 245
2.2. Noguldījumu iespēja uz nakti	212 415	48 266
2.3. Termiņnoguldījumi	0	0
2.4. Precizējošās reversās operācijas	0	0
2.5. Papildu nodrošinājuma pieprasījumu noguldījumi	140	0
3. Pārējās saistības euro pret euro zonas kredītiestādēm	5 202	4 635
4. Emitētie parāda vērtspapīri	0	0
5. Saistības euro pret citiem euro zonas valstu rezidentiem	141 805	64 519
5.1. Saistības pret valdību	59 295	36 738
5.2. Pārējās saistības	82 510	27 781
6. Saistības euro pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem	54 529	47 927
7. Saistības ārvalstu valūtā pret euro zonas valstu rezidentiem	2 803	1 271
8. Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem	3 677	4 753
8.1. Noguldījumi, kontu atlikumi un citas saistības	3 677	4 753
8.2. Kredītiespēju saistības VKM II ietvaros	0	0
9. Saistības pret SVF speciālo aizņēmuma tiesību ietvaros	59 179	56 211
10. Pārējās saistības	218 618	219 328
11. Pārvērtēšanas konti	346 172	331 398
12. Kapitāls un rezerves	97 201	95 070
Kopā pasīvi	2 781 145	2 208 238

Statistika

1. Finanšu un monetārās norises	S2
2. Saimnieciskā darbība	S14
3. Cenas un izmaksas	S28
4. Valūtu kursi un maksājumu bilance	S35
5. Fiskālās norises	S40

Sīkāka informācija

Gada pārskata sadaļas "Statistika" dati pieejami šeit:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004813
ECB statistiskie dati pieejami šeit:	http://sdw.ecb.europa.eu/
Metodoloģiskās definīcijas pieejamas "Statistikas Biļetena" vispārējās piezīmēs:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000023
Sīkāka informācija par aprēķiniem pieejama "Statistikas Biļetena" tehniskajās piezīmēs:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000022
Terminu skaidrojumi un saīsinājumi pieejami ECB statistikas terminu vārdnīcā:	http://www.ecb.europa.eu/home/glossary/html/glossa.en.html

Īpašs metodoloģisks skaidrojums

Vairāku gadu pieauguma tempa vidējos rādītājus aprēķina, izmantojot vidējo ģeometrisko rādītāju. Visu pārējo šajā sadaļā ietverto rādītāju vairāku gadu vidējos lielumus aprēķina, izmantojot vidējo aritmētisko rādītāju.

Tabulā lietotie apzīmējumi

-	datu nav/dati nav izmantojami	(p)	provizorisks dati
.	dati vēl nav pieejami	s.a.	sezonāli izlīdzināts
...	nulle vai vērtība neņemama	n.s.a.	sezonāli neizlīdzināts

1. Finanšu un monetārās norises

1.1. Galvenās ECB procentu likmes

(līmenis – % gadā; pārmaiņas – procentu punktos)

	Spēkā ar ¹⁾	Noguldījumu iespēja		Galvenās refinansēšanas operācijas			Aizdevumu iespēja uz nakti	
				Fiksētās procentu likmes izsoles	Mainīgās procentu likmes izsoles	Pārmaiņas		
				Fiksētā procentu likme	Minimālā pieteikuma procentu likme			
		Līmenis	Pārmaiņas	Līmenis	Līmenis	Līmenis	Līmenis	Pārmaiņas
		1	2	3	4	5	6	7
1999	1. janv.	2.00	-	3.00	-	-	4.50	-
	4. janv. ²⁾	2.75	0.75	3.00	-	...	3.25	-1.25
	22. janv.	2.00	-0.75	3.00	-	...	4.50	1.25
	9. apr.	1.50	-0.50	2.50	-	-0.50	3.50	-1.00
	5. nov.	2.00	0.50	3.00	-	0.50	4.00	0.50
2000	4. febr.	2.25	0.25	3.25	-	0.25	4.25	0.25
	17. marts	2.50	0.25	3.50	-	0.25	4.50	0.25
	28. apr.	2.75	0.25	3.75	-	0.25	4.75	0.25
	9. jūn.	3.25	0.50	4.25	-	0.50	5.25	0.50
	28. jūn. ³⁾	3.25	...	-	4.25	...	5.25	...
	1. sept.	3.50	0.25	-	4.50	0.25	5.50	0.25
	6. okt.	3.75	0.25	-	4.75	0.25	5.75	0.25
2001	11. maijs	3.50	-0.25	-	4.50	-0.25	5.50	-0.25
	31. aug.	3.25	-0.25	-	4.25	-0.25	5.25	-0.25
	18. sept.	2.75	-0.50	-	3.75	-0.50	4.75	-0.50
	9. nov.	2.25	-0.50	-	3.25	-0.50	4.25	-0.50
2002	6. dec.	1.75	-0.50	-	2.75	-0.50	3.75	-0.50
2003	7. marts	1.50	-0.25	-	2.50	-0.25	3.50	-0.25
	6. jūn.	1.00	-0.50	-	2.00	-0.50	3.00	-0.50
2005	6. dec.	1.25	0.25	-	2.25	0.25	3.25	0.25
2006	8. marts	1.50	0.25	-	2.50	0.25	3.50	0.25
	15. jūn.	1.75	0.25	-	2.75	0.25	3.75	0.25
	9. aug.	2.00	0.25	-	3.00	0.25	4.00	0.25
	11. okt.	2.25	0.25	-	3.25	0.25	4.25	0.25
	13. dec.	2.50	0.25	-	3.50	0.25	4.50	0.25
2007	14. marts	2.75	0.25	-	3.75	0.25	4.75	0.25
	13. jūn.	3.00	0.25	-	4.00	0.25	5.00	0.25
2008	9. jūl.	3.25	0.25	-	4.25	0.25	5.25	0.25
	8. okt.	2.75	-0.50	-	-	-	4.75	-0.50
	9. okt. ⁴⁾	3.25	0.50	-	-	-	4.25	-0.50
	15. okt. ⁵⁾	3.25	...	3.75	-	-0.50	4.25	...
	12. nov.	2.75	-0.50	3.25	-	-0.50	3.75	-0.50
	10. dec.	2.00	-0.75	2.50	-	-0.75	3.00	-0.75
2009	21. janv.	1.00	-1.00	2.00	-	-0.50	3.00	...
	11. marts	0.50	-0.50	1.50	-	-0.50	2.50	-0.50
	8. apr.	0.25	-0.25	1.25	-	-0.25	2.25	-0.25
	13. maijs	0.25	...	1.00	-	-0.25	1.75	-0.50
2011	13. apr.	0.50	0.25	1.25	-	0.25	2.00	0.25
	13. jūl.	0.75	0.25	1.50	-	0.25	2.25	0.25
	9. nov.	0.50	-0.25	1.25	-	-0.25	2.00	-0.25
	14. dec.	0.25	-0.25	1.00	-	-0.25	1.75	-0.25
2012	11. jūl.	0.00	-0.25	0.75	-	-0.25	1.50	-0.25
2013	8. maijs	0.00	...	0.50	-	-0.25	1.00	-0.50
	13. nov.	0.00	...	0.25	-	-0.25	0.75	-0.25
2014	11. jūn.	-0.10	-0.10	0.15	-	-0.10	0.40	-0.35
	10. sept.	-0.20	-0.10	0.05	-	-0.10	0.30	-0.10
2015	9. dec.	-0.30	-0.10	0.05	-	...	0.30	...

Avots: ECB.

1) No 1999. gada 1. janvāra līdz 2004. gada 9. martam datums attiecas uz noguldījumu iespēju un aizdevumu iespēju uz nakti. Galvenajām refinansēšanas operācijām procentu likmju grozījumi ir spēkā ar pirmo operāciju, kas veikta pēc norādītā datuma. 2001. gada 18. septembrī veiktās pārmaiņas stājās spēkā tajā pašā dienā. Sākot ar 2004. gada 10. martu, datums attiecas uz noguldījumu iespēju, aizdevumu iespēju uz nakti un galvenajām refinansēšanas operācijām (grozījumi ir spēkā ar pirmo galveno refinansēšanas operāciju, kas veikta pēc Padomes lēmuma), ja nav norādīts citādi.

2) ECB 1998. gada 22. decembrī paziņoja, ka izņēmuma kārtā no 1999. gada 4. janvāra līdz 21. janvārim, lai tirgus dalībniekiem atvieglotu pāreju uz jauno monetāro režīmu, starp aizdevumu iespējas uz nakti un noguldījumu iespējas procentu likmi piemērojams šaurš koridors (50 bāzes punktu).

3) ECB 2000. gada 8. jūnijā paziņoja, ka, sākot ar operāciju, par kuru norēķins veicams 2000. gada 28. jūnijā, Eurosistēmas galvenās refinansēšanas operācijas tiks veiktas ar mainīgās procentu likmes izsoles palīdzību. Minimālā pieteikuma procentu likme ir minimālā procentu likme, kādu drīkst piedāvāt izsoles dalībnieki.

4) Sākot ar 2008. gada 9. oktobri, ECB samazināja pastāvīgo iespēju procentu likmju koridoru no 200 bāzes punktiem uz 100 bāzes punktiem ap galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi. Sākot ar 2009. gada 21. janvāri, pastāvīgo iespēju procentu likmju koridors atkal tika palielināts uz 200 bāzes punktiem.

5) ECB 2008. gada 8. oktobrī paziņoja, ka, sākot ar operāciju, par kuru norēķins veicams 15. oktobrī, nedēļas galvenās refinansēšanas operācijas tiks veiktas, izmantojot fiksētās procentu likmes izsoles procedūru ar pilna apjoma piešķirumu, piemērojot galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi. Ar šo grozījumu zaudēja spēku tajā pašā dienā pieņemtais iepriekšējais lēmums par 50 bāzes punktiem samazināt minimālo pieteikuma procentu likmi galvenajām refinansēšanas operācijām, kuras tiek veiktas ar mainīgās procentu likmes izsoles palīdzību.

1. Finanšu un monetārās norises

1.2. Izsoļu veidā veiktās Eurosistēmas monetārās politikas operācijas¹⁾

(milj. euro; procentu likmes; gadā; %)

1.2.1. Galvenās un ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas^{2), 3)}

Norēķina datums	Pieteikumu kopsumma	Dalībnieku skaits	Piešķiruma apjoms	Fiksētās procentu likmes izsoles procedūras	Mainīgās procentu likmes izsoles procedūras			Ilgst (...) dienas	
				Fiksētā procentu likme	Minimālā pieteikuma procentu likme	Robežlikme ⁴⁾	Vidējā svērtā procentu likme		
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Galvenās refinansēšanas operācijas									
2015	21. okt.	65 908	123	65 908	0.05	-	-	-	7
	28. okt.	68 451	129	68 451	0.05	-	-	-	7
	4. nov.	61 468	114	61 468	0.05	-	-	-	7
	11. nov.	62 532	120	62 532	0.05	-	-	-	7
	18. nov.	60 527	113	60 527	0.05	-	-	-	7
	25. nov.	73 774	123	73 774	0.05	-	-	-	7
	9. dec.	69 094	111	69 094	0.05	-	-	-	7
	16. dec.	68 571	113	68 571	0.05	-	-	-	7
	23. dec.	72 908	115	72 908	0.05	-	-	-	7
	30. dec.	88 978	149	88 978	0.05	-	-	-	7
Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas⁵⁾									
2015	24. jūn. ⁶⁾	73 789	128	73 789	0.05	-	-	-	1 190
	25. jūn.	17 269	102	17 269	0.05	-	-	-	98
	30. jūl.	21 752	126	21 752	0.05	-	-	-	91
	27. aug.	33 127	123	33 127	0.05	-	-	-	91
	30. sept. ⁶⁾	15 548	88	15 548	0.05	-	-	-	1 092
	1. okt.	11 842	92	11 842	0.05	-	-	-	77
	29. okt.	18 125	109	18 125	0.05	-	-	-	91
	26. nov. ⁷⁾	21 777	112	21 777	0.05	-	-	-	91
	16. dec. ⁶⁾	18 304	55	18 304	0.05	-	-	-	1 015
	17. dec. ⁷⁾	11 710	84	11 710	-	-	-	-	105

Avots: ECB.

1) Katrā kategorijā parādītas tikai pēdējās 10 operācijas līdz 2015. gada beigām.

2) Sākot ar 2002. gada aprīli, dalītās izsoļu operācijas, t.i., operācijas ar termiņu 1 nedēļa, kas paralēli galvenajai refinansēšanas operācijai tiek veiktas standartizsoļu veidā, tiek klasificētas par galvenajām refinansēšanas operācijām.

3) ECB 2000. gada 8. jūnijā paziņoja, ka, sākot ar operāciju, par kuru norēķins veicams 2000. gada 28. jūnijā, Eurosistēmas galvenās refinansēšanas operācijas tiks veiktas ar mainīgās procentu likmes izsoļu palīdzību. Minimālā pieteikuma procentu likme ir minimālā procentu likme, kādu drīkst piedāvāt izsoles dalībnieki. ECB 2008. gada 8. oktobrī paziņoja, ka, sākot ar operāciju, par kuru norēķins veicams 2008. gada 15. oktobrī, nedējas galvenās refinansēšanas operācijas tiks veiktas ar fiksētās procentu likmes izsoles procedūras palīdzību ar pilna apjoma piešķirumu, piemērojot galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi. 2010. gada 4. martā ECB nolēma ilgāka termiņa regulārajās operācijās ar termiņu 3 mēneši atgriezties pie mainīgās procentu likmes izsoles, sākot ar operāciju, kura izsolāma 2010. gada 28. aprīlī un par kuru norēķins veicams 2010. gada 29. aprīlī.

4) Veicot likviditāti palielinošas (samazinošas) operācijas, robežlikme ir zemākā (augstākā) procentu likme, ar kuru tiek pieņemti pieteikumi.

5) Attiecībā uz operācijām, par kurām norēķins veikts 2011. gada 22. decembrī un 2012. gada 1. martā, darījuma partneriem pēc viena gada ir iespēja jebkādu daļu no likviditātes, kas tiem piešķirta minētajās operācijās, atmaksāt jebkurā dienā, kas sakrīt ar dienu, kad veicams norēķins par kādu galvenās refinansēšanas operāciju.

6) Ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācija. Plašāka informācija sniegta ECB interneta vietnes (<https://www.ecb.europa.eu>) sadaļas "Monetārā politika" apakšsadaļā "Instrumenti", tad "Atklātā tirgus operācijas".

7) Šajā ilgāka termiņa refinansēšanas operācijā procentu likme, par kuru tiek apmierināti visi pieteikumi, tiek indeksēta atbilstoši šīs operācijas termiņa laikā veikto galveno refinansēšanas operāciju vidējai minimālajai pieteikuma procentu likmei. Šo indeksēto ilgāka termiņa refinansēšanas operāciju norādītās procentu likmes noapaļotas līdz diviem cipariem aiz komata. Konkrēto aprēķinu metodi sk. tehniskajās piezīmēs.

1.2.2. Pārējās izsoļu operācijas

Norēķina datums	Operācijas veids	Pieteikumu kopsumma	Dalībnieku skaits	Piešķiruma apjoms	Fiksētās procentu likmes izsoles procedūras	Mainīgās procentu likmes izsoles procedūras			Ilgst (...) dienas		
					Fiksētā procentu likme	Minimālā pieteikuma procentu likme	Maksimālā pieteikuma procentu likme	Robežlikme ²⁾		Vidējā svērtā procentu likme	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2014	9. apr.	Termiņnoguldījumu piesaiste	192 515	156	172 500	-	-	0.25	0.24	0.22	7
	16. apr.	Termiņnoguldījumu piesaiste	153 364	139	153 364	-	-	0.25	0.25	0.23	7
	23. apr.	Termiņnoguldījumu piesaiste	166 780	139	166 780	-	-	0.25	0.25	0.23	7
	30. apr.	Termiņnoguldījumu piesaiste	103 946	121	103 946	-	-	0.25	0.25	0.24	7
	7. maijs	Termiņnoguldījumu piesaiste	165 533	158	165 533	-	-	0.25	0.25	0.23	7
	14. maijs	Termiņnoguldījumu piesaiste	144 281	141	144 281	-	-	0.25	0.25	0.24	7
	21. maijs	Termiņnoguldījumu piesaiste	137 465	148	137 465	-	-	0.25	0.25	0.24	7
	28. maijs	Termiņnoguldījumu piesaiste	102 878	119	102 878	-	-	0.25	0.25	0.25	7
	4. jūn.	Termiņnoguldījumu piesaiste	119 200	140	119 200	-	-	0.25	0.25	0.24	7
	11. jūn.	Termiņnoguldījumu piesaiste	108 650	122	108 650	-	-	0.15	0.15	0.13	7

Avots: ECB.

1) Katrā kategorijā parādītas tikai pēdējās 10 operācijas līdz 2015. gada beigām.

2) Veicot likviditāti palielinošas (samazinošas) operācijas, robežlikme ir zemākā (augstākā) procentu likme, ar kuru tiek pieņemti pieteikumi.

1. Finanšu un monetārās norises

1.3. Valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes

(gadā; %; perioda vidējie rādītāji)

	1999–2015 ¹⁾	1999–2008 ¹⁾	2009–2015	2012	2013	2014	2015
Beļģija	3.8	4.5	2.8	3.0	2.4	1.7	0.8
Vācija	3.3	4.3	1.9	1.5	1.6	1.2	0.5
Igaunija ²⁾	.	.	.	.	.	.	.
Īrija	4.6	4.4	4.9	6.2	3.8	2.4	1.2
Grieķija	7.5	4.8	11.3	22.5	10.1	6.9	9.7
Spānija	4.3	4.4	4.1	5.8	4.6	2.7	1.7
Francija	3.6	4.4	2.5	2.5	2.2	1.7	0.8
Itālija	4.4	4.6	4.0	5.5	4.3	2.9	1.7
Kipra	5.4	5.3	5.6	7.0	6.5	6.0	4.5
Latvija	5.5	5.3	5.7	4.6	3.3	2.5	1.0
Lietuva	5.3	5.2	5.4	4.8	3.8	2.8	1.4
Luksemburga	3.3	4.1	2.2	1.8	1.9	1.3	0.4
Malta	4.3	5.0	3.5	4.1	3.4	2.6	1.5
Nīderlande	3.5	4.4	2.2	1.9	2.0	1.5	0.7
Austrija	3.6	4.4	2.4	2.4	2.0	1.5	0.7
Portugāle	5.2	4.5	6.1	10.5	6.3	3.8	2.4
Slovēnija	4.7	5.1	4.3	5.8	5.8	3.3	1.7
Slovākija	4.4	5.3	3.4	4.6	3.2	2.1	0.9
Somija	3.5	4.4	2.2	1.9	1.9	1.4	0.7
Euro zona	3.9	4.4	3.1	3.9	3.0	2.0	1.2
Bulgārija	4.8	5.0	4.6	4.5	3.5	3.3	2.5
Čehijas Republika	3.7	4.6	2.8	2.8	2.1	1.6	0.6
Dānija	3.5	4.5	2.1	1.4	1.7	1.3	0.7
Horvātija	5.4	5.1	5.6	6.1	4.7	4.1	3.6
Ungārija	7.0	7.3	6.6	7.9	5.9	4.8	3.4
Polija	5.7	6.6	4.7	5.0	4.0	3.5	2.7
Rumānija	6.7	7.3	6.3	6.7	5.4	4.5	3.5
Zviedrija	3.5	4.5	2.1	1.6	2.1	1.7	0.7
Apvienotā Karaliste	3.9	4.8	2.5	1.7	2.0	2.1	1.8
Eiropas Savienība	4.0	4.6	3.2	3.7	3.0	2.2	1.4
ASV	3.8	4.7	2.6	1.8	2.3	2.5	2.1
Japāna	1.2	1.5	0.9	0.9	0.7	0.6	0.4

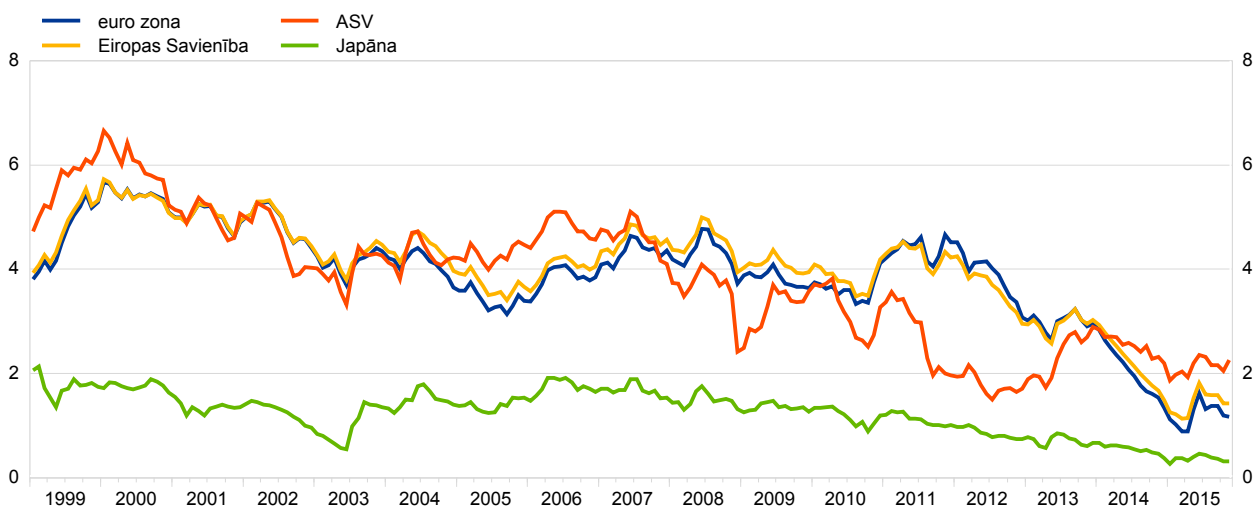
Avots: ECB aprēķini, pamatojoties uz nacionālo centrālo banku sniegtiem dienas datiem. Thomson Reuters dati par ASV un Japānu.

1) Dati par Kipru, Latviju, Lietuvu, Maltu, Slovēniju, Slovākiju, Čehijas Republiku, Ungāriju un Poliju pieejami kopš 2001. gada janvāra. Dati par Bulgāriju pieejami kopš 2003. gada janvāra, par Horvātiju – kopš 2005. gada decembra un par Rumāniju – kopš 2005. gada aprīļa.

2) Nav konverģences novērtēšanai domāto ilgtermiņa procentu likmju definīcijai atbilstošu Igaunijas valsts parāda vērtspapīru. Piemērots aizstājais rādītājs nav norādīts.

1.3. attēls. Valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes¹⁾

(gadā; %; mēneša vidējie rādītāji)

Avots: ECB aprēķini, pamatojoties uz nacionālo centrālo banku sniegtajiem dienas datiem. Thomson Reuters dati par ASV un Japānu.

1) Dati par Kipru, Latviju, Lietuvu, Maltu, Slovēniju, Slovākiju, Čehijas Republiku, Ungāriju un Poliju pieejami kopš 2001. gada janvāra. Dati par Bulgāriju pieejami kopš 2003. gada janvāra, par Horvātiju – kopš 2005. gada decembra un par Rumāniju – kopš 2005. gada aprīļa.

1. Finanšu un monetārās norises

1.4. Atsevišķi akciju tirgus indeksi (pārmaiņas; %)

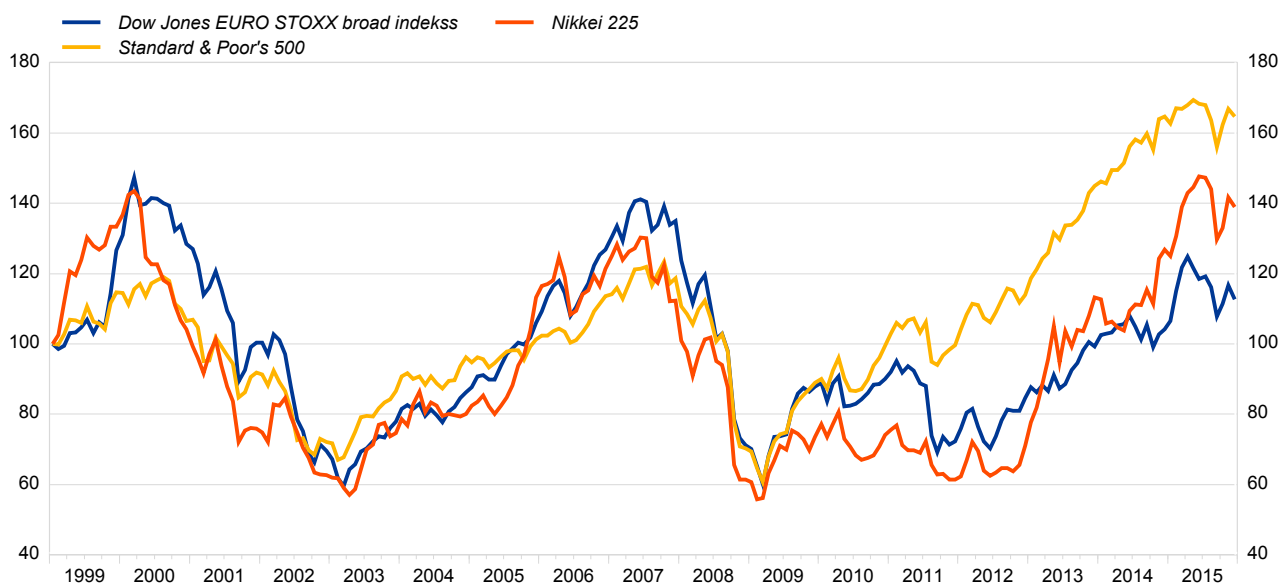
	1999–2015 ¹⁾	1999–2008 ¹⁾	2009–2015	2012	2013	2014	2015
Beļģija – BEL 20 indekss	10.8	-42.9	47.3	18.8	18.1	12.4	12.6
Vācija – DAX 30 indekss	54.4	-30.9	80.3	29.1	25.5	2.7	9.6
Igaunija – OMXT indekss	616.3	119.0	122.2	38.2	11.4	-7.7	19.1
Īrija – ISEQ indekss	35.4	-53.3	128.3	17.1	33.6	15.1	30.0
Griekija – ASE indekss	-88.9	-68.7	-71.3	33.4	28.1	-28.9	-23.6
Spānija – IBEX 35 indekss	-18.0	-21.0	-20.1	-4.7	21.4	3.7	-7.2
Francija – CAC 40 indekss	-22.2	-46.0	17.8	15.2	18.0	-0.5	8.5
Itālija – FTSEMIB indekss	-49.7	-54.3	-7.9	7.8	16.6	0.2	12.7
Kipra – CSE indekss	-93.3	9.4	-95.8	-61.2	-10.1	-17.0	-20.9
Latvija – OMXR indekss	281.5	74.1	113.1	6.7	16.2	-11.3	45.7
Lietuva – OMXV indekss	386.0	79.3	85.7	18.8	18.7	7.3	7.4
Luksemburga – LuxX indekss	-0.5	-29.8	1.4	9.9	16.1	4.9	-8.5
Malta – MSE indekss	35.2	-2.1	28.0	3.8	14.8	-9.6	33.0
Nīderlande – AEX indekss	-34.2	-63.4	31.8	9.7	17.2	5.6	4.1
Austrija – ATX indekss	100.1	46.2	-4.0	26.9	6.1	-15.2	11.0
Portugāle – PSI 20 indekss	-55.6	-47.0	-37.2	2.9	16.0	-26.8	10.7
Slovēnija – SBITOP indekss	-52.7	-42.0	-29.2	7.8	3.2	19.6	-11.2
Slovākija – SAX indekss	279.3	366.0	9.5	-10.8	2.9	12.4	31.5
Somija – OMXH indekss	-41.0	-62.9	33.1	8.3	26.5	5.7	10.8
Euro zona – DJ EURO STOXX Broad indekss	-17.1	-46.5	25.6	15.5	20.5	1.7	8.0
Bulgārija – SOFIX indekss	331.8	236.0	7.9	7.2	42.3	6.2	-11.7
Čehijas Republika – PX 50 indekss	95.3	75.3	-14.4	14.0	-4.8	-4.3	1.0
Dānija – OMXC 20 indekss	296.6	-3.1	201.2	27.2	24.1	20.9	36.2
Horvātija – CROBEX indekss	44.1	46.9	-15.7	0.0	3.1	-2.7	-3.2
Ungārija – BUX indekss	171.2	38.8	12.7	7.1	2.2	-10.4	43.8
Polija – WIG indekss	157.0	50.6	16.2	26.2	8.1	0.3	-9.6
Rumānija – BET indekss	1 461.6	546.8	49.3	18.7	26.1	9.1	-1.1
Zviedrija – OMXS 30 indekss	20.7	-44.8	52.0	11.8	20.7	9.9	-1.2
Apvienotā Karaliste – FTSE 100 indekss	-9.9	-36.0	15.3	5.8	14.4	-2.7	-4.9
ASV – S & P 500 indekss	39.1	-38.5	83.3	13.4	29.6	11.4	-0.7
Japāna – Nikkei 225 indekss	0.5	-53.2	80.5	22.9	56.7	7.1	9.1

Avots: ECB aprēķini, pamatojoties uz Thomson Reuters Datastream un Bloomberg dienas datiem.

1) Dati par Bulgāriju un Latviju pieejami kopš 2000. gada, par Kipru – kopš 2004. gada, par Horvātiju – kopš 2002. gada un par Slovēniju – kopš 2007. gada.

1.4. attēls. Dow Jones EURO STOXX broad indekss, Standard & Poor's 500 un Nikkei 225

(indekss: 1999. g. janvāris = 100; mēneša vidējie rādītāji)

Avots: ECB aprēķini, pamatojoties uz Thomson Reuters Datastream un Bloomberg dienas datiem.

1. Finanšu un monetārās norises

1.5. Naudas tirgi: 3 mēnešu starpbanku piedāvājuma procentu likmes¹⁾

(gadā; %; perioda vidējie rādītāji)

	1999–2015 ²⁾	1999–2008 ²⁾	2009–2015	2012	2013	2014	2015
Euro zona – EURIBOR	2.23	3.35	0.63	0.57	0.22	0.21	-0.02
Bulgārija – SOFIBOR	3.44	4.57	2.61	2.26	1.14	0.78	0.54
Čehijas Republika – PRIBOR	2.58	3.70	0.97	1.00	0.46	0.36	0.31
Dānija – CIBOR	2.52	3.64	0.90	0.62	0.27	0.31	-0.12
Horvātija – ZIBOR	5.71	7.54	3.09	3.42	1.52	0.97	1.23
Ungārija – BUBOR	7.80	9.70	5.10	7.00	4.32	2.41	1.61
Polija – WIBOR	6.83	9.11	3.58	4.91	3.03	2.52	1.75
Rumānija – ROBOR	16.36	24.65	5.40	5.34	4.23	2.54	1.33
Zviedrija – STIBOR	2.52	3.44	1.14	2.00	1.19	0.66	-0.20
Apvienotā Karaliste – LIBOR	2.22	3.36	0.59	0.49	0.15	0.18	-0.02
ASV – LIBOR	2.35	3.73	0.37	0.43	0.27	0.23	0.31
Japāna – LIBOR	0.26	0.29	0.21	0.19	0.15	0.13	0.09

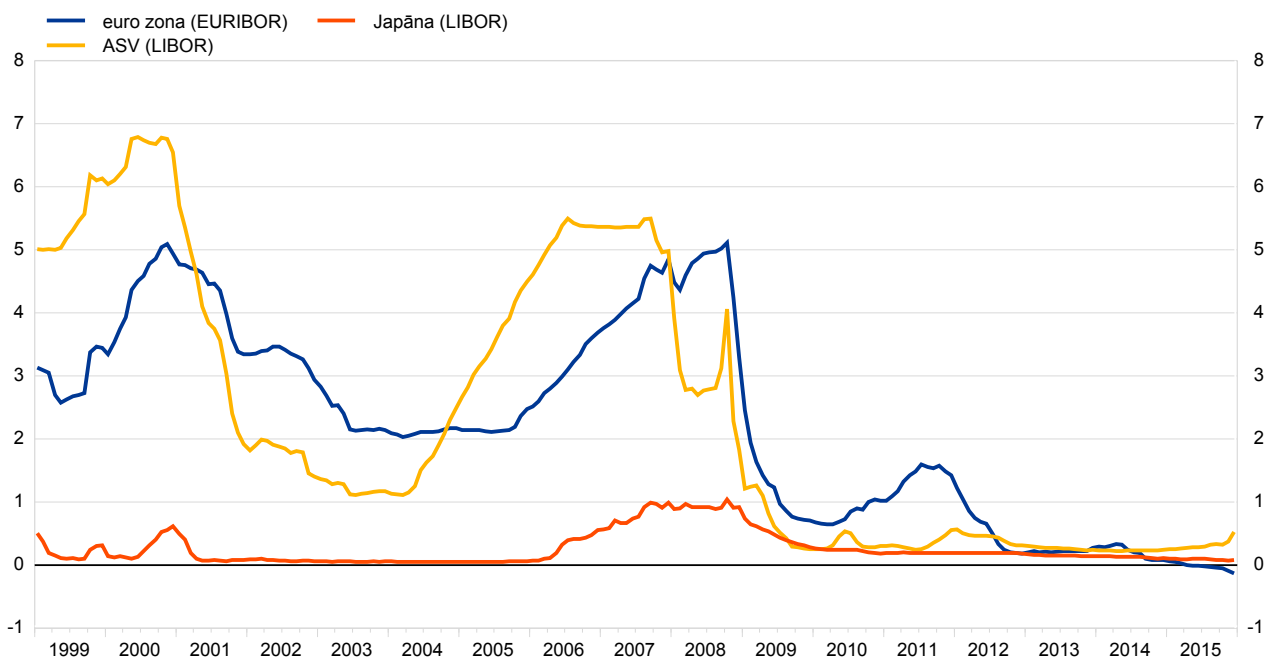
Avots: ECB aprēķini, pamatojoties uz Thomson Reuters un Thomson Reuters Datastream dienas datiem.

1) Katras atsauces zonas valūtas starpbanku piedāvājuma procentu likme.

2) Dati par Bulgāriju pieejami kopš 2003. gada.

1.5. attēls. Naudas tirgi: 3 mēnešu starpbanku piedāvājuma procentu likmes

(gadā; %; mēneša vidējie rādītāji)

Avots: ECB aprēķini, pamatojoties uz Thomson Reuters dienas datiem.

1. Finanšu un monetārās norises

1.6. Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs

(gadā; %; jaunie darījumi; perioda vidējie rādītāji)

1.6.1. Nefinanšu sabiedrības¹⁾

	2003–2015	2003–2008	2009–2015	2012	2013	2014	2015
Beļģija	3.24	4.24	2.38	2.40	2.28	2.26	2.00
Vācija	3.76	4.75	2.91	2.94	2.57	2.48	2.09
Igaunija	-	-	3.77	3.71	3.16	2.97	2.51
Īrija	4.27	5.10	3.55	3.68	3.60	3.69	3.06
Grieķija	5.77	5.78	5.77	6.57	6.25	5.83	5.13
Spānija	3.69	4.21	3.24	3.59	3.58	3.36	2.63
Francija	3.21	4.11	2.43	2.59	2.17	2.10	1.74
Itālija	4.14	4.90	3.50	4.13	4.00	3.56	2.59
Kipra	-	-	6.17	6.95	6.30	5.82	4.78
Latvija	-	-	-	-	-	3.51	3.33
Lietuva	-	-	-	-	-	-	2.49
Luksemburga	2.99	4.03	2.09	1.99	1.77	1.65	1.38
Malta	-	-	4.52	4.50	4.48	4.26	3.94
Nīderlande	3.34	4.30	2.52	2.52	2.36	2.32	1.84
Austrija	3.19	4.26	2.27	2.27	2.01	1.97	1.82
Portugāle	5.25	5.34	5.17	6.25	5.64	5.00	3.96
Slovēnija	4.56	4.36	4.74	4.97	4.85	4.39	3.12
Slovākija	-	-	2.96	2.82	2.62	2.66	2.41
Somija	3.06	4.05	2.21	2.22	2.08	2.13	1.85
Euro zona ²⁾	3.69	4.51	2.98	3.21	2.97	2.78	2.23

Avots: ECB MFI procentu likmju statistika.

1) Nefinanšu sabiedrību aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs apvieno visu sabiedrībām izsniegto aizdevumu, t.sk. konta pārtēriņa kredītu, procentu likmes. Šo rādītāju iegūst no MFI procentu likmju statistikas.

2) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

1.6.2. Mājsaimniecībām mājokļa iegādei¹⁾

	2003–2015	2003–2008	2009–2015	2012	2013	2014	2015
Beļģija	3.24	4.24	2.38	3.63	3.45	3.17	2.51
Vācija	3.76	4.75	2.91	3.07	2.76	2.50	1.96
Igaunija	-	-	3.77	2.96	2.72	2.52	2.30
Īrija	4.27	5.10	3.55	3.36	3.42	3.44	3.42
Grieķija	5.77	5.78	5.77	3.21	2.81	2.93	2.63
Spānija	3.69	4.21	3.24	3.27	2.99	2.93	2.23
Francija	3.21	4.11	2.43	3.76	3.18	2.95	2.31
Itālija	4.14	4.90	3.50	3.96	3.69	3.20	2.51
Kipra	-	-	6.17	5.18	4.88	4.42	3.63
Latvija	-	-	-	-	-	3.33	3.08
Lietuva	-	-	-	-	-	-	1.87
Luksemburga	2.99	4.03	2.09	2.23	2.13	2.02	1.86
Malta	-	-	4.52	3.38	3.22	2.93	2.78
Nīderlande	3.34	4.30	2.52	4.29	3.78	3.35	2.90
Austrija	3.19	4.26	2.27	2.72	2.39	2.29	2.01
Portugāle	5.25	5.34	5.17	3.89	3.25	3.19	2.38
Slovēnija	4.56	4.36	4.74	3.37	3.20	3.21	2.53
Slovākija	-	-	2.96	4.74	4.10	3.42	2.74
Somija	3.06	4.05	2.21	1.97	2.01	1.81	1.36
Euro zona ²⁾	3.69	4.51	2.98	3.47	3.07	2.80	2.26

Avots: ECB MFI procentu likmju statistika.

1) Aizņemšanās izmaksu rādītājs no jauna izsniegtajiem aizdevumiem mājsaimniecībām aptver mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu procentu likmes. Šo rādītāju iegūst no MFI procentu likmju statistikas.

2) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

1. Finanšu un monetārās norises

1.7. Kopējā noguldījumu procentu likme

(gadā, %; perioda vidējie rādītāji)

1.7.1. Nefinanšu sabiedrības¹⁾

	2003–2015	2003–2008	2009–2015	2012	2013	2014	2015
Beļģija	1.53	2.79	0.46	0.42	0.34	0.35	0.15
Vācija	1.61	2.86	0.53	0.49	0.24	0.24	0.16
Igaunija	-	-	0.72	0.57	0.30	0.31	0.23
Īrija	1.80	2.75	0.99	1.38	0.57	0.41	0.15
Grieķija	-	-	-	-	-	-	-
Spānija	2.13	2.90	1.48	1.90	1.55	0.80	0.36
Francija	1.88	2.89	1.02	1.35	0.81	0.74	0.31
Itālija	2.07	2.88	1.37	1.81	1.80	1.22	0.88
Kipra	-	-	2.93	3.93	2.68	2.44	1.72
Latvija	-	-	-	-	-	-	-
Lietuva	-	-	0.68	0.65	0.36	0.22	0.17
Luksemburga	-	-	-	-	-	-	-
Malta	-	-	-	-	-	-	-
Nīderlande	-	-	-	0.46	0.19	0.17	0.06
Austrija	1.78	2.92	0.80	0.85	0.45	0.44	0.32
Portugāle	2.25	2.97	1.63	1.79	1.57	0.96	0.46
Slovēnija	-	-	1.46	2.21	1.66	0.72	0.27
Slovākija	-	-	0.61	0.64	0.44	0.39	0.24
Somija	1.57	2.80	0.51	0.45	0.29	0.42	0.30
Euro zona ²⁾	1.84	2.86	0.97	1.21	0.94	0.61	0.32

Avots: ECB MFI procentu likmju statistika.

1) Jauni noguldījumi ar noteiktu termiņu, izņemot noguldījumus uz nakti un noguldījumus ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu.

2) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

1.7.2. Mājsaimniecības¹⁾

	2003–2015	2003–2008	2009–2015	2012	2013	2014	2015
Beļģija	1.94	2.75	1.24	1.25	1.30	1.17	1.00
Vācija	1.90	2.80	1.13	1.33	0.86	0.69	0.47
Igaunija	1.79	2.75	0.97	0.92	0.53	0.55	0.58
Īrija	1.93	2.64	1.32	1.90	0.94	0.64	0.33
Grieķija	-	-	-	-	-	-	-
Spānija	2.38	2.89	1.94	2.60	1.83	0.99	0.46
Francija	2.48	2.89	2.12	2.44	2.18	2.19	1.68
Itālija	1.94	2.07	1.83	2.98	2.14	1.59	1.20
Kipra	-	-	3.45	4.39	2.95	2.56	1.77
Latvija	-	-	1.33	0.90	0.49	0.50	0.56
Lietuva	-	-	1.12	0.96	0.54	0.43	0.28
Luksemburga	-	-	-	0.68	-	-	-
Malta	-	-	2.13	2.42	2.26	1.83	1.33
Nīderlande	-	-	-	3.01	2.33	2.09	1.92
Austrija	1.99	2.89	1.22	1.45	0.89	0.74	0.45
Portugāle	2.40	2.67	2.16	3.13	2.16	1.59	0.75
Slovēnija	-	-	2.01	2.70	2.25	1.25	0.58
Slovākija	-	-	1.94	2.40	1.71	1.67	1.68
Somija	2.14	2.97	1.43	1.56	1.10	1.09	0.96
Euro zona ²⁾	2.37	2.81	1.98	2.76	1.99	1.35	0.82

Avots: ECB MFI procentu likmju statistika.

1) Jauni noguldījumi ar noteiktu termiņu, izņemot noguldījumus uz nakti un noguldījumus ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu.

2) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

1. Finanšu un monetārās norises

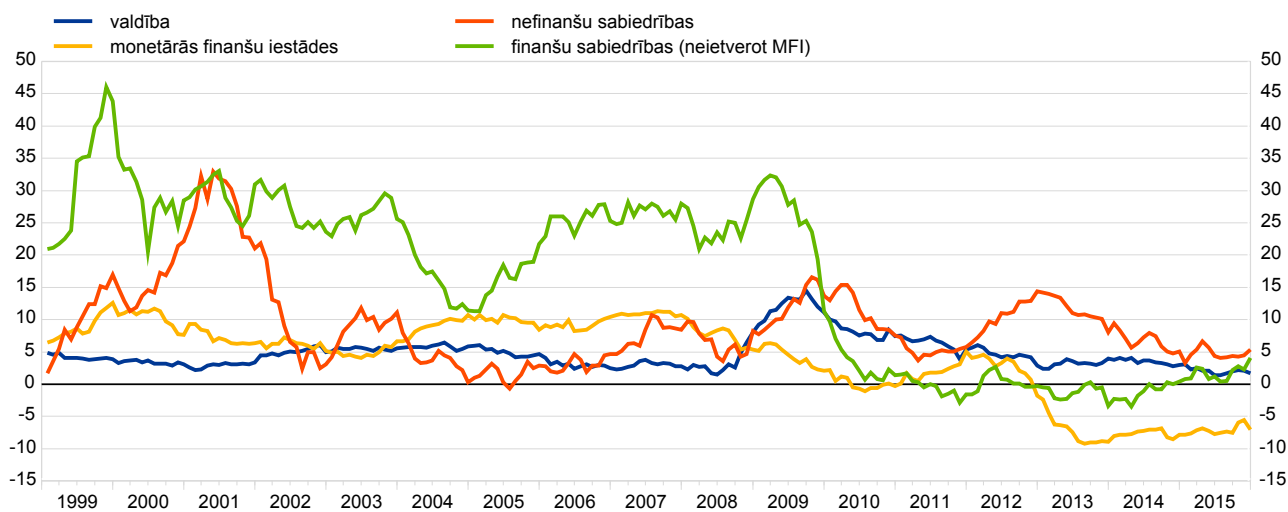
1.8. Euro zonas rezidentu visās valūtās emitētie parāda vērtspapīri (gada pārmaiņas; %, perioda vidējie rādītāji)

	1999–2015	1999–2008	2009–2015	2012	2013	2014	2015
Beļģija	3.3	2.6	2.5	5.6	1.4	1.4	1.3
Vācija	2.2	4.8	-1.5	-1.1	-4.1	-2.6	-0.6
Igaunija	-	-	7.8	30.8	9.9	10.4	-0.6
Īrija	5.8	9.9	-1.6	-2.1	-3.0	-3.5	-0.5
Grieķija	4.9	12.6	-7.2	-9.0	-25.6	-11.4	-4.6
Spānija	9.0	15.6	-0.7	5.1	-4.1	-6.9	-4.5
Francija	6.4	8.4	3.4	6.7	0.1	2.7	0.7
Itālija	4.4	6.4	0.7	6.5	1.5	-1.3	-3.8
Kipra	-	-	-2.9	-0.3	2.5	-5.6	-2.9
Latvija	-	-	22.1	48.0	34.4	34.9	9.1
Lietuva	-	-	1.9	-	-	3.7	-2.1
Luksemburga	6.4	0.2	14.7	33.6	20.8	13.3	16.1
Malta	-	-	10.2	7.4	6.8	14.3	13.1
Nīderlande	7.6	12.6	0.8	0.2	-0.8	-0.4	1.6
Austrija	5.0	9.6	-1.3	-0.3	-2.1	-1.8	-3.1
Portugāle	7.2	10.4	0.1	-1.8	-2.0	-7.4	-6.5
Slovēnija	-	-	10.5	-1.6	11.9	29.6	3.6
Slovākija	12.3	13.7	10.4	17.5	13.7	7.7	1.6
Somija	5.2	3.6	6.6	11.4	8.5	7.2	-1.3
Euro zona	5.2	7.7	1.1	3.6	-0.6	-0.7	-0.5

Avots: ECB.

1.8. attēls. Euro zonas rezidentu emitētie parāda vērtspapīri sektoru dalījumā

(gada pārmaiņas; %)

Avots: ECB.

1. Finanšu un monetārās norises

1.9. Euro zonas rezidentu emitētās biržas sarakstā iekļautās akcijas

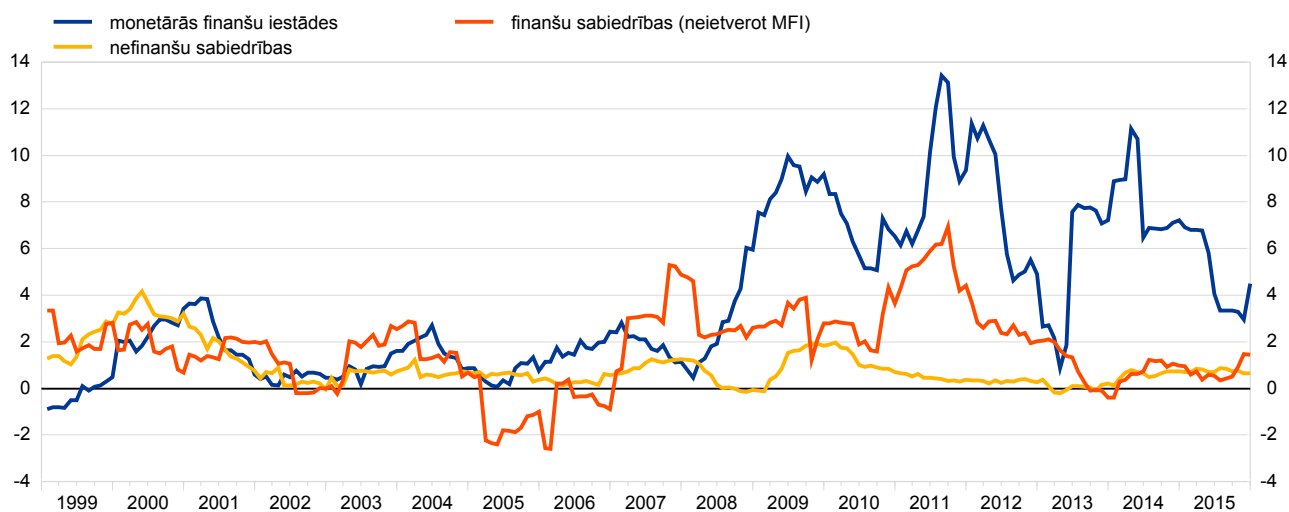
(gada pārmaiņas; %; perioda vidējie rādītāji)

	1999–2015	1999–2008	2009–2015	2012	2013	2014	2015
Beļģija	-0.3	-0.9	0.4	-0.7	1.0	1.3	1.0
Vācija	1.3	1.4	1.0	0.9	0.3	0.7	0.9
Igaunija	-	-	-8.0	-5.8	-4.5	-3.8	-4.8
Īrija	2.8	1.0	0.8	5.2	-6.1	-0.7	0.3
Griekija	8.1	1.5	19.5	1.8	39.6	35.1	6.8
Spānija	1.2	1.1	1.3	1.1	0.8	0.3	2.5
Francija	0.9	0.7	0.7	0.8	0.9	0.7	0.8
Itālija	1.6	1.1	1.9	3.7	0.7	1.4	1.8
Kipra	-	-	16.0	13.8	9.3	13.8	23.1
Latvija	-	-	0.3	0.0	0.0	0.1	0.6
Lietuva	-	-	-0.5	-	-	-0.7	-3.9
Luksemburga	5.3	5.7	5.5	4.7	1.2	5.8	4.2
Malta	-	-	4.1	0.4	2.2	5.1	8.0
Nīderlande	0.3	0.3	0.3	-0.7	-0.6	0.7	0.0
Austrija	5.9	8.7	2.4	1.4	1.2	5.2	2.3
Portugāle	2.4	2.3	2.5	4.0	2.3	3.2	3.4
Slovēnija	-	-	1.0	0.6	2.8	1.1	0.5
Slovākija	-	-	0.6	4.0	-0.1	0.0	-0.1
Somija	0.1	-0.5	1.1	0.9	1.4	2.3	0.9
Euro zona	1.2	1.0	1.2	1.2	0.6	1.3	1.2

Avots: ECB.

1.9. attēls. Euro zonas rezidentu emitētās biržas sarakstā iekļautās akcijas sektoru dalījumā

(gada pārmaiņas; %)

Avots: ECB.

1. Finanšu un monetārās norises

1.10. Monetārie rādītāji, sastāvdaļas un M3 neietilpstošie bilances posteņi¹⁾

(gada pārmaiņas; katra gada beigās; %; perioda vidējie sezonāli izlīdzinātie rādītāji)

	1999–2015	1999–2008	2009–2015	2012	2013	2014	2015
M3 sastāvdaļas							
M3	5.3	7.5	2.2	3.5	1.0	3.8	4.7
M2	5.6	7.3	3.1	4.5	2.5	3.8	5.2
M1	7.5	7.8	7.1	6.5	5.8	8.1	10.7
Skaidrā nauda apgrozībā	7.5	9.0	5.5	2.4	5.3	6.4	6.7
Noguldījumi uz nakti	7.5	7.6	7.4	7.4	5.9	8.4	11.5
M2 – M1 (pārējie īstermiņa noguldījumi)	3.3	7.1	-1.9	2.0	-1.8	-2.3	-3.5
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	2.5	10.3	-7.7	-2.1	-6.4	-5.4	-9.1
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	3.8	3.3	4.5	5.9	2.2	0.1	0.5
M3 – M2 (tirgojamie finanšu instrumenti)	2.3	8.8	-6.2	-6.5	-16.1	4.0	-2.8
Atpirkšanas līgumi	0.1	6.2	-8.2	-11.4	-9.2	0.8	-35.1
Naudas tirgus fondu akcijas	3.9	9.4	-3.5	-3.9	-10.4	2.6	11.9
Emitētie parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	-1.2	11.9	-17.2	-9.7	-38.0	18.7	-25.5
M3 neietilpstošie bilances posteņi²⁾							
MFI saistības:							
Centrālās valdības turējumi	3.4	7.2	-1.8	-1.2	-14.7	-2.2	3.0
Ilgāka termiņa finanšu saistības pret pārējiem euro zonas rezidentiem	4.1	6.6	0.7	-1.5	-1.2	-2.2	-3.0
Noguldījumi ar noteikto termiņu ilgāku par 2 gadiem	3.3	5.8	-0.2	-6.1	-0.8	-5.2	-4.6
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 3 mēnešiem	-2.7	-0.9	-5.3	-8.8	-13.5	2.2	-14.5
Emitētie parāda vērtspapīri ar termiņu ilgāku par 2 gadiem	3.1	7.3	-2.6	-3.8	-5.1	-5.9	-8.4
Kapitāls un rezerves	6.7	7.4	5.7	7.1	3.4	4.6	4.3
MFI aktīvi:							
Kredīti euro zonas rezidentiem	4.5	6.9	1.0	0.5	-2.0	-0.2	2.3
Kredīts valdībai	2.8	0.6	5.9	5.8	-0.7	2.1	7.8
t.sk. aizdevumi	0.5	-0.1	1.3	-0.3	-6.3	1.5	-1.9
Kredīti privātajam sektoram ³⁾	5.0	8.7	-0.1	-0.7	-2.3	-0.8	0.8
t.sk. aizdevumi ⁴⁾	4.8	8.4	0.0	-0.5	-2.4	-0.3	0.4

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

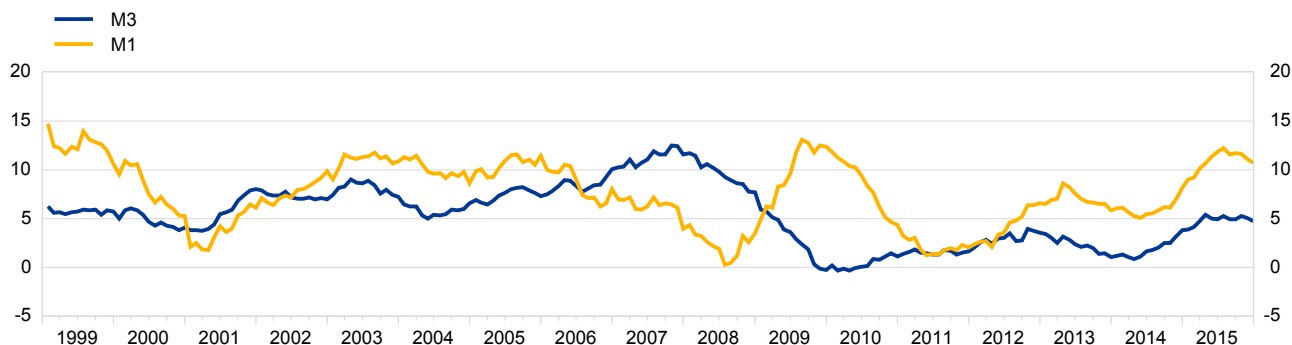
2) Tabulā ietverti tikai atsevišķi M3 neietilpstošie bilances posteņi, t.i., tieši ārējie aktīvi un "pārējie M3 neietilpstošie bilances posteņi" (atlikušie posteņi) nav iekļauti.

3) Privātais sektors ir euro zonas ne-MFI, neietverot valdību.

4) Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei.

1.10. attēls. Monetārie rādītāji¹⁾

(gada pārmaiņas; katra mēneša beigās; %; sezonāli izlīdzināti rādītāji)

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

1. Finanšu un monetārās norises

1.11. MFI aizdevumi nefinanšu sabiedrībām¹⁾

(gada pārmaiņas; katra gada beigās; %; perioda vidējie sezonāli neizlīdzinātie rādītāji)

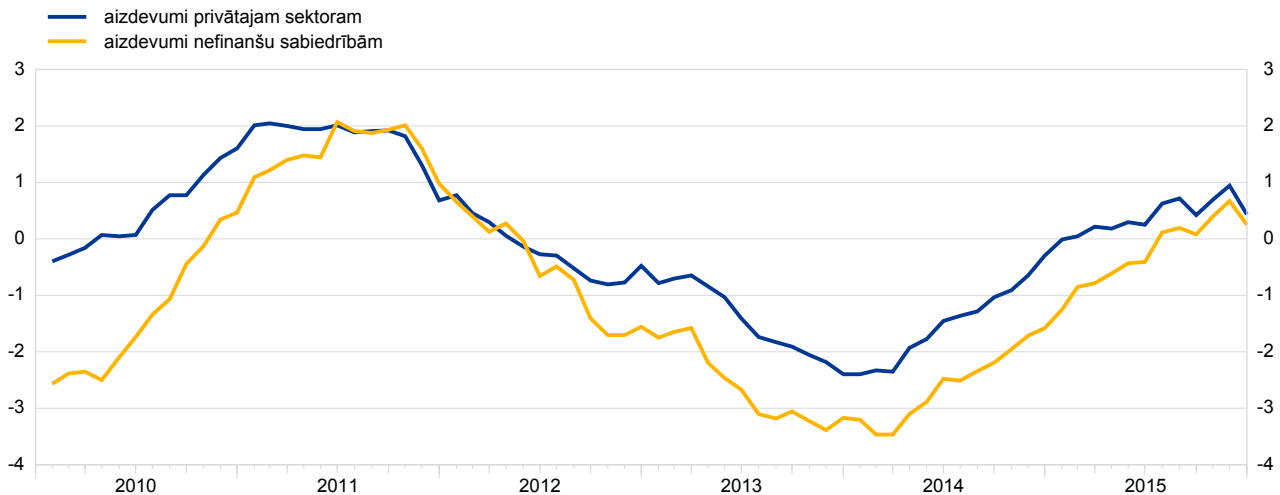
	2010–2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Beļģija	2.2	4.9	2.1	1.3	1.1	0.6	3.0
Vācija	-0.2	-0.8	0.3	0.6	-1.9	-0.5	0.8
Igaunija	1.0	-5.1	-4.9	3.1	3.6	3.6	6.4
Īrija	-5.2	-6.4	-2.4	-4.0	-5.7	-6.6	-6.0
Grieķija	-2.7	0.0	-2.4	-6.2	-3.2	-2.8	-1.3
Spānija	-5.0	-0.9	-4.0	-7.6	-10.1	-6.3	-1.0
Francija	2.2	1.5	4.7	1.3	-0.2	2.9	3.2
Itālija	-1.0	2.1	2.5	-2.2	-5.5	-2.5	-0.5
Kipra	1.5	2.6	8.2	4.6	-5.7	-0.8	0.7
Latvija	-1.7	-	-5.3	3.3	-0.6	-6.7	1.1
Lietuva	-1.4	-9.5	0.3	2.5	-3.2	-1.2	3.3
Luksemburga	-2.0	-6.8	-5.4	-7.5	-3.0	2.9	9.1
Malta	-3.5	-2.0	2.8	-1.7	-9.1	4.9	-14.7
Nīderlande	-0.1	1.7	3.7	2.8	1.7	-5.0	-5.1
Austrija	1.3	1.9	3.8	0.5	-0.2	1.0	0.8
Portugāle	-2.9	1.7	-2.7	-5.2	-3.0	-6.8	-1.3
Slovēnija	-6.4	-0.1	-3.4	-4.8	-7.8	-13.9	-7.5
Slovākija	2.9	1.6	7.6	-2.3	1.7	1.9	7.3
Somija	5.8	4.2	9.9	4.7	5.7	5.0	5.2
Euro zona	-0.8	0.5	1.0	-1.6	-3.2	-1.6	0.2
Bulgārija	2.9	2.7	6.0	5.4	1.4	2.4	-0.5
Čehijas Republika	3.4	1.7	6.3	2.4	2.4	1.7	6.3
Dānija	-1.2	-1.9	-4.5	-2.0	1.1	0.5	-0.2
Horvātija	-4.7	-	-	-12.3	0.5	-3.4	-3.1
Ungārija	-3.2	-3.0	-5.9	-3.6	-1.3	1.8	-7.1
Polija	5.4	-1.2	14.0	5.8	1.5	5.1	7.9
Rumānija	1.3	9.4	9.9	1.2	-5.7	-3.5	-2.6
Zviedrija	3.1	3.4	6.6	2.3	1.0	2.6	2.8
Apvienotā Karaliste	-4.6	-7.1	-5.7	-5.1	-5.6	-3.4	-0.4

Avots: ECB.

1) Dati par euro zonas valstīm attiecas uz pārējo MFI izsniegtajiem aizdevumiem euro zonas nefinanšu sabiedrībām, bet dati par euro zonā neietilpstošajām ES valstīm – uz iekšzemes nefinanšu sabiedrībām izsniegtajiem aizdevumiem. Dati par euro zonas valstīm koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei.

1.11. attēls. MFI aizdevumi privātajam sektoram un nefinanšu sabiedrībām¹⁾

(gada pārmaiņas; katra mēneša beigās; %; sezonāli izlīdzināti un atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei koriģēti rādītāji)

Avots: ECB.

1) Privātais sektors ir euro zonas ne-MFI, neietverot valdību.

1. Finanšu un monetārās norises

1.12. MFI aizdevumi mājsaimniecībām¹⁾

(gada pārmaiņas; katra gada beigās; %; perioda vidējie sezonāli neizlīdzinātie rādītāji)

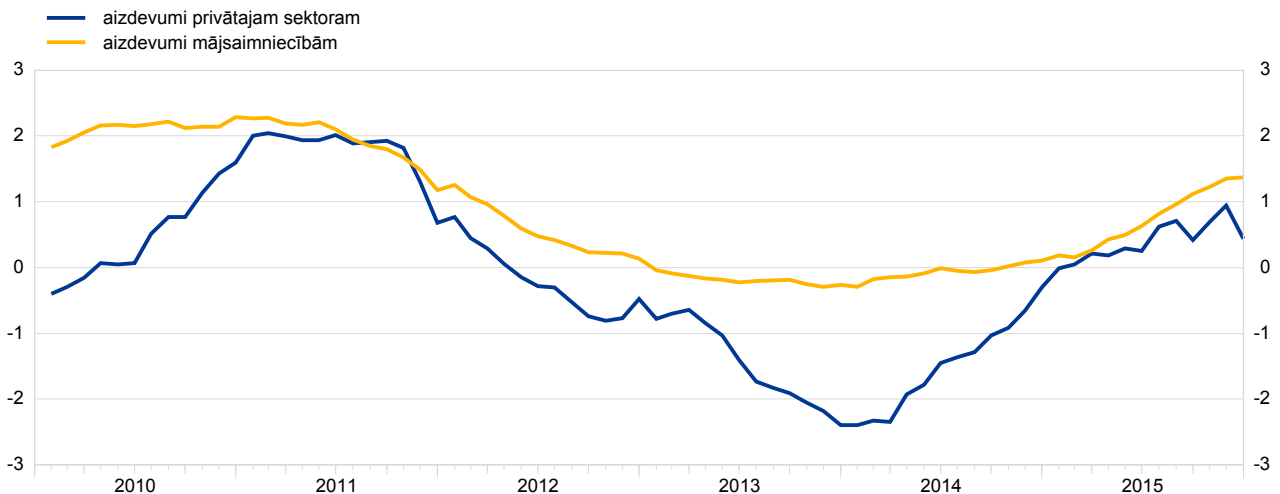
	2010–2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Beļģija	4.3	6.3	5.3	4.1	2.2	3.8	4.3
Vācija	1.3	0.7	0.7	1.3	1.2	1.5	2.8
Igaunija	-0.1	-3.0	-2.2	-2.3	0.4	2.5	3.9
Īrija	-4.0	-5.4	-3.8	-3.8	-3.9	-3.6	-3.6
Grieķija	-3.0	-0.6	-4.3	-4.2	-3.0	-3.0	-2.8
Spānija	-2.9	-0.1	-2.7	-3.8	-4.7	-3.8	-2.2
Francija	3.5	6.1	4.5	2.5	2.6	1.9	3.5
Itālija	1.1	5.0	3.4	-0.5	-1.3	-0.5	0.8
Kipra	1.1	9.1	4.7	1.7	-4.6	-2.7	-1.0
Latvija	-4.5	-	-6.2	-5.3	-4.8	-3.9	-2.5
Lietuva	-0.4	-5.2	-1.7	-1.5	0.0	1.5	4.9
Luksemburga	4.3	2.2	5.2	5.6	3.9	4.1	4.9
Malta	5.8	6.5	6.2	4.4	4.3	6.8	6.5
Nīderlande	-0.3	1.6	0.8	-0.4	-1.7	-1.4	-0.7
Austrija	1.1	0.7	1.5	0.6	0.6	1.1	1.9
Portugāle	-2.5	2.1	-2.2	-4.4	-4.1	-3.5	-2.6
Slovēnija	0.7	8.0	1.7	-1.7	-2.8	-1.5	0.6
Slovākija	11.7	12.5	11.1	10.3	10.3	13.2	13.1
Somija	3.9	6.1	5.6	4.9	2.1	1.9	2.7
Euro zona	0.8	2.3	1.2	0.1	-0.3	0.1	1.4
Bulgārija	-0.1	0.2	0.3	-0.3	0.4	-1.0	-0.3
Čehijas Republika	5.7	7.2	6.4	4.5	5.0	4.5	6.8
Dānija	0.4	1.4	0.8	0.6	-1.6	0.2	0.8
Horvātija	-1.4	-	-	-1.5	-1.3	-1.0	-1.7
Ungārija	-8.7	-4.4	-16.7	-6.0	-5.8	-7.1	-12.0
Polija	5.4	10.3	2.7	7.0	3.9	4.1	4.6
Rumānija	1.5	3.6	4.6	-2.0	-1.4	0.3	4.1
Zviedrija	6.0	8.0	5.3	4.4	4.9	5.8	7.5
Apvienotā Karaliste	0.2	-5.6	-0.2	0.6	0.6	2.8	3.3

Avots: ECB.

1) Dati par euro zonas valstīm attiecas uz pārējo MFI izsniegtajiem aizdevumiem euro zonas mājsaimniecībām, bet dati par euro zonā neietilpstošajām ES valstīm – uz iekšzemes mājsaimniecībām izsniegtajiem aizdevumiem. Dati par euro zonas valstīm koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei.

1.12. attēls. MFI aizdevumi privātajam sektoram un mājsaimniecībām¹⁾

(gada pārmaiņas; katrā mēneša beigās; %; sezonāli izlīdzināti un atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei koriģēti rādītāji)

Avots: ECB.

1) Privātais sektors ir euro zonas ne-MFI, neietverot valdību.

2. Saimnieciskā darbība

2.1. IKP

(ķēdes indeksu veidā agregētie apjomi; gada pārmaiņas; %)

	1999–2015 ^{1),2)}	1999–2008 ¹⁾	2009–2015 ²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	1.7	2.3	0.6	0.2	0.0	1.3	.
Vācija	1.3	1.6	0.8	0.4	0.3	1.6	1.7
Igaunija	3.7	5.7	0.5	5.2	1.6	2.9	.
Īrija	3.7	5.6	0.6	0.2	1.4	5.2	.
Grieķija	0.3	3.5	-4.8	-7.3	-3.2	0.7	.
Spānija	1.7	3.6	-1.3	-2.6	-1.7	1.4	.
Francija	1.4	2.0	0.5	0.2	0.7	0.2	1.1
Itālija	0.2	1.2	-1.4	-2.8	-1.7	-0.4	.
Kipra	1.9	4.2	-1.9	-2.4	-5.9	-2.5	.
Latvija	3.8	6.6	-0.7	4.0	3.0	2.4	.
Lietuva	3.8	6.1	0.5	3.8	3.5	3.0	1.6
Luksemburga	2.7	3.4	1.7	-0.8	4.3	4.1	.
Malta	2.4	2.4	2.3	2.9	4.0	4.1	.
Nīderlande	1.5	2.5	0.1	-1.1	-0.5	1.0	1.9
Austrija	1.6	2.4	0.4	0.8	0.3	0.4	0.9
Portugāle	0.5	1.6	-1.2	-4.0	-1.1	0.9	.
Slovēnija	2.2	4.3	-1.2	-2.7	-1.1	3.0	.
Slovākija	3.6	5.0	1.3	1.5	1.4	2.5	.
Somija	1.7	3.3	-1.0	-1.4	-0.8	-0.7	.
Euro zona	1.2	2.1	-0.2	-0.9	-0.3	0.9	.
Bulgārija	3.0	4.8	0.1	0.2	1.3	1.5	.
Čehijas Republika	2.5	4.0	0.0	-0.9	-0.5	2.0	.
Dānija	1.0	1.7	-0.3	-0.1	-0.2	1.3	.
Horvātija	1.5	3.7	-2.2	-2.2	-1.1	-0.4	.
Ungārija	2.1	3.4	-0.1	-1.7	1.9	3.7	.
Polija	3.7	4.2	2.9	1.6	1.3	3.3	.
Rumānija	3.3	5.4	0.0	0.6	3.5	3.0	.
Zviedrija	2.3	3.0	1.1	-0.3	1.2	2.3	.
Apvienotā Karaliste	2.0	2.6	1.1	1.2	2.2	2.9	2.2
Eiropas Savienība	1.5	2.3	0.1	-0.5	0.2	1.4	.
ASV	2.1	2.6	1.4	2.2	1.5	2.4	2.4
Japāna	0.8	1.1	0.3	1.7	1.4	0.0	.

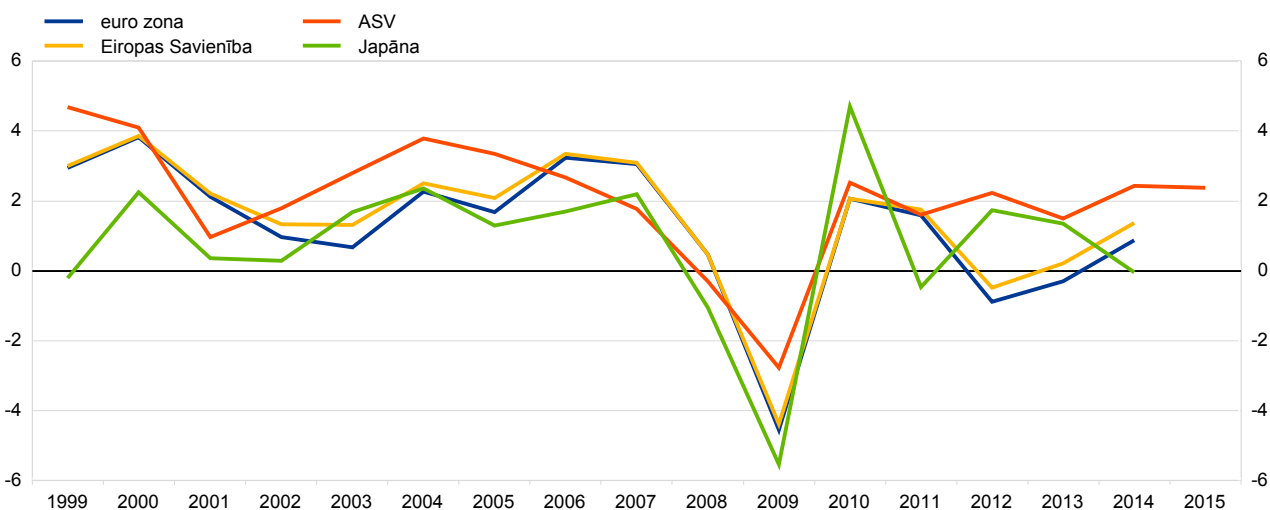
Avoti: Eurostat, OECD (datiem par Japānu un ASV) un ECB aprēķini.

1) Dati par Luksemburgu un Maltu pieejami kopš 2001. gada.

2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

2.1. attēls. IKP

(ķēdes indeksu veidā agregēti apjomi; gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

2. Saimnieciskā darbība

2.2. Privātais patēriņš

(ķēdes indeksu veidā agregēti apjomi; gada pārmaiņas; %)

	1999–2015 ^(1, 2)	1999–2008 ⁽¹⁾	2009–2015 ⁽²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	1.2	1.4	0.9	0.6	0.9	0.4	.
Vācija	0.9	0.9	0.9	1.0	0.6	0.9	1.9
Igaunija	3.9	6.6	-0.5	4.4	3.8	3.5	.
Īrija	3.1	5.5	-0.8	-1.0	0.1	2.1	.
Grieķija	0.4	3.7	-4.7	-8.0	-2.3	0.5	.
Spānija	1.3	3.3	-1.9	-3.5	-3.1	1.2	.
Francija	1.6	2.3	0.7	-0.2	0.4	0.6	1.4
Itālija	0.2	1.0	-1.1	-3.9	-2.7	0.4	.
Kipra	2.7	5.4	-1.6	-0.8	-5.9	0.6	.
Latvija	3.9	6.5	-0.3	3.2	5.1	2.3	.
Lietuva	4.6	8.1	-1.0	3.6	4.3	4.1	.
Luksemburga	2.2	2.3	2.0	2.7	0.9	3.7	.
Malta	1.6	1.7	1.5	-0.2	2.0	2.8	.
Nīderlande	0.8	1.6	-0.4	-1.2	-1.4	0.0	1.6
Austrija	1.3	1.8	0.6	0.6	0.1	0.0	0.4
Portugāle	0.7	2.0	-1.4	-5.5	-1.2	2.2	.
Slovēnija	1.7	3.1	-0.7	-2.5	-4.1	0.7	.
Slovākija	2.9	4.6	0.1	-0.4	-0.8	2.3	.
Somija	2.2	3.2	0.6	0.3	-0.5	0.6	.
Euro zona	1.0	1.8	-0.3	-1.2	-0.7	0.8	.
Bulgārija	4.6	7.3	0.2	3.3	-1.4	2.7	.
Čehijas Republika	2.1	3.3	0.2	-1.5	0.7	1.5	.
Dānija	0.9	1.7	-0.3	0.4	-0.1	0.5	.
Horvātija	1.2	3.5	-2.4	-3.0	-1.8	-0.7	.
Ungārija	1.7	3.7	-1.5	-2.2	0.3	1.8	.
Polija	3.3	4.0	2.1	0.7	0.2	2.5	.
Rumānija	4.7	7.9	-0.5	1.2	0.7	3.8	.
Zviedrija	2.4	2.7	1.8	0.8	1.9	2.2	.
Apvienotā Karaliste	2.2	3.2	0.5	1.8	1.9	2.5	.
Eiropas Savienība	1.4	2.2	0.0	-0.6	-0.1	1.3	.
ASV	2.5	3.1	1.6	1.5	1.7	2.7	3.1
Japāna	0.9	0.9	0.9	2.3	1.7	-0.9	.

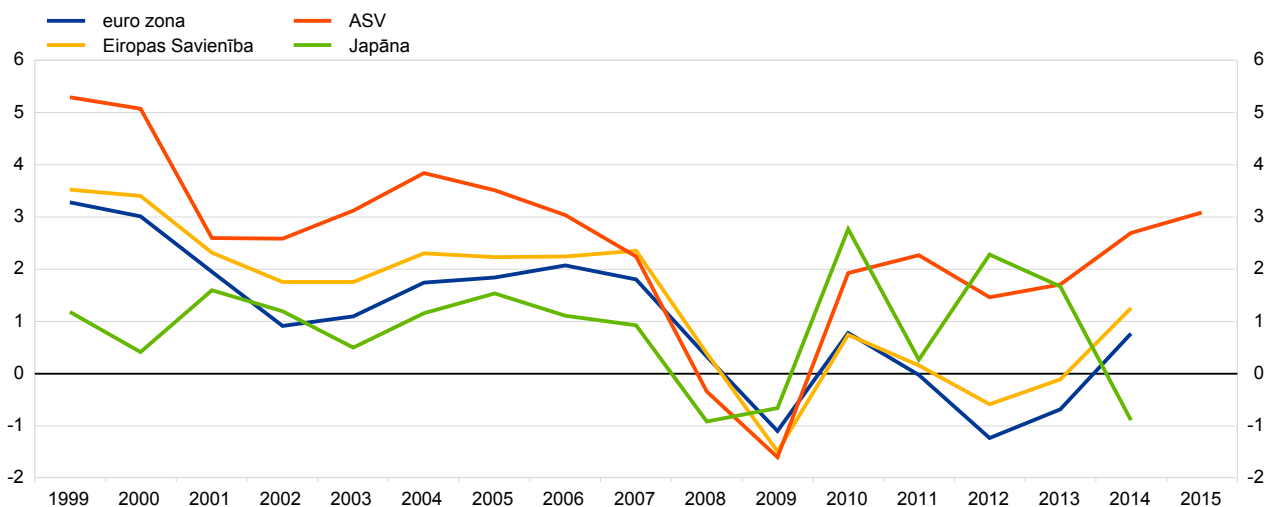
Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Luksemburgu un Maltu pieejami kopš 2001. gada.

2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

2.2. attēls. Privātais patēriņš

(ķēdes indeksu veidā agregēti apjomi; gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

2. Saimnieciskā darbība

2.3. Valdības patēriņš

(ķēdes indeksu veidā agregēti apjomi; gada pārmaiņas; %)

	1999–2015 ^{1), 2)}	1999–2008 ¹⁾	2009–2015 ²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	1.5	1.9	0.9	1.5	-0.1	0.6	.
Vācija	1.3	1.0	1.7	1.3	0.8	1.7	2.8
Igaunija	2.2	3.0	1.0	3.6	1.5	3.0	.
Īrija	2.8	5.3	-1.1	-1.2	0.0	4.0	.
Grieķija	0.6	3.5	-4.1	-6.0	-6.5	-2.6	.
Spānija	2.9	5.0	-0.4	-4.5	-2.8	0.0	.
Francija	1.6	1.6	1.6	1.6	1.7	1.5	1.5
Itālija	0.7	1.4	-0.5	-1.4	-0.3	-0.7	.
Kipra	1.6	3.8	-2.0	-3.7	-4.1	-9.0	.
Latvija	1.1	2.8	-1.7	0.3	1.6	4.9	.
Lietuva	0.8	1.4	-0.2	1.3	1.0	1.3	.
Luksemburga	3.4	3.3	3.4	3.6	3.9	4.5	.
Malta	2.7	2.8	2.7	6.3	0.2	7.8	.
Nīderlande	2.3	3.4	0.6	-1.3	0.1	0.3	0.0
Austrija	1.3	1.7	0.7	0.2	0.6	0.8	1.0
Portugāle	0.8	2.2	-1.4	-3.3	-2.0	-0.5	.
Slovēnija	1.8	3.2	-0.5	-2.3	-1.5	-0.1	.
Slovākija	2.6	3.0	1.9	-2.6	2.2	5.9	.
Somija	1.2	1.6	0.4	0.5	1.1	-0.3	.
Euro zona	1.5	2.0	0.6	-0.2	0.2	0.9	.
Bulgārija	2.2	4.5	-1.5	-0.5	2.3	0.1	.
Čehijas Republika	1.4	2.1	0.5	-1.8	2.4	1.8	.
Dānija	1.4	2.0	0.4	0.0	-0.7	0.2	.
Horvātija	1.1	2.0	-0.4	-1.0	0.3	-1.9	.
Ungārija	1.5	1.9	0.8	-1.5	2.4	2.9	.
Polija	3.3	4.1	1.9	-0.4	2.2	4.9	.
Rumānija	0.4	1.2	-0.8	0.4	-4.6	0.3	.
Zviedrija	1.0	0.7	1.4	1.1	1.3	1.3	.
Apvienotā Karaliste	2.2	2.9	1.0	1.8	0.5	2.5	.
Eiropas Savienība	1.6	2.1	0.7	0.1	0.3	1.1	.
ASV	1.1	2.1	-0.3	-0.9	-2.5	-0.5	0.4
Japāna	1.8	2.0	1.5	1.7	1.9	0.1	.

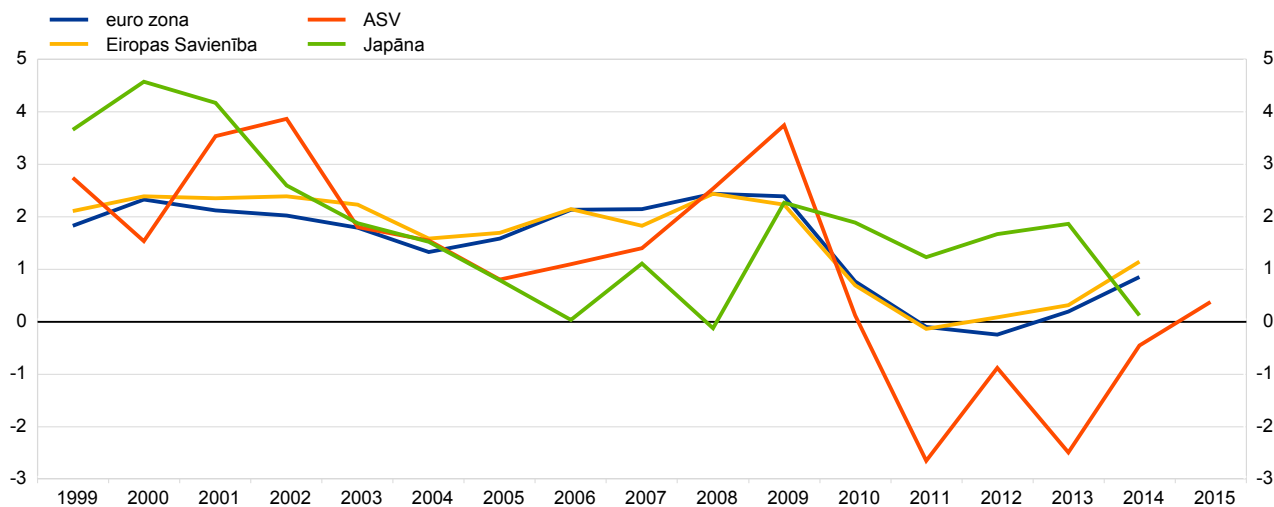
Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Luksemburgu un Maltu pieejami kopš 2001. gada.

2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

2.3. attēls. Valdības patēriņš

(ķēdes indeksu veidā agregēti apjomi; gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

2. Saimnieciskā darbība

2.4. Kopējā kapitāla veidošana

(ķēdes indeksu veidā agregēti apjomi; gada pārmaiņas; %)

	1999–2015 ^{1,2)}	1999–2008 ¹⁾	2009–2015 ²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	1.9	3.6	-0.7	-3.5	-4.7	6.2	.
Vācija	0.2	0.8	-0.5	-8.2	1.5	2.0	-0.5
Igaunija	4.7	7.7	-0.1	18.5	-0.8	5.9	.
Īrija	2.4	5.1	-2.0	6.8	-5.1	16.5	.
Griekija	-3.3	4.4	-14.9	-24.0	-10.8	9.9	.
Spānija	0.9	5.3	-6.1	-8.1	-3.6	4.8	.
Francija	1.6	3.4	-0.8	-2.5	0.4	-0.3	1.1
Itālija	-0.9	2.4	-6.2	-14.9	-5.3	-4.1	.
Kipra	-0.1	8.3	-12.7	-16.2	-23.5	1.5	.
Latvija	3.8	11.1	-7.3	-1.1	-4.3	-5.5	.
Lietuva	2.7	8.9	-6.7	-12.2	1.8	0.4	.
Luksemburga	2.9	4.3	1.2	-2.1	-3.0	10.0	.
Malta	0.0	0.9	-1.1	-4.4	1.1	4.9	.
Nīderlande	0.6	2.3	-1.7	-6.2	-5.2	2.7	6.8
Austrija	0.6	1.7	-1.0	-0.3	-2.2	-1.6	-0.8
Portugāle	-2.5	0.4	-7.2	-18.1	-5.1	5.5	.
Slovēnija	0.5	6.9	-9.2	-17.5	2.7	5.7	.
Slovākija	0.9	3.6	-3.4	-14.0	1.5	2.6	.
Somija	0.9	3.2	-2.8	-6.4	-4.9	-0.4	.
Euro zona	0.5	2.6	-3.0	-7.5	-1.8	1.3	.
Bulgārija	5.8	14.7	-7.6	2.5	-3.3	4.4	.
Čehijas Republika	2.2	5.4	-3.1	-4.1	-5.0	4.4	.
Dānija	0.8	2.5	-2.0	1.6	0.4	4.6	.
Horvātija	1.3	7.9	-8.9	-6.5	-0.4	-4.7	.
Ungārija	0.2	2.2	-3.1	-7.2	3.8	11.3	.
Polija	3.5	4.7	1.6	-3.9	-5.8	12.6	.
Rumānija	5.5	12.2	-4.7	-4.8	0.5	3.2	.
Zviedrija	3.0	4.3	0.8	-5.0	1.6	8.0	.
Apvienotā Karaliste	1.7	1.1	2.8	2.1	8.4	6.7	.
Eiropas Savienība	0.8	2.6	-2.1	-6.0	-0.4	2.7	.
ASV	1.6	1.9	1.6	6.9	2.7	4.3	4.4
Japāna	-0.8	-0.7	-1.1	4.5	1.4	2.4	.

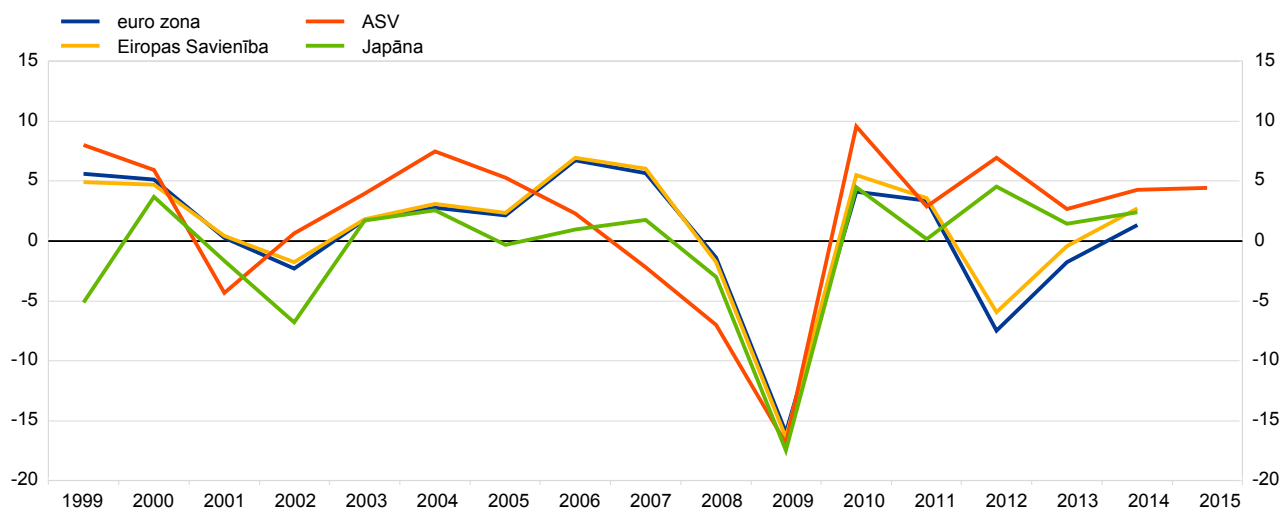
Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Luksemburgu un Maltu pieejami kopš 2001. gada.

2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

2.4. attēls. Kopējā kapitāla veidošana

(ķēdes indeksu veidā agregēti apjomi; gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

2. Saimnieciskā darbība

2.5. Preču un pakalpojumu eksports

(ķēdes indeksu veidā agregēti apjomi; gada pārmaiņas; %)

	1999–2015 ^{1), 2)}	1999–2008 ¹⁾	2009–2015 ²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	3.8	4.6	2.5	1.8	1.6	5.4	.
Vācija	5.4	7.2	2.8	2.8	1.6	4.0	5.4
Igaunija	6.5	7.0	5.6	6.2	4.7	1.8	.
Īrija	6.5	8.0	3.9	2.1	2.5	12.1	.
Griekija	4.3	7.5	-0.9	1.2	2.2	7.5	.
Spānija	3.7	4.5	2.5	1.1	4.3	5.1	.
Francija	3.2	3.8	2.3	2.5	1.7	2.4	5.9
Itālija	2.0	2.9	0.4	2.3	0.8	3.1	.
Kipra	1.4	1.8	0.7	-1.1	1.8	-0.5	.
Latvija	6.7	8.4	4.0	9.8	1.1	3.1	.
Lietuva	8.7	9.6	7.1	12.2	9.6	3.0	.
Luksemburga	4.8	6.8	2.3	0.2	6.9	6.8	.
Malta	4.7	6.2	2.7	6.7	0.8	0.0	.
Nīderlande	4.3	5.3	2.7	3.8	2.1	4.0	4.2
Austrija	4.1	6.2	1.3	1.7	0.8	2.1	1.8
Portugāle	4.0	4.4	3.2	3.4	7.0	3.9	.
Slovenija	5.9	8.8	1.2	0.6	3.1	5.8	.
Slovākija	9.5	12.6	4.4	9.3	6.2	3.6	.
Somija	3.6	7.1	-2.1	1.2	1.1	-0.9	.
Euro zona	4.2	5.5	2.1	2.6	2.1	4.1	.
Bulgārija	3.8	3.7	4.0	0.8	9.2	-0.1	.
Čehijas Republika	8.7	11.4	4.3	4.3	0.0	8.9	.
Dānija	3.7	5.7	0.6	0.6	0.9	3.1	.
Horvātija	4.2	6.5	0.5	-0.1	3.1	7.3	.
Ungārija	9.0	13.0	2.8	-1.8	6.4	7.6	.
Polija	7.4	8.8	5.1	4.6	6.1	6.4	.
Rumānija	9.8	10.9	8.2	1.0	19.7	8.6	.
Zviedrija	3.9	5.7	0.9	1.0	-0.8	3.5	.
Apvienotā Karaliste	3.1	4.4	0.9	0.7	1.2	1.2	.
Eiropas Savienība	4.3	5.7	2.1	2.3	2.2	4.1	.
ASV	3.7	4.4	2.8	3.4	2.8	3.4	1.1
Japāna	4.1	6.3	0.5	-0.2	1.2	8.3	.

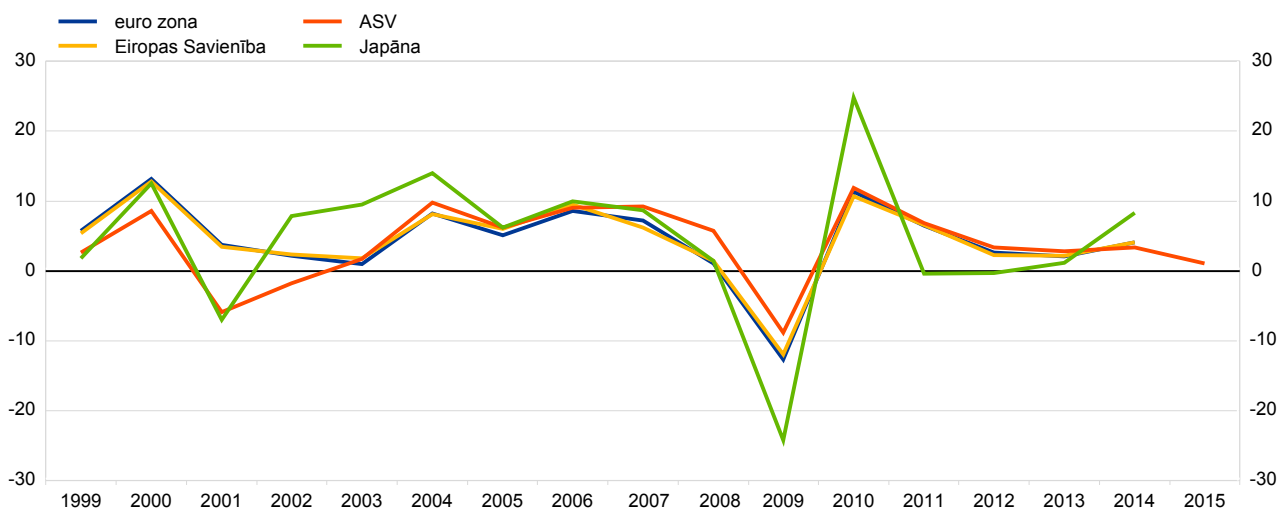
Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Luksemburgu un Maltu pieejami kopš 2001. gada.

2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

2.5. attēls. Preču un pakalpojumu eksports

(ķēdes indeksu veidā agregēti apjomi; gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

2. Saimnieciskā darbība

2.6. Preču un pakalpojumu imports

(ķēdes indeksu veidā agregēti apjomi; gada pārmaiņas; %)

	1999–2015 ^(1,2)	1999–2008 ¹⁾	2009–2015 ²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	3.7	4.4	2.5	1.4	0.8	5.9	.
Vācija	4.5	5.6	3.0	-0.3	3.1	3.7	5.7
Igaunija	6.8	8.4	4.0	11.7	4.5	1.4	.
Īrija	5.7	7.5	2.6	2.9	0.0	14.7	.
Grieķija	1.9	7.2	-6.5	-9.1	-1.9	7.7	.
Spānija	3.0	6.3	-2.4	-6.2	-0.3	6.4	.
Francija	4.1	5.2	2.5	0.7	1.7	3.8	6.4
Itālija	1.6	3.5	-1.6	-8.1	-2.5	2.9	.
Kipra	1.7	4.6	-3.1	-4.4	-3.0	2.0	.
Latvija	5.4	8.8	-0.1	5.4	-0.2	0.8	.
Lietuva	7.8	11.0	2.6	6.6	9.3	2.9	.
Luksemburga	5.3	7.2	2.7	1.5	5.7	8.0	.
Malta	4.0	5.6	1.9	5.2	-0.8	-0.1	.
Nīderlande	4.1	5.3	2.4	2.7	0.9	4.0	4.9
Austrija	3.4	4.9	1.2	1.1	0.0	1.3	1.6
Portugāle	2.2	4.0	-0.7	-6.3	4.7	7.2	.
Slovenija	4.7	8.4	-1.3	-3.7	1.7	4.0	.
Slovākija	7.2	10.2	2.3	2.5	5.1	4.3	.
Somija	4.0	7.0	-0.7	1.6	0.5	0.0	.
Euro zona	3.8	5.4	1.1	-1.0	1.3	4.5	.
Bulgārija	7.3	12.0	-0.2	4.5	4.9	1.5	.
Čehijas Republika	8.0	10.9	3.5	2.7	0.1	9.8	.
Dānija	4.1	6.5	0.1	1.8	1.1	3.3	.
Horvātija	3.3	7.3	-3.1	-3.0	3.1	4.3	.
Ungārija	7.9	12.0	1.5	-3.5	6.3	8.5	.
Polija	6.0	7.9	2.8	-0.3	1.7	10.0	.
Rumānija	10.6	16.0	2.3	-1.8	8.8	8.9	.
Zviedrija	3.8	5.0	1.7	0.5	-0.1	6.3	.
Apvienotā Karaliste	3.5	5.0	1.2	2.9	2.8	2.4	.
Eiropas Savienība	4.0	5.7	1.2	-0.3	1.6	4.7	.
ASV	3.9	5.1	2.1	2.2	1.1	3.8	5.0
Japāna	3.3	3.8	2.4	5.3	3.1	7.2	.

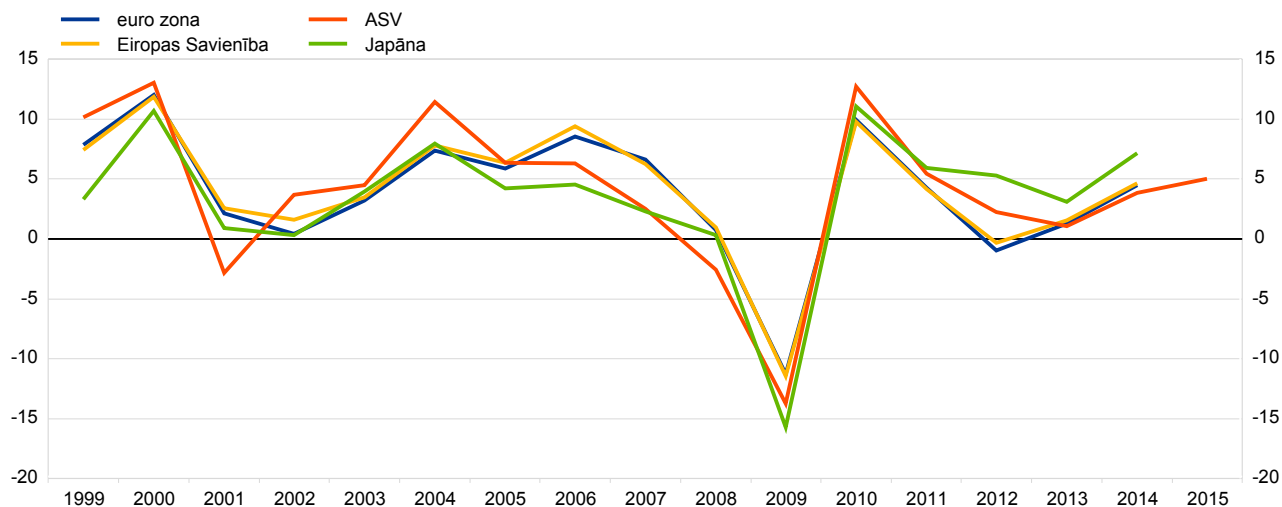
Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Luksemburgu un Maltu pieejami kopš 2001. gada.

2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

2.6. attēls. Preču un pakalpojumu imports

(ķēdes indeksu veidā agregēti apjomi; gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

2. Saimnieciskā darbība

2.7. Nominālais IKP

(faktiskajās cenās; mljrd. euro)

	1999–2015 ^(1, 2)	1999–2008 ¹⁾	2009–2015 ²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	327.2	296.2	379.0	387.4	392.7	400.6	.
Vācija	2 476.0	2 283.0	2 751.6	2 754.9	2 820.8	2 915.7	3 026.6
Igaunija	12.8	10.2	17.1	18.0	19.0	20.0	.
Īrija	159.6	150.0	175.5	174.8	179.4	189.0	.
Griekija	192.7	186.3	203.3	191.2	180.4	177.6	.
Spānija	927.2	849.0	1 057.6	1 042.9	1 031.3	1 041.2	.
Francija	1 850.8	1 694.7	2 073.7	2 086.9	2 116.6	2 132.4	2 183.3
Itālija	1 489.7	1 418.1	1 608.9	1 614.7	1 606.9	1 613.9	.
Kipra	15.6	13.8	18.7	19.5	18.1	17.4	.
Latvija	16.3	13.5	20.8	22.0	22.8	23.6	.
Lietuva	24.8	19.3	32.6	33.3	35.0	36.4	37.2
Luksemburga	34.6	29.2	42.8	43.6	46.5	48.9	.
Malta	5.9	5.1	7.1	7.2	7.7	8.1	.
Nīderlande	574.7	524.2	646.9	645.2	650.9	662.8	677.8
Austrija	272.1	242.9	313.7	317.1	322.9	329.3	337.1
Portugāle	159.2	150.4	173.9	168.4	170.3	173.4	.
Slovēnija	31.1	27.9	36.4	36.0	35.9	37.3	.
Slovākija	49.2	36.4	70.6	72.4	73.8	75.6	.
Somija	172.2	158.3	195.5	199.8	202.7	205.2	.
Euro zona	8 724.2	8 107.7	9 751.8	9 835.2	9 933.5	10 108.1	.
Bulgārija	29.0	22.1	40.4	41.7	41.9	42.8	.
Čehijas Republika	121.7	100.6	156.8	160.7	156.9	154.7	.
Dānija	219.6	202.8	247.8	252.9	255.2	260.6	.
Horvātija	38.4	34.6	44.2	43.9	43.5	43.0	.
Ungārija	86.0	77.9	99.6	99.1	101.3	104.2	.
Polija	312.1	257.9	375.3	389.6	394.7	410.8	.
Rumānija	96.0	72.8	134.6	133.5	144.2	150.2	.
Zviedrija	338.6	304.3	395.7	423.4	435.8	430.7	.
Apvienotā Karaliste	1 876.1	1 831.7	1 950.1	2 054.3	2 043.2	2 254.7	.
Eiropas Savienība	11 816.0	10 988.4	13 195.4	13 433.2	13 549.9	13 958.4	.
ASV	11 049.8	10 584.4	11 825.5	12 574.2	12 546.4	13 058.4	16 167.3
Japāna	3 947.7	3 934.3	3 970.1	4 637.8	3 694.8	3 470.5	.

Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Horvātiju, Luksemburgu un Maltu pieejami kopš 2000. gada un par Poliju – kopš 2002. gada.

2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

2. Saimnieciskā darbība

2.8. IKP uz vienu iedzīvotāju

(faktiskajās cenās; pirktspējas paritāte¹⁾; tūkst. euro)

	1999–2014 ²⁾	1999–2008 ²⁾	2009–2014	2011	2012	2013	2014
Beļģija	28.5	26.7	31.7	32.2	32.4	32.4	33.0
Vācija	28.7	26.3	32.9	33.5	34.0	34.3	35.3
Igaunija	14.4	12.1	18.6	18.7	19.6	20.4	20.7
Īrija	32.3	30.6	35.4	35.6	35.6	36.5	37.6
Grieķija	20.7	20.4	21.8	20.8	19.8	19.9	20.0
Spānija	23.3	22.1	25.8	25.4	25.2	25.4	25.6
Francija	26.2	24.7	28.8	29.1	29.1	29.3	30.0
Itālija	25.6	24.8	27.3	27.7	27.3	27.1	27.0
Kipra	23.0	21.6	25.9	25.8	25.4	24.2	23.7
Latvija	12.8	11.3	15.6	15.1	16.3	17.2	17.6
Lietuva	13.2	10.6	17.7	17.6	18.8	20.0	20.6
Luksemburga	62.4	57.3	69.8	70.9	71.1	72.7	75.0
Malta	19.9	18.3	22.8	22.6	23.0	23.9	24.1
Nīderlande	32.3	30.3	36.2	36.2	36.2	36.4	36.7
Austrija	30.3	28.2	34.1	34.4	35.0	35.2	35.6
Portugāle	18.8	17.5	21.2	21.0	20.6	21.6	21.9
Slovēnija	20.7	19.8	22.5	22.2	22.2	22.4	23.1
Slovākija	13.6	10.2	19.7	19.6	20.1	20.7	21.4
Somija	27.6	25.8	31.0	31.4	31.3	31.3	30.8
Euro zona	25.9	24.3	28.9	29.1	29.1	29.3	29.8
Bulgārija	9.3	7.7	12.1	12.2	12.4	12.5	12.8
Čehijas Republika	19.0	17.3	22.1	22.3	22.3	22.6	23.4
Dānija	30.0	27.9	33.5	33.8	34.3	34.5	35.0
Horvātija	14.3	13.1	16.2	16.0	16.4	16.6	16.4
Ungārija	14.8	13.2	17.6	17.6	17.6	18.3	19.0
Polija	13.2	11.0	16.9	17.4	18.0	18.4	18.8
Rumānija	9.7	7.5	13.8	13.7	14.3	14.9	15.0
Zviedrija	30.1	28.1	33.7	34.1	34.2	34.8	34.8
Apvienotā Karaliste	27.8	26.9	29.5	28.5	29.3	30.2	30.6
Eiropas Savienība	23.9	22.2	26.9	26.9	27.1	27.5	28.0
ASV	36.4	34.7	39.4	38.8	40.0	41.0	41.9
Japāna	25.4	24.4	27.1	26.8	27.8	28.2	28.0

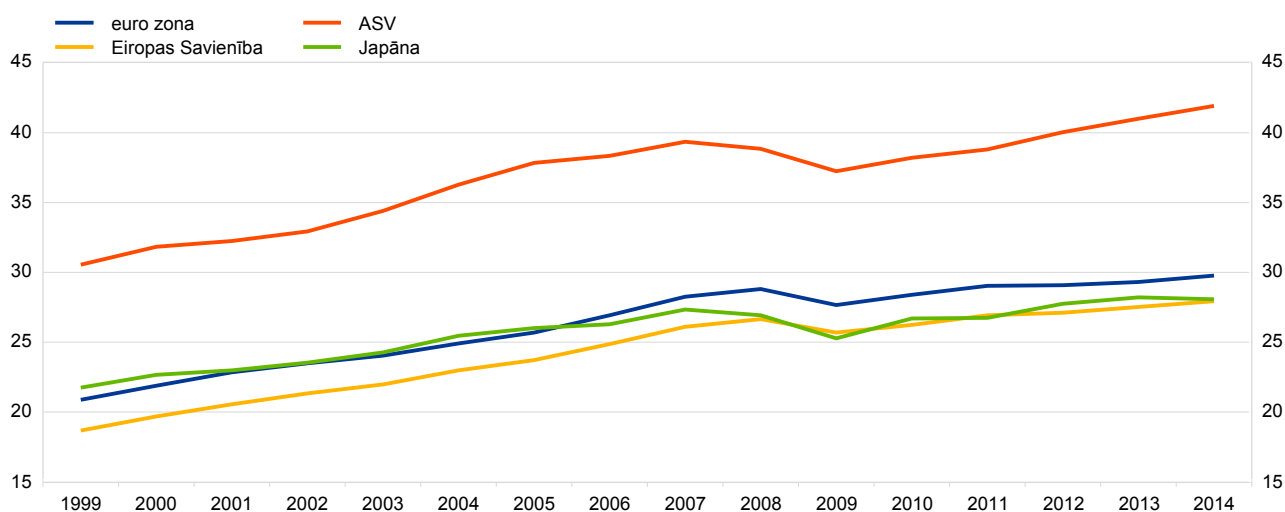
Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) IKP atbilstoši pirktspējas standartiem; euro izteiksmē; aprēķināts, pamatojoties uz euro zonas pirktspējas paritātes rādītājiem (Euro 19 = 1).

2) Dati par Luksemburgu un Horvātiju pieejami kopš 2000. gada.

2.8. attēls. IKP uz vienu iedzīvotāju

(faktiskajās cenās; pirktspējas paritāte¹⁾; tūkst. euro)

Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) IKP atbilstoši pirktspējas standartiem; euro izteiksmē; aprēķināts, pamatojoties uz euro zonas pirktspējas paritātes rādītājiem (Euro 19 = 1).

2. Saimnieciskā darbība

2.9. Nodarbinātība

(nodarbināto skaits; gada pārmaiņas; %)

	1999–2015 ^{1),2)}	1999–2008 ¹⁾	2009–2015 ²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	0.9	1.1	0.4	0.4	-0.4	0.3	.
Vācija	0.7	0.6	0.7	1.2	0.6	0.9	0.8
Igaunija	0.0	0.6	-1.0	1.6	1.2	0.8	.
Īrija	1.4	3.4	-1.8	-0.6	2.4	1.7	.
Griekija	-0.5	1.2	-3.3	-6.3	-3.6	0.1	.
Spānija	1.0	3.4	-2.8	-4.1	-2.9	0.9	.
Francija	0.7	1.1	0.1	0.3	0.0	0.3	.
Itālija	0.5	1.3	-0.7	-0.3	-1.8	0.1	.
Kipra	1.1	2.7	-1.5	-3.2	-6.0	-1.1	.
Latvija	-0.4	1.7	-3.0	1.4	2.3	-1.3	.
Lietuva	-0.8	-0.5	-1.3	1.8	1.3	2.0	.
Luksemburga	2.9	3.6	2.1	2.4	1.8	2.5	.
Malta	1.6	0.9	2.7	2.5	3.7	5.0	.
Nīderlande	0.7	1.3	-0.2	-0.2	-0.9	-0.2	0.8
Austrija	1.0	1.1	0.7	1.1	0.5	0.9	.
Portugāle	-0.5	0.4	-2.0	-4.1	-2.9	1.4	.
Slovēnija	0.3	1.2	-1.2	-0.9	-1.4	0.6	.
Slovākija	0.3	0.6	-0.2	0.1	-0.8	1.4	.
Somija	0.8	1.6	-0.4	0.9	-0.7	-0.9	.
Euro zona	0.4	1.1	-0.5	-0.4	-0.7	0.6	.
Bulgārija	-0.1	1.0	-1.7	-2.5	-0.4	0.4	.
Čehijas Republika	0.1	0.4	-0.3	0.4	0.3	0.6	.
Dānija	0.2	0.8	-0.8	-0.6	0.1	0.8	.
Horvātija	0.8	3.0	-2.0	-3.7	-2.6	2.7	.
Ungārija	0.2	0.1	0.5	0.1	0.9	4.6	.
Polija	0.6	1.0	0.0	0.1	-0.1	1.7	.
Rumānija	-1.5	-1.6	-1.3	-4.8	-0.9	0.8	.
Zviedrija	0.9	1.1	0.6	0.7	1.0	1.4	.
Apvienotā Karaliste	0.9	1.0	0.6	1.1	1.2	2.3	.
Eiropas Savienība	0.4	0.9	-0.3	-0.4	-0.3	1.0	.
ASV	0.7	1.0	0.1	1.8	1.0	1.6	.
Japāna	-0.3	-0.2	-0.3	0.0	0.6	0.6	.

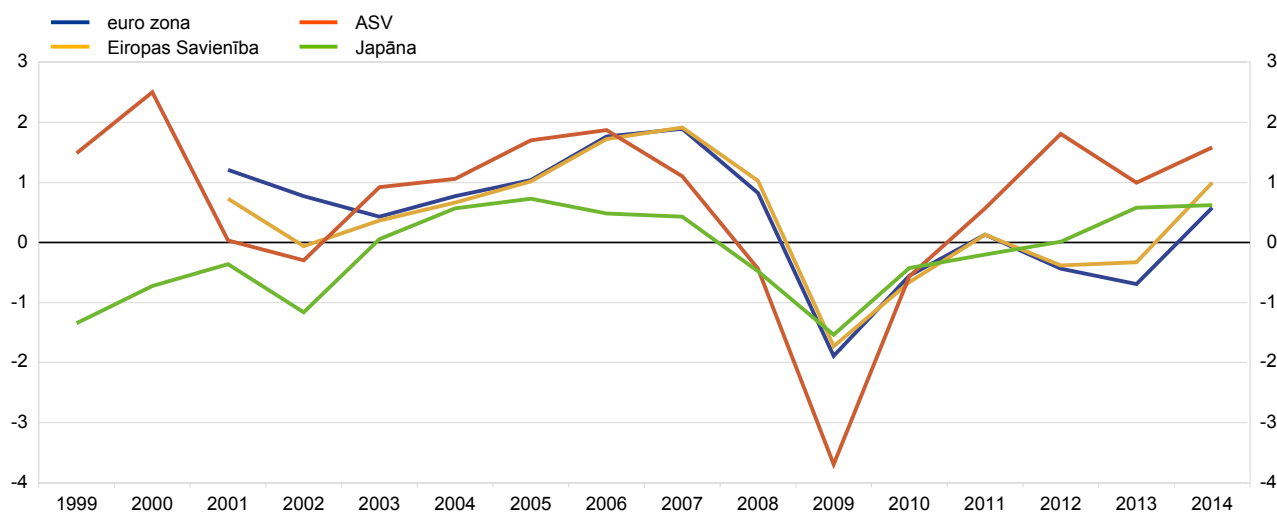
Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par euro zonu, Eiropas Savienību, Ungāriju, Latviju, Luksemburgu un Poliju pieejami kopš 2001. gada.

2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

2.9. attēls. Nodarbinātība

(nodarbināto skaits; gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

2. Saimnieciskā darbība

2.10. Darba ražīgums

(uz nodarbināto skaitu; gada pārmaiņas; %)

	1999–2015 ^{1),2)}	1999–2008 ¹⁾	2009–2015 ²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	0.8	1.1	0.2	-0.2	0.4	1.0	.
Vācija	0.6	1.0	0.1	-0.7	-0.3	0.7	0.9
Igaunija	3.7	5.1	1.5	3.4	0.3	2.1	.
Īrija	2.3	2.2	2.4	0.7	-0.9	3.4	.
Grieķija	0.8	2.2	-1.6	-1.1	0.4	0.5	.
Spānija	0.7	0.1	1.6	1.5	1.3	0.4	.
Francija	0.7	1.0	0.3	-0.1	0.7	-0.2	.
Itālija	-0.3	0.0	-0.7	-2.5	0.0	-0.5	.
Kipra	0.7	1.4	-0.4	0.8	0.1	-1.4	.
Latvija	4.2	5.5	2.4	2.5	0.7	3.8	.
Lietuva	4.7	6.6	1.6	2.0	2.2	1.0	.
Luksemburga	-0.3	-0.2	-0.4	-3.2	2.5	1.5	.
Malta	0.6	1.2	-0.3	0.4	0.2	-0.9	.
Nīderlande	0.8	1.2	0.2	-0.9	0.4	1.2	1.1
Austrija	0.7	1.3	-0.3	-0.3	-0.1	-0.5	.
Portugāle	1.0	1.2	0.8	0.1	1.8	-0.5	.
Slovēnija	1.9	3.1	0.1	-1.8	0.3	2.5	.
Slovākija	3.3	4.4	1.4	1.5	2.2	1.1	.
Somija	0.8	1.7	-0.6	-2.3	-0.4	0.4	.
Euro zona	0.5	0.7	0.3	-0.4	0.4	0.3	.
Bulgārija	3.0	3.8	1.8	2.8	1.7	1.2	.
Čehijas Republika	2.4	3.6	0.3	-1.3	-0.8	1.4	.
Dānija	0.8	0.9	0.6	0.6	-0.4	0.4	.
Horvātija	0.6	1.2	-0.2	1.5	1.6	-3.0	.
Ungārija	1.8	3.3	-0.6	-1.8	0.9	-1.1	.
Polija	2.8	2.6	2.9	1.4	1.3	1.6	.
Rumānija	4.9	7.1	1.3	5.7	4.4	2.2	.
Zviedrija	1.4	1.9	0.4	-1.0	0.3	0.9	.
Apvienotā Karaliste	1.1	1.5	0.3	0.1	1.0	0.6	.
Eiropas Savienība	0.8	1.1	0.4	-0.1	0.6	0.4	.
ASV	1.4	1.5	1.1	0.4	0.5	0.8	.
Japāna	0.9	1.3	0.4	1.7	0.8	-0.6	.

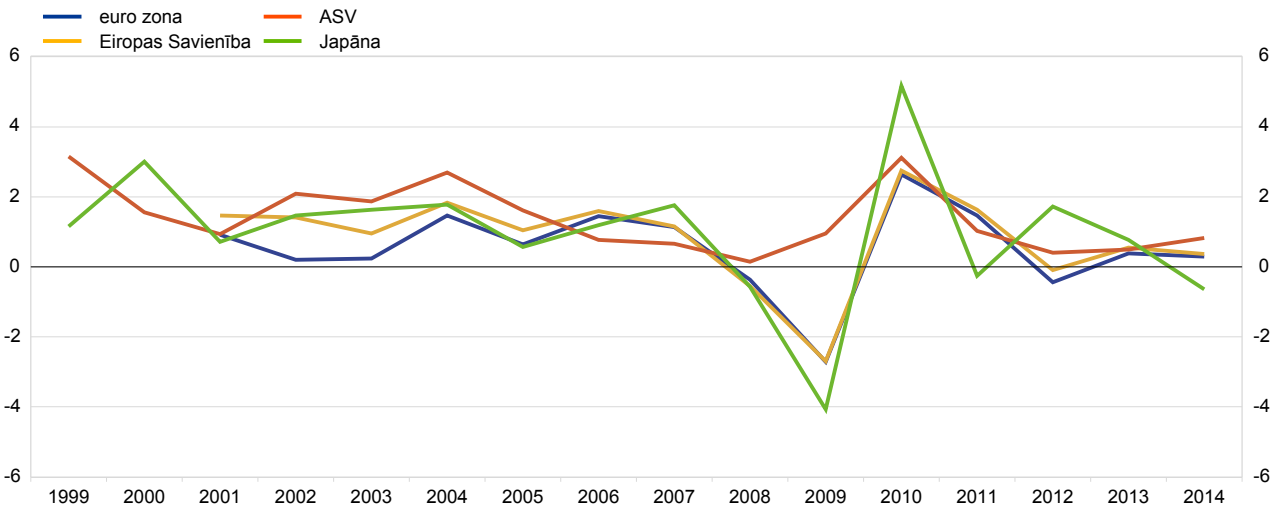
Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Horvātiju, euro zonu, Eiropas Savienību, Luksemburgu un Maltu pieejami kopš 2001. gada un par Poliju – kopš 2003. gada.

2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

2.10. attēls. Darba ražīgums

(uz nodarbināto skaitu; gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

2. Saimnieciskā darbība

2.11. Bezdarbs

(% no darbaspēka)

	1999–2015 ^{1, 2)}	1999–2008 ¹⁾	2009–2015 ²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	7.8	7.7	8.0	7.6	8.4	8.5	8.3
Vācija	7.7	9.1	5.8	5.4	5.2	5.0	4.6
Igaunija	10.1	9.3	11.4	10.0	8.6	7.4	.
Īrija	8.0	4.7	12.7	14.7	13.1	11.3	9.4
Grieķija	13.7	10.0	19.8	24.5	27.5	26.5	.
Spānija	15.5	10.7	22.4	24.8	26.1	24.5	22.1
Francija	9.2	8.9	9.8	9.8	10.3	10.3	10.4
Itālija	9.0	8.2	10.3	10.7	12.1	12.7	11.9
Kipra	7.4	4.3	11.3	11.8	15.9	16.1	15.6
Latvija	12.3	10.9	14.4	15.1	11.9	10.8	9.9
Lietuva	11.9	11.0	13.2	13.4	11.8	10.7	9.1
Luksemburga	4.3	3.6	5.4	5.1	5.9	6.0	6.1
Malta	6.7	7.0	6.3	6.3	6.4	5.8	5.3
Nīderlande	5.0	4.4	6.0	5.8	7.3	7.4	6.9
Austrija	4.9	4.7	5.2	4.9	5.4	5.6	5.7
Portugāle	9.8	7.3	13.5	15.8	16.4	14.1	12.6
Slovēnija	7.1	6.1	8.5	8.9	10.1	9.7	9.1
Slovākija	14.9	16.0	13.3	14.0	14.2	13.2	11.5
Somija	8.4	8.5	8.3	7.7	8.2	8.7	9.4
Euro zona	9.5	8.6	10.8	11.4	12.0	11.6	10.9
Bulgārija	11.6	12.4	10.6	12.3	13.0	11.4	9.4
Čehijas Republika	7.0	7.3	6.5	7.0	7.0	6.1	5.1
Dānija	5.5	4.5	6.9	7.5	7.0	6.5	6.1
Horvātija	13.7	13.1	14.6	16.0	17.3	17.3	16.6
Ungārija	7.9	6.6	10.2	11.0	10.1	7.7	.
Polija	12.9	15.5	9.2	10.1	10.4	9.0	7.5
Rumānija	7.1	7.2	6.9	6.8	7.1	6.8	6.8
Zviedrija	7.1	6.5	8.0	8.0	8.0	7.9	7.4
Apvienotā Karaliste	6.1	5.2	7.5	7.9	7.6	6.1	.
Eiropas Savienība	9.1	8.5	9.9	10.5	10.9	10.2	9.4
ASV	6.2	5.0	7.8	8.1	7.4	6.2	5.3
Japāna	4.5	4.6	4.3	4.3	4.0	3.6	3.4

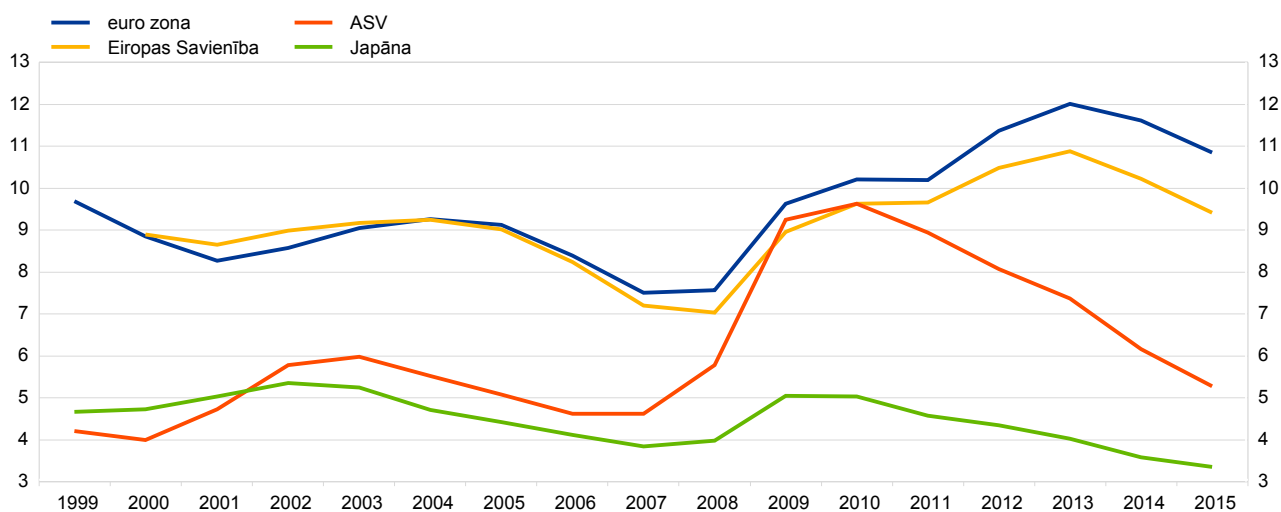
Avots: Eurostat.

1) Dati par Bulgāriju, Horvātiju, Kipru, Igauniju, Maltu un Eiropas Savienību pieejami kopš 2000. gada.

2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

2.11. attēls. Bezdarbs

(% no darbaspēka)

Avots: Eurostat.

2. Saimnieciskā darbība

2.12. Mājsaimniecību parāds¹⁾ (% no IKP)

	1999–2014 ²⁾	1999–2008 ²⁾	2009–2014	2011	2012	2013	2014
Beļģija	46.3	41.4	54.5	54.1	55.2	56.2	58.4
Vācija	63.5	67.3	57.3	56.9	56.4	55.5	54.4
Igaunija	33.2	25.4	46.1	45.6	42.1	39.8	38.9
Īrija	87.2	76.6	101.3	102.7	99.3	93.8	83.8
Grieķija	40.8	28.3	61.6	63.7	64.6	65.2	63.5
Spānija	68.3	61.4	79.8	81.8	80.4	76.7	72.4
Francija	45.1	39.4	54.7	54.8	55.2	55.6	56.1
Itālija	34.8	29.7	43.4	43.8	43.9	43.5	42.9
Kipra	97.8	83.0	122.4	122.4	124.8	125.8	128.6
Latvija	36.7	34.6	38.4	40.5	33.3	29.8	26.6
Lietuva	23.1	19.6	25.9	25.8	23.7	22.4	21.5
Luksemburga	49.5	44.3	55.7	54.3	56.1	55.3	56.7
Malta	54.4	48.3	59.4	59.5	59.8	59.0	59.3
Nīderlande	106.3	100.0	116.8	118.3	118.3	114.8	112.5
Austrija	50.2	48.6	52.8	53.5	52.1	51.2	51.4
Portugāle	78.8	72.9	88.6	90.5	90.7	86.0	81.5
Slovēnija	25.9	21.3	29.7	30.0	30.9	30.0	28.5
Slovākija	16.5	10.0	27.4	26.5	27.8	29.7	31.6
Somija	49.2	41.2	62.5	61.3	63.6	64.2	65.5
Euro zona	58.3	55.1	63.8	64.2	63.9	62.7	61.9
Bulgārija	16.8	11.8	24.4	24.0	23.3	23.2	22.6
Čehijas Republika	20.4	14.4	30.3	30.1	31.1	31.5	31.3
Dānija	117.6	105.9	137.2	138.8	136.6	134.6	132.3
Horvātija	34.1	29.0	40.9	41.5	41.2	40.4	40.4
Ungārija	24.0	18.3	33.5	37.6	31.8	28.2	25.9
Polija	26.6	18.8	34.3	35.1	34.1	35.1	35.6
Rumānija	12.7	7.9	20.7	21.5	20.6	19.2	18.1
Zviedrija	65.2	56.6	79.7	78.0	80.5	82.3	83.6
Apvienotā Karaliste	86.4	83.2	91.7	91.7	90.6	87.8	86.0
Eiropas Savienība	-	-	-	-	-	-	-
ASV	84.8	84.2	85.8	85.7	82.7	81.0	80.0
Japāna	68.3	69.5	66.3	66.4	65.7	66.2	66.0

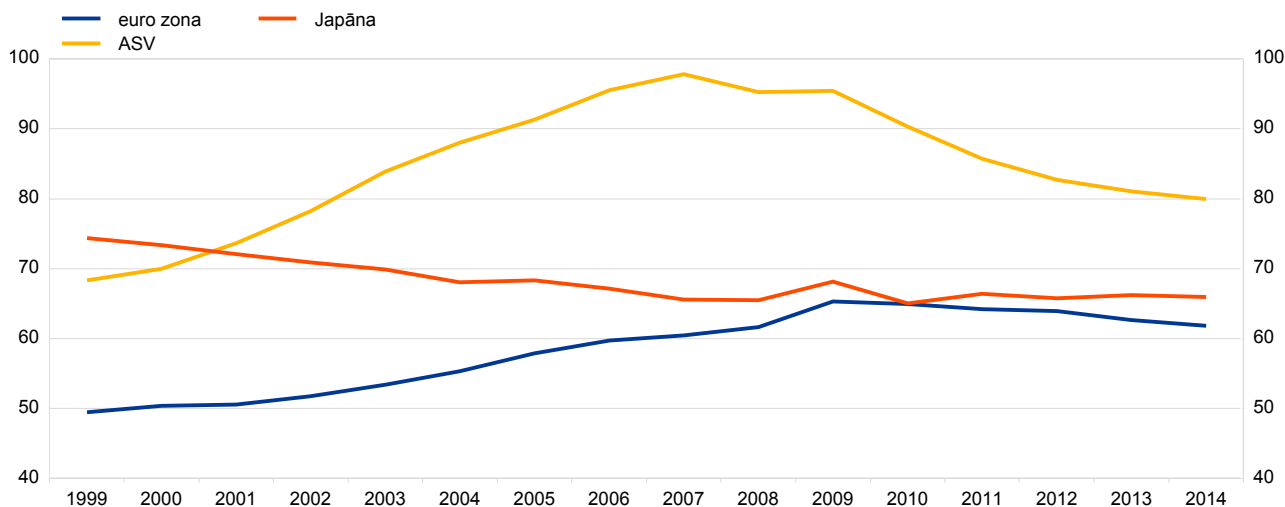
Avoti: ECB, Eurostat, ASV Ekonomiskās analīzes birojs, Federālo rezervju sistēmas Valde un Japānas Banka.

1) Definēts kā mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikums.

2) Dati par Eiropas Savienību nav pieejami. Dati par Bulgāriju pieejami kopš 2000. gada, par Grieķiju – kopš 1999. gada, par Horvātiju – kopš 2001. gada, par Īriju – kopš 2001. gada, par Lietuvu – kopš 2004. gada, par Luksemburgu – kopš 2002. gada, par Maltu – kopš 2004. gada, par Latviju – kopš 2004. gada, par Poliju – kopš 2003. gada un par Slovēniju – kopš 2004. gada.

2.12. attēls. Mājsaimniecību parāds

(% no IKP)

Avoti: ECB, Eurostat, ASV Ekonomiskās analīzes birojs, Federālo rezervju sistēmas Valde un Japānas Banka.

2. Saimnieciskā darbība

2.13. Mājsaimniecību uzkrājumu līmenis

(% no koriģētiem rīcībā esošajiem ienākumiem¹⁾)

	1999–2014 ²⁾	1999–2008 ²⁾	2009–2014	2011	2012	2013	2014
Beļģija	15.3	16.0	14.1	13.6	13.5	12.3	12.6
Vācija	16.3	16.1	16.6	16.5	16.4	16.4	16.8
Igaunija	4.3	1.1	9.5	10.2	7.1	8.9	8.2
Īrija	7.5	6.8	8.8	8.4	8.3	6.1	5.0
Grieķija	-	-	-	-	-	-	-
Spānija	9.8	9.5	10.4	10.8	8.8	10.0	9.6
Francija	15.0	14.9	15.1	15.2	14.7	14.3	14.8
Itālija	13.0	14.2	11.1	10.7	9.4	11.3	10.8
Kipra	5.4	7.9	1.3	5.4	0.6	-4.1	-10.8
Latvija	2.0	2.3	1.6	-3.2	-3.8	-3.0	-0.8
Lietuva	3.3	2.8	3.6	4.8	1.6	1.8	0.1
Luksemburga	-	-	-	-	-	-	-
Malta	-	-	-	-	-	-	-
Nīderlande	13.0	12.4	13.8	13.1	13.8	14.2	14.8
Austrija	15.0	15.6	14.1	13.3	14.5	12.9	13.3
Portugāle	8.9	9.5	8.1	7.5	7.7	7.8	5.9
Slovēnija	14.3	16.0	13.1	12.7	10.9	13.4	14.1
Slovākija	8.1	7.9	8.3	8.1	7.1	8.3	9.3
Somija	8.5	8.5	8.6	8.1	7.8	8.4	7.0
Euro zona	13.5	13.8	13.0	12.8	12.4	12.7	12.7
Bulgārija	-8.4	-10.8	-3.7	-3.0	-8.2	-0.2	.
Čehijas Republika	11.4	11.3	11.6	11.1	11.3	10.8	10.9
Dānija	6.1	5.3	7.4	7.8	7.5	7.9	4.4
Horvātija	9.6	7.9	11.6	11.7	12.1	10.5	11.8
Ungārija	9.5	9.6	9.4	9.7	8.2	9.3	10.2
Polija	5.0	6.8	3.0	1.5	1.5	2.5	1.9
Rumānija	-	-	-	-	-	-	-
Zviedrija	12.1	9.6	16.2	15.4	17.9	17.6	17.7
Apvienotā Karaliste	8.3	8.2	8.5	9.1	8.7	6.3	5.4
Eiropas Savienība	11.6	11.7	11.4	11.1	11.0	11.0	10.3
ASV	7.9	7.2	9.0	9.2	10.7	7.9	8.1
Japāna	9.2	10.1	7.9	9.2	7.7	6.5	5.8

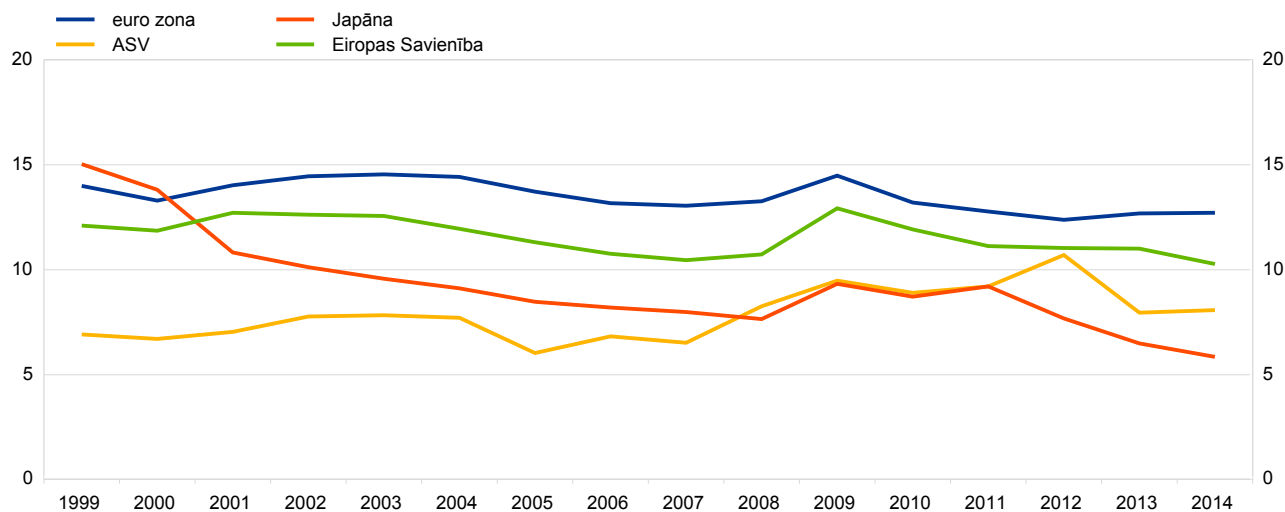
Avoti: ECB, Eurostat, ASV Ekonomiskās analīzes birojs, Federālo rezervju sistēmas Valde un Japānas Banka.

1) Rīcībā esošie ienākumi koriģēti atbilstoši mājsaimniecību neto kapitāla pārmaiņām pensiju fondu rezervēs.

2) Dati par Grieķiju, Maltu, Luksemburgu un Rumāniju nav pieejami. Dati par Horvātiju pieejami kopš 1999. gada, par Īriju – kopš 1999. gada, par Lietuvu – kopš 1999. gada, par Poliju – kopš 2002. gada un par Slovēniju – kopš 2005. gada.

2.13. attēls. Mājsaimniecību uzkrājumi

(% no koriģētiem rīcībā esošajiem ienākumiem)

Avoti: ECB, Eurostat, ASV Ekonomiskās analīzes birojs, Federālo rezervju sistēmas Valde un Japānas Banka.

2. Saimnieciskā darbība

2.14. Nefinanšu sabiedrību parāds¹⁾

(% no IKP)

	1999–2014 ²⁾	1999–2008 ²⁾	2009–2014	2011	2012	2013	2014
Beļģija	125.8	114.2	145.2	143.1	148.0	148.8	147.8
Vācija	64.9	65.8	63.3	61.3	61.5	63.7	62.1
Igaunija	90.3	85.0	99.1	95.7	99.1	94.1	96.3
Īrija	137.2	97.7	189.8	194.6	208.4	197.6	200.4
Griekija	55.1	47.9	67.0	67.4	68.0	66.0	67.0
Spānija	106.1	94.4	125.6	132.4	125.8	119.9	112.3
Francija	107.4	101.1	117.9	116.8	120.8	120.5	124.8
Itālija	76.4	70.5	86.3	85.4	87.7	85.5	84.4
Kipra	200.2	195.1	208.7	207.9	203.5	215.1	221.2
Latvija	78.2	66.7	87.8	91.3	84.9	79.6	73.9
Lietuva	43.8	44.2	43.4	42.7	41.6	38.3	35.2
Luksemburga	310.8	266.0	363.1	354.9	368.4	364.6	346.9
Malta	140.4	121.5	156.2	160.9	159.3	153.8	157.4
Nīderlande	121.6	119.2	125.6	127.0	125.3	123.8	128.2
Austrija	93.2	90.9	97.2	95.8	96.8	99.1	98.7
Portugāle	112.5	101.3	131.3	131.9	139.6	135.2	127.0
Slovēnija	82.7	71.8	91.8	95.3	93.7	89.4	81.6
Slovākija	44.7	43.4	47.0	47.5	46.6	48.2	46.5
Somija	96.8	89.4	109.1	107.5	109.0	113.4	110.3
Euro zona	100.1	95.4	107.1	106.4	108.1	106.2	107.1
Bulgārija	85.9	66.3	115.5	110.7	112.3	119.7	114.8
Čehijas Republika	45.6	44.7	47.3	44.6	46.2	52.7	53.8
Dānija	86.1	80.5	95.3	94.8	98.1	93.4	92.1
Horvātija	79.6	63.9	100.6	101.3	102.0	103.5	101.8
Ungārija	74.4	62.2	94.8	97.0	94.0	91.9	90.7
Polija	37.4	33.1	41.7	41.5	42.5	43.7	45.9
Rumānija	49.6	44.5	58.2	52.4	52.1	48.5	45.1
Zviedrija	133.5	122.5	151.8	150.2	149.9	150.5	152.3
Apvienotā Karaliste	117.8	114.9	122.6	129.1	130.1	109.8	123.6
Eiropas Savienība	-	-	-	-	-	-	-
ASV ³⁾	66.0	64.9	67.8	66.1	66.7	67.8	69.2
Japāna ⁴⁾	109.3	111.7	105.3	105.2	103.7	103.9	104.9

Avoti: ECB, Eurostat, ASV Ekonomiskās analīzes birojs, Federālo rezervju sistēmas Valde un Japānas Banka.

1) Definēts kā saņemto kredītu atlikums, emitētie parāda vērtspapīri un pensiju shēmu saistības.

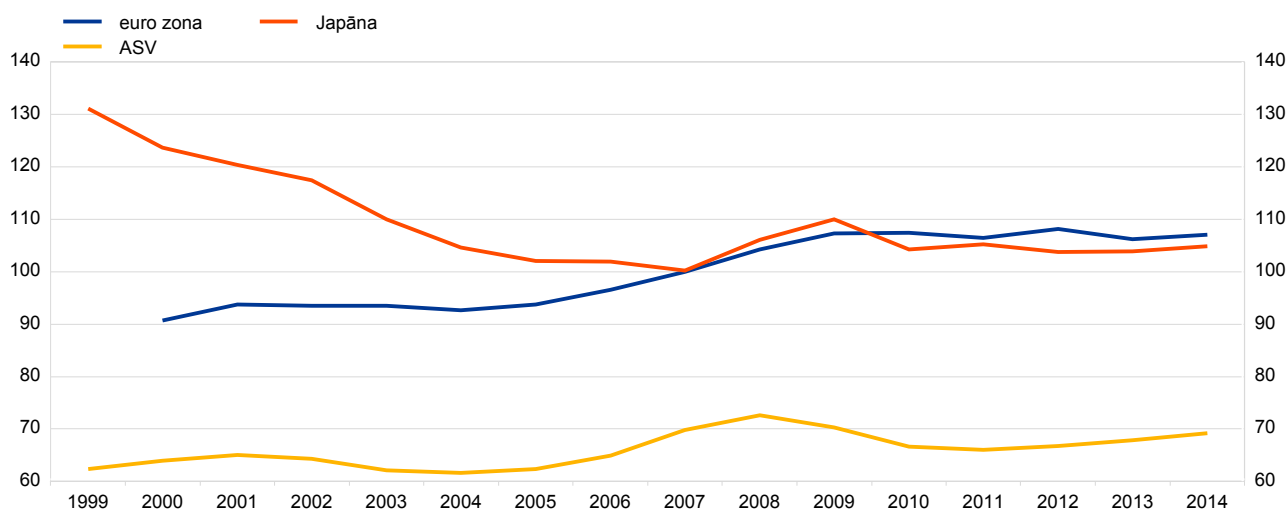
2) Dati par Eiropas Savienību nav pieejami. Dati par Austriju pieejami kopš 1999. gada, par Bulgāriju – kopš 2000. gada, par Dāniju – kopš 1999. gada, par Horvātiju – kopš 2001. gada, par Īriju – kopš 2001. gada, par Lietuvu – kopš 2004. gada, par Luksemburgu – kopš 2002. gada, par Latviju – kopš 2004. gada, par Maltu – kopš 2004. gada, par Poliju – kopš 2003. gada un par Slovēniju – kopš 2004. gada.

3) Skaitļi par ASV neietver uzņēmumu savstarpējos aizdevumus un pensiju shēmu saistības.

4) Skaitļi par Japānu neietver pensiju shēmu saistības.

2.14. attēls. Nefinanšu sabiedrību parāds

(% no IKP)

Avoti: ECB, Eurostat, ASV Ekonomiskās analīzes birojs, Federālo rezervju sistēmas Valde un Japānas Banka.

3. Cenas un izmaksas

3.1. SPCI

(gada pārmaiņas; %)

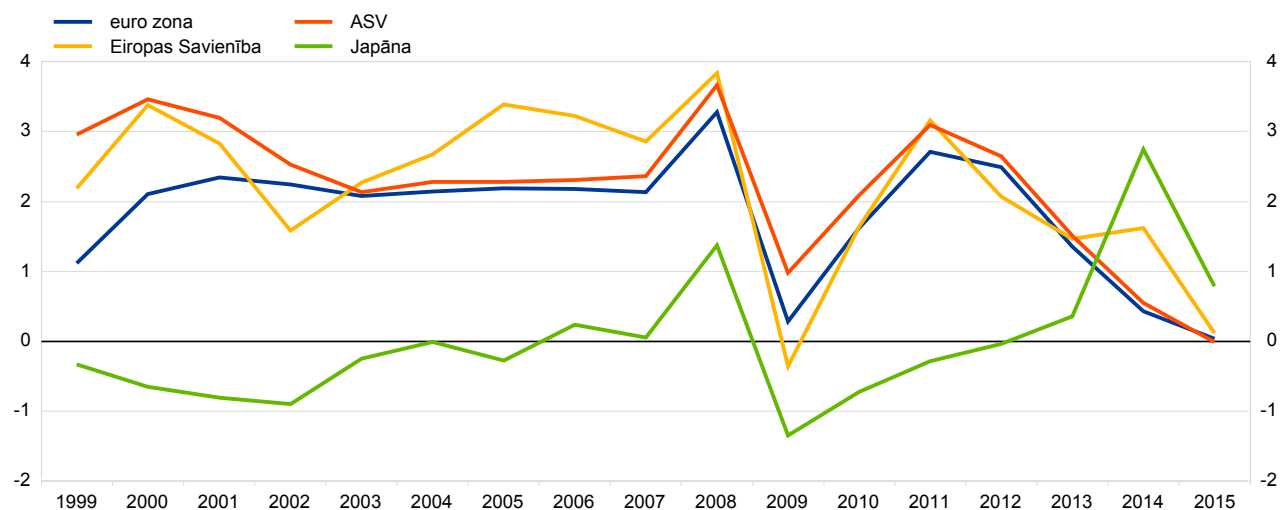
	1999–2015	1999–2008	2009–2015	2012	2013	2014	2015
Beļģija	1.9	2.2	1.5	2.6	1.2	0.5	0.6
Vācija	1.5	1.7	1.2	2.1	1.6	0.8	0.1
Igaunija	3.7	4.6	2.3	4.2	3.2	0.5	0.1
Īrija	2.0	3.4	0.1	1.9	0.5	0.3	0.0
Grieķija	2.3	3.3	1.0	1.0	-0.9	-1.4	-1.1
Spānija	2.4	3.2	1.1	2.4	1.5	-0.2	-0.6
Francija	1.6	1.9	1.1	2.2	1.0	0.6	0.1
Itālija	2.0	2.4	1.5	3.3	1.3	0.2	0.1
Kipra	2.1	2.7	1.1	3.1	0.4	-0.3	-1.6
Latvija	3.8	5.6	1.3	2.3	0.0	0.7	0.2
Lietuva	2.4	2.7	1.9	3.2	1.2	0.2	-0.7
Luksemburga	2.4	2.8	1.7	2.9	1.7	0.7	0.1
Malta	2.2	2.6	1.8	3.2	1.0	0.8	1.2
Nīderlande	2.0	2.4	1.5	2.8	2.6	0.3	0.2
Austrija	1.9	1.9	1.8	2.6	2.1	1.5	0.8
Portugāle	2.1	2.9	1.1	2.8	0.4	-0.2	0.5
Slovēnija	3.7	5.4	1.3	2.8	1.9	0.4	-0.8
Slovākija	4.2	6.2	1.5	3.7	1.5	-0.1	-0.3
Somija	1.8	1.8	1.9	3.2	2.2	1.2	-0.2
Euro zona	1.8	2.2	1.3	2.5	1.4	0.4	0.0
Bulgārija	4.4	6.7	1.3	2.4	0.4	-1.6	-1.1
Čehijas Republika	2.1	2.7	1.4	3.5	1.4	0.4	0.3
Dānija	1.8	2.1	1.3	2.4	0.5	0.3	0.2
Horvātija	2.7	3.4	1.6	3.4	2.3	0.2	-0.3
Ungārija	5.1	6.7	2.9	5.7	1.7	0.0	0.1
Polija	3.1	3.9	2.0	3.7	0.8	0.1	-0.7
Rumānija	12.7	19.5	3.6	3.4	3.2	1.4	-0.4
Zviedrija	1.4	1.7	1.1	0.9	0.4	0.2	0.7
Apvienotā Karaliste	2.0	1.8	2.4	2.8	2.6	1.5	0.0
Eiropas Savienība	2.2	2.7	1.5	2.6	1.5	0.5	0.0
ASV ¹⁾	2.2	2.8	1.4	2.1	1.5	1.6	0.1
Japāna ¹⁾	0.0	-0.2	0.2	0.0	0.4	2.7	0.8

Avoti: Eurostat, SNB (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati attiecas uz patēriņa cenu indeksu.

3.1. attēls. SPCI¹⁾

(gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, SNB (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Japānu un ASV attiecas uz patēriņa cenu indeksu.

3. Cenas un izmaksas

3.2. SPCI (neietverot pārtiku un enerģiju)

(gada pārmaiņas; %)

	1999–2015 ¹⁾	1999–2008 ¹⁾	2009–2015	2012	2013	2014	2015
Beļģija	1.6	1.5	1.6	1.9	1.5	1.5	1.6
Vācija	1.0	1.0	1.1	1.3	1.2	1.1	1.1
Igaunija	2.9	3.8	1.5	2.8	1.9	1.3	1.2
Īrija	1.7	3.0	-0.1	0.7	0.1	0.7	1.6
Grieķija	1.8	2.9	0.2	-0.3	-2.4	-1.5	-0.4
Spānija	1.9	2.7	0.8	1.3	1.3	-0.1	0.3
Francija	1.3	1.4	1.0	1.5	0.7	1.0	0.6
Itālija	1.8	2.1	1.4	2.0	1.3	0.7	0.7
Kipra	1.0	1.3	0.6	1.7	-0.3	0.1	-0.4
Latvija	2.6	4.3	0.2	0.3	-0.1	1.7	1.5
Lietuva	1.4	1.7	1.0	2.0	1.4	0.7	1.9
Luksemburga	1.9	1.9	1.8	2.1	2.0	1.3	1.7
Malta	1.7	2.1	1.2	2.5	0.1	1.5	1.5
Nīderlande	1.7	1.9	1.5	2.2	2.5	0.6	0.9
Austrija	1.7	1.5	1.9	2.2	2.2	1.7	1.8
Portugāle	1.9	2.7	0.7	1.2	0.1	0.2	0.6
Slovēnija	2.5	4.3	0.5	0.7	0.9	0.6	0.3
Slovākija	3.5	5.1	1.4	3.0	1.4	0.5	0.5
Somija	1.6	1.5	1.7	2.1	1.8	1.6	0.8
Euro zona	1.4	1.6	1.1	1.5	1.1	0.8	0.8
Bulgārija	4.1	6.5	0.8	1.0	0.0	-1.6	-0.6
Čehijas Republika	1.3	1.9	0.5	1.6	0.3	0.5	0.7
Dānija	1.5	1.8	1.2	1.6	0.6	0.6	1.2
Horvātija	1.6	3.2	0.9	1.1	0.9	0.5	0.8
Ungārija	3.4	4.3	2.5	3.5	2.3	1.4	1.7
Polija	2.6	3.5	1.3	2.2	0.7	0.2	0.4
Rumānija	6.2	9.3	3.2	3.2	2.3	2.3	1.6
Zviedrija	1.1	1.1	1.0	0.7	0.3	0.4	0.9
Apvienotā Karaliste	1.5	1.1	2.0	2.2	2.0	1.6	1.0
Eiropas Savienība	1.6	1.8	1.3	1.7	1.2	0.9	0.9
ASV ²⁾	2.0	2.2	1.7	2.1	1.8	1.7	1.8
Japāna ²⁾	-0.3	-0.4	-0.1	-0.6	-0.2	1.8	1.0

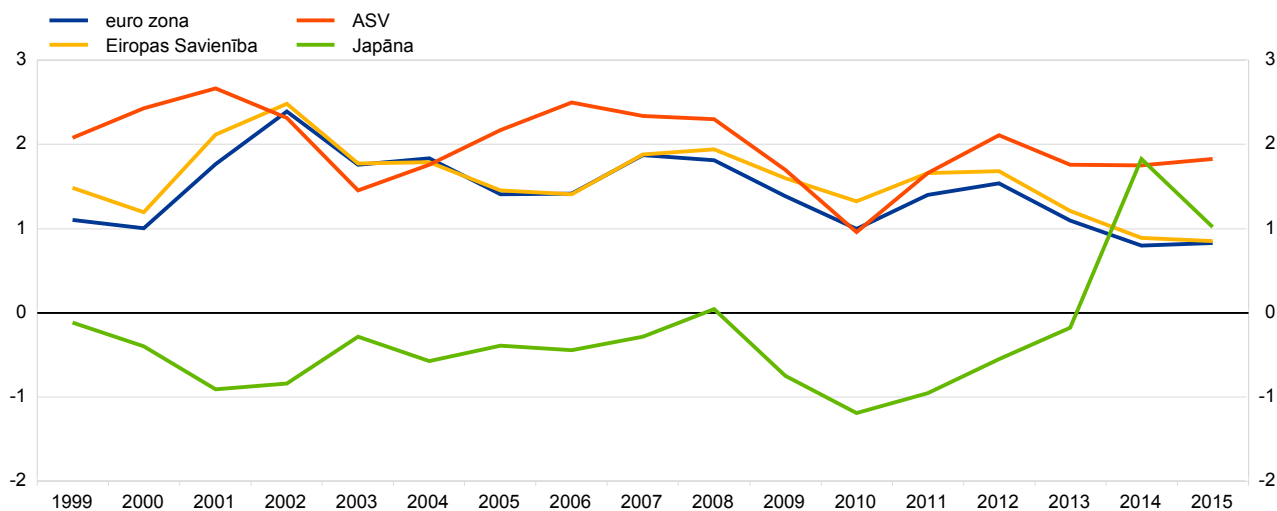
Avoti: Eurostat, SNB (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Čehijas Republiku un Slovēniju pieejami kopš 2000. gada, par Ungāriju un Rumāniju – kopš 2002. gada un par Horvātiju – kopš 2006. gada.

2) Dati attiecas uz patēriņa cenu indeksu.

3.2. attēls. SPCI (neietverot pārtiku un enerģiju)¹⁾

(gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, SNB (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Japānu un ASV attiecas uz patēriņa cenu indeksu.

3. Cenas un izmaksas

3.3. IKP deflators

(gada pārmaiņas; %)

	1999–2015 ^{1), 2)}	1999–2008 ¹⁾	2009–2015 ²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	1.7	1.9	1.5	2.0	1.3	0.7	.
Vācija	1.1	0.8	1.6	1.5	2.1	1.7	2.1
Igaunija	5.1	6.6	2.6	2.7	4.0	2.0	.
Īrija	1.7	3.0	-0.5	0.4	1.2	0.1	.
Grieķija	1.9	3.2	-0.2	-0.4	-2.5	-2.3	.
Spānija	2.3	3.6	0.1	0.1	0.6	-0.4	.
Francija	1.4	1.8	0.8	1.2	0.8	0.6	1.2
Itālija	2.0	2.4	1.2	1.4	1.3	0.9	.
Kipra	2.3	3.3	0.6	2.1	-1.4	-1.3	.
Latvija	4.9	7.8	0.2	3.5	1.3	1.2	.
Lietuva	2.5	3.3	1.4	2.8	1.2	1.2	0.5
Luksemburga	2.7	2.8	2.7	4.0	2.4	0.9	.
Malta	2.5	2.5	2.4	2.0	1.8	1.7	.
Nīderlande	1.8	2.5	0.8	1.4	1.4	0.8	0.3
Austrija	1.6	1.6	1.6	2.0	1.5	1.6	1.5
Portugāle	2.2	3.2	0.7	-0.4	2.2	0.9	.
Slovēnija	3.4	5.0	0.9	0.3	0.8	0.8	.
Slovākija	3.0	4.6	0.4	1.3	0.5	-0.2	.
Somija	1.7	1.5	2.0	3.0	2.6	1.6	.
Euro zona	1.7	2.0	1.0	1.2	1.3	0.9	.
Bulgārija	4.5	5.9	2.2	1.2	-0.5	0.2	.
Čehijas Republika	1.9	2.4	1.0	1.4	1.4	2.5	.
Dānija	2.1	2.5	1.6	2.8	1.4	0.8	.
Horvātija	2.9	4.1	1.3	1.6	0.8	0.0	.
Ungārija	5.1	6.4	3.0	3.5	3.1	3.2	.
Polija	2.5	2.8	2.1	2.4	0.4	0.5	.
Rumānija	16.0	23.7	4.2	4.8	3.5	1.9	.
Zviedrija	1.6	1.8	1.4	1.1	1.1	1.6	.
Apvienotā Karaliste	2.3	2.4	2.1	1.6	2.0	1.8	.
Eiropas Savienība	1.7	2.0	1.1	2.4	0.6	1.6	.
ASV	2.0	2.3	1.4	1.8	1.6	1.6	1.0
Japāna	-1.1	-1.3	-0.7	-0.9	-0.6	1.7	.

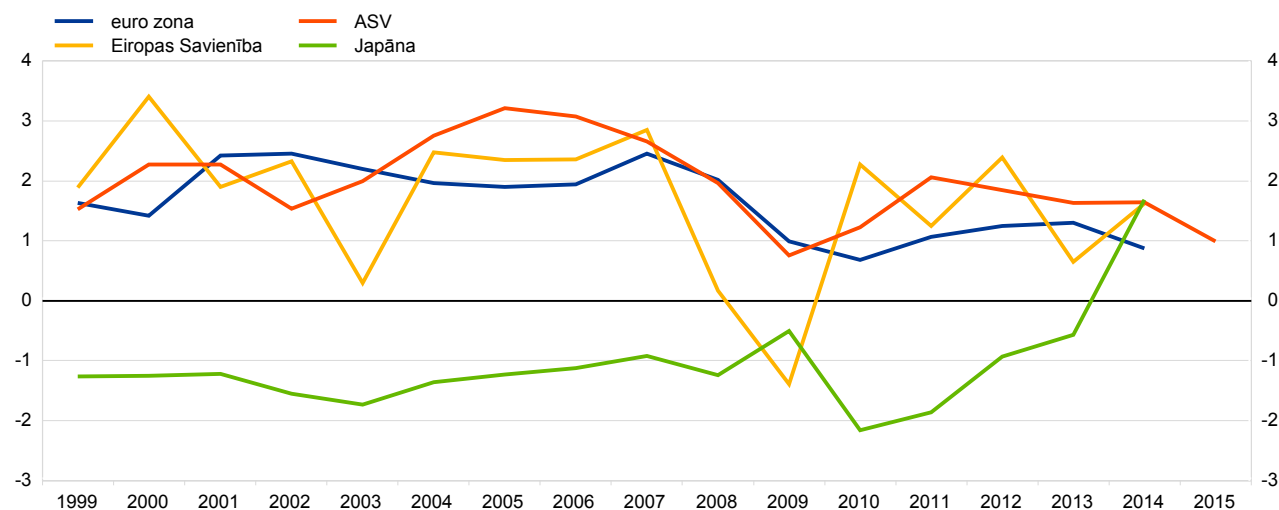
Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Luksemburgu, Horvātiju un Maltu pieejami kopš 2001. gada un par Poliju – kopš 2003. gada.

2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

3.3. attēls. IKP deflators

(gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

3. Cenas un izmaksas

3.4. Ražotāju cenas rūpniecībā

(gada pārmaiņas; %)

	1999–2015 ^{1),2)}	1999–2008 ¹⁾	2009–2015 ²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	2.0	3.4	0.1	3.5	0.6	-4.6	-4.2
Vācija	1.5	2.4	0.2	1.7	0.0	-0.9	-1.8
Igaunija	3.2	4.7	1.9	3.4	9.9	-2.3	-2.8
Īrija	1.6	4.0	0.6	3.1	1.5	-0.3	-4.4
Grieķija	3.0	4.7	0.6	4.9	-0.7	-0.8	-5.8
Spānija	2.4	3.3	1.1	3.8	0.6	-1.3	-2.1
Francija	1.5	2.4	0.3	2.8	0.3	-1.3	-2.2
Itālija	1.8	3.0	0.0	4.1	-1.2	-1.8	-3.4
Kipra	2.8	4.8	0.6	8.1	-2.1	-3.1	-5.7
Latvija	5.0	8.4	1.7	5.3	1.1	0.1	-1.4
Lietuva	2.6	4.8	-0.4	5.6	-0.3	-5.1	-9.2
Luksemburga	2.9	5.5	-0.6	3.6	1.3	-4.8	-0.5
Malta	4.2	5.2	3.0	2.3	0.9	-1.2	-3.2
Nīderlande	2.4	4.7	-0.9	3.8	-1.3	-3.2	-7.4
Austrija	1.3	1.8	0.4	0.9	-1.0	-1.5	-2.1
Portugāle	2.6	4.1	0.5	2.9	0.1	-1.2	-3.0
Slovēnija	3.0	4.7	0.7	1.0	0.3	-1.1	-0.5
Slovākija	2.5	5.1	-1.1	3.8	-0.2	-3.6	-4.3
Somija	1.8	2.6	0.8	2.3	0.9	-0.9	-2.2
Euro zona	1.7	2.8	0.2	2.8	-0.2	-1.5	-2.7
Bulgārija	4.2	6.3	1.7	5.3	-1.3	-0.9	-1.7
Čehijas Republika	1.7	2.6	0.3	2.1	0.8	-0.8	-3.2
Dānija	3.3	5.3	0.4	2.5	2.2	-2.3	-6.5
Horvātija	2.8	3.8	1.5	7.0	0.4	-2.7	-3.9
Ungārija	5.5	8.0	2.0	5.3	-0.5	-2.1	-3.0
Polija	2.6	3.5	1.7	3.6	-1.2	-1.4	-2.4
Rumānija	10.6	18.0	2.8	4.8	3.7	0.2	-1.8
Zviedrija	1.9	3.1	0.2	-0.3	-0.7	0.1	-1.1
Apvienotā Karaliste	2.8	4.3	0.7	2.2	1.0	-2.3	-7.5
Eiropas Savienība	2.0	3.1	0.4	2.8	0.0	-1.5	-3.2
ASV ³⁾	2.3	3.1	1.3	1.9	1.2	1.9	-3.3
Japāna ⁴⁾	0.2	1.0	-0.9	-1.2	0.8	0.8	-3.5

Avoti: Eurostat, SNB (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Bulgāriju, Kipru, Poliju, Maltu un Rumāniju pieejami kopš 2001. gada, dati par Latviju – kopš 2002. gada, par Igauniju – kopš 2003. gada un par Īriju – kopš 2006. gada.

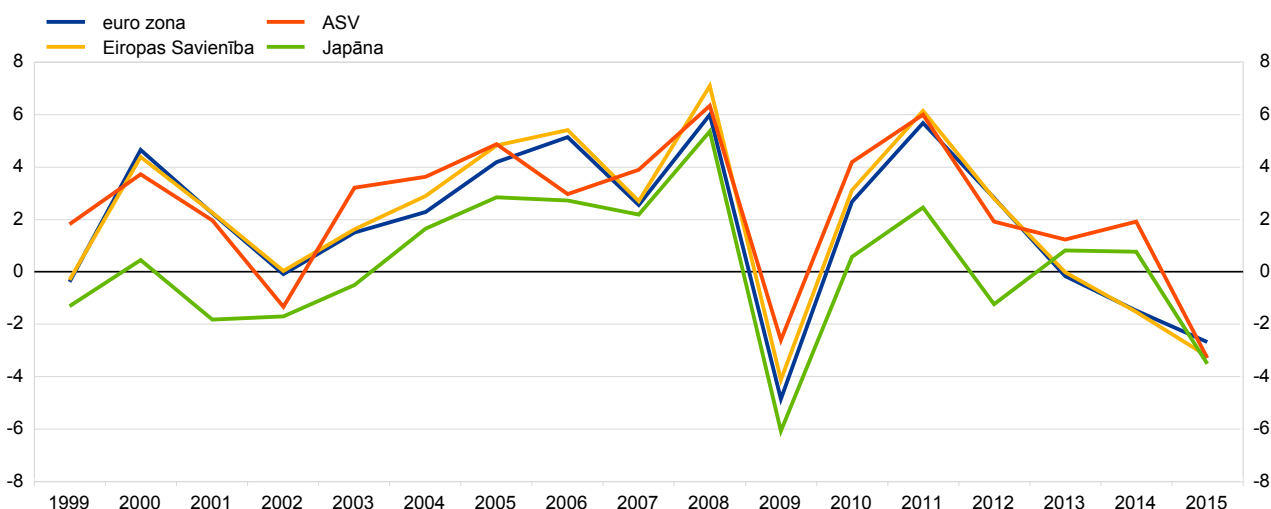
2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

3) Dati par gatavo produkciju.

4) Dati par produkcijas izlaides cenu indeksu apstrādes rūpniecībā.

3.4. attēls. Ražotāju cenas rūpniecībā¹⁾

(gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, SNB (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Japānu attiecas uz produkcijas izlaides cenu indeksu apstrādes rūpniecībā, dati par ASV – uz gatavo produkciju.

3. Cenas un izmaksas

3.5. Vienības darbaspēka izmaksas

(gada pārmaiņas; %)

	1999–2015 ^{1,2)}	1999–2008 ¹⁾	2009–2015 ²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	1.8	1.8	1.8	3.4	2.2	-0.1	.
Vācija	1.0	0.2	2.1	3.3	2.2	1.9	1.8
Igaunija	4.9	7.0	1.6	3.3	5.5	3.7	.
Īrija	1.0	3.4	-3.0	-0.8	0.2	-1.6	.
Grieķija	1.9	3.6	-1.0	-2.0	-7.4	-2.6	.
Spānija	1.7	3.3	-0.9	-2.9	-0.4	-0.9	.
Francija	1.8	1.9	1.7	2.3	0.9	1.5	.
Itālija	2.2	2.7	1.5	1.4	0.9	1.3	.
Kipra	2.0	3.1	0.1	0.0	-3.4	-3.3	.
Latvija	5.0	10.3	-1.6	3.5	4.3	4.6	.
Lietuva	1.7	2.8	0.0	2.2	3.1	2.8	.
Luksemburga	3.2	3.6	2.7	4.9	1.1	1.4	.
Malta	2.6	2.6	2.6	3.2	1.1	1.5	.
Nīderlande	1.9	2.0	1.7	3.0	1.5	0.8	.
Austrija	1.5	1.0	2.2	3.0	2.3	2.3	.
Portugāle	1.4	2.6	-0.5	-3.2	1.8	-0.9	.
Slovēnija	3.4	4.6	1.3	0.8	0.2	-1.3	.
Slovākija	2.8	3.6	1.4	1.1	0.3	0.7	.
Somija	2.0	1.6	2.8	5.2	1.8	0.9	.
Euro zona	1.7	1.8	1.4	1.9	1.2	1.1	.
Bulgārija	5.4	5.1	5.9	4.8	7.0	4.4	.
Čehijas Republika	2.2	2.8	1.1	3.1	0.6	0.1	.
Dānija	2.2	2.7	1.4	1.2	1.5	1.3	.
Horvātija	2.4	4.0	0.2	-1.3	-2.2	-2.4	.
Ungārija	4.4	6.1	1.6	4.0	0.9	2.0	.
Polija	1.1	0.9	1.3	2.1	0.3	0.0	.
Rumānija	13.1	21.6	0.3	3.5	-1.3	0.1	.
Zviedrija	2.1	2.2	2.1	4.1	1.7	1.3	.
Apvienotā Karaliste	2.2	2.8	1.3	1.6	0.4	-0.6	.
Eiropas Savienība	1.2	1.3	1.2	2.9	0.2	1.4	.
ASV	-0.4	-0.8	0.1	1.0	-0.5	1.4	1.3
Japāna	-1.9	-2.2	-1.3	-1.7	-0.9	1.5	.

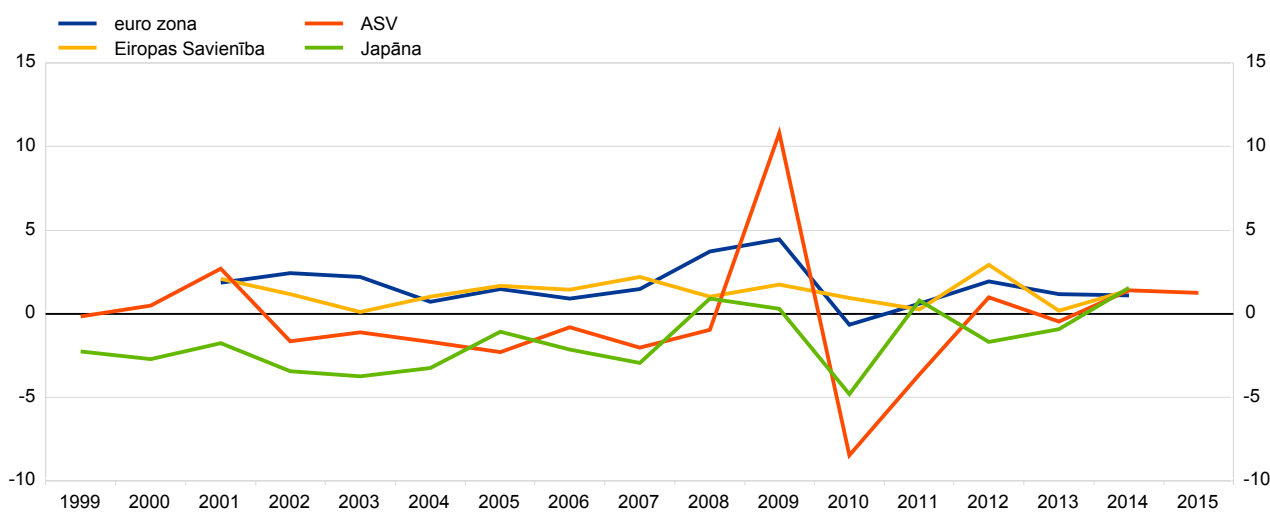
Avoti: Eurostat, SNB (datiem par ASV) un ECB aprēķini.

1) Dati par Horvātiju, euro zonu, Eiropas Savienību, Luksemburgu un Maltu pieejami kopš 2001. gada un par Poliju – kopš 2003. gada.

2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

3.5. attēls. Vienības darbaspēka izmaksas

(gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, SNB (datiem par ASV) un ECB aprēķini.

3. Cenas un izmaksas

3.6. Atlīdzība vienam nodarbinātajam

(gada pārmaiņas; %)

	1999–2015 ^{1), 2)}	1999–2008 ¹⁾	2009–2015 ²⁾	2012	2013	2014	2015
Beļģija	2.6	2.9	2.1	3.2	2.6	0.9	.
Vācija	1.6	1.2	2.2	2.5	1.8	2.6	2.7
Igaunija	8.9	12.4	3.1	6.8	5.9	5.9	.
Īrija	3.3	5.7	-0.6	0.0	-0.7	1.8	.
Grieķija	2.7	6.0	-2.5	-3.0	-7.0	-2.1	.
Spānija	2.4	3.5	0.7	-1.5	0.9	-0.4	.
Francija	2.5	2.8	2.0	2.2	1.6	1.3	.
Itālija	1.9	2.6	0.7	-1.1	0.9	0.8	.
Kipra	2.7	4.6	-0.3	0.8	-3.3	-4.7	.
Latvija	9.4	16.4	0.8	6.1	5.0	8.5	.
Lietuva	6.5	9.6	1.6	4.2	5.4	3.9	.
Luksemburga	3.0	3.5	2.3	1.6	3.6	2.9	.
Malta	3.2	3.9	2.3	3.7	1.3	0.6	.
Nīderlande	2.7	3.2	1.8	2.1	2.0	2.0	.
Austrija	2.2	2.3	1.9	2.7	2.2	1.7	.
Portugāle	2.4	3.8	0.3	-3.1	3.6	-1.4	.
Slovēnija	5.4	7.9	1.3	-1.0	0.6	1.1	.
Slovākija	6.2	8.2	2.8	2.6	2.6	1.8	.
Somija	2.9	3.3	2.2	2.8	1.3	1.4	.
Euro zona	2.2	2.6	1.7	1.5	1.6	1.4	.
Bulgārija	8.6	9.1	7.8	7.7	8.8	5.6	.
Čehijas Republika	4.6	6.5	1.4	1.7	-0.3	1.5	.
Dānija	3.0	3.7	2.0	1.7	1.2	1.8	.
Horvātija	3.0	5.3	0.0	0.2	-0.7	-5.3	.
Ungārija	6.3	9.6	1.0	2.1	1.8	0.9	.
Polija	3.9	3.5	4.2	3.6	1.7	1.6	.
Rumānija	18.6	30.2	1.6	9.4	3.0	2.3	.
Zviedrija	3.5	4.1	2.5	3.1	2.0	2.2	.
Apvienotā Karaliste	3.3	4.4	1.6	1.7	1.4	-0.1	.
Eiropas Savienība	2.1	2.5	1.6	2.8	0.7	1.8	.
ASV	3.0	3.6	2.1	2.2	1.5	2.8	.
Japāna	-0.9	-1.0	-0.5	0.0	-0.2	0.9	.

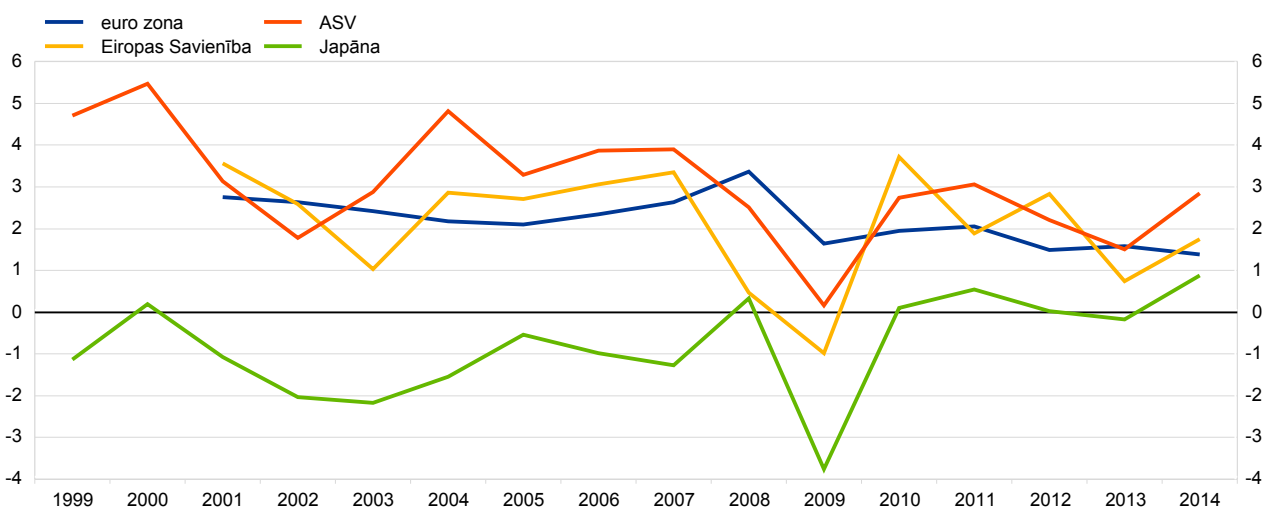
Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

1) Dati par Horvātiju, euro zonu, Eiropas Savienību, Luksemburgu un Maltu pieejami kopš 2001. gada un par Poliju – kopš 2003. gada.

2) Ja 2015. gada dati nav pieejami, uzrādīti 1999.–2014. un 2009.–2014. gada vidējie rādītāji.

3.6. attēls. Atlīdzība vienam nodarbinātajam

(gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat, OECD (datiem par ASV un Japānu) un ECB aprēķini.

3. Cenas un izmaksas

3.7. Mājokļu cenas

(gada pārmaiņas; %)

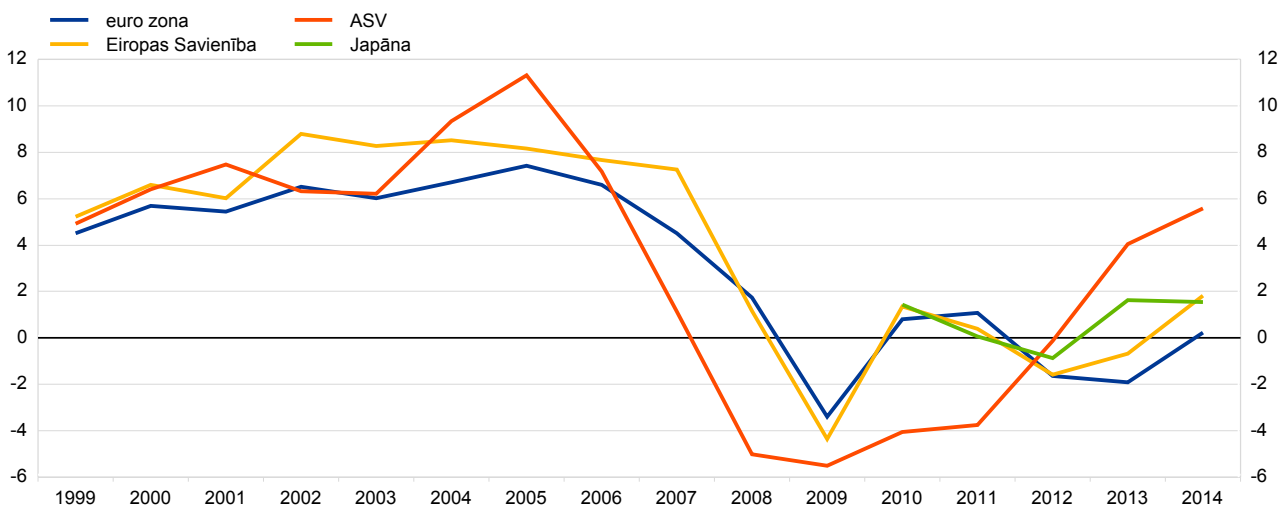
	1999–2014 ¹⁾	1999–2008 ¹⁾	2009–2014	2011	2012	2013	2014
Beļģija	5.6	7.8	2.1	3.1	2.5	1.7	0.6
Vācija	1.7	1.4	2.0	2.6	3.0	3.2	3.1
Igaunija	6.2	18.1	-1.1	9.9	8.0	10.7	11.0
Īrija	3.5	10.8	-7.5	-13.9	-11.4	2.1	13.0
Grieķija	2.3	8.6	-7.4	-5.5	-11.7	-10.8	-7.5
Spānija	3.7	10.5	-6.8	-7.4	-13.7	-10.6	0.3
Francija	5.7	9.3	-0.2	5.9	-0.5	-2.1	-1.8
Itālija	2.5	5.6	-2.4	0.8	-2.8	-5.7	-4.4
Kipra	0.4	19.5	-5.2	-4.1	-5.3	-6.8	-9.0
Latvija	-0.1	17.4	-5.4	10.4	3.0	6.8	6.0
Lietuva	8.8	20.6	-6.8	1.3	-3.3	3.6	7.6
Luksemburga	3.5	3.3	3.6	3.7	4.2	5.0	4.4
Malta	4.7	6.9	1.1	1.3	0.4	2.1	7.0
Nīderlande	3.2	7.4	-3.4	-2.4	-6.5	-6.5	0.9
Austrija	2.8	1.0	5.8	4.2	12.4	4.7	3.4
Portugāle	-1.7	-	-1.7	-4.9	-7.1	-1.9	4.3
Slovēnija	1.6	14.4	-4.3	2.7	-6.9	-5.2	-6.6
Slovākija	3.0	9.9	-3.6	-3.1	-1.1	-0.9	-0.8
Somija	4.3	5.5	2.2	2.7	1.6	1.6	-0.6
Euro zona	3.1	5.5	-0.8	1.1	-1.6	-1.9	0.2
Bulgārija	-3.8	-	-3.8	-5.5	-1.9	-2.2	1.4
Čehijas Republika	-0.8	-	-0.8	0.0	-1.4	0.0	2.6
Dānija	3.8	10.0	-1.1	-1.7	-2.7	3.9	3.7
Horvātija	-3.1	-	-3.1	0.2	-1.6	-4.0	-1.6
Ungārija	-1.6	2.3	-2.2	-3.4	-3.8	-2.6	4.3
Polija	-1.6	1.9	-2.2	-1.3	-4.4	-5.5	1.8
Rumānija	-6.3	-	-6.3	-14.2	-6.5	-0.2	-2.3
Zviedrija	7.2	8.5	4.9	2.5	1.2	5.5	9.4
Apvienotā Karaliste	6.9	9.8	2.1	-1.0	1.7	3.5	10.0
Eiropas Savienība	4.0	6.7	-0.5	0.4	-1.6	-0.7	1.8
ASV	3.1	5.4	-0.7	-3.8	-0.1	4.0	5.6
Japāna	0.8	-	0.8	0.1	-0.9	1.6	1.6

Avoti: valstu avoti un ECB.

1) Dati par Lietuvu pieejami kopš 2000. gada, par Slovākiju – kopš 2003. gada, par Vāciju un Dāniju – kopš 2004. gada, par Igauniju – kopš 2005. gada, par Slovēniju – kopš 2006. gada, par Kipru, Latviju un Poliju – kopš 2007. gada, par Ungāriju un Luksemburgu – kopš 2008. gada, par Horvātiju, Čehijas Republiku, Japānu un Portugāli – kopš 2009. gada un par Bulgāriju un Rumāniju – kopš 2010. gada.

3.7. attēls. Mājokļu cenas

(gada pārmaiņas; %)

Avoti: valstu avoti un ECB.

4. Valūtu kursi un maksājumu bilance

4.1. Euro efektīvie kursi

(perioda vidējie rādītāji; indekss: 1999. g. 1. cet. = 100)

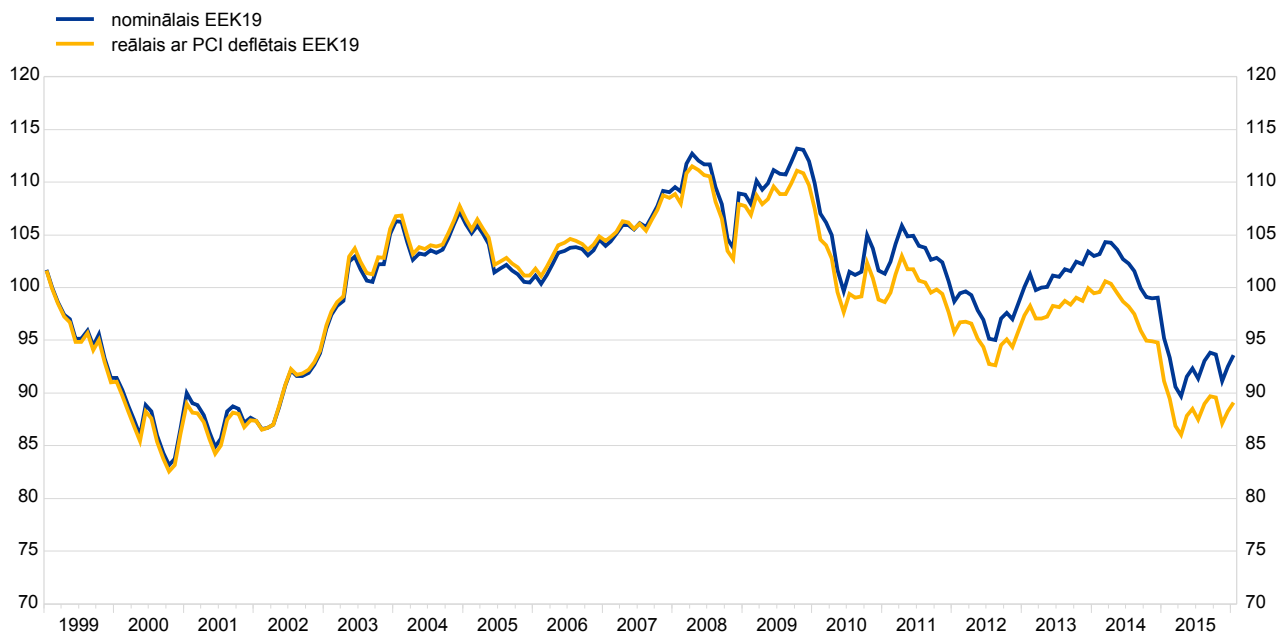
	1999–2015	1999–2008	2009–2015	2012	2013	2014	2015
EEK19							
Nominālais	99.9	98.8	101.5	97.6	101.2	101.8	92.4
Reālais, PCI	98.7	98.8	98.6	95.0	98.2	97.9	88.4
Reālais, RCI	97.7	98.4	96.7	93.3	96.7	96.7	89.2
Reālā IKP deflators	95.6	96.7	93.9	88.0	91.1	91.3	
Reālais, VDIAR ¹⁾	102.3	99.4	107.0	99.8	102.0	102.2	
Reālais, VDIT	99.0	97.3	101.8	95.6	98.8	100.4	
EEK38							
Nominālais	107.1	103.7	112.0	107.0	111.9	114.7	106.5
Reālais, PCI	97.3	98.0	96.3	92.5	95.6	96.1	87.9

Avots: ECB.

1) Ar VDIAR deflētās laikrindas pieejamas tikai EEK18 tirdzniecības partnervalstu grupai.

4.1. attēls. Euro efektīvie kursi

(mēneša vidējie; indekss: 1999. g. 1. cet. = 100)

Avots: ECB.

4. Valūtu kursi un maksājumu bilance

4.2. Divpusējie valūtu kursi

(nacionālās valūtas vienības par 1 euro; perioda vidējie)

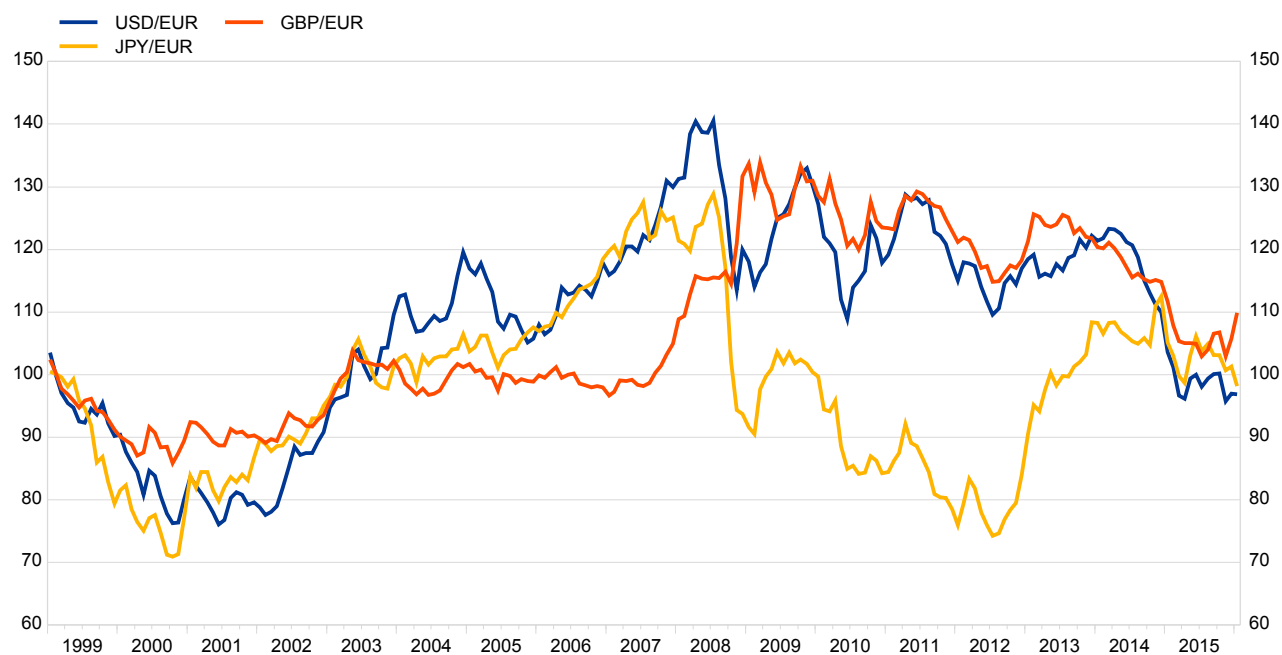
	1999–2015 ¹⁾	1999–2008 ¹⁾	2009–2015	2012	2013	2014	2015
Ķīnas renminbi	8.978	9.468	8.418	8.105	8.165	8.186	6.973
Horvātijas kuna	7.444	7.406	7.488	7.522	7.579	7.634	7.614
Čehijas krona	29.069	31.193	26.036	25.149	25.980	27.536	27.279
Dānijas krona	7.448	7.446	7.451	7.444	7.458	7.455	7.459
Ungārijas forints	268.989	253.282	291.429	289.249	296.873	308.706	309.996
Japānas jena	127.872	130.952	123.473	102.492	129.663	140.306	134.314
Polijas zlots	4.065	3.991	4.170	4.185	4.197	4.184	4.184
Lielbritānijas sterliņu mārciņa	0.738	0.674	0.830	0.811	0.849	0.806	0.726
Rumānijas leja	3.634	3.132	4.351	4.459	4.419	4.444	4.445
Zviedrijas krona	9.195	9.132	9.285	8.704	8.652	9.099	9.353
Šveices franks	1.435	1.555	1.263	1.205	1.231	1.215	1.068
ASV dolārs	1.218	1.155	1.309	1.285	1.328	1.329	1.110

Avots: ECB.

1) Dati par Ķīnas renminbi un Horvātijas kunu pieejami kopš 2001. gada.

4.2. attēls. Divpusējie valūtu kursi

(mēneša vidējie rādītāji; indekss: 1999. g. 1. cet. = 100)

Avots: ECB.

4. Valūtu kursi un maksājumu bilance

4.3. Euro reālie efektīvie kursi¹⁾

(deflēti ar patēriņa cenu indeksu; perioda vidējie; indekss: 1999. g. 1. cet. = 100)

	1999–2015	1999–2008	2009–2015	2012	2013	2014	2015
Beļģija	99.7	99.2	100.5	98.9	100.5	100.7	96.6
Vācija	93.5	95.3	95.3	88.3	90.3	91.0	86.3
Igaunija	113.5	106.5	123.4	121.1	124.5	126.4	125.1
Īrija	108.7	108.9	108.4	105.1	106.8	106.0	97.9
Griekija	101.4	99.7	103.9	103.7	102.5	100.8	95.7
Spānija	106.3	104.8	108.4	107.0	108.7	108.1	102.8
Francija	96.6	97.6	95.2	93.3	94.4	94.7	90.5
Itālija	100.1	100.2	99.8	98.3	99.8	99.9	95.1
Kipra	104.8	104.0	106.0	105.8	106.3	105.6	100.0
Latvija	109.0	104.7	115.0	113.9	112.5	113.9	113.2
Lietuva	121.5	115.7	129.7	127.6	128.7	130.1	127.5
Luksemburga	106.1	104.4	108.5	107.6	109.0	109.2	104.7
Malta	105.9	105.1	107.1	104.9	106.7	106.7	101.4
Nīderlande	101.7	102.5	100.4	97.6	100.7	100.7	95.3
Austrija	96.5	97.0	95.6	93.8	95.7	97.0	94.5
Portugāle	102.9	103.1	102.5	102.2	102.2	101.6	99.2
Slovēnija	100.1	99.4	101.1	99.6	101.1	101.4	97.7
Slovākija	161.1	139.4	192.1	190.7	193.2	193.4	187.2
Somija	96.3	96.9	95.3	92.6	94.8	96.6	93.3
Euro zona	97.3	98.0	96.3	92.5	95.6	96.1	87.9
Bulgārija	132.4	120.8	148.8	148.5	148.7	146.8	140.7
Čehijas Republika	132.3	122.4	146.5	149.1	146.2	138.1	134.5
Dānija	99.1	99.4	98.5	96.5	97.1	97.7	93.8
Horvātija	104.9	103.7	106.6	103.9	105.5	105.0	100.6
Ungārija	129.2	125.3	134.8	135.7	134.4	129.1	123.5
Polija	117.7	117.4	118.1	117.1	117.6	118.1	113.3
Rumānija	132.8	127.4	140.5	135.9	141.4	142.8	137.7
Zviedrija	93.7	95.2	91.5	94.5	96.1	91.6	85.8
Apvienotā Karaliste	90.9	97.9	81.0	80.6	79.4	84.9	88.8
Eiropas Savienība	-	-	-	-	-	-	-
ASV	94.3	99.3	87.0	84.0	84.2	86.1	95.5
Japāna	84.4	89.4	77.3	86.4	68.9	64.9	60.7

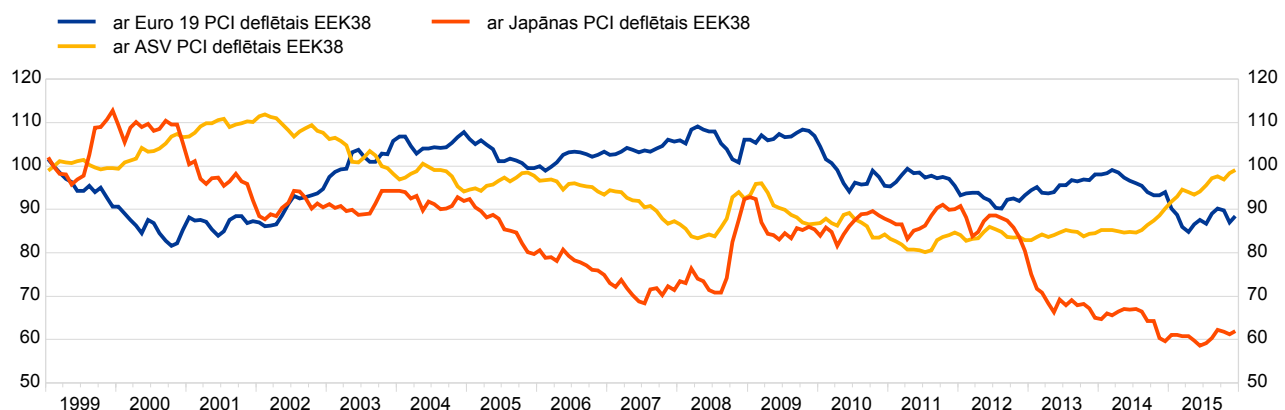
Avots: ECB.

1) Euro reālais efektīvais kurss attiecībā pret 38 tirdzniecības partnervalstu valūtām sniegts par euro zonu kopumā.

Par atsevišķām euro zonas valstīm tabulā atspoguļoti saskaņotie konkurētspējas rādītāji, kas aprēķināti attiecībā uz tām pašām tirdzniecības partnervalstīm plus pārējām euro zonas valstīm. Euro reālais efektīvais kurss attiecībā pret 38 tirdzniecības partnervalstu valūtām sniegts par ārpus euro zonas esošajām valstīm. Pozitīvas pārmaiņas liecina par cenu konkurētspējas samazināšanos.

4.3. attēls. Euro reālie efektīvie kursi

(deflēti ar patēriņa cenu indeksu; mēneša vidējierādītāji; indekss: 1999. g. 1. cet. = 100)

Avots: ECB.

4. Valūtu kursi un maksājumu bilance

4.4. Maksājumu bilance: neto tekošais kants

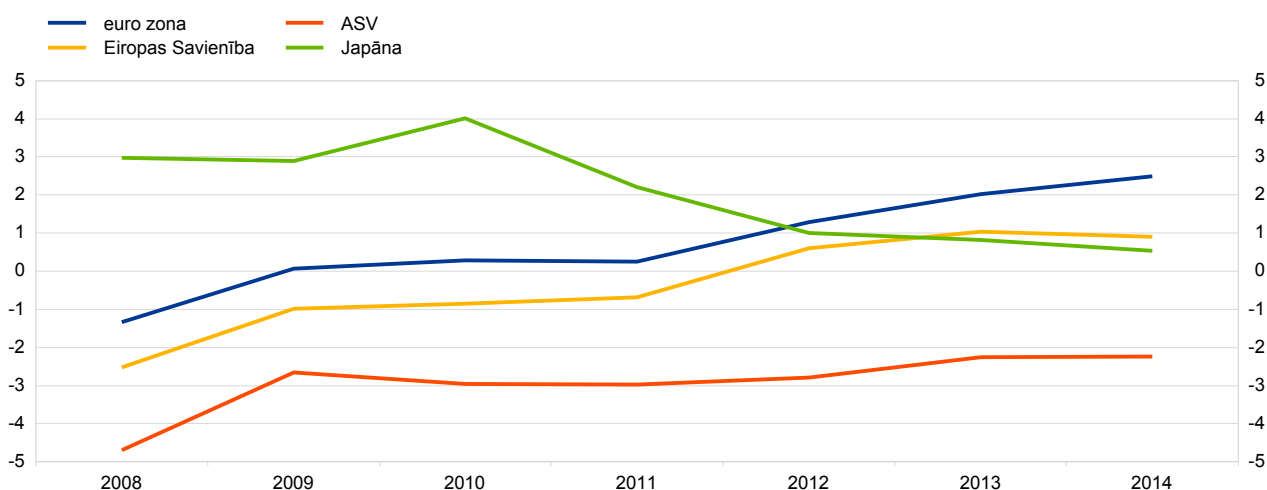
(% no IKP; perioda vidējie rādītāji; dati nav izlīdzināti atbilstoši darbadienu skaitam un sezonāli)

	2008–2014	2008–2011	2012–2014	2011	2012	2013	2014
Beļģija	-0.3	-0.3	-0.2	-1.1	-0.1	-0.2	-0.2
Vācija	6.3	5.7	7.1	6.2	7.0	6.7	7.8
Igaunija	-0.6	-0.7	-0.5	1.4	-2.6	-0.1	1.2
Īrija	-0.3	-1.8	1.8	0.9	-1.6	3.2	3.8
Griekija	-7.3	-11.2	-2.2	-10.0	-2.4	-2.0	-2.0
Spānija	-2.6	-5.1	0.8	-3.2	-0.2	1.5	1.0
Francija	-0.9	-0.9	-1.0	-1.0	-1.2	-0.8	-1.0
Itālija	-1.3	-2.8	0.8	-3.1	-0.4	0.9	2.0
Kipra	-7.5	-9.4	-5.0	-4.0	-5.9	-4.6	-4.6
Latvija	-2.1	-1.6	-2.9	-3.0	-3.7	-2.7	-2.3
Lietuva	-1.6	-4.0	1.5	-4.1	-1.3	1.7	4.0
Luksemburga	6.7	6.9	6.3	6.4	6.6	6.3	6.2
Malta	-0.7	-3.6	3.1	-2.4	1.4	3.8	4.2
Nīderlande	8.5	6.6	11.1	9.1	11.0	11.3	11.0
Austrija	2.5	2.9	1.9	1.7	1.5	2.1	2.1
Portugāle	-5.5	-9.6	0.0	-6.0	-2.0	1.4	0.6
Slovēnija	1.4	-1.4	5.2	0.2	2.6	5.8	7.2
Slovākija	-2.4	-4.9	0.9	-5.0	1.0	1.6	0.1
Somija	-0.2	0.9	-1.6	-1.8	-2.0	-1.8	-1.0
Euro zona	0.7	-0.2	1.9	0.2	1.3	2.0	2.5
Bulgārija	-3.7	-7.2	1.0	1.0	-0.3	2.0	1.3
Čehijas Republika	-1.6	-2.5	-0.5	-2.2	-1.6	-0.5	0.6
Dānija	5.5	4.3	7.2	5.8	5.9	7.5	8.2
Horvātija	-2.0	-3.9	0.4	-0.8	-0.2	0.9	0.6
Ungārija	0.2	-1.7	2.7	0.8	1.8	4.0	2.2
Polija	-4.0	-5.3	-2.4	-5.2	-3.7	-1.3	-2.1
Rumānija	-4.6	-6.4	-2.1	-4.8	-4.7	-1.2	-0.5
Zviedrija	6.9	6.7	7.1	7.4	7.4	7.6	6.3
Apvienotā Karaliste	-3.6	-2.8	-4.8	-1.7	-3.6	-4.8	-5.9
Eiropas Savienība	-0.4	-1.3	0.8	-0.7	0.6	1.0	0.9
ASV	-2.9	-3.3	-2.4	-3.0	-2.8	-2.3	-2.2
Japāna	2.1	3.0	0.8	2.2	1.0	0.8	0.5

Avoti: ECB, SNB un Eurostat.

4.4. attēls. Maksājumu bilance: neto tekošais kants

(% no IKP; dati nav izlīdzināti atbilstoši darbadienu skaitam un sezonāli)

Avoti: ECB, SNB un Eurostat.

4. Valūtu kursi un maksājumu bilance

4.5. Neto starptautisko investīciju bilance

(% no IKP; perioda beigu vidējie rādītāji)

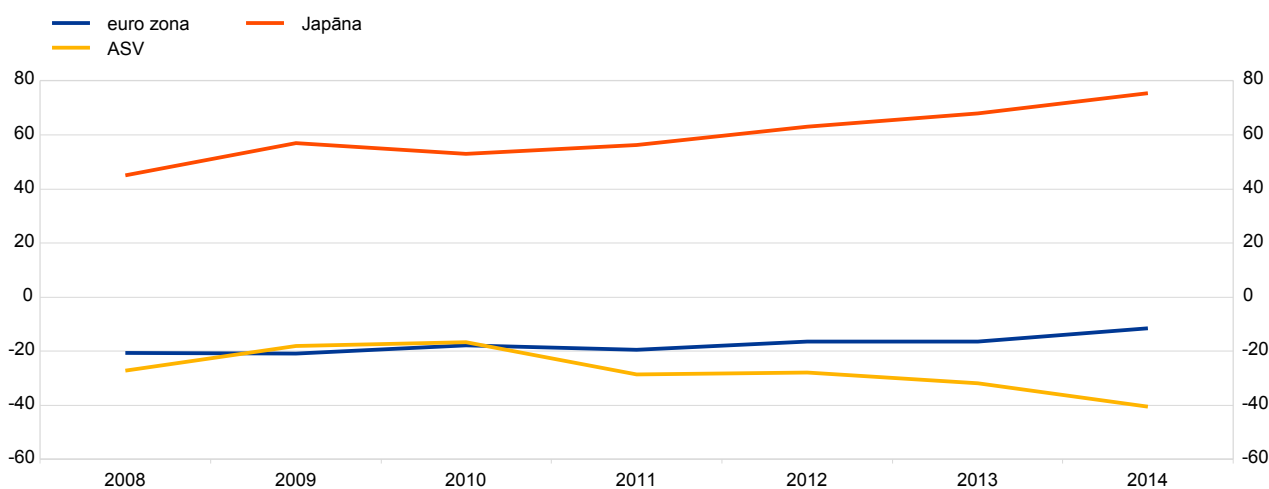
	2008–2014 ¹⁾	2008–2011 ¹⁾	2012–2014	2011	2012	2013	2014
Beļģija	58.0	58.5	57.2	62.1	53.9	54.7	63.0
Vācija	29.0	23.0	36.9	23.6	29.5	36.4	44.9
Igaunija	-62.6	-70.4	-52.2	-57.6	-55.1	-52.7	-48.9
Īrija	-104.2	-89.8	-123.5	-107.0	-133.1	-128.8	-108.6
Griekija	-98.7	-84.8	-117.3	-85.9	-111.1	-120.9	-119.8
Spānija	-90.9	-88.5	-94.3	-92.0	-90.1	-96.8	-95.9
Francija	-13.5	-10.8	-17.1	-7.6	-13.2	-18.0	-20.3
Itālija	-25.8	-23.3	-29.1	-22.2	-27.6	-30.3	-29.4
Kipra	-120.2	-106.2	-138.7	-134.6	-133.4	-140.3	-142.5
Latvija	-78.8	-82.6	-73.8	-79.7	-75.6	-74.9	-70.8
Lietuva	-54.4	-55.1	-53.4	-55.3	-57.7	-51.4	-51.2
Luksemburga	16.5	-0.7	39.5	30.8	38.7	39.0	40.7
Malta	16.5	8.6	27.1	8.9	22.1	21.7	37.4
Nīderlande	21.4	5.7	42.2	19.8	31.4	32.8	62.4
Austrija	-3.1	-5.5	0.2	-2.0	-3.2	1.4	2.3
Portugāle	-107.6	-101.4	-115.9	-100.5	-113.5	-118.2	-115.9
Slovēnija	-45.4	-43.8	-47.6	-45.7	-50.6	-47.2	-44.9
Slovākija	-64.5	-62.7	-67.0	-65.7	-63.9	-65.8	-71.3
Somija	6.5	7.7	5.0	15.5	12.4	5.8	-3.3
Euro zona	-17.7	-19.8	-14.9	-19.5	-16.5	-16.6	-11.6
Bulgārija	-84.9	-91.2	-80.8	-89.2	-85.1	-79.2	-78.0
Čehijas Republika	-41.3	-42.3	-40.1	-44.3	-46.9	-39.3	-34.2
Dānija	23.3	9.3	42.1	28.2	37.6	39.6	49.0
Horvātija	-87.1	-85.8	-88.7	-90.7	-90.0	-88.7	-87.5
Ungārija	-95.4	-104.5	-83.4	-95.2	-93.9	-84.4	-71.9
Polija	-62.2	-57.2	-68.8	-57.7	-67.7	-70.4	-68.2
Rumānija	-62.4	-59.4	-66.4	-66.7	-70.1	-66.9	-62.2
Zviedrija	-6.9	-2.2	-13.1	-11.1	-16.2	-16.8	-6.3
Apvienotā Karaliste	-13.2	-6.5	-22.1	-7.9	-22.8	-15.3	-28.2
Eiropas Savienība	-	-	-	-	-	-	-
ASV	-27.3	-22.7	-33.5	-28.7	-28.0	-32.0	-40.5
Japāna	59.7	52.8	68.8	56.4	63.0	68.0	75.3

Avoti: ECB un SNB.

1) Dati par Bulgāriju pieejami kopš 2010. gada.

4.5. attēls. Neto starptautisko investīciju bilance

(% no IKP)

Avoti: ECB un SNB.

5. Fiskālās norises

5.1. Valdības budžeta bilance

(% no IKP)

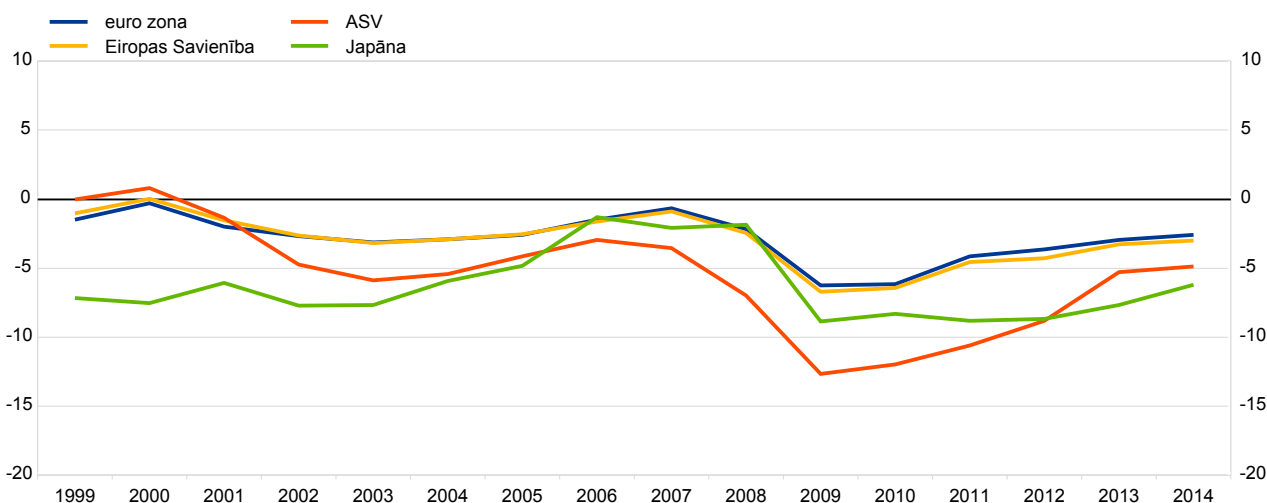
	1999–2014 ¹⁾	1999–2008 ¹⁾	2009–2014	2011	2012	2013	2014
Beļģija	-1.8	-0.6	-3.9	-4.1	-4.1	-2.9	-3.1
Vācija	-1.8	-2.1	-1.4	-1.0	-0.1	-0.1	0.3
Igaunija	0.3	0.6	-0.1	1.2	-0.3	-0.1	0.7
Īrija	-7.0	-0.2	-12.7	-12.5	-8.0	-5.7	-3.9
Griekija	-9.4	-7.6	-10.2	-10.2	-8.8	-12.4	-3.6
Spānija	-3.5	-0.3	-8.8	-9.5	-10.4	-6.9	-5.9
Francija	-3.6	-2.6	-5.3	-5.1	-4.8	-4.1	-3.9
Itālija	-3.2	-2.9	-3.7	-3.5	-3.0	-2.9	-3.0
Kipra	-3.5	-2.1	-5.9	-5.7	-5.8	-4.9	-8.9
Latvija	-2.7	-1.9	-4.0	-3.4	-0.8	-0.9	-1.6
Lietuva	-3.1	-1.9	-5.2	-8.9	-3.1	-2.6	-0.7
Luksemburga	0.9	1.6	0.3	0.5	0.2	0.7	1.4
Malta	-3.0	-3.2	-2.9	-2.6	-3.6	-2.6	-2.1
Nīderlande	-1.7	-0.5	-3.9	-4.3	-3.9	-2.4	-2.4
Austrija	-2.5	-2.1	-3.1	-2.6	-2.2	-1.3	-2.7
Portugāle	-5.5	-4.2	-7.7	-7.4	-5.7	-4.8	-7.2
Slovēnija	-4.0	-2.2	-7.0	-6.6	-4.1	-15.0	-5.0
Slovākija	-4.9	-4.9	-4.8	-4.1	-4.2	-2.6	-2.8
Somija	1.5	3.8	-2.4	-1.0	-2.1	-2.5	-3.3
Euro zona	-2.8	-1.9	-4.3	-4.2	-3.7	-3.0	-2.6
Bulgārija	-0.6	0.6	-2.7	-2.0	-0.6	-0.8	-5.8
Čehijas Republika	-3.5	-3.6	-3.3	-2.7	-4.0	-1.3	-1.9
Dānija	0.8	2.4	-1.8	-2.1	-3.6	-1.3	1.5
Horvātija	-4.7	-3.6	-6.0	-7.8	-5.3	-5.4	-5.6
Ungārija	-5.1	-6.0	-3.7	-5.5	-2.3	-2.5	-2.5
Polija	-4.4	-3.9	-5.1	-4.9	-3.7	-4.0	-3.3
Rumānija	-3.6	-2.9	-4.7	-5.4	-3.2	-2.2	-1.4
Zviedrija	0.5	1.2	-0.8	-0.1	-0.9	-1.4	-1.7
Apvienotā Karaliste	-4.3	-2.1	-8.0	-7.7	-8.3	-5.7	-5.7
Eiropas Savienība	-2.9	-1.9	-4.7	-4.5	-4.3	-3.3	-3.0
ASV	-5.5	-3.4	-9.0	-10.6	-8.8	-5.3	-4.9
Japāna	-6.3	-5.2	-8.1	-8.8	-8.7	-7.7	-6.2

Avoti: ECBS un OECD.

1) Dati par Griekiju pieejami kopš 2006. gada, par Horvātiju – kopš 2002. gada un par Luksemburgu – kopš 2000. gada.

5.1. attēls. Valdības budžeta bilance

(% no IKP)

Avoti: ECBS un OECD.

5. Fiskālās norises

5.2. Sākotnējā valdības budžeta balance¹⁾ (% no IKP)

	1999–2014 ²⁾	1999–2008 ²⁾	2009–2014	2011	2012	2013	2014
Beļģija	2.8	4.7	-0.4	-0.5	-0.6	0.4	0.0
Vācija	0.8	0.8	0.9	1.5	2.2	1.9	2.1
Igaunija	0.5	0.8	0.1	1.3	-0.1	0.0	0.8
Īrija	-2.2	2.1	-9.3	-9.1	-4.0	-1.4	0.1
Grieķija	-4.4	-3.0	-5.0	-3.0	-3.7	-8.4	0.4
Spānija	-1.1	2.0	-6.2	-7.0	-7.5	-3.5	-2.5
Francija	-1.0	0.1	-2.9	-2.5	-2.2	-1.8	-1.8
Itālija	1.9	2.4	1.0	1.2	2.2	1.9	1.6
Kipra	-0.7	0.9	-3.4	-3.5	-2.9	-1.8	-6.0
Latvija	-1.7	-1.3	-2.4	-1.6	0.8	0.6	-0.1
Lietuva	-1.8	-0.8	-3.5	-7.1	-1.2	-0.9	0.9
Luksemburga	1.9	2.8	0.7	1.0	0.6	1.1	1.8
Malta	-0.7	-1.2	0.2	0.6	-0.6	0.3	0.8
Nīderlande	0.5	2.1	-2.2	-2.5	-2.2	-0.9	-0.9
Austrija	0.6	1.2	-0.3	0.2	0.5	1.3	-0.2
Portugāle	-2.2	-1.4	-3.5	-3.1	-0.8	0.0	-2.3
Slovēnija	-2.1	-0.4	-4.9	-4.7	-2.1	-12.4	-1.9
Slovākija	-2.7	-2.4	-3.2	-2.6	-2.4	-0.8	-0.9
Somija	3.2	5.8	-1.0	0.4	-0.7	-1.3	-2.1
Euro zona	0.3	1.3	-1.5	-1.2	-0.6	-0.2	0.1
Bulgārija	1.1	2.9	-2.0	-1.3	0.2	0.0	-4.9
Čehijas Republika	-2.4	-2.6	-2.0	-1.4	-2.5	0.1	-0.6
Dānija	3.2	5.0	0.0	-0.1	-1.8	0.5	3.1
Horvātija	-2.3	-1.7	-2.9	-4.7	-2.0	-1.9	-2.1
Ungārija	-0.7	-1.5	0.7	-1.3	2.3	2.0	1.5
Polija	-1.8	-1.2	-2.7	-2.3	-1.0	-1.5	-1.4
Rumānija	-1.6	-0.8	-3.1	-3.8	-1.4	-0.4	0.3
Zviedrija	2.3	3.5	0.2	1.0	0.0	-0.6	-1.0
Apvienotā Karaliste	-1.9	0.1	-5.2	-4.5	-5.4	-2.8	-3.0
Eiropas Savienība	0.0	1.1	-2.0	-1.6	-1.4	-0.6	-0.5
ASV	-1.9	0.1	-5.3	-6.7	-5.0	-1.7	-1.4
Japāna	-4.1	-2.9	-6.0	-6.7	-6.6	-5.6	-4.1

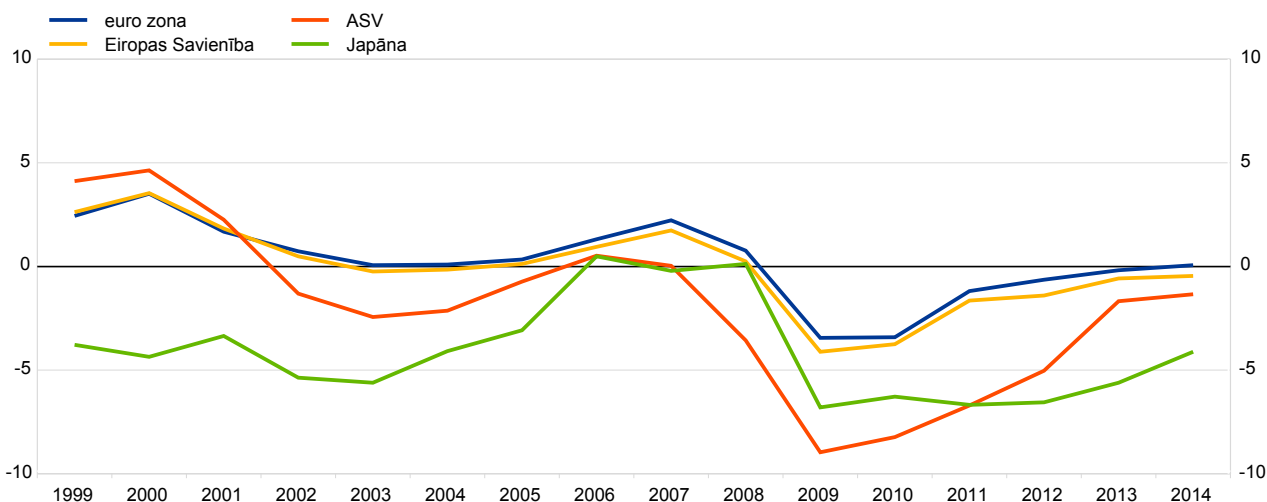
Avoti: ECBS un OECD.

1) Valdības budžeta balance, neietverot procentu izdevumus.

2) Dati par Grieķiju pieejami kopš 2006. gada, par Luksemburgu – kopš 2000. gada un par Horvātiju – kopš 2002. gada.

5.2. attēls. Sākotnējā valdības budžeta balance

(% no IKP)

Avoti: ECBS un OECD.

5. Fiskālās norises

5.3. Valdības izdevumi

(% no IKP)

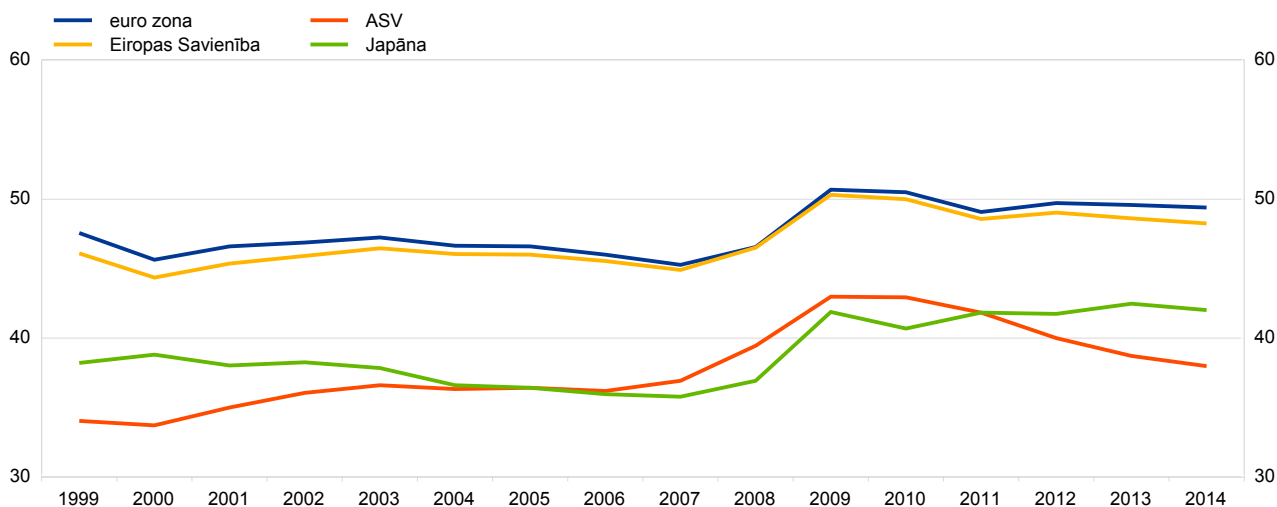
	1999–2014 ¹⁾	1999–2008 ¹⁾	2009–2014	2011	2012	2013	2014
Beļģija	51.5	49.6	54.7	54.4	55.8	55.6	55.1
Vācija	45.7	45.8	45.5	44.7	44.4	44.5	44.3
Igaunija	37.4	35.9	39.9	37.4	39.1	38.3	38.0
Īrija	38.7	34.1	46.3	45.5	41.8	39.7	38.2
Grieķija	52.2	47.7	54.4	54.2	55.2	60.8	49.9
Spānija	41.5	39.0	45.8	45.6	48.0	45.1	44.5
Francija	53.9	52.3	56.8	55.9	56.8	57.0	57.5
Itālija	48.3	47.0	50.5	49.1	50.8	51.0	51.2
Kipra	39.7	37.5	43.3	42.5	41.9	41.4	49.3
Latvija	37.3	35.8	39.7	39.0	37.0	36.9	37.3
Lietuva	37.4	36.2	39.4	42.5	36.1	35.6	34.8
Luksemburga	41.3	39.7	43.7	43.3	44.6	43.3	42.4
Malta	42.1	42.1	42.2	40.9	42.5	42.6	44.0
Nīderlande	44.7	43.2	47.2	47.0	47.1	46.4	46.2
Austrija	51.3	50.8	52.1	50.8	51.1	50.9	52.7
Portugāle	46.8	44.6	50.4	50.0	48.5	49.9	51.7
Slovēnija	47.3	45.1	51.0	50.0	48.6	60.3	49.8
Slovākija	41.7	41.8	41.5	40.5	40.1	41.0	41.6
Somija	51.4	48.6	56.0	54.4	56.1	57.6	58.3
Euro zona	47.7	46.5	49.8	49.1	49.7	49.6	49.4
Bulgārija	37.9	38.2	37.4	34.1	34.7	37.6	42.1
Čehijas Republika	42.5	42.2	43.2	42.9	44.5	42.6	42.6
Dānija	54.0	52.1	57.2	56.8	58.8	57.1	56.9
Horvātija	46.7	45.9	47.7	48.8	47.1	47.8	48.2
Ungārija	49.4	49.2	49.7	49.7	48.6	49.5	49.9
Polija	43.9	44.2	43.6	43.6	42.6	42.4	42.1
Rumānija	36.7	36.1	37.6	39.1	36.5	35.2	34.9
Zviedrija	52.5	52.9	51.8	50.5	51.7	52.4	51.8
Apvienotā Karaliste	43.4	41.3	46.8	46.9	46.8	44.9	43.9
Eiropas Savienība	47.0	45.7	49.1	48.6	49.0	48.6	48.2
ASV	37.8	36.1	40.7	41.8	40.0	38.7	38.0
Japāna	39.0	37.3	41.8	41.8	41.8	42.5	42.0

Avoti: ECBS un OECD.

1) Dati par Grieķiju pieejami kopš 2006. gada, par Luksemburgu – kopš 2000. gada un par Horvātiju – kopš 2002. gada.

5.3. attēls. Valdības izdevumi

(% no IKP)

Avoti: ECBS un OECD.

5. Fiskālās norises

5.4. Valdības parāds¹⁾

(% no IKP)

	1999–2014 ²⁾	1999–2008 ²⁾	2009–2014	2011	2012	2013	2014
Beļģija	100.9	99.8	102.8	102.2	104.1	105.1	106.7
Vācija	68.1	62.5	77.3	78.4	79.7	77.4	74.9
Igaunija	6.2	5.0	8.2	5.9	9.5	9.9	10.4
Īrija	58.0	32.2	100.9	109.3	120.2	120.0	107.5
Grieķija	146.5	106.2	160.0	172.0	159.4	177.0	178.6
Spānija	58.4	47.3	76.8	69.5	85.4	93.7	99.3
Francija	72.2	63.1	87.2	85.2	89.6	92.3	95.6
Itālija	109.8	102.8	121.4	116.4	123.2	128.8	132.3
Kipra	65.2	57.8	77.7	65.8	79.3	102.5	108.2
Latvija	23.5	12.8	41.4	42.8	41.4	39.1	40.8
Lietuva	26.1	19.6	36.9	37.2	39.8	38.8	40.7
Luksemburga	12.6	7.4	20.4	19.2	22.1	23.4	23.0
Malta	66.5	65.3	68.5	69.8	67.6	69.6	68.3
Nīderlande	54.7	49.6	63.3	61.7	66.4	67.9	68.2
Austrija	72.2	66.4	81.8	82.2	81.6	80.8	84.2
Portugāle	80.3	60.8	112.8	111.4	126.2	129.0	130.2
Slovēnija	36.1	25.3	54.1	46.4	53.7	70.8	80.8
Slovākija	42.1	39.3	46.7	43.3	51.9	54.6	53.5
Somija	44.0	39.8	50.9	48.5	52.9	55.6	59.3
Euro zona	74.9	67.8	86.8	86.0	89.3	91.1	92.1
Bulgārija	30.0	38.1	17.9	15.3	17.6	18.0	27.0
Čehijas Republika	30.9	25.0	40.8	39.9	44.7	45.2	42.7
Dānija	43.3	42.7	44.2	46.4	45.6	45.0	45.1
Horvātija	51.7	38.4	67.3	63.7	69.2	80.8	85.1
Ungārija	66.9	60.0	78.4	80.8	78.3	76.8	76.2
Polija	46.8	43.1	53.0	54.4	54.0	55.9	50.4
Rumānija	24.4	18.8	33.8	34.2	37.4	38.0	39.9
Zviedrija	44.6	47.7	39.5	36.9	37.2	39.8	44.9
Apvienotā Karaliste	55.8	40.9	80.6	81.8	85.3	86.2	88.2
Eiropas Savienība	68.4	60.6	81.4	81.0	83.8	85.5	86.8
ASV	68.5	55.3	90.5	90.9	94.3	96.4	96.5
Japāna	179.8	156.2	219.0	219.1	225.8	232.5	236.4

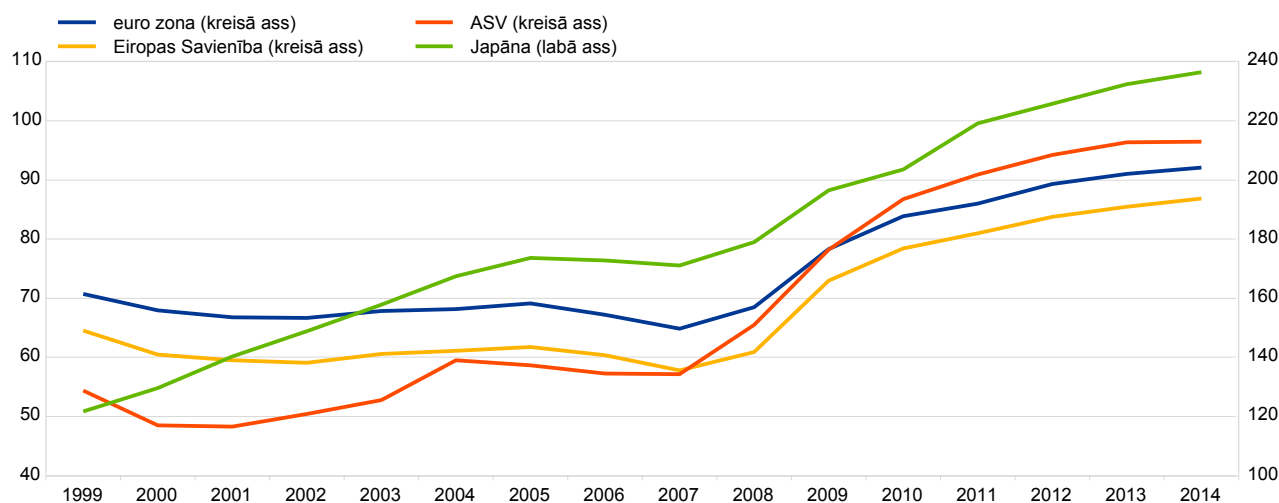
Avoti: ECBS un OECD.

1) Bruto parāds (ietver valūtu, noguldījumus, parāda vērtspapirus un aizdevumus). Dati konsolidēti starp valdības apakšsektoriem, izņemot Japānu.

2) Dati par Grieķiju pieejami kopš 2007. gada, par Luksemburgu un Bulgāriju – kopš 2000. gada un par Horvātiju – kopš 2002. gada.

5.4. attēls. Valdības parāds

(% no IKP)

Avoti: ECBS un OECD.

Valstu nosaukumu saīsinājumi

ES dalībvalstis

BE	Beļģija
BG	Bulgārija
CZ	Čehijas Republika
DK	Dānija
DE	Vācija
EE	Igaunija
IE	Īrija
GR	Grieķija
ES	Spānija
FR	Francija
HR	Horvātija
IT	Itālija
CY	Kipra
LV	Latvija
LT	Lietuva
LU	Luksemburga
HU	Ungārija
MT	Malta
NL	Nīderlande
AT	Austrija
PL	Polija
PT	Portugāle
RO	Rumānija
SI	Slovēnija
SK	Slovākija
FI	Somija
SE	Zviedrija
UK	Apvienotā Karaliste

Citas valstis

BR	Brazīlija
CN	Ķīna
IN	Indija
ID	Indonēzija
JP	Japāna
MY	Malaizija
MX	Meksika
RU	Krievija
ZA	Dienvidāfrika
KR	Dienvidkoreja
TH	Taizeme
TR	Turcija
US	Amerikas Savienotās Valstis

Saskaņā ar ES praksi šajā pārskatā ES dalībvalstis uzskaitītas alfabēta secībā atbilstoši attiecīgo valstu nosaukumiem to nacionālajās valodās.

© Eiropas Centrālā banka, 2016

Pasta adrese 60640 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis: +49 69 1344 0
Internets: www.ecb.europa.eu

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.

Šajā pārskatā iekļautie dati atbilst stāvoklim 12.02.2016.

Fotogrāfi: Andreass Bethers (*Andreas Böttcher*)
Torstens Jansens (*Thorsten Jansen*)

ISSN 1830-298X (epub)
ISSN 1830-298X (html)
ISSN 1830-298X (interneta versija)
ISBN 978-92-899-2014-8 (epub)
ISBN 978-92-899-2128-2 (html)
ISBN 978-92-899-2029-2 (interneta versija)
Digitālā objekta identifikators 10.2866/29733 (epub)
Digitālā objekta identifikators 10.2866/0295 (html)
Digitālā objekta identifikators 10.2866/345651 (interneta versija)
ES kataloga Nr. QB-AA-16-001-LV-E (epub)
ES kataloga Nr. QB-AA-16-001-LV-Q (html)
ES kataloga Nr. QB-AA-16-001-LV-N (interneta versija)